

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ראה

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 342

פנינים לפרשת ראה

במחשבה שניה אמרתי לעצמי, הרי זה לא סתם דברים בעלמא. אם הרבי שואל אותי שאלות כאלו, כנראה שיש משהו לא בסדר. הרבי שאל אם כולם בבית המדרש, אולי אני אגש לפנימייה ואבדוק את העניין. אני נכנס לחדר ואני רואה מחזה נורא ואיום...

המשגיח של ישיבת 'חכמי לובלין', הרה"ח רבי חיים אברהם ויזל, שליט"א, עם צרור סיפורים על הנהגתו הפלאית של מרן בעל 'שבט הלוי' זצ"ל בראשות הישיבה

אליעזר (לייזר) רוט

לקראת תחילת זמן 'אלול', ופתיחתה של שנת לימודים חדשה בעולם הישיבות, שוחחנו עם אחד מוותיקי המשגיחים, הגה"ח רבי חיים אברהם ויזל שליט"א, ששימש במשך קרוב לארבעה עשורים כמשגיח בישיבת 'חכמי לובלין', שייסד והנהיג רשכבה"ג מרן בעל 'שבט הלוי' זצ"ל, והיה מתלמידי הישיבה בעצמו. כתלמידו של רבינו בעל 'שבט הלוי' הגר"ש ואזנר זצ"ל, וכמי שעסק רבות בשנים בעבודת החינוך, תחת שרביט הנהגתו של רבינו זצ"ל, זכה הרב ויזל לשמוע ולראות אינספור סיפורים, עובדות, אמרות טהורות והדרכות, מאת קודש הקודשים. ביקשנו ממנו לספר ולהסביר כיצד תפס רבינו זצ"ל, את המושג 'ישיבה'. הרב ויזל נאות להשיב לנו, ותיבל את תשובתו בסיפורים ועובדות נפלאות:

מה היתה הישיבה עבורו ואיך הוא התייחס אליה: בבניין של הישיבה, היו כמה קומות וכמה בתי מדרש וחדרי שיעורים. היתה שם ישיבה קטנה, ישיבה גדולה שבה אני הייתי המשגיח, וכן בית המדרש של הקהילה, בו התפללו תושבי האזור ובוגרי הישיבה, שבאו גם מרחוק כדי להתפלל יחד עם הרבי. "בשבתות, אנחנו בישיבה היינו מתפללים בבית המדרש שהיה למטה, ובבית המדרש הגדול שהיה למעלה התפללה הקהילה. הרבי עצמו היה מתפלל עם הקהילה בשבתות, ולא עם הישיבה, למעט ב'שבת מברכין', אז היה מתפלל שחרית בישיבה, עד אחר

האמת, שאצל רבינו זצ"ל יכולנו לראות בלי סוף דברים פלאיים, וסיפורי מופתים לא היו דבר נדיר. יש באמתחתי צרור עצום של סיפורים, אבל כמובן אי אפשר לספר הכל בפעם אחת, כי זה ייקח ימים ושבועות, ותצטרכו להקדיש סדרה שלמה של גיליונות רק לסיפורים שהייתי עד להם, או ששמעתי אותם מפני עדי ראייה ושמיעה נאמנים. אבל אני רוצה לספר כאן סיפור אחד, שיחדד אולי את ההבנה שלנו,

בעלמא. אם הרבי שואל אותי שאלות כאלו, כנראה שיש משהו לא בסדר. הרבי שאל אם כולם בבית המדרש, אולי אני אגש לפנימייה ואבדוק את העניין. אולי יש שם איזה בחור שהמשיך לישון או אולי נמצא במצוקה. אין לי מושג מה זה יכול להיות, אבל לבדוק לא יזיק. בחוץ כבר החשיך, אני מראש אמרתי לבחורים בישיבה שימשיכו בתפילה כרגיל ולא יחכו לי. עשיתי חשבון שבזמן שעבר מאז שנקראתי לבוא אל הרבי ועד עכשיו, הם בטח כבר התחילו תפילת ערבית, ואם אני עכשיו אקדיש זמן לסייר בפנימייה בטח כבר אגיע לבית המדרש באמצע שמונה עשרה, אולי אפילו אחרי. אבל לא הייתי רגוע, אחרי שהרבי שאל כאלו שאלות, הבנתי שאין מנוס, אני חייב לעשות את הסיור הזה בפנימייה, ולאחר מכן אתפלל ביחידות.

פתרון התעלומה

אני נכנס אל הפנימייה, ומתחיל לעבור חדר, ועוד אחד. בודק אם יש משהו שלא במקום משהו שאינו כשורה, משהו שמעורר חשד. כלום. שקט מוחלט, אין אף אחד.

המשכתי בסיור, כבר כמעט סיימתי אותו, ואז עלה באפי ריח חשוד מאוד. ריח של עישון!

אני נכנס לחדר הבא, ואני רואה מחזה נורא ואיום. בחור מהישיבה יושב על מיטתו ו'מתארגן לשבת'. הוא מצחצח נעליים, בזווית פיו תלויה סיגריה בוערת שממנה הוא שואף בהנאה. "שבת!!!", צרחתי.

הבחור הסתכל עלי: "המשגיח... מה נשמע? אל דאגה, אני תיכף מסיים ויורד לבית המדרש...".

אני לא ידעתי אם לצחוק או לבכות. "מה זה תיכף אסיים להתארגן?", שאלתי אותו בגערה, "אתה מחלל שבת, תניח מיד את הסיגריה, אל תכבה אותה, אסור לכבות בשבת".

הוא צחק: "הצגה יפה", כך הוא אומר לי, "המשגיח יודע איך לזרז בחורים לרדת לפני הזמן לבית המדרש. אבל אני באמת תיכף מסיים פה את צחצוח הנעליים, מסיים את הסיגריה, לובש את ה'בעקטשע' ויורד לבית המדרש".

מיהרתי לחלון והסטתי את הווילון: "תסתכל החוצה, מה אתה רואה", צעקתי עליו בשלישית.

הבחור הרים את העיניים אל החלון, וכמעט נפל תחתיו מתעלף. הוא החוויר כמו סיד, כמובן שמיד הניח את הסיגריה ואת משחת

קריאת התורה, ואז היה עולה להתפלל את ההמשך עם הקהילה בבית המדרש השני.

"ויהי היום, אני עומד על משמרת כמשגיח בישיבה בכניסת השבת. הבחורים כולם כבר מאורגנים, כולם כמובן טבלו במקווה בשעות אחר הצהריים וסיימו להתארגן לשבת, ועכשיו מתקבצים להתפלל מנחה, קבלת שבת ותפילת ערבית.

"התפללנו מנחה, הכל עבר בשלום ולא היה שום דבר מיוחד. התחלנו 'קבלת שבת', ופתאום נכנס אחד ממתפללי בית המדרש של הקהילה, ומודיע לי שהרבי קורא לי.

"מה? הרבי קורא לי באמצע קבלת שבת? מה פתאום? איך זה ייתכן? זה מעולם לא קרה!". אבל הוא מתעקש, "אתה שואל אותי?" הוא אמר, "אני אומר לך שהרבי ביקש לקרוא לך...".

רצתי במעלה המדרגות, הגעתי לרבי כשאני מתנשף ושאלתי: "הרבי קרא לי?", והוא משיב לי בחיוב. "כן. קראתי לך".

"תגיד לי", שואל אותי הרבי פתאום, "הכל בסדר בישיבה?". השבתי שכן, ברוך ה' הכל בסדר. התפללנו מנחה, אנחנו בעיצומה של קבלת שבת, עוד מעט נתפלל ערבית של ליל שבת, מה כבר יכול להשתבש?

"כל הבחורים נמצאים בבית המדרש?", שואל אותי הרבי, ואני משיב ש.. נראה לי שכן. לא שמתי לב בחסרונו של מישהו אבל גם לא כל כך חיפשתי, בדרך כלל אף בחור לא מפסיד את התפילה בקבלת שבת. זאת לא אחת מההתמודדויות הקשות של משגיח בישיבה... "למה?", שאלתי, "הרבי יודע שמישהו לא כשורה? מישהו אמר משהו? הרב יגיד לי מה העניין ואני אטפל בזה!".

אבל הרבי אומר לי "לא. אף אחד לא אמר לי כלום. אני רק שואל אם הכל בסדר?".

שוב השבתי במבוכה שאני חושב שהכל בסדר. אני באמת לא מבין למה הרבי מתכוון, ולא ידוע לי על שום דבר שאינו כשורה...

מששמע שכך הם פני הדברים אמר לי הרבי: "אם הכל בסדר אז הכל בסדר", ופנה להמשיך בתפילה.

יצאתי משם מבולבל לגמרי. באמת לא הבנתי מה הרבי רוצה ממני. איזו מן שיחה מוזרה זו היתה. בחיים הוא לא שאל אותי כאלו שאלות בצורה כזאת.

התחלתי לרדת במדרגות, כדי לחזור לבית המדרש, של הישיבה, אבל במחשבה שניה אמרתי לעצמי, הרי זה לא סתם דברים

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

"התבקשנו מפי ראש הישיבה הרב שטיינמן לקבל את הבחור, אבל הוא ביקש מאיתנו להגיע אליך במיוחד, ולומר לך כי מקבל אותך בתנאי שאתה מסכים לעמוד ולומר 'הריני מוחל וסולח לראשי הישיבות, שעזרתי להם עשרות פעמים והם לא הכניסו את הנער לישיבתם'"

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל בהכוונה לדרך הישר והטוב

"פי תעשה הטוב והישר" (דברים י"ב, כ"ח)

איש ציבור נכנס להתיעץ (הרב יעקב גוטמן). בין הדברים סיפר כי קשה עליו מאד שליחות ציבור מסוימת שראש הישיבה הפקיד בידו, והיא לוקחת ממנו הרבה כוח גוף ונפש. מרן חייך אליו לאמור: "משל למה הדבר דומה למלך שביקש להעניק 'מתנת הערה' לאחד משריו. קרא לו והוציא מגנזיו יהלום רב ערך והושיט לאמור: 'כאות הוקרה על מעלותיך, על פעולותיך ועל מעשיך, קח את היהלום להערכה ולמשמרת'.

"השר הודה למלך ונטל את היהלום. אך הנה מאותו יום חיינו נעשו כבדים וקשים מכפי שהיו עד אז. היו לילות שלא יכול היה להירדם, מחשש שמא היהלום ייגנב ושמא ושמא... ע"כ.

"נשאלת השאלה", אמר רב אהרן-ליב, "המלך היטיב עמו או הרע לו בנתנת היהלום...?"

"אתה בדווקא נבחרת בס"ד לפי כוחותיך, ליבך ונפשך - למען הכלל, אך וודאי שהקושי הוא גדול - בעקבות תפקיד היהלום שקיבלת וקשים נוספים!"

ואידך זיל גמור. מי הזוכה במפעל הפיס?

נכנס לבית מנכ"ל 'מפעל הפיס' לברכה על פעילותו למען הציבור. הוא סיפר לרב בהתרגשות, כי אפשר להרוויח בהגרלת הלוטו אפילו עשרים מיליון שקלים.

שאל אותו רב אהרן-ליב: "מה עושים עם כל כך הרבה כסף?! כנראה שלוקחים את הכסף לקבר או משאירים אותו כאן כדי שיהיה ליורשים על מה לריב.

"אחר כך סיפר המנכ"ל, כי כדי להגביר את הסיכויים לזכות בהגרלה, יש שבוחרים מספרים לפי המזלות שלהם ולפי תאריך הלידה".

רב אהרן-ליב ביטל את הרעיון מכל וכל באומרו: "אין כזה דבר בעולם שמספרים זוכים, אלא, אנשים שנגזר עליהם הם זוכים, ולכן המספרים והפנטזים זה כלום. היה כמה פעמים ש'עסקים' שמאד הצליחו ואחרים שרצו להתעשר רכשו את העסק, וברגע שהבעלות עברה לבעלים החדש העסק הפסיק להצליח. כי לא העסק מצליח אלא האיש שעליו נגזרה הצלחה". ע"כ.

אולי הוא הבין מה שהרב אמר לו...

על החולים ועל האמונה שלנו

נכנס לבית אחד מנכדי מרן הרב מבריסק, ודיבר בלימוד במשך רבע שעה (בסוגיית 'אם עלו לא ירדו' ומה שנכתב בה ב'איילת השחר' זבחים). לפני שיצא אמר לו רב אהרן-ליב:

"הנה סבך הרב מבריסק קיבל מחותנו בנין גדול בוורשה, כדי שיוכל להתפרנס ממנו בשקט ובשלווה וללמוד תורה. לאחר זמן לא ארוך הפסיד את הכל.

"באותם ימים התיישב ולמד 'חובת הלבבות' שער הביטחון במשך שבועיים ימים, ולאחר מכן אמר: 'הכל חושבים כי עשיר הוא זה שיש לו בנין גדול בוורשה אבל באמת עשיר הוא מי שלומד שער הביטחון', וכידוע שמרן הגרי"ז היה גדול מאד בביטחון". סיימ רב אהרן-ליב: "העובדה עם סבא שלך הייתה לפני מלחמת העולם הראשונה, ויתכן מאד שבכל מקרה כבר היה מפסיד את הבנין וכל נכסיו בימי המלחמה, ואילו את מה שרכש במידת הביטחון - את זה לא הפסיד ונשאר עמו לנצח נצחים, מה טוב חלקו וחבלו".

הסרטות וצילומים למען הכוללים

לכל הם ציפון, אך לא לזה..

ראשי הכוללים 'נחלת משה', נכנסו בסך הכל כמו תמיד, לקראת יציאה למסע מעבר לים להתרים יהודים אמידים למען הכוללים, שהם מתאמצים להחזיקם.

הם ציפו שכמו תמיד יברך אותם בחום יעודד, ידריך ויעצים את

כוחותיהם, אלא שהפעם הם עשו טעות, הם הכניסו איתם מי שירטי את ברכותיו של ראש הישיבה ואיחוליו. הטעות לא הייתה - הצילום והצלם, לא, אלא מילים בודדות שהוציאו מפיהם...

מרן שאל אותם, מדוע הבאתם צלם, השיבו: "היום בלי תמונות אנשים לא תורמים, וזה בגדר השתדלות".

עד כאן! מרן לא וויתר. כי הוא היה סבור, שיהודים גדולים כמוכם, המוסרים נפש להשיג כסף לאברכים, עליהם להיות בדרגה גבוהה יותר של אמונה כדי לזכות. לפיכך הצליף בהם, בחיבה:

"אם לא יהיו תמונות לא יתרמו לכם? לא תשיגו כסף לכוללים?!", אמר בלעג והניף את ידו בביטול: "אינכם מאמינים בקב"ה, אתם מאמינים בצלם... זו לא אמונה, אין זו השתדלות!". הם נותרו נבוכים. רב אהרן-ליב המשיך והבהיר שוב ושוב בתוכחה נמרצת, כי הכסף אינו מגיע בזכות התמונות אלא ברצון ה', הצילומים אינם חלק מ'חובת השתדלות'.

"הנסיעה עצמה, הטרחה, היא השתדלות מספקת, הלימוד עצמו של האברכים בשקידה, התפילות להקב"ה שיצליח דרככם להחזיק את התורה שלו - הן הם ההשתדלות והכוח להשגת תקציבים, וכי אין די להקב"ה בבנק שלו מיליון שקל וגם מיליון דולר, להביא לכם בנסיעה זו גם ללא הסרטות?!"

משסיים את תוכחתו, שנאמרה בניעומו, הציע 'ראש הכוללים': אם כן אולי נבטל את הנסיעה לחלוטין ובוודאי גם את הצלם.

התגובה הייתה: "לא זה מה שאמרת. תיסעו, אבל תהיו אמיתיים, אל תאמרו שיש לכם אמונה רק שהבאתם את הצלם כי זו ההשתדלות. הצלם זו לא השתדלות, תיסעו ותצליחו בעזה"י!", וברכס בחום. (הצלם עצמו כמעט ברח, בעת שראה ושמע את התוכחה, אמר לו רבנו: "לא אליך אני מדבר, זו הפרנסה שלך"...) 'ציוין, כי מי שהיה באותם רגעים הבחין בהערכה האמיתית שיש לו לאותם ראשי כוללים והתוכחה הנאמרת בחיבה ללא הרמת קול ובעיקר באמונה אמיתית, כמי שרואה לפניו את נותן התורה הקב"ה שהבטיח להוריד 'מן' לאברכים, ובסך הכל יש לצאת לחו"ל להתאמן כדי לאסוף את המון).

בתנאי שאתה מוחל

איש עסקים נכבד מאד, בר אוריון ומורם מעם במעשיו הטובים, סיפר דברים כהווייתו: (מפאת צנעת הפרט שונו מעט פרטי הסיפור). הוא סייע רבות לישיבות ביעוץ שיש בו תועלת רבה, וברוב המקרים ללא טובת הנאה.

והנה הגיע רגע, שהחליט אישית לסייע לאשה מתושבי שכונתו להכניס את בנה לישיבה גדולה. הוא היה בטוח שכל הדלתות יהיו פתוחות לפניו. נכון, הבחור לא היה מאלו שרצים אחריהם, אבל היה בחור נחמד וטוב.

הוא הגיע בימים האחרונים של זמן הרישום, בעת שרוב הישיבות הטובות כבר עמוסות וסגורות, ועומדות בלחצים רבים מכיוונים שונים, כך שלא היה חסר להם לחץ נוסף. ואכן הוא נתקל בתגובות מתחמקות ובנעילת דלתות.

הוא ניסה במקומות שנעזרו בו רבות, אך ללא הצלחה. הוא היה כאוב ולא האמין: "הרי סייעתי לאותן ישיבות לא פעם אחת, והרי הן עוד יצטרכו את עזרתי".

אם נבחן את הדברים במבט עמוק יותר, נוכל לראות כי אדרבה, זה מוכיח כי הסיבה להתחמקות נובעת ממצוקה אמיתית, שבאמת בלתי אפשרי לשלב את הבחור במסגרות שביקש. אלא שהם צודקים מבחינתם, והוא צודק מאד מבחינתו, מגיעה לו הכרת הטוב. כיון שכאבו עלה לגרונו, נכנס לרב אהרן-ליב ואמר לו דברים כהווייתו ואת הכאב הצורב: "עזרתי להם, וכעת ביום פקודה לא עומדים לי פעולות" למענם, וכי אין הגינות?!"

רב אהרן-ליב הרהר ואמר: "גם אצלנו ב'אורחות תורה' נסגר כבר הרישום אבל אני אברר, ואם הוא בחור טוב אכניס אותו אצלנו!".

הוא יצא בתחושת רוגע קלה.

לאחר כשבוע הוא קיבל טלפון, כי הר"מ של ישיבת 'אורחות תורה' רוצה להיכנס אליו בעניין הבחור שדיבר עליו עם מרן ראש הישיבה, כי יש לנו תנאי מסוים לפני שיקבלו את הבחור לישיבה.

האיש, שהיה בעל ממון, הבין לתומו ובצדק, כי הם מעוניינים לשבת אתו ולרמוז, או אפילו לסכם, על שכר חודשי גבוה - מעט יותר מבחורים אחרים, או על תרומה חד פעמית לטובת הישיבה. מדוע הם רוצים להיכנס, אם החליטו לא לקבל שיאמרו, ואם הוחלט לקבל אותו אפשר לומר כן בטלפון קצר, מסתבר שהם רוצים משהו שקשור איך שהוא ליסוד הגדול שנקרא: "תן וקח"...

לא הייתה לו ברירה והוא לא דחה את הפגישה, אבל הכין את עצמו אליה, עם זעם סמוי, ועם תכנית לשפוך את מה שיש לו בלבבו פנימה... הם הגיעו לביתו המפואר.

ר"מ הישיבה דאורחות תורה ומלווהו שליט"א התיישבו. הוא קיבל אותם בפנים עצובות, והם דווקא התיישבו בפנים רציניות אבל שמחות.

שקט שרר בחדר הגדול.

הוא לא הצליח לקרוא על הפנים שלהם את הכוונות...

ר"מ הישיבה התיישב ואמר לו כך:

"תשמע" אמר לו ר"מ הישיבה. "התבקשנו מפי ראש הישיבה הרב שטיינמן לקבל את הבחור, אבל הוא ביקש מאיתנו להגיע אליך במיוחד, ולומר לך כי מקבל אותו בתנאי שאתה מסכים לעמוד ולומר כי אתה מוחל וסולח 'הריני מוחל וסולח לראשי הישיבות שעזרתי להם עשרות פעמים, והם לא הכניסו את הנער לישיבתם, וגם אשתדל להמשיך לסייע ולעזור להם כאשר יהיה ביכולתי!".

האיש שלא האמין לשמע אוזניו, הניח את ראשו על השולחן והחל בוכה קמעה.

לאחר שיצאו, נכנסה רעייתו לחדר, וראתה את בעלה נרגש מאד. הוא פתח ואמר לה: "הבחור התקבל לישיבה, ואני התקבלתי לתוך עולם של רחמים וחסדים. לא העליתי ברעיוני בקשה כזו. רק אדם כרב אהרן-ליב יכול להעלות ברעיון את הבקשה הזו ממני".

"הריני מוחל וסולח ולא תהיה לי קפיידא כלל!".

(מתוך הספר חכימא דיהודאי')

יו ברה אותה בשמחה רבה

על איזו ברכה אומר ה"משנה ברורה"
לברך אותה בשמחה רבה?
זכור לך משהו מפעם?

עוד שבוע זה מתחיל...
זו ההזדמנות שלך!

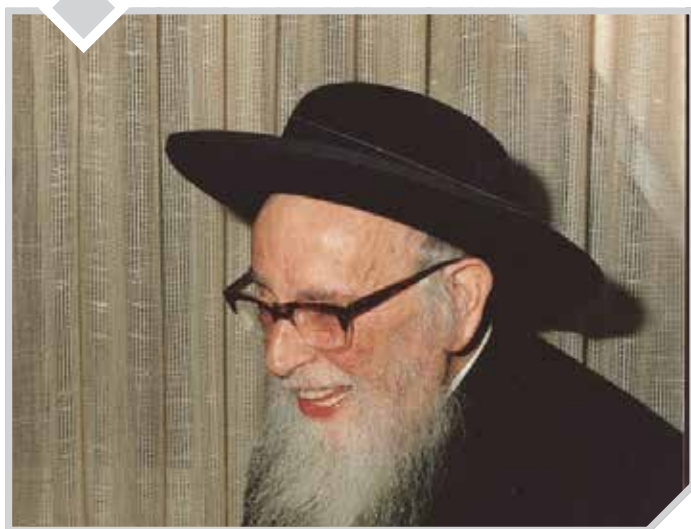
בעוד כשבוע מסיימים לומדי דף היומי בהלכה את
הלכות תפילין, ומתחילים בענייני ברכות השחר ותפילה
הלכות יום יומיות שכדאי מאוד ללומדם.

הצטרף גם אתה כבר היום ותזכה להיות מאלה
שנאמר עליהם 'מובטח לו שהוא בן עוה"ב'.

לקבלת פרטים:
מוקד דרשו 02-5609000
ניתן להירשם גם בעמודות נדרים פלוס

אמר רבינו שמצא פתרון. בישיבה יש בחורים שמתגוררים בחו"ל, ויש מהם שלפני שנוסעים שואלים אותי, האם אני זקוק שיביאו לי משהו בחזרתם, בדרך כלל אני אומר להם שאינני צריך כלום, אבל הפעם תלמיד שגר בשווייץ ניגש אלי, סיפרתי לו כי יש לי נכדה שאינה מעוניינת לאכול את השוקולד מתוצרת הארץ, והיות שידוע שבשווייץ יש הכשר טוב על השוקולד, אז אולי בעת שובך לקראת זמן קיץ, תרכוש לי כמה הפיסות שוקולד...

"לעולם יהיה אדם" מאצילותו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

"בְּנִים אַתֶּם לְד' אֱלֹהֵיכֶם" (דברים י"ד, א')

מספר נכדו, הרה"ג רבי אריה בורודיאנסקי: סבא היה משקיע כוחות לחדור לנבכי נפשו של כל נכד ונכד, לרדת אל דרגתו, לפי היכולת של הנכד, כאשר עם כל השכל החד והחריף שהיה לו והחוש הביקורתי, היה מקפיד להתעסק עם נכדים בני משפחה, ולרדת לרגשותיהם כדי שיהיה להם נוח איתו.

הוא הכיר כל נכד, והשתדל להקדיש את כל כולו לכל צאצא מצאצאיו שהגיע לדבר איתו, לתת יחס ולהתעניין, כאשר הוא מקפיד לשים לב לתכונותיו של כל אחד. למשל, מי שהיה לו פחות בטחון עצמי, הוא נתן את ליבו לדבר איתו ברכות יתר ולתת לו להתבטא, כל אחד כפי מה שהוא. מאידך הייתה אצלו הקפדה על התובנה החינוכית של כל אחד. אני זוכר שבצעירותי אמרתי לפניו איזה ביטוי שהיה אמור להיות מצחיק, אלא שהיה זה ביטוי שלא היה ראוי כל כך לדעתו. אני זוכר שהוא חייך, שהרי אמרתי משהו שאמור להצחיק, אבל מיד אחר כך הוא עצר ואמר לי: "אל תחזור על הביטוי הזה שוב!".

מענטשלכקייט

שגורה הייתה בפיו מימרת (ברכות ו'): "לעולם יהיה אדם" (זייט א מענטש) לא רק שתהיה אדם, אלא צריך שזה יהיה "לעולם", בכל מצב ובכל עת. וכך היה הוא עצמו, כל ימיו נהג כך ללא היסח הדעת. הוא השתדל תמיד לא להטריח את זולתו אפילו בדבר קל ואף עם בני ביתו נהג כך, ואפילו פעולות קטנות כלבישת מעיל או הבאת כובע לברכת המזון, לא הסכים להטריח וקם בעצמו לחבוש את הכובע.

בעיקר בלט הדבר לאחר פטירת הרבנית, כאשר נכנסו להתגורר בביתו בנו הצעיר הג"ר ברוך ומשפחתו, והתגוררו בחלק השני של הדירה. מאותו יום שנכנסו לגור שם ועד אותו יום מר ונמהר שהוציאו אותו על כיסא גלגלים לבית החולים, אף פעם לא עבר דרך 'ביתם' בלי 'רשות', למרות שבדרכו שם היה יכול לצאת בקלות יתירה ללא מדרגות. הסיבה שלא עבר שם, משום שבשביל לעבור שם צריך להיכנס לחדר הילדים והוא לא רצה להיכנס לפרטיות של בנו ונכדיו.

ורק כשהיו צריכים פעם להוציא אותו על כיסא גלגלים אמר לאלה שמובילים אותו: "לא יהיה לכם קל לסחוב בן אדם על כיסא גלגלים במדרגות, תשאלו רשות מהבן אם אפשר לעבור משם"...

סיפרה עוד כלתו תבדלחט"א, הרבנית הדסה אויערבאך, שמאז שנכנסו אז לגור שם, לאחר שגמר לאכול היה רבינו מפנה בעצמו את הכלים מהשולחן למטבח, ותמיד היה מערה עליהם מים כדי שקל יהיה להסיר את שיירי האוכל, וכל זאת בשביל לא להיות לטורח ולמשא. הוא היה אומר לה שהיה רוצה לרחוץ את הכלים בעצמו, אך מכיוון שהוא זקן, הוא חושש שלא יצליח לשטוף את הכלים נקי לגמרי, כראוי לבני הבית, לכן הוא משאיר לבני הבית לעשות זאת טוב ממנו. את שיירי מאכלו בצלחתו היה קבוע זורק לפח האשפה בעצמו, ולא נתן לאחרים לעשות זאת עבורו, באומרו שלפעמים שיירי המאכל גורמים מיאוס לאדם, וגם בני ביתו של אדם בכלל זה.

תלמידו הג"ר חנן כהן (בעל "בנין שבת") חזר איתו פעם בערב שבת מהמקווה. מיד כשנכנסו לבית נפנה רבינו לסדר את השקית עם הבגדים שהביא איתו, ובכדי לחנך את תלמידו אמר לו: "איני מסדר הרבה לשבת, אך אני עכ"פ נוהר מאד שלא אגרום לאחרים לטרוח בגיני"...

מדוע ייבא רבינו במיוחד שוקולד משוויץ?

עד כמה היה כל נכד במוחו, ודאג לו גם בדברים שנראים קטנטנים ביותר. מספר נכדו רבי אהרן גולדברג: סבא היה מחלק שוקולד לנכדים הקטנים, בעיקר במוצאי שבת לאחר הבדלה. הייתה לחלוקה זו חן מיוחד, הוא חילק כמות מסוימת לכל ילד, וכאשר היה רוצה להדגיש אירוע מסוים היה אומר: "לך מגיעה עוד משבצת". באותה חלוקה העניק יחס אישי לכל אחד לרגע קל או יותר.

בזמנו לא היה שוקולד בהכשר ה"בד"צים, והשוקולד היחיד היה אז בהשגחת הגאון רבי צבי מרקוביץ, רבים מגדולי היראים אכלוהו, וגם רבינו בירר את הדברים היטב והיה סבור שזה כשר למהדרין וניתן לאוכלו, אמנם היו שהחמירו ולא אכלוהו.

אחת מנכדותיו של רבינו, ששמעה שישנם שלא אוכלים זאת, החליטה שגם היא תהדר ולא תאכל, וכשהגיע מוצאי שבת עמדה בצד וכאשר הגיע תורה אמרה לסבא: "תודה, אני לא רוצה שוקולד!". הוא התפלל: "אני יודע תמיד שאת אוכלת שוקולד!". והיא כמוזן לא אמרה דבר ולא לקחה. בשבוע שלאחר מכן חזר הדבר על עצמו שוב, והתעניין אצלי לסיבת הדבר. אמרתי לו את הטעם שהיא לא מרוצה מההכשר של השוקולד שסבא מחלק.

רבינו התפעל מאד ובשבוע אחר, אמר לה שהוא מאד מעריך את הדבר, ואמר שחשב על הענין ומצא לו פתרון. "בישיבה יש בחורים שמתגוררים בחו"ל, ויש מהם שלפני שנוסעים שואלים אותי, האם אני זקוק שיביאו לי משהו בחזרתם, בדרך כלל אני אומר להם שאינני צריך כלום, אבל הפעם תלמיד שגר בשוויץ ניגש אלי, ואמר שנוסע הביתה ושאל אותי, סיפרתי לו כי יש לי נכדה שאינה מעוניינת לאכול את השוקולד מתוצרת הארץ, והיות שידוע שבשוויץ יש הכשר טוב על השוקולד, אז אולי בעת שובך לקראת זמן קיץ, תרכוש לי כמה חפיסות שוקולד", ואז הוסיף הסבא ועודד אותה: "טוב מאד, אני מעריך את ההתנהגות שלך!".

כאשר הגיע היום הנכסף, והשוקולד היה בידו של הסבא, מיד כשהגענו אליו לסעודה שלישיית הוא פנה אליה: "קיבלת את השוקולד משוויץ, ואפילו טעמתי ממנו מעט והוא באמת מיוחד, ובעזרה"י אחלק לך ממנו". במוצ"ש היה טקס שלם, הוא פתח את השוקולד, לכולם חילק את הרגיל ולה אמר "את לא קיבלת כמה שבועות", ואז הכריז בנעימותו הידועה: "וכעת הולכים לתת לילדה החשובה שאינה רוצה לאכול את ההכשר הרגיל, והיא מקבלת מיוחד משוויץ!".

כך מדי מוצאי שבת באותה תקופה, היא ורק היא קיבלה מהחפיסה שעמדה בשבילה. שנים ארוכות העריך אותה על כך, וזכר לה את ענין המניעה מלאכול את השוקולד עם ההכשר הרגיל. וכולנו עמדנו ותמהנו: איזה סבא זה שראשו בשמי שמיא של תורה והלכה הכי גבוה שרק שייך, ומאידך זוכר כך כל נכד ונכד. ראו בריה שברא בעולמי...

רגישותו לכבוד הנכדים

ומספר עוד רבי אהרן, עד כמה חשב על כל פרט ושומר על כבוד צאצאיו: "בשנים שהורי גרו בבית הסבא לאחר פטירת הסבתא, קבעתי בשבתות לימוד בחברותא עם חבר מהישיבה. באחת השבתות כאשר

הגיעה השעה שקבענו, הבחין החברותא שלא הגעתי ועלה במדרגות הבית כדי לקרוא לי, כאשר הגיע לפתח הבית הופתע לראות את סבא יושב לא רחוק מהפתח, ולידו ישבה אמי הרבנית ע"ה. "הבחור נבהל ושב מעט לאחוריו. סבא חשב שבוודאי הוא בא לשאול שאלה, קרא לו ושאלו מדוע אינו נכנס, והסביר שהוא לומד אתי יחד ב'קול תורה' ולא עלה כדי לשאול שאלה, רק כיון שקבעתי ללמוד עם אהרל'ה בשעה ארבע וכעת כבר אחרי ארבע, עליתי לראות מדוע הוא לא בא.

"רבינו התנצל בשם נכדו שכנראה נשכח לנוח ועדיין ישן, וזה דבר שקורה. ענה החבר ואמר לרבינו: 'אני ממש לא מודאג, הרי אהרל'ה לא מהדייקנים הגדולים וממילא אינו נבהל מלאחר'. אמי שהייתה נוכחת הלכה לבדוק בחדרי, חזרה ואמרה לו שאינני נמצא בבית, וכנראה שהקדמתי, ויצאתי מהדלת השנייה של הבית לרחוב אוסישקין, והסביר לו רבינו שיש לנו יציאה נוספת וכו', וסיים, 'מעניין שלא נפגשתם'.

"החבר הפטיר 'שבת שלום', והחל לשוב על עקבותיו ורבינו בעקבותיו, כאילו ליווהו למדרגות בחוץ, ואז פנה אל הבחור, תלמידו, ולחש לו בעדינות, כדי שאמי לא תשמע: 'רציתי להעיר לך שני דברים, ראשית, אתה הרי לומד עם אהרן בשיעור אצלי, וא"כ אתה יודע בן כמה הוא, ואין זה נאה לקרוא לבחור בגילו בשם אהרל'ה, החבר התנצל כי הוא מכיר אותי והעניין לא מכאיב לי כלל, אך רבינו אמר לו, 'תשמע לעצתי ותקרא לו בצורה מכובדת. שנית, לא שמת לב, אבל בנוכחות אמו אמרת שהבן שלה הוא לא מהדייקנים הגדולים, ושהוא לא מתרגש מלאחר לחברותא. אני סבא שלו, אבל בטוחני שלאמא יש צער גדול לשמוע כאלו דברים, ודאי היא מצטערת שהבן שלה לא מהדייקנים, אז תדע שכדאי להיזהר בדבורך'..."

כמוזן שלא עלה על דעתם של הרבנית גולדברג ובנה להצטער מכך, אך בדיעבד הם למדו מסיפור זה, עד כמה רבינו רגיש לכבודם.

חינוך ואבהיות

עוד על השילוב בין אבהיות וחינוך, למרות שכאמור הנכדים הרגישו היטב את אהבתו והערכתו אליהם, בשיטה לא הרבה לשבחם, ואפילו בשמחות צאצאיו לא הרבה לשבחם מטעם "יהללך זר ולא פייך", ורק על הצד שני כששמע מעלות היה מזכירם.

מספר הנכד רבי שמעון טרגר: "שש שנים למדתי בישיבת 'קול תורה', ורבינו והרבנית התייחסו אלי באהבה גדולה, בהיות שהורי התגוררו באנטוורפן שבבלגיה הרחוקה, ורבינו הקדיש לי מזמנו וזכיתי ללמוד עמו פעמיים בשבוע בחברותא. למרות זאת, היה מעניין שכאשר היה בוחן מדי חודש את שיעור א-ב המקבילים במבחן חודשי, כשישבתתי עם חבריי למבחן, והוא עבר אחד אחד ושאל שאלות, כשהגיע אלי לא הראה שום שוני ושאל בפשטות, מה אומר טרגר על השאלה הזאת והזאת? איש לא יכול היה להבחין שאני נכדו. עם זאת בצהריים כשחזר הביתה סיפר לסבתא שהיה מבחן, ואמר לה בדיק מה היה עמי..."

(מתוך הספר 'גאון ישראל' / ח.ש.רוזנטל)

נחום מוציא צ'ק, כותב סכום של עשרת אלפים דולר ונותן ליעקב. עוברת שנה, ויעקב מגיע שוב אל נחום ואומר לו: "נחום, אני צריך לחתן את שרה'לה שלי". אומר נחום: "בפעם שעברה באת אלי ונתתי לך, עכשיו אולי תחפש מישהו אחר. אני שואל אותך, תמיד אני?"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על הצדקה ומעשי החסד

"פֶתַח תְּפִתַח אֶת יָדְךָ לֹא" (דברים ט"ו, ה')

לערכאות של עכו"ם. גם אם מוסרים ממון בלבד, ולא נפשות, בידיים של מי שאינו קובע את פסקיו לפי התורה - יש לך דין של מלשינות!

שמעתי פעם סיפור יפה

שמעתי פעם סיפור יפה: שני חברים, יעקב ונחום, היו חברים בלב נפש. מגיל אפס גדלו ביחד בגן ובחיידר, בישיבה קטנה ובישיבה גדולה, עד שהתחתנו. נחום נעשה עשיר מופלג, והיו לו רק מעט ילדים. יעקב היה עני מרוד, ונולדו לו חמשה-עשר ילדים. הזמן עבר, והשניים המשיכו להיות חברים מאוד טובים. יום אחד מגיע יעקב אל נחום ואומר לו: "נחום, אני צריך לחתן את טובה'לה שלי".

"בסדר", אומר נחום, "כמה אתה צריך?"
"עשרת אלפים דולר".

נחום מוציא צ'ק, כותב סכום של עשרת אלפים דולר ונותן ליעקב. עוברת שנה, ויעקב מגיע שוב אל נחום ואומר לו: "נחום, אני צריך לחתן את שרה'לה שלי".

אומר נחום: "בפעם שעברה באת אלי ונתתי לך, עכשיו אולי תחפש מישהו אחר. אני שואל אותך, תמיד אני?"

אומר יעקב לנחום: "גם אני שואל את בורא עולם, 'תמיד אני?' אחד צריך להיות עני ואחד צריך להיות עשיר, אבל למה תמיד אני צריך לבקש ממך, נחום, שתתן לילדים שלי? אולי שזה יהיה להיפך? והרי היינו חברים, גדלנו ביחד בדיוק באותו מסלול ובאותו אופן, אבל עלי

הכרתי יהודי יקר שהיו לו בעיות עם מס הכנסה בשל הלשנה זדונית. בתחילה לא חשב להתייחס ברצינות גדולה למכתבים השונים שקיבל, אך בשלב מסוים יצרו הפקידים קשר עם אביו, והודיעו לו, שלטובתו כדאי לו לדאוג שבנו יבוא כפי שהוא נדרש. לפני התייצבותו לדין במס הכנסה, הגיע ידידי להתברך מרבי חיים קניבסקי (שליט"א).

שאלו רבי חיים: "האם אתה נותן מעשר כספים באופן מדויק?", כשהשיב שהוא מקפיד להפריש מכל רווח, אמר לו: "אל תדאג, לך, והכל יהיה בסדר".

הוא אמנם הלך. הפקיד, שהיה ידוע כאדם קשוח ואף רשע, האיר לו פנים, דיבר אתו בכבוד, וסידר עבורו את כל העניינים.

כאן המקום להזכיר נקודה חשובה נוספת, הגם שאינה נוגעת לעניינינו במישרין -

לאחר שסדרו כל העניינים על הצד הטוב ביותר, והפקיד עמד לשלח את אותו יהודי לחיים ולשלום, הוא פנה ואמר לו: "אמור לי רק דבר אחד - איך זה שיש ביניכם כל כך הרבה מלשינים?..."

תשובה לשאלה כואבת זו טמונה בדברי ספר החינוך על מצוות "לא תשנא את אחיך בלבבך". הוא אומר, שלפעמים אדם כועס על חברו, ומאחר ואינו רוצה להופיע בציבור כאדם נוקם ונוטר, הוא שותק כלפי חוץ, ובתוך תוכו ממשיך לשנוא. מתוך כך, כאשר תהיה לו הזדמנות להלשין עליו הוא יעשה זאת.

אדם כזה - עושה שקר בעצמו. הוא מדמיין שמשום שלא נקם בו, הוא צדיק תמים, אך באמת הוא שונא ישראל מובהק!

הדבר חמור ביותר, שכן דינו של מלשין הוא שאין לו חלק לעולם הבא.

הטיפול במלשינים בעבר היה נחרץ ותקיף. אל בית דינו של ה'חתם סופר' זצ"ל הובא מלשין אחד, ועל פי פקודת בית הדין הכניסוהו לשק, ביחד עם אבנים כבידות, שכן הדין הוא, שמלשינים מורידים ולא מעלים בדין.

נקל להבין, שלא היו הרבה מלשינים בעם ישראל בדורות עברו! יש מלשינים כיום, שנתלים בתירוץ הקלוש - שההלשנה אינה לגויים אלא למדינת ישראל. אך טעות בידם - כל משפט שאינו לפי התורה, שבו מזכים את החייב ומחייבים את הזכאי על פי החלטות, נחשב

לפני התייצבותו לדיון במס
הכנסה, הגיע ידידי להתברך
מרבי חיים קניבסקי (שליט"א).
שאלו רבי חיים: "האם אתה
נותן מעשר כספים באופן
מדויק?", כשהשיב שהוא מקפיד
להפריש מכל רווח, אמר לו: "אל
תדאג, לך, והכל יהיה בסדר"

נגזר עני ועליך נגזר עושר, אולי הגיע הזמן שנתחלף, ופעם תצטרך
אתה לבוא לבקש ממני?!"...

יש אנשים שאין להם שכל לשמוח במה שיש להם. כשיש לאדם
עושר הוא חושב שזה שלו, וכשהוא נותן הוא חושב שהוא עושה
טובה גדולה ועצומה, הרבה יותר מכפי הצורך...

רבי נפתלי מרופשיץ זצ"ל היה אומר, שישנן שלוש דרגות בעלי צדקה:
יש אנשים שחושבים שכל כסף שייך להם, הם הרוויחו הכל בעבודתם
הקשה ובחכמתם כי רבה, "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה".

לפני כמה עשרות שנים, כשהגעתי בפעם הראשונה לאמריקה, עוד
היו שם הרבה אנשים שפעם היו רוכלים עניים ובמשך הזמן נעשו
בעלי בתי חרושת, חרשתנים עשירים. מצוי היה מאוד, שאם באת
אל אחד כזה לבקש תרומה או כסף לצדקה חשובה, הוא היה מרים
את ידיו ואומר: "עם עשר האצבעות האלו השגתי את מה שיש לי.
למה אתה בא לבקש, לך לעבוד!"

זוהי דוגמא של "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", ה' ישמור.
אבל יש נקודה נחמדה שכדאי לציין - כשהוא מרוויח, ברור לו שהוא
זה שהרוויח את הכסף, בכוחו ובחכמתו. כשהוא מפסיד הוא כועס
ומתרעם על הקב"ה, שגלגל לפתחו את ההפסד... למה כשהרווחת
חשבת שזה בזכות השכל והחכמה שלך, וכשאתה מפסיד אינך
חושב שזה בגלל השגיאות שלך?

בני אדם שלוקים במחשבת "כוחי ועוצם ידי" - כאשר הם נותנים
צדקה, הם חשים שהם נותנים מתנה משלהם.

יש אחרים בדרגה גבוהה יותר, שאכן יודעים שהכסף אינו שלהם
ונותנים בלב רחב יותר, אבל הם חשים שהם נותנים, כביכול, לקב"ה
הלוואה בריבית דריבית, כפי שנאמר: "עשר בשביל שתתעשר".

הדרגה הגבוהה מכולם היא, שיודעים שהכסף שייך לבורא העולם.
הכסף אמנם בכיס שלהם, אבל זה לא הכסף שלהם. הם אך ורק
הגזברים הממונים להעביר את הכסף לכתובות הנכונות. אדם שחי
בדרגה הזאת הוא כביכול "היד" של של בורא עולם, המעביר את

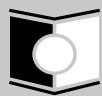
הכסף ישירות ממנו לעניים.

כנגד בעלי הדרגה הראשונה אנו מבקשים בברכת המזון: "ונא אל נא
תצריכנו ה' אלקינו לא לידי מתנת בשר ודם". אם חס ושלום אדם
יצטרך להגיע לכך שמזונותיו ינתנו לו על ידי אחרים, שלא יאלץ
לקבל מאלו החושבים שהם נותנים לו מתנה.

כנגד בעלי הדרגה השניה אנו מבקשים: "ולא לידי הלוואתם",
שהאדם לא יזדקק לאלו שחושבים שהם נותנים בתורת הלוואה.

וכנגד בעלי הדרגה השלישית אנו מבקשים: "כי אם לידך המלאה
הפתוחה הקדושה והרחבה", רצוננו לקבל מאלו שיודעים שהכל נתן
להם בשליחות מאת הקב"ה.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר אריה שאג דברים)

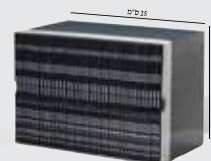
Dirshu
דרשו ד' ועזרו
תוך עיסוקים מיוחדים
ועידוד לימוד התורה

לתחילת
זמן אלול

המבצע
הגדול

אנו שמחים להודיע כי מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ואחינו' חוזר לרגל תחילת זמן אלול.
תורמים לפעילות הקירוב והחיזוק ועידוד לימוד התורה | אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

* כריכה רכה, פורמט גריל, 19 חוברות

* כריכה רכה, פורמט כיס, 38 חוברות

פרטים בעמודים 12-13

'אתה מבין יענקי את השקלא וטריא?' "לא נראה לי שאתה מבין..." הוא התחיל ללמוד איתו שוב מתחילה, הם למדו את הגמרא באהבה וחמלה רבה. ואז לפתע הכריז ר' בן ציון: "יענקי, עכשיו אתה מבין!". מה השתנה? מה קרה כעת? כי יענקי העלה חיוך על פניו...

שיטת הגישמעאק בלימוד, שבה לימד הגאון רבי בן ציון פלמן זצוק"ל, את בניו ותלמידיו

מאת: הרב יהושע לייבוזן

אז הנה זה הגיע

הרגע הגדול של ראש חודש אלול. עשרות אלפי צאן קדשים עולים מכיתה לכתה, עשרות אלפי בני הישיבות הקדושות עולים מדרגה לדרגה, מהחידר לשיבה קטנה ומשיבה קטנה לשיבה גדולה ומשיעור לשיעור. עולים ומתעלים.

מי כעמך ישראל!

אחד מהפרויקטים החשובים של ארגון 'אחינו' הוא פרויקט 'גישמעאק בלימוד', בו מנסים לסייע ולעזור כיצד לקבל ולרכוש טעם ומתיקות בתורה, כדי להצליח בלימוד תורתנו הקדושה. במסגרת זו אני רוצה להביא בפניכם כתבה מעניינת שקראתי, על הדרך המרתקת שהגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל למד עם ילדיו ועם תלמידיו.

וכך מובא בספר המרתק 'ללא שם':

הוא לא בחן אותם. אלא הם למדו בצוותא. בידידות, בסבלנות ובהסבר פרט אחרי פרט.

המטרה העיקרית שהייתה לו בלימוד עם הילדים, להשיג את התוצאה - שהילד יהיה שמח עם הלימוד, שהבחור ייחנה מהלימוד. הוא לא התכוון לבחון ולדעת האם הוא יקבל ציון טוב במבחן, המטרה הייתה אחת בלבד - שייחנה מלימוד הגמרא, מרש"י ומתוספות. פעמים רבות היה קורה שלקראת סוף הלימוד, היה שואל: "הבנת יענקי?", ויענקי היה מגיב: "כן הבנת".

"אז נסכם: הגמרא שאלה, והגמרא תירצה, בשאלה חשבנו שדווקא, ובתירוץ אנחנו מבינים אחרת. נפלא. אתה מבין יענקי את השקלא וטריא?"

"כן אבא, אני מבין".

"לא נראה לי שאתה מבין..."

הוא התחיל ללמוד איתו שוב מתחילה, הם למדו את הגמרא באהבה וחמלה רבה. ואז לפתע

הכריז ר' בן ציון: "יענקי, עכשיו אתה מבין!"

מה השתנה? מה קרה כעת?

כי יענקי העלה חיוך על פניו... בלימוד הגמרא, החיוך הזה, ההנאה הזו, היא ההוכחה הגדולה ביותר על הבנת החומר. בדוק ומנוסה!

ר' בן ציון לא בא על סיפוקו, עד הרגע שראה את השמיכל = החיוך, את הגישמאק על פני הילד! רק אז היה מרוצה, והיה מכריז: "הא,

הא, עכשיו אתה יודע".

התקוה שלו שהילדים ייחנה מהתוספות, ולא דווקא מהחידושים, אלא מעצם לימוד הגפ"ת.

ובכן. ילדים רבים ובחורים, וגם אברכים, מתגלגלים בלימוד התורה, לא מתקדמים ולא מצליחים. ולמרות שמנסים לסייע להם לא מצליחים. מה המוקש שמונע מהם להצליח?

התשובה: כאשר הם לומדים את הגמרא, תמיד רובץ להם בראש ענן מסוים, מעולם הם לא מבינים את הגמרא במאת האחוזים, רק בשמונים, בתשעים, בתשעים וחמש, אבל לא במאת האחוזים.

נשאר להם משהו, ענן וערפל.

זה מצוי במיוחד בצעירים, בילדים. ה'מלמד' או האבא, מתגלגל אתו שנה ועוד שנה, והילד מתקדם רק מעט. והם כאובים על מתיחת זמן לריק למען הילד, ומתאוננים: ריבוננו של עולם, מה הסיבה שאפילו שאנחנו מוציאים למענו כל כך הרבה כספים, אין כמעט התקדמות?!

כי הדרך להתקדמות אמיתית היא, לשבת עם הילד בסבלנות, לא עשרה קטעים של גמרא, אלא קטע אחד קטן בודד, עוד פעם ועוד פעם, ועוד, מתחילה ממש, עד שהוא מבין באמת עד התכלית, עד שנהיה לו אור בעיניים! אור!

ואת האור בעיניים אתה רואה כאשר הוא מחייך. בשעה שקטע הגמרא בהיר לו בתכלית. אתה רואה אצלו את החיוך של ההבנה המאירה. כך ורק כך מתקדמים! ואם לא, מדשדשים במקום עשר שנים!

יום אחד בסתם יום של חול, אראה פתאום את הבן שלי ניגש לארון הספרים ולוקח את הגמרא ומעיין במשהו שפתאום חשב עליו...

לכל אחד יש חלומות ומאויים מעומק הלב, שבו הוא חולם שיום אחד הם יתגשמו כמובן שכולנו חולמים ורוצים חיים טובים ארוכים, בריאות, נחת ופרנסה טובה אבל יש את הדברים המיוחדים...

לי יש חלום מיוחד ומתפלל שזה יתגשם והנה בחלומי שמתגשם:
יום אחד בסתם יום של חול, אראה פתאום את הבן שלי ניגש לארון הספרים ולוקח את הגמרא ומעיין במשהו שפתאום חשב עליו...

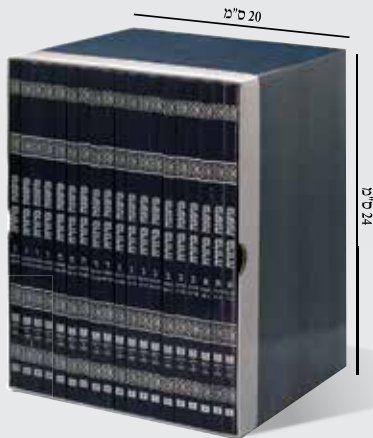
**למה אני חולם על זה? כי ביום שחלומי יתגשם, אני אדע שהגמרא הקדושה נמצאת במחשבות לבו, אני אדע אז שיש לו 'גישמאק' ומתיקות התורה, ויש לו אחיזה בעומק הנפש עם תורתינו הקדושה..
כן זה החלום שלי... ואני מתפלל על זה...**

אם גם לכם יש חלום שלבנכם יהיה 'גישמאק' בלימוד ויזכה למתיקות התורה, ארגון 'אחינו' זרוע החיזוק של 'דרשו' מזמין אתכם ליצור קשר ולקבל כלים ראשונים, וכך גם בנכם יזכה ל'גישמאק' ומתיקות התורה

התקשרו למוקד גישמאק 073-789-2310

המוקד פתוח כל ערב בין 7.30-10.30

המבצע הגדול

* כריכה רכה, פורמט רגיל, 19 חוברות

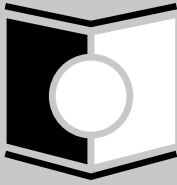
* כריכה רכה, פורמט כיס, 38 חוברות

3
תרום 24
למשך 15
סך כל התרומה
וקבל
סט 'משנה
'ו' חלקים כ
ספר 'ה
על המ

2
תרום 20 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 240 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט גדול
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

1
תרום 18 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 216 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט קטן
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

להשתתפות: כנסו לעמדות נדרים פלוס נ

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית לחיזוק
 ועידוד לימוד התורה

לתחילת זמן אלול

אנו שמחים להודיע כי מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לרגל תחילת זמן אלול. תורמים לפעילות הקירוב והחיזוק של 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

5

תרום 26 ₪ לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 416 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
 ו' חלקים כריכה קשה
ספר 'המפתח' על המשנ"ב
סט 'חפץ חיים' דרשו
 4 כרכים, מהדורת כיס, כריכה רכה
 עם הביאורים ומוספים בהוצאת 'דרשו'
ספר 'מועד לדוד'
 על ענייני ימים נוראים

4

תרום 25 ₪ לחודש
 למשך 15 חודשים
 סך כל התרומה 375 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
 ו' חלקים כריכה קשה
סט 'חפץ חיים'
 4 כרכים, מהדורת כיס, כריכה רכה
 עם הביאורים ומוספים
 בהוצאת 'דרשו'

3

תרום 30 ₪ לחודש
 למשך 12 חודשים
 סך כל התרומה 360 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
 ו' חלקים כריכה קשה
סט 'המפתח'
 על המשנ"ב

נופס 'דרשו' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

כשהיו מספרים ל'סטייפלער' על בחור שהוא בעל מידות טובות, הוא היה שואל: "האם בכך שהוא הסתדר עם הסטנדר - יש כדי להעיד על המידות הטובות שלו? האם הסטנדר פעם ביקש ממנו להוריד את הזבל או לעזור בבית? האם הוא פעם היה צריך לומר לסטנדר מילה טובה? מידות טובות נבחנות ביחס לאנשים - ולא ביחס לסטנדרים!"...

הגאון רבי שלמה קניבסקי שליט"א ראש ישיבות 'קרית מלך' תפארת ציון, על בעלי המידות טובות

"כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ד'" (דברים י"ב, כ"ה)

יכבד אותו וישתתף בשמחתו. רבי אברהם ניסה להתחמק. הוא הסביר כי הטילטולים קשים עליו בשל גילו המבוגר, וכי זמנו יקר ביותר. אולם אותו יהודי, לא הרפה: הוא הפציר והתחנן, ביקש שוב ושוב, ואף הבהיר כי מבלעדי השתתפותו של רבי אברהם - שמחתו לא תהיה שמחה. כך, בסופו של דבר, נתן רבי אברהם את הסכמתו להשתתף בשמחה, והיהודי השאיר הזמנה בה נקוב התאריך ומקום האירוע - והלך. רבי אברהם היה משוכנע, כי היהודי ידאג לו להסעה לשמחה. אולם יום החתונה התקרר ובא, והיהודי? נעלם... אין קול ואין עונה... ובכן, מה עושים? לרבי אברהם לא היה כל ספק: הוא הלא אמר שישתתף בשמחה, ועליו לשמור על מוצא פיו! כך, ביום המיועד הוא הודיע לרבנית כי עליהם לצאת לנסיעה, וכשעתיים לפני השעה היעודה - יצאו הוא והרבנית לדרכם אל מקום האירוע. לא קלה היתה הדרך. מדובר היה בנסיעה בת שעה ויותר ברכבת - הגדושה בשעות אלו בארחי פרחי, אינשי דלא מעלי, ולאחר מכן - עוד נסיעה של כמחצית השעה במונית. אולם רבי אברהם לא נרתע... הוא אמנם לא הבטיח מפורשות, אבל אמירה - כמוה כהבטחה מכלל... וכך, בשעה היעודה - התייצבו הרב והרבנית בפתחו של האולם.

הסיפור הינו אודות הגאון הצדיק רבי אברהם יפה'ן זצ"ל, חתנו וממשיך דרכו של הסבא מנובהרדוק. את הסיפור שמעתי בעצמי מרבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, ששמע אותו מבעל המעשה בכבודו ובעצמו. וכך הוא סיפר:

באחרית ימיו, התגורר רבי אברהם יפה'ן בארצות הברית. כאשר נכדתו באה בברית הנישואין, הוזמנו כל גדולי ישראל לשמחת החתונה, וכמובן גם נענו להזמנה. היו שם בוודאי רבי יעקב קמיניצקי, רבי משה פיינשטיין, רבי אהרן קוטלר זצ"ל, ועוד גדולי תורה רבים ממאורי עולם התורה.

מטבע הדברים, חלוקת הכבודים בחתונה - היתה משימה כלל לא פשוטה: גדולי ישראל רבים כל כך, ושבע ברכות בלבד? זה הלא ממש מעט! אין ספק, שמחשבה רבה הוקדשה לנושא, בכדי שלא לפגוע בכבודו של איש חלילה, ובכדי להעניק לכל אחד את הכבוד הראוי לו.

ובכל זאת, למרבה ההפתעה, באחת הברכות כובד יהודי פשוט, בלתי מוכר, אשר אולי הוגדר כ'רב' על פי אמות המידה שהיו מקובלות באמריקה של אותם הימים, אולם בוודאי לא נמנה על השורה הראשונה של גדולי ישראל שהשתתפו בשמחה... אף אחד לא הכיר את אותו 'רב', שמו לא היה מפורסם, אולם לא היה מקום לטעות: הכבוד ניתן לו, והוא הוזמן לברך את אחת הברכות תחת החופה!

כמובן, איש לא שאל שאלות. כולם הבינו שאם רבי אברהם החליט לכבד את אותו יהודי בברכה - כנראה שחשבונות עמוקים עמדו מאחורי החלטתו זו. ובכל זאת, היה הדבר לפלא בעיני רבים מהנוכחים: הייתכן???

הסוד הנפלא, המענה לפליאתם של משתתפי החתונה - סיפרה הרבנית, בתו של הסבא מנובהרדוק, את המעשה הבא:

שנים רבות לפני פטירתו, הגיע אל רבי אברהם יהודי אשר נמנה על תלמידיו בצעירותו, עוד בטרם הגיע לאמריקה. יהודי זה סיפר, כי עומד הוא לחתן את בתו, וביקש בכל לשון של בקשה כי רבי אברהם

אדם מוסרי, יתייחס אל כל אדם באשר הוא, כאילו הינו נעלה ונכבד ממנו. אל העבירות שלו עצמו - הוא יתייחס כאילו הן העבירות הגדולות ביותר, ואילו אל המעלות של הזולת - כאילו הן המעלות הנעלות ביותר

מידות טובות נבחנות ביחס לאנשים - ולא ביחס לסטנדרים!".
ובכן, זוהי דוגמה של 'יעד' אליו אמור להביא אותנו לימוד המוסר.
'אדם מוסרי' - הינו אדם שבכל מקום אליו הוא הולך, ובכל סיטואציה
בה הוא נמצא - נוהג כאדם מוסרי.

מספרים על ר' איצ'לה בלאזר מפטרבורג זצ"ל, מחבר ספר 'פרי
יצחק' ומגדולי תלמידיו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שכאשר היה
מדבר עם אדם כלשהו, ולו יאה זה האדם הפשוט שבפשוטים, היה
מקפיד לבקש ממנו בסיומה של השיחה סליחה ומחילה אם חלילה
פגע בו... אולי הלה ציפה ליותר תשומת לב? אולי ציפה למילים
מכובדות יותר? ר' איצ'לה הבין, שכאשר באים במגע עם הבריות
- ניתן חלילה לפגוע במישהו, ומשום כך, היה מקפיד לבקש סליחה
אם חלילה נכשל בשגגה...

כמובן, זו אינה דרגה שמתאימה בעבורנו. אם מישהו מאיתנו
יבקש סליחה מחבירו בכל פעם שישוחח איתו, הוא עלול להיתפס
כתמיחוני. אולם הרעיון ברור: התכלית שלנו הינה להיות **אנשים
מוסריים**, והמשמעות היא: אנשים שנוהגים כפי שהקדוש ברוך הוא
מצפה מהם שינהגו!

אדם מוסרי, יתייחס אל כל אדם באשר הוא, כאילו הינו נעלה ונכבד
ממנו. אל העבירות שלו עצמו - הוא יתייחס כאילו הן העבירות
הגדולות ביותר, ואילו אל המעלות של הזולת - כאילו הן המעלות
הנעלות ביותר. הוא יהיה עניו ושפל ברוך, וממילא - יתייחס לכל
אדם בכבוד, בהערכה, ומתוך זהירות מופלגת בכבודו.

(מתוך הספר 'נפשי תמדה' קטעים נבחרים מתוך ועדים שנמסרו)

בעל השמחה, קידם את פניו של רבי אברהם בשמחה רבה, הוא חזר
שוב ושוב כי נוכחותו היא זו שמעניקה לו את השמחה השלימה
ביום הגדול, אולם בכך הסתכמה הכרת תודתו... לא זו בלבד שהוא
לא טרח להתנצל על שלא דאג לרבו לתחבורה הולמת, לא זו בלבד
שהוא לא הציג הסעה בדרך חזור, אלא שהוא אף הגדיל לעשות:

אפילו בברכה תחת החופה הוא לא כיבד את רבו הגדול!!!
הרבנית, כמובן, נפגעה עד עמקי נשמתה. הייתכן? אולם רבי אברהם
לא אמר מאומה... הוא שמח עם תלמידו, כיבד אותו בנוכחותו, בירך
בברכת מזל טוב, וחזר אל ביתו באותה הדרך בה הגיע: נסיעה של
מחצית השעה במונית, ולאחר מכן שעה ויותר ברכבת...

דא עקא, שרבי אברהם היה מוטרד ממה שהו אחר... הוא הרגיש,
בדקות נפשו, כי במקום כלשהו בעומק הלב, יש לו קפיידא על אותו
יהודי... הוא לא כעס, הוא לא נפגע, אבל משהו שבמשהו, בכל זאת
כנראה נגע בו... ובכן, מה עושים? כיצד ממגרים מן הלב את אותו
שמץ של קפיידא? כיצד מוודאים כי הלב יישאר צח ונקי, מבלי לתת
בו מדרס רגל אפילו לנימה דקה מן הדקה של 'עלבון' או 'כעס'?

לרבי אברהם היה פתרון: הוא החליט לכבד את אותו יהודי בברכה
תחת החופה, בשמחת נישואיה של נכדתו!!! כן... יהודי זה, הינו
אותו 'רב' נעלם, אשר כובד בברכה בחתונתה של הנכדה... נורא
נוראות!!!

כשהיו מגיעים אל ה'סטייפלער'

כשהיו מגיעים אל ה'סטייפלער' ומתייעצים איתו אודות הנקודות
בהן יש להתמקד בבירורים לקראת שידוכים, הוא היה עומד על
שלשה נושאים מרכזיים: ראשית - האם הבחור ירא שמים. שנית -
האם יש לו שכל ישר. ואילו הנקודה השלישית - האם יש לו מידות
טובות.

בכל הנוגע לשני הנושאים הראשונים, הרי שאין כל קושי לברר
אודותיהם. את יראת השמים של הבחור ניתן לבחון על פי תפילותיו,
על פי דקדוק המצוות שלו, וכן הלאה. גם אודות השכל הישר שלו
ניתן לברר בקלות אצל אנשים שלמדו איתו.

אולם בנוגע לנושא השלישי, הרי שהבירור מורכב יותר, משום שעל
מידותיו הטובות של בחור - קשה לעמוד בבית המדרש... לשם כך
יש לבחון את התנהגותו בחדרי חדרים: בבית, עם חברי החדר, וכן
הלאה, והפרטים הללו - פחות גלויים לעין...

כשהיו מספרים ל'סטייפלער' על בחור שהוא בעל מידות טובות, הוא
היה שואל: "מה הכוונה 'מידות טובות'? האם בכך שהוא הסתדר עם
הסטנדר - יש כדי להעיד על המידות הטובות שלו? האם הסטנדר
פעם יבקש ממנו להוריד את הזבל או לעזור בבית? האם הוא מצא
את הסטנדר ביום מן הימים במצב רוח מדוכדך? האם הוא פעם היה
צריך לומר לסטנדר מילה טובה? לחיות עם הסטנדר - זו לא בעיה!

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

בכל יום

בכל מקום

מתפללים עליך מדי"ח אלול ועד יום כיפור

בכל מקום ומקום יזכירו בכל יום ויום כל שם ושם
באופן אישי, בפרטות ובמתינות עם בקשתו הפרטית

47 - 47 - 39 -)

**רשכבה"ג מרן זצ"ל מברך את מטבעות השמירה
שנתן לתורמי קופת העיר**

מטבעות השמירה האחרונות

**שנתברכו וניתנו במיוחד מרשכבה"ג מרן
הגר"ח קנייבסקי זצ"ל עבור תורמי קופת העיר
הנוטלים על עצמם עול משפחה נזקקת לחודש אחד**

החלוקה תתקיים ביום ו' ער"ח אלול לתורמים בלבד.

לנשים:
מידיה של בתו
הרבנית קולדצקי
תליט"א

לגברים:
בבית מרן זיע"א ברח' רשב"ם
23 בני ברק, מידיו של בנו חביבו
מרן הגרי"ש קנייבסקי שליט"א

1800

ר' שלום מבין מיד בהבנתו החריפה שמהו מסתתר כאן. רבי אליהו לא אמר 'כמדומני שהוא שכח', הוא אמר בוודאות שהוא יודע שהתהילים לא נאמרו, והדבר עורר את סקרנותו: וכי מנין לו לרבי אליהו שהילדים לא אמרו תהלים, וכי יש לו איזה נציג בת"ת שמעדכן אותו אם אמרו או לא? "רבי מנין לכם שהוא שכח?"

בפרדס האמונה של הגה"צ רבי שלום שבדרון והגה"צ רבי אליהו דושניצר זצוק"ל

מאת: הרב שמעון טיקוצקי

"כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ד'" (דברים י"ב, כ"ה)

כבישיה של תל אביב כבר סאנו באותה שעת בוקר, לפני כתשעים שנה. רכבים מיושנים שכיום תמצאו רק במוזיאוני אספנות נעו ברחובות אלנבי ויהודה הלוי. ליד תחנת האוטובוס לכיוון ירושלים, ניצב אברך צעיר העונה לשם רבי שלום שבדרון, מי שלימים יתפרסם כמגיד מישרים ומגדולי בעלי המוסר.

לפתע קולטות עיניו מרחוק דמות הדורת צורה, יהודי מבוגר צחור זקן פוסע לעברו. "המשגיח!", הוא קורא בהשתאות, זהו מורו ורבו הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצוק"ל, מי שהיה המשגיח שלו לפני כמה שנים, עת למד כבחור צעיר בישיבת 'לומז'א' המפורסמת בפתח תקווה.

"שלום עליכם רבי ומורי", נרעש רבי שלום ומקבל את פני רבו, ורבי אליהו משיב לו בחיוך של רב הפוגש את תלמידו משכבר הימים. "ר' שלום" פונה אליו המשגיח, "כמדומני שאתם 'קיבלתם קצת תועלת ממני', האם אוכל לבקש מכם טובה?"

"מה השאלה רבי?", מזדעק רבי שלום, שמכיר היטב את עדינותו וענוותנותו של רבו, "מוכן אני לעשות כל מה שביכולתי למען מורי ורבי".

"אתם בוודאי יודעים על עניין הפרדס שגורם לי צער כבר כמה שנים", פותח רבי אליהו ורבי שלום מהנהן בראשו, ודאי, ודאי, מי מבחורי ישיבת לומז'א באותם ימים לא הכיר את סיפורו של 'הפרדס'!?"

גדול בשוק התפוזים שאז היה אחד מענפי הייצוא הגדולים בארץ ישראל. מחירי התפוזים צנחו דרסטית. הפירות לא כיסו את ההשקעה והפרדס החל לצבור חובות רבים. רבי אליהו החל לתור אחר קונה הגון שיפטור אותו מעול החזקת הפרדס, אלא שלא היו קופצים רבים על הסחורה.

"תגידו עליי תהלים שאצליח למכור את הפרדס במהירות", ביקש רבי אליהו ממקורביו וגילה להם מדוע הוא כה מוטרד וחרד מהעניין: "אין האדם יודע עתו, חוששני שלא אסתלק מן העולם ואותיר אחריי חובות... אי לכך חובה עליי למכור את הפרדס בהקדם, ולשלם מכספי המכירה את כל החובות ויפה שעה אחת קודם".

בישיבת לומז'א, בה כיהן רבי אליהו, החלו לומר לאחר התפילה פרק תהלים להצלחתו של המשגיח, הימים נוקפים ועדיין אף קונה לא צץ באופק.

באחד הימים הופיע בישיבת לומז'א, ר' זליג, אחד מבוגרי הישיבה, אברך צעיר שלא מכבר הקים את ביתו והפך ל'מתווך' לפרנסתו. הוא נקש ביראת כבוד בדלתו של רבי אליהו: "רבי, נראה לי שמצאתי 'קונה' לפרדסכם", קרא בנשימה עצורה, רבי אליהו הרים את עינו והמתווך המשיך:

"לפני כמה ימים פגשתי בירושלים יהודי אמריקאי, שמחפש לקנות פרדס בארץ ישראל, ויש באמתחתו כדי לשלם. הצעתי לו את

פרדס היה לו להגה"צ רבי אליהו דושניצר, פרדס תפוזים באדמות 'עיר שלום' - כפר קטן שהיה אז סמוך ל'תל אביב' (בנו של רבי אליהו, רבי אשר, קיבל את הפרדס בעת נישואיו כנדוניה ועם מעברו להתגורר בארצות הברית, העביר את הבעלות על הפרדס לידי אביו). אבל מי שחושב שהיה זה מכרה (תפוחי) זהב, טעות גדולה בידו.

זמן קצר לאחר שקיבל רבי אליהו את הפרדס לידי, אירע משבר

אבל רבי אליהו לא מחייך. "אתה לא אדם בריא?", הוא קורא בכובד ראש, "שה' ישלח לך רפואה שלימה במהרה, שתהיה בריא, אבל אני את הפרדס כבר לא אוכל למכור לך בשום פנים ואופן".

"למה?", פוצה האיש את פיו כמעט לראשונה, מרים גבות מופתעות, "מה הבעיה?"

"הרי אמרתי לכם קודם, שאם לא תפקחו בעצמכם על הפועלים בפרדס הריכם בגדר 'מאבד את מעותי'. אדם במצבכם בוודאי לא יוכל להגיע 'לרדת לשטח' לעתים קרובות, ובכן אני לא יכול למכור את הפרדס לאדם שכמעט בוודאות עומד להפסיד את כספו בעסקה זו".

"אבל רבי אני רוצה לקנות את הפרדס!" חשף האיש לראשונה את כוונתו, "לא איכפת לי מכל החסרונות שמניתי, מה איכפת לכם מה מצבי הבריאותי, אני רוצה לקנות!"

"האם בגלל שאתה לא יודע שאסור לך לקנות את הפרדס, זה מתיר לי למכור לך אותו?" משיב רבי אליהו בתרועה ניצחת, כשחיוך מרפרף על פניו הצרובות בשמש. "ניהול פרדס אינו עסק לבעלי לב חלש, אני יודע זאת מניסיון, ובאמרו זאת לחץ את ידי האיש לשלום ונפרד ממנו בברכה לרפואה שלימה במהרה. והפרדס שב בחזרה לרשימת ה'למכירה' לעוד כמה שנים טובות.

וכאן חוזרים אנו לתחילת הסיפור.

חלפו עוד כמה שנים, באחד הימים פוגש רבי אליהו את תלמידו רבי שלום שבדרון בתחנת אוטובוס בתל אביב, הוא מזכיר לו את עניין הפרדס שטרם נמכר עד היום הזה, ופונה אליו בבקשה מיוחדת: "לאחרונה פגשתי את אחד מבוגרי ישיבתנו 'לומז'א', אברך יקר שפתח תלמוד תורה בירושלים, כיון שגם הוא קיבל קצת תועלת מאתנו (כלשונו הענוותנית של רבי אליהו) הרשיתי לעצמי לבקש ממנו לומר עם 'לדי הת'ת, פעם או פעמיים בשבוע, פרק תהלים להצלחת מכירת הפרדס.

"כמובן שהבהרתי לו שלא יעשה זאת על חשבון שעות הלימוד חלילה, אלא רק בשעה בה מסתיימים הלימודים, רגע לפני שהילדים יוצאים לבתיהם. אבל... (כאן עצר רבי אליהו וניכר היה שהוא חוכך במחשבתו, איך לומר את המשפט הבא, בלי שיהיה בו חשש של אבק לשון הרע) אתם הרי יודעים שאותו מנהל ת"ת טרוד במצוות, ומרוב טרדותיו שכח לומר תהלים עם הילדים".

ר' שלום ששומע את המילים האחרונות, מבין מיד בהבנתו החרפה שמשוהו מסתתר כאן. רבי אליהו לא אמר 'כמדומני שהוא שכח', הוא אמר בוודאות שהוא יודע שהתהלים לא נאמרו, והדבר עורר את סקרנותו: וכי מנין לו לרבי אליהו שהילדים לא אמרו תהלים, וכי יש לו איזה נציג בת"ת שמעדיך אותו אם אמרו או לא?

"רבי מנין לכם שהוא שכח?"

"כי אני עדיין לא מכרתי את הפרדס!", משיב רבי אליהו מיניה וביה. רבי שלום בשמעו זאת אינו יכול שלא להזדעק בהתלהבות, לנוכח האמונה המופלאה שראה ברגע זה אצל מורו ורבו. הוא נפרד מרבו

הפרדס שלכם והוא דווקא התלהב מאוד לשמע ההצעה, זה בדיוק מה שהוא מחפש, הוא מעוניין לבוא לראות את הנכס בהקדם".

תוך כמה ימים הצליח ר' זליג להפגיש את המשגיח רבי אליהו יחד עם הקונה הפוטנציאלי בירושלים. שלושתם עלו בצוותא על אוטובוס הנוסע לתל אביב. לאחד שהתיישבו בכיסאות האוטובוס, פונה רבי אליהו אל היהודי האמריקאי ואומר לו בכובד ראש: "כתוב בתורה 'ולא תונו איש את עמיתו', אם כך עליי לגלות לכם את כל החסרונות והפגמים בפרדס, שתדעו בדיוק מה אתם קונים".

המילים האחרונות הפילו את ליבו של ר' זליג, המתווך. בימים האחרונים הוא כמעט לא ישן, עמל מבוקר עד ערב לתאם את הנסיעה של המשגיח והלקוח האמריקאי, עשה הכול כדי להגיע לרגע הזה, להפגיש את המוכר עם הקונה, בידעו כמה דחוף לרבו המשגיח למכור את הפרדס. וכעת בא המשגיח בכבודו ובעצמו ועומד להוריד, כמו פיו, את כל העסקה לטמיון.

עוד לפני שהתחיל המשא ומתן. עוד בטרם ביקר הלקוח בפרדס. "יש עץ אחד בפרדס שמכת תולעים קשה דבקה בגונו", ממשיך רבי אליהו ומונה את 'שבחי ומעלות' הפרדס, עץ אחר עץ, ואילו אחד העצים הפסיק לאחרונה משום מה לתת את פירותיו".

תוך כדי שיחה פונה רבי אליהו אל הקונה: "אתה יודע, כתוב בגמרא 'הרוצה לאבד מעותיו ישכור פועלים ואל יישב עמהם', זה נאמר לגבי כל פועלים, על אחת כמה וכמה כשמדובר בפרדס תפוזים, שמצריך מעקב הדוק לאורך כל השנה, אחר כל עץ, כך שבנוסף לכל החסרונות שמניתי לכם אתם עלולים לאבד את כל כספכם אם לא תשבו ותפקחו בעצמכם, בשבע עיניים, על העבודה בפרדס".

והאיש, איש העסקים משתאה ומחריש, לא אומר מילה. אי אפשר לקרוא מפניו הקפואות אם כל השבחים ששמע גורמים לו לסגת מהעסקה או לא. ר' זליג המתווך כבר מפנים סופית שהם נוסעים לריק, העסקה הזו כנראה לא תצא לפועל לעולם. אחרי נסיעה ממושכת סוף סוף הגיע האוטובוס לתל אביב, וכאן עוברים שלושתם לאוטובוס הנוסע ל'יעיר שלום'.

ריח עמוק של פריחת הדרים נשב בין העצים, שמש ארצישראלית קפחה על הפרדס וכמו העמיקה את גונם של התפוזים לכתום לוהט. בין העצים פוסעים שלושה אנשים, רבי אליהו דושניצר, הלקוח והמתווך. "הנה זה בדיוק העץ שדיברתי עליו מקודם, העץ הנגוע בתולעים" מתכופף רבי אליהו למרגלות אחד הגזעים, "וזה העץ שחדל לתת פירות לאחרונה".

הלקוח מתהלך בפנים אטומות, שומע, מתעדכן, רושם לעצמו, אך לא מנפק מילה.

"אקסיוז מי - תסלחו לי", הוא ממלמל פתאום במבטא אמריקאי כבד, שולף מכיסו בקבוקון קטן ומטפטף לפיו כמה טיפות. "האי מאי - מה זה?" מתעניין במפתיע רבי אליהו, "אה, זה שום דבר", מחייך האיש ומסביר שלאחרונה חש בליבו, והרופא רשם לו את הטיפות האלו "כמה טיפות ביום והכול בעז'ה בסדר", חייך הלקוח.

בסוף יום הלימודים הראשון, אני מחלק לילדים ממתק ואומר להם שאת הממתק הזה אני מחלק כאות תודה לבורא העולם, שאני מודה לו מכל הלב על כך שהוא זיכה אותי בכאלו תלמידים מופלאים כמותם: "כבר יום שלם אני יושב אתכם, ואני רואה כמה זכיתי שיש לי השנה את התלמידים הכי מיוחדים והכי צדיקים..."

מאמר חובה לכל מלמד, לפני תחילת שנת הלימודים הבעל"ט

אליעזר (לייזר) רוט

ממרומים, וכל המרבה בתפילה הרי זה משובח.

• בלי אימים!

יש מלמדים רבים שמחזיקים בדעה שבימים הראשונים של שנת הלימודים צריך להלך אימים על התלמידים ולהכניס להם פחד בלב, שישאר עד סוף השנה. צריך להיות מאוד זהירים עם זה, ואני באופן אישי בכלל בדעה הפוכה. נכון, צריך משמעת, אסור להיות חבר של הילדים לא בתחילת השנה ולא בהמשך, אבל כן מותר להיות רך איתם, להתחיל בעדינות ובשפה נעימה, לא חייבים להתחיל קשוח.

אני תמיד מתחיל את שנת הלימודים בשאלה מה שמו של כל ילד, מה הכינוי שלו, אני מספר להם קצת על עצמי, שואל אותם איפה הם היו בחופשה, מתעניין בשלומם, מחמיא לכיתה באופן קבוצתי, מה ששמעתי מהמלמד של השנה שעברה כמה שהם חברה'מנים או מוכשרים, או מאוחדים מאוד או אוהבים אתגרים, מצטיינים בתפילה, אוהבים לעשות שטייגען וכדו'.

• עמוד בדלת...

במקרה שמלמד מכיר את עצמו כאחד שהמשמעת שלו לא מאוד

בהתקרב שנת הלימודים החדשה הבאה עלינו לטובה, מתנגב ללבו של כל אחד חשש קל: איזו כיתה אני עומד לקבל השנה? הטובה היא אם... היש בה עץ אם אין?

אצל מלמדים צעירים בשנות ההוראה הראשונות, זה יותר משמעותי. יש לא רק חשש, אלא אפילו פחד של ממש. אולי הכיתה החדשה תהיה באמת כיתה מופרעת ובעייתית, ואני לא אצליח לשרוד את התפקיד עד סוף השנה?

לפני כשנה ביקשנו מהמחנך הרה"ג הרב עמרם בינעט להעניק כמה טיפים מניסיונו הרב בתחום, והוא ניאות לספק לנו עשר עצות שונות, שהתפרסמו בקובץ 'בית היין', היוצא מעת לעת על ידי 'דרשו' ומיועד כחומר העשרה ועיון להורים ומחנכים.

התגובות שהתקבלו לאחר פרסום המאמר היו נלהבות, כמה וכמה מלמדים העידו שהם טעמו וראו כי טוב. למעשה העצות נוסחו כשהן מכוונות לגבי היום הראשון של שנת הלימודים, אבל רובן יעילות ומועילות גם בשלבים מאוחרים יותר.

על כן אמרנו, לא נמנע טוב מבעליו. ואנו מפרסמים כאן את המאמר בשנית, כדי שיהיה לעיניהם של מחנכים רבים שבוודאי יוכלו להפיק ממנו תועלת מרובה, וגם ההורים שאינם עוסקים בחינוך תלמידים, יוכלו לקבל מכאן עצה והשראה, כיצד לנהל את המשמעת וסדר היום בבית.

מכאן ולהבא נביא את הציטוט מתוך מאמרו של הרב בינעט: האמת שבשדה החינוך אין כללים קבועים. כל איש חינוך ייתן לכם עצות אחרות וכללים אחרים. אבל בכל זאת, אתן כמה כללים שלמדתי מהניסיון שלי, וכל מלמד יעשה איתם מה שלבו חפץ, ייקח את מה שמתאים לו ויוותר על מה שפחות מתאים לו.

• לפני הכל: תפילה

זה כל כך פשוט שלא צריך לכתוב את זה, אבל זה כל כך יסודי שאי אפשר לדלג על זה. מלמד שרוצה להצליח בעבודתו חייב להתפלל על כך. בלי תפילה שום דבר לא מצליח בחיים. במיוחד כשמתחילים ללמד. כיתה חדשה, זה בדיוק הזמן לפתוח ספר תהילים ולומר לפחות כמה פרקים בלב נשבר, להתפלל מעומק הלב ולבקש סעד

וכפועל יוצא אתה מתעצבן ומעביר אותו. זה משדר לילדים לחץ וחוסר ביטחון. אם אתה מגיע למחרת ולפני התפילה נותן פקודה של החלפת מקומות, זה מתקבל כאקט חינוכי מחושב והגיוי, ולא כתגובה אוטומטית ובלתי רצונית לפעולה שהתלמידים עשו קודם לכן.

● להודות לקב"ה

בסוף יום הלימודים הראשון, אני מחלק לילדים ממתק, ואומר להם בפה מלא ובהרחבה גדולה שאת הממתק הזה אני מחלק כאות תודה והוקרה לבורא העולם, שאני מודה לו מכל הלב על כך שהוא זיכה אותי בכאלו תלמידים מופלאים כמותם: "כבר יום שלם אני יושב אתכם, ואני רואה כמה זכיתי שיש לי השנה את התלמידים הכי מיוחדים והכי צדיקים..."

ככה אתה מייצר אהבה בלב הילדים אליך, ככה אתה בונה קשר של רב ותלמידיו! ילד לומד פי כמה וכמה יותר טוב אצל רבי שהוא אוהב אותו, לעומת רבי שהוא חלילה לא ממש אוהב אותו בלשון המעטה...

● רכש פרטני

חוץ מהפעולות שאנחנו נוקטים לקנות את לב התלמידים ככיתה בשלמותה, חובה לייצר גם קשר אישי עם כל אחד מהתלמידים. אחת הדרכים הכי טובות לייצר כזה קשר היא על ידי מחמאות. אף ילד לא נעלב ממחמאה שהרבי נותן לו, וכל ילד זוכר את המחמאות הללו, צורב אותן בלבו, ומשתדל לעמוד בציפיות שהן משקפות.

לכן, עוד ביום הראשון ללימודים, בסוף היום, לתפוס באופן פרטי ילד אחד, להחמיא לו על מעלה מסוימת שראית אצלו, לאחר מכן עוד ילד אחד או שניים. ככה כבר העברת שלושה ילדים 'לצד שלך', מחר תעביר עוד שניים או שלושה, ועד סוף השבוע כבר כל הכיתה תהיה בצד שלך, בעז"ה.

מומלץ מאוד להתחיל מהילדים הטובים והמשפיעים בכיתה, כי זה גם מעביר מסר לכל הכיתה שהילדים החזקים שקובעים את המדיניות הכיתתית, אוהבים את הרבי ומסורים אליו. התחלה מהכיוון ההפוך יכולה לגרום לזלזול בילדים שהם בצד של הרבי, ולאחר מכן גם כשתגיע לילדים היותר מובילים הם ידחו את ההתקרבות הזאת. לא שאי אפשר לתקן את הרושם, אבל עדיף להתחיל ברגל ימין עד כמה שהדבר אפשרי.

● בלי לחץ!

לא משנה מה עשית, אם נכשלת, אם טעית, אם התחלת ברגל שמאל, אסור להיכנס ללחץ והיסטריה. עבודת החינוך צריכה להתבצע מתוך רוגע. כשהילדים מרגישים אותות לחץ מכיוון המלמד, הם מתחילים לחגוג ולחפש את הסדקים באישיות הקשוחה. מלמד חייב להיות חזק, נחוש, הגון ו... רגוע, ובסייעתא דשמיא עם הרבה תפילות, אני מקווה שהכללים האלו אכן יביאו תועלת למלמדים שנחשפים אליהם.

חזקה, לא הייתי ממליץ להיכנס לכיתה ביום הראשון לפני שכל אחד מהילדים עומד במקום שלו, או יושב, תלוי בגיל ובמה שמקובל באותו תלמוד תורה.

אתה יכול פשוט לעמוד בדלת ולהמתין, בלי לחץ, בלי למהר לשום מקום. הילדים אולי יתעלמו, אולי יצחקו, אבל אחרי כמה דקות, אולי אפילו אחרי רבע שעה, הם בסוף יבינו את מה שמצופה מהם לעשות ואתה תיכנס לכיתה שקטה ורגועה, ותוכל להתחיל ברגל ימין.

● בוא נתחיל ממש...

השמירה על הזמנים היא אבן יסוד של החינוך. ילדים חייבים לדעת להיכנס בזמן לכיתה, אבל כדי שהם ילמדו את זה, הם חייבים לקבל דוגמה אישית מהמלמד. ולכן מלמד חייב להקפיד על הזמנים בלי שום פשרות. בוודאי בחצי הראשון של שנת הלימודים.

● עשר פעמים...

דע את האוהב! הילדים מנסים את המלמדים פעם אחר פעם. זה חוק טבע. הם בודקים גבולות ובוחנים את התגובות. מלמד חכם יודע להימנע מחיכוך מול הילדים בימים הראשונים, ומצד שני גם לא נותן להם לפרוץ גבולות או למתוח אותם. הגבולות חייבים להישמר, אבל גם האווירה הטובה. זה בהחלט אתגר לא פשוט, וכדאי מאוד להתפלל על כך באופן פרטני...

● יום של הקדמות

ביום הראשון לשנת הלימודים לא צריך ללמוד כלום, רק להקדים. לדוגמה: "השנה אנחנו נלמד מסכת סוכה, היא מורכבת מחמישה פרקים, אתם יודעים למה אנחנו צריכים לשבת בסוכה? איפה זה כתוב בתורה? הנה תראו, בסוכות תשבו... כי בסוכות הושבת... צריך לצאת מהבית לדירת עראי..."

אנחנו מרוויחים בהקדמות האלו שני דברים: קודם כל אנחנו מכניסים אותם לנושא, ומסייעים להם להצליח בלימודים. דבר שני, אנחנו בעצם מוציאים אותם מהאווירה של חופש ובין הזמנים, ומחדשים את הקשר שלהם עם תלמוד התורה. לנו זה לא נראה כזה מסובך, אבל אצל ילד בגיל עשר, שלושה שבועות זה פרק זמן ארוך מאוד. הוא כבר שכח איך נראה החיידר... תתחשב בו! תן לו זמן להתרגל, לשמוע הקדמות וסיפורים, מחר הוא כבר יגיע לחיידר עם פרצוף שונה לגמרי, זה כבר לא פרצוף של חופש, אלא אווירה רצינית של הגעה ללימודים.

● עזבו את הכיסאות

צריך לתת לילדים לבחור בעצמם את המקום המועדף עליהם בכיתה. שיישבו ליד מי שהם רוצים. לתת הזדמנות לרצון העצמי שלהם. אם אתה רואה אחרי כמה ימים שזה 'שידוך' לא מוצלח, אפשר להעביר ילד למקום אחר, אבל את העברת המקומות חייבים לעשות ברוגע, באופן יזום על ידך, לא בגלל שהילד דיבר עם החבר

ברטט וחרדה ובשמחה עצומה עד כדי עלפון, הוא מקבל לידו את הצ'ק של הפרס הגדול, הוא יוצא במהירות ממשרדי מפעל הפיס וממהר למכונתו, אלא שבדיוק מגיע מולו אדם אחד וסתם ככה בלי קשר עושה לו תנועה של 'קוקו' עם הזרת על המצה ומוציא לו לשון, מה אתם חושבים שהוא הגיב?

אשר יעשה אותם האדם 'וחי בהם'!!!

הרב בנימין בירנצוויג

"את הברכה אשר תשמעו... והקללה אם לא תשמעו" (דברים י"א, כז-כח)

טעות מושרשת היא בעיני בני אדם, כי חיי ברכה אלו חיים של עושר שפע ותענוגות, ואילו חיי קללה אלו חיי דוחק ועוני. טעות היא, מאיר לנו מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל בספרו 'דרש משה', התורה בפרשה זו באה ללמדנו מה הם חיי ברכה ומה הם חיי קללה -

"את הברכה - אשר תשמעו", מתי יש לאדם ברכה בחייו? אם הוא שומע לקול ה', עצם קבלתו לשמוע בקול ה' ולחיות חיים של רוחניות, זה עצמו כבר ברכה עוד לפני שיגיעו אליו הברכות והטובות, אף אם חי הוא בחייו הגשמיים חיי עניות ודחק.

"והקללה - אם לא תשמעו", מתי חייו של האדם הם קללה ולא רואה סיפוק ועושר בחייו? זה כשאדם חי ללא עול רוחני אלא חיי חיי הפקר ופריקת עול, זה עצמו שהחליט לחיות חיים בלא לשמוע לקול ה' וללכת בדרכיו, זה עצמו קללה עוד לפני שיגיעו אליו העונשים והייסורים.

יסוד זה אינו צריך לשום הוכחה, כל בר דעת רואה את חיי ההוללות הריקים מכל אושר ושמחה סיפוק ורוגע אצל אלו שאינם חיים חיי תורה ומצוות אלא חיי פורקן והוללות, למול החיים המאושרים והשמחים הרגועים ומלאי הסיפוק והתכלית, של אלו שבחרו לחיות חיים רוחניים וללכת בדרכי ה' ומצוותיו.

הם רצים ואנו רצים.... וכולם רואים את העיצבון וחוסר התכלית בחיים של אלו שבחרו 'באם לא תשמעו', ואת השמחה, הסיפוק והאושר מנת חלקם של אלו שבחרו ב"אם תשמעו" אלו ההולכים בדרך התורה והמצוות.

מסופר על אחד שהגיע עם בנו הבחור שלא מצא את סיפוקו בלימוד התורה, והיה מרבה להתלונן על הדלות והעניות של לומדי התורה, וכל הזמן פזל למעיינות אחרים ששם היה נראה לו שיש שפע של עונג ותענוגות.

אביו ניסה לדבר על ליבו כמה חיי התענוגות של ההם לא חיים וכו'

וכו', אבל אזניו אטמו משמוע, במר יאושו החליט לקחתו איתו למרן החזו"א, אולי דמותו הקדושה תשפיע על בנו לחזור לדרך התורה. הם הגיעו לביתו הדל והפשוט של מרן החזו"א במושבה הקטנה בני ברק, וכשהם נכנסו לבית הדל, הבן הרגיש ומיד אמר לאביו 'הנה צדקתי, בשביל חיי תורה צריך חיי דלות ועניות', אפילו גדול הדור החזו"א צריך לחיות בכזו דלות ופשטות.... הם חיכו לתורם, כשהבן מרגיש יותר ויותר 'הנה צדקתי' ורומז לאביו שחבל על הזמן... ואז הם נכנסו לחדרו הקדוש של מרן החזו"א, ודמותו הטהורה רבת ההוד והאצילות, נצבה בפניהם. שפך אביו של הבחור בפני מרן החזו"א את התלבטותיו של בנו, הביט מרן החזו"א במבט רחימאי ואבהי בפניו העצבות של הבן, ואז אמר לו מרן החזו"א: "אתה רואה את החדר הזה, איזו פשטות, כסא שולחן ומיטה פשוטה מעץ, והרבה ספרים, כן, דע לך זה כאן מה שאתה רואה בעיניך", ואז הצביע החזו"א על ליבו, ואמר: "אבל כאן בלב שלי פנימה החדרים של הלב מלאים רכוש שאינו נמדד במספרים, אושר ועושר עצום ורב, אושר וסיפוק שאי אפשר לקחתם ממני, שממלאים את רוח ליבי כל הזמן, והם איתי תמיד ולעולם!".

כמובן שדבריו הנוקבים והחודרים כליות ולב של מרן החזו"א, חדרו

את דלות מחשבותיו של הבחור הנבון, והדליקו אור פנימי בלבו שהלך והתחזק, והחזירו למוטב.

**אמר לו מרן החזו"א: "אתה רואה
את החדר הזה, איזו פשטות,
כסא שולחן ומיטה פשוטה מעץ,
והרבה ספרים, כן, דע לך זה כאן
מה שאתה רואה בעיניך", ואז
הצביע החזו"א על ליבו, ואמר...**

נפשו מלאה ואין מקום לפגיעות וכו', אומר ר' חזקאל, על אחת כמה וכמה הלומד תורה שהיא טובה מאלפי זהב וכסף, כמה שלא ישווה בעיניו שום פרצוף או לשון שיזפיעו בפניו, זה הפשט "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם" כי כשיש תורה יש סיפוק, יש הנאה ואין מקום להתרגש מפרצופים ולשונות רעות, אוי כמה שלום מתרבה בעולם.

פלאי פלאים! החי חיים רוחניים, נפשו שבעה ומלאה, החיים מלאים משמעות, לעומת הריק והפוחז שמחפש כל היום משהוא שישאיר לו סיפוק בחיים ואין! ואז כל פרצוף ולשון מקפיצים ומרתיחים אתו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

יש מבחן ברור שכל אחד יוכל לבדוק את עצמו באמיתות הדברים, את המבחן הזה גילה לנו מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל. הוא רצה להדגיש לנו עד כמה גדול אושר הלומד תורה והחי חיים תורניים על פי התורה הקדושה, כמה חייו מאושרים ומלאים הנאה וסיפוק, עד כי כל הנאה אחרת גשמית לא תשווה בעיניו כלום, לעומת האחר שלא זכה לחיות חיים רוחניים על פי התורה והמצוות. וכך הוא תאר: כתוב בחז"ל "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", ויש להבין מדוע הם מרבים שלום בעולם?

והוא תיאר סיפור מעניין על אחד שקנה כרטיס לוטו, והנה הודיעו לו שהוא זכה בפרס הגדול, הוא נסע למשרדי מפעל הפיס ברחוב הפטמן בתל אביב, הוא נכנס למשרד שם הגיש את הטופס הזוכה, וברטט וחרדה ובשמחה עצומה עד כדי עלפון, הוא מקבל לידו את הצ'ק של הפרס הגדול.

הוא יוצא במהירות ממשרדי מפעל הפיס וממהר למכוניתו, אלא שבדיקת מגיע מולו אדם אחד, וסתם ככה בלי קשר עושה לו תנועה של 'קוקו' עם הזרת על המצח ומוציא לו לשון, מה אתם חושבים שהוא הגיב, אדם רגיל שהיו עושים לו כזה דבר, אוי אוי איזה צעקות.... אוי אוי שלא נדע, מהומה משטרה פצועים מד"א....

אבל הזוכה המאושר שלנו ממשיך בדרכו כאילו לא קרה כלום, וההוא מתעצבן על חוסר התגובה ומנסה את מזלו עוד פעם והפעם עם לשון ארוכה ממש, שא"א להתעלם ממנה, נו ומה היתה תגובתו של הזוכה? - כאילו לא היה, אוויר! והמשיך הזוכה להגיע למכוניתו בדרך אל הבנק....

מה הפשט בזה, מסביר ר' יחזקאל? אלא שכשאתם זוכה ב-3 מיליון דולר, אז הוא כ"כ שמח ומלא סיפוק שפשוט לא מעניין אותו כלום

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"אברך פגש את הגה"צ רבי ועלוול אידלמן זצ"ל בערב ראש השנה וניסה לדבר איתו על יום הדין, המגיע עוד כמה שעות. אמר לו רבי ועלוול זצ"ל בפליאה: "ראש השנה? הרי עכשו עוד אלול!!!"...

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א על 'הימים המאושרים'

ברור שלא. הרי אנחנו יודעים שהדבר החשוב ביותר בעבורנו, תכלית החיים שלנו, היא קרבת אלוקים. אולי ביום יום, כשאנחנו אצים רצים, אפילו סביב עסק התורה והמצוות המקיפות אותנו כל הזמן, אין לנו רגע לעצור ולהעמיד לעצמנו את התכלית שלנו. אבל אם נעצור לרגע נגלה את הדבר הפשוט הזה, שאנחנו רוצים להתקרב להקב"ה, להתחבר אליו באמת. לעסוק ב"מכתב לאלוקים" שלו ולקיים את מצוותיו-רצונותיו באמת, בלב שלם, ביראה ובאהבה.

ואז מגיע אלול, וגם אם אנחנו מתמהמהים, לא תמיד מתחברים מיד בהתחלה, הרי תמיד בסוף אנחנו מתקרבים, חושבים יותר לעומק, מתרחקים מכל מה שאבינו מלכנו לא רוצה ועסוקים בכל מה שהקב"ה רוצה וחפץ בו.

מלבד החרדה מיום הדין וההכנה למשפט, הרי עצם האלול, העשייה הברוכה, הלימוד הרצוף, התפילות הנרגשות, דקדוק ההלכה והחשש מכל נושא הפוגם ב'בין אדם למקום' ו'בין אדם לחבירו', מקדם אותנו למטרה האמיתית שלנו, להתקרב להשי"ת ולעשות את רצונו.

תארו לעצמכם יהודי נוסע ברחוב ומישהו עוצר אותו ומבקש טרמפ. הנהג עוצר והטרמפיסט שואל אותו: "אתה מגיע לרחוב רבי עקיבא?", משיב הנהג: "כן, תעלה, זה על הדרך שלי"... בדרך שואל הטרמפיסט: "אולי אתה מגיע לרחוב השלושה?". "בסדר, זה עוד דקה אחת ולרכב יש גלגלים, הוא יכול להסיע

בסעודת ליל 'שבת מברכים' בשנה שעברה, דיברנו קצת על אלול הקרב ובא, ובני הרב מרדכי שיחי' אמר שחקוקה בעצמותיו עובדה נפלאה, שרבו ראש ישיבת 'תורת חסד' באלעד הגר"מ בן שלמה שליט"א היה חוזר ומספר בימי אלול. וכך סיפר הגר"מ בן שלמה שליט"א: "אברך פגש את הגה"צ רבי ועלוול אידלמן זצ"ל בערב ראש השנה וניסה לדבר איתו על יום הדין, המגיע עוד כמה שעות. אמר לו רבי ועלוול זצ"ל בפליאה: "ראש השנה? הרי עכשו עוד אלול!!!"...

היינו: יש לנו עוד כמה שעות מתוקות ונפלאות של 'אלול'. עבודת ראש השנה עדיין לא הגיעה. אם כך, אפשר עדיין לנצל את השעות האחרונות לעבודת האלול...

התפעמתי מהסיפור הזה, שפותח לנו פתח חדש בעבודת האלול. כשאנו ניגשים השנה ליום הדין, אין צורך להכביר במילים ותיאורים על "מי יחיה ומי ימות". די עם נביט בים הטררגדיות שעברנו, ל"ע, ב'בין הזמנים' האחרון. "מי יעני ומי יעשר" בצורה הפשוטה ביותר. "מי ינוע ומי ינוח, מי ישקט ומי ישלו" מתערבבים ומתחברים לשאגה שכולנו נשמע גם השנה בימים הנוראים.

אבל לפני האלול כהכנה ליום הדין, כהכנה לראש השנה, יש את ה'אלול' עצמו. זמן עצום ונפלא, זמן מסוגל ומיוחד במינו, של "אני לדודי ודודי לי". קרבת אלוקים עצומה מאין כמותה.

ישנם אנשים ש'אלול' מכניס אותם לחרדות ופחדים, אימה ומתח. אנשים עם עצבים חלשים, ובפרט כאלו שלא הבינו באמת כמה נפלא הוא אלול, מייחלים להיכנס מתחת השמיכה ולישון עד מוצאי יום הכיפורים, אם רק יכלו. אך אם נשכיל להבין איזו מתנה מתוקה נתן לנו הקב"ה, ה'ידיד נפש אבן הרחמן' שלנו, לא רק שנרצה לברוח מאלול, אלא נחכה לו בכליון עינים בכל שנה ושנה.

אנחנו, לפחות רובינו, אנשים רגילים. כאלו שמאד רוצים שכל המשפחה שלנו תהיה בריאה ושלמה, שיהיה לנו מספיק כסף לכל מה שאנחנו צריכים, שיאהבו ויעריכו אותנו, בבית ובחוץ. שהחיים שלנו יהיו קלים ונחמדים ושכל דבר שנעשה נראה ברכה. יש לנו רשימת מאוויים גשמיים-חומריים. אנחנו רוצים שקט ושלווה, הרבה בריאות, סיפוק, כבוד אפילו. שיהיה לנו תמיד מצב רוח טוב ושיהיה לנו טוב בעולם.

אבל באמת, אם נתבונן פנימה עמוק עמוק בלבבינו: זה כל מה שאנו צריכים? בריאות ושקט, נחת ומצב רוח טוב, פרנסה, דירות מסודרות לילדים וקצת כבוד?

לשמוע ולתמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

ביום מן הימים נחשף לשעון זהב יוקרתי העומד למכירה. הוא בירר על השעון, עמד על טיבו, נדירותו, ייחודיותו ואיכותו, וכששמע שמחירו עומד על 200,000 ש"ח - הבין כי מדובר במחיר מציאה עבור שעון שכזה, וביקש לרוכשו. החברה המוכרת התחייבה כי השעון יסופק תוך 3 חודשים...

השעון שהציל 2 בתים משריפה, והתאונה שנמנעה ברגע האחרון • 'צדקה תציל ממוות'

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"בגלל הדבר הזה בִּרְכָה" (דברים ט"ו, י')

כל יהודי שמתבונן לרגע אל עומק לבו, בוחן את מצבו ברגע של כנות אמיתית וטהורה, עלול להיכנס ללחץ. רק הוא יודע כמה אינו מושלם, כמה פעמים המידות שלו אינן כה נאות, כמה פעמים יראת השמים שלו אינה מספקת, כמה פעמים נכשל. כל אחד מאיתנו מצטער כשזה קורה, אבל בגילוי לב ניאלץ להודות שזה קורה, וכשמבינים ש'על כל אלה יביאך אלוקים למשפט', ושם למעלה התמונה ברורה ובהירה - זה לא נעים...

לכן, יהודים כה רבים מחפשים עצות ורעיונות, סגולות וכלים, כדי לשפר את דרכיהם בכל עת, לשוב בתשובה שלימה, להתעלות לרמה רוחנית נעלה יותר. לא תמיד זה קל, אבל תמיד אנחנו ממשיכים לנסות, מוסיפים לחתור לכיוון הנכון. אנו יודעים שהתמונה בה אנו נראים לבני האדם שסביבנו בדרך כלל - לא באמת מייצגת את מי שאנחנו, וברגע של אמת אנו מתכנסים לתוך עצמנו, ומחפשים מה נוכל לעשות כדי להשתפר ולשפר את המבט השמימי עלינו.

ולצד כל הפעולות הנחוצות הללו, מדהים לדעת שיש כלי נוסף, ייחודי במיוחד, מפתיע בכוחו, שובר שיאים בעוצמתו, שיש לו יכולת להשפיע בשמים, לשנות את המבט עלינו, להכריע את גורלנו, להרעיף עלינו שפע ולהוריק עלינו ברכה, בלי קשר למעשי ידינו. יש משהו שהוא ממש 'שוחד' - כלפי שמיא, כסף שמשחד את בית דין של מעלה, משנה את גורלנו לטובה...

הסכיתו ושמעו סיפור מדהים שמספרת הגמרא במסכת ברכות דף כ"ח: כאשר חלה רבן יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו, וראו אותו בוכה. 'מדוע הרב בוכה?' התעניינו התלמידים בחשש, והרי רבם הוא כה צדיק, כה גאון, מושלם בתורה, במידות ביראת שמים. מה יש לו לבכות כשהוא מבין שתיכף יסתלק מהעולם? ממה הוא חושש בעלייתו לעולם שכולו טוב?!

השיב להם רבן יוחנן בן זכאי והבהיר שסיבת בכיו היא העובדה שהוא עומד לעלות לבית דין של מעלה, ושם זה עולם אחר - עולם האמת, עולם בלי חכמות. בעולם ההוא אין קיצורי דרך, אין אפשרות לשחד את השופט, אין כלים להגיע לפסק דין טוב אלא אם מגיע. משמע, כי בעולם הזה אותו הוא עומד לעזוב - יכול אדם לשחד את בוראו בממון, וזה מיטיב את גזר דינו, זה עשוי לשנות את גורלו מן הקצה

אל הקצה, זה יכול להציל אותו - ממש כך, לשוחד הזה יש כח עצום! ומהו אותו שוחד? כיצד יכול אדם לשלוח השמימה העברה בנקאית, ולשפר את גזר דינו? כיצד יכול אדם לרשום שיק, לגהץ כרטיס אשראי, ולשחד בכך את בית דין של מעלה? ובכן, מגלה המהרש"א שם, שכוונת רבן יוחנן היא לכה הצדקה. כשאדם בעולם הזה, שהוא עולם שיש בו השיבות לכסף, נוטל מכספו שלו ונותן לעני, מעניק מכספו ליהודי נזקק - באותו רגע הוא 'משחד' כלפי שמיא, הוא

שולח 'שוחד' לשמים, מיטיב את גזר דינו באמצעות תשלום כסף! כלומר, כשיהודי נזקק פונה אלינו, כשעני מבקש את עזרתנו, כשגבאי צדקה בא לקראתנו, ואנו נזעקים לעזרת אח הנתון בצרה, מסייעים ליהודי עני ומך - לא רק לאותו עני אנו מסייעים, לא רק לו אנו מעניקים מעט רווחה. פי כמה וכמה מזה אנו תורמים לעצמנו - כי אז אנו משמנים את המאזניים השמימיים ומטים אותם לטובתנו, אנו מבצעים פעולה גורלית מאוד לעתידנו, אנו יוצרים מציאות חדשה בשמים למעננו, אנו מפעילים צוות פרקליטים שמימי שמתחיל באותו רגע לעבוד בשירותנו!

כאשר יהודי נותן צדקה מתחוללת דרמה שמימית, מעטפה תפוחה עושה את דרכה לבית דין של מעלה, צונחת על שולחן הדיונים, וזועקת למעננו, מבקשת בשבילנו, פועלת עבורנו, פותחת לנו שערים, 'משחדת' את בורא עולם - כן, ממש כך, אלו דברים שולוא אמרם התנא רבן יוחנן מי יכול לאומרם, אך כך הוא אומר וגם קובע:

הוא וידא שהוא יכול לבטל את עיסקת הרכישה, ובחר לבטלה ולהציל את המשפחה, להעביר לה את 200,000 השקלים שבידיו. וכדי להשלים את המשימה, בבחינת 'מצוה גוררת מצוה', גייס הנגיד גם את אחיו, שיתן גם הוא 200,000 ש"ח נוספים

דקות ארוכות התלבט. צד אחד בלבו גער בו כל הזמן: 'את השעון הזמנת, והוא שלך. תרכוש אותו כמתוכנן, ואחר כך תיתן תרומה יפה, אפילו הגונה, כמה אלפי שקלים. מה קרה? האם כל עולה של המשפחה המסכנה הזו מוטל עליך?' - ואילו הצד השני לא ויתר, ושב והעלה בעיני רוחו את דמעת המשפחה על ילדיה, נטולי בית, זרוקים ברחוב ללא כל צרכים בסיסיים. 'הסכום שבידיך יכול להציל אותם, להציל. איך בעד שעון מוותר אתה על הצלת משפחה?!'

לא קלה היתה המלחמה הזו, הקרב התוך-לבבי הזה. בסופו, הכריע באומץ ובגבורה: כן. המשפחה הנזקקת שבייתה עלה בלהבות, יקרה בעיניו יותר מכל שעון יוקרתי. הוא וידא שהוא יכול לבטל את עיסקת הרכישה, ובחר לבטלה ולהציל את המשפחה, להעביר לה את 200,000 השקלים שבידיו. וכדי להשלים את המשימה, בבחינת 'מצוה גוררת מצוה', גייס הנגיד גם את אחיו, שיתן גם הוא 200,000 ש"ח נוספים, ובכך הושלם הסכום שאיפשר את הצלת המשפחה ושיקום ביתה!

אם נראה שהסיפור מסתכם בזאת, הרי שיש לו המשך מפתיע: שלוש שנים אחר כך, בתחילת שנת תשע"ז, פרצה שריפת ענק במבואות ירושלים. היא התלקחה ביערות שסביב המושב 'בית מאיר', ועד מהרה פרצה אל המושב פנימה, והחלה אוכלת מכל הבא ליד. מכוניות היו למאכולת אש, גינות נאות עלו בלהבות, בתים נשרפו כליל. בניסי ניסים הצליחו כוחות ההצלה לחלץ את בני האדם מהיישוב, אולם הנזק היה אדיר, עשרות בתים הפכו לעיי חרבות שרופים עד היסוד...

בין הבתים הניצבים ביישוב, נמצא גם ביתו של אותו נגיד. הוא לא היה ביישוב באותו יום, אולם בני ביתו שהו בבית, חולצו אף הם יחד שאר תושבי היישוב, והותירו מאחור בית נאה ומטופח, יפה ומהודר. רגע לפני שעזבו העיפו מבט לעבר הבית וסביבותיו, כשליבם מבין

הצדקה שלנו משנה את גורלנו, היא מכריעה ממש! יהודים יקרים, הבה נזכור זאת בפעם הבאה שיהודי יפנה אלינו, כשמישהו יתקשר, כשעני ינקוש בדלת, כשמכתב יגיע לתיבת הדואר. אין כאן בקשות צדקה, יש כאן מעטפות תגוביינא שמובלות היישר לבית דין של מעלה, לסדר שם את המערכות באופן שיועיל לנו, לפתוח שם דיונים כשאנחנו בצד הנכון, להפעיל צוות עורכי דין בשבילנו. ברגע הזה, הבה נזכור לזהות את ההזדמנות, להבין כי לפנינו דרך שמימית נפלאה להכריע את גורלנו לטובה.

וככל שנאמץ את העני, את הצדקה, את הנתינה בחפץ לב, את התשוקה והרצון לקחת חלק בצדקה, וניתן בכל הלב וכמה שיותר - כך נזכה לראות עין בעין כי הצדקה פתחה לנו שערים, הטיבה עימנו, שלחה לנו שיקים חוזרים פי כמה וכמה מלמעלה, העניקה לנו חיים מאושרים. הבה ניתן צדקה מכל הלב, בשמחה ובטוב לבב, כי - כך נקבע בפרשת השבוע - בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך, זה המפתח לברכת שמים!

שעון שהציל בית...

שעוני יוקרה מאוספים נדירים, הוא תחום תחביבי למדי, ולמרות זאת - הוא מגלגל מיליונים רבים. למי מבינינו שאינו מכיר, נציין כי ברחבי תבל ישנה קבוצה לא מבוטלת של אנשים, שהתחביב שלהם הוא איסוף - ולפעמים גם סחר בשעוני זהב או מותג יוקרתיים, בעיקר נדירים והיסטוריים. למותר לציין כי אלה העוסקים בתחום זה חייבים להיות אנשים אמידים במיוחד, שכן מחירים של שעונים כאלה נע מעשרות אלפי שקלים ועד מיליונים...

אחד מנגידי משפחת הלפרין המפורסמת, נמנה על חובבי שעוני הזהב היוקרתיים. ביום מן הימים נחשף לשעון זהב יוקרתי עומד למכירה. הוא בירר על השעון, עמד על טיבו, נדירותו, ייחודיותו ואיכותו, וכששמע שמחירו עומד על 200,000 ש"ח - הבין כי מדובר במחיר מציאה עבור שעון שכזה, וביקש לרוכשו. החברה המוכרת התחייבה כי השעון יסופק תוך 3 חודשים, ולו לא נותר אלא להמתין לבואו...

התקופה חלפה, וביום בו יצא לקחת את השעון, קיבל הנגיד שיחת טלפון מידידו, שסיפר לו על טרגדיה נוראית שפקדה משפחה קשת יום, כאשר קצר חשמלי הוביל לשריפת ענק, מאכולת האש אכלו את הבית, ארונותיו, הבגדים, הריהוט, הציוד - הכל נשרף. 'שומו שמים!' - ביכה הידיד - 'משפחה נזקקת מאז ומקדם, ועתה כל ביתם עלה בלהבות. בחסדי שמים אין נפגעים בנפש, אולם הנזק הכלכלי אדיר, מוערך בכ-400,000 ש"ח. מנין תביא משפחה נזקקת סכום כזה?!'

הנגיד שמע, ושקע בהרהורים. למעשה יש לו ברגע זה 200,000 שקל ביד, הסכום המיועד לרכישת השעון היוקרתי, שהוא מצפה לו כבר שלושה חודשים. קשה לומר שהוא מחוייב לוותר על חלומו לרכוש את השעון, ומנגד - איך יערב לו לרכוש שעון בסכום כזה, אשר יכול לכסות חמישים אחוז מהנזק של המשפחה האומללה שכל ביתה עלה בלהבות!?

שכנראה זו הפעם האחרונה שהם רואים אותו עומד על תילו, שכן האש משתוללת ושורפת הכל...

יום וחצי היה היישוב סגור ומסוגר, תושביו הוברחו ורק כוחות הכיבוי וההצלה פעלו בו. לאחר מכן ניתנה הרשות לתושבים לשוב ולהיכנס אל היישוב, ואז ראו הכל את היקף האסון - עשרות בתים שעלו באש, נזק עצום ובלתי נתפס. רק בית אחד שרד: בית משפחת הלפרין!

הבית מימין שרוף כולו, גם הבית משמאל, גם הבתים ממול. האזור כולו שרוף לחלוטין, הבתים כמו נעלמו אל תוך חור שחור ומפויית. רק ביתה של משפחת הלפרין ניצב בגאון, לא ניזוק אף לא בשריטה קלה. האש הגיעה אל הגדר המקיפה את החצר, ופשוט דילגה באלגנטיות אל הבית הבא. ביתם היה להם לשלל, הבית היחיד שניצל כולו!

לא מעט אנשים באו למקום, בוהים במחזה הפלאי. בית אחד, שעמד בטבורה של הדליקה, בעיצומה של השריפה, אולם מאכולות האש דילגו מעליו והוא נותר שלם ויפה כשהיה. ואין זאת אלא שבית זה הוא עדות דוממת אולם מרעידת לב, עד כמה כח הצדקה שניתן למשפחה שבייתה נשרף - היה כתעודת ביטוח לביתו של מי שהתמסר כל כך למענה, כיצד עמד והגן על ביתו של מי שנענה לזעקתה של המשפחה ניצולת האש, לבלתי יקרב אליו ניצוץ או גחל.

סיפור מופלא זה, שפורסם בספר 'האמנותי ואספרה', ממחיש כמה גדול כח הצדקה, עד היכן הוא מגיע. הנה כי כן, בידכם להיכנס למושב 'בית מאיר' ולראות בעיניים, שכח הצדקה הוא הפרקליט החזק ביותר בשמים, יש בו עוצמה אדירה, יש לו כח עצום, ובית שניצב על תילו כשכל הבתים מסביב שרופים - הוא עדות לכך.

הבה נבין גם אנו, כי כשפונה אלינו עני ומבקש עזרה, כשניתנת לנו הזדמנות לתת צדקה, בדינו הדבר לרכוש עכשיו פרקליט רב כח, 'לשחד' את בית דין של מעלה ולהיטיב את מצבינו. וככל שניתן, ברוחב לב, בשמחה, בהתלהבות ובהתרגשות - כך נזכה לראות את ברכת ה' עין בעין ולחוש את עוצמת ברכת הצדקה בכל מעשי ידינו!

ביטוח מתאונה קטלנית...

בית הכנסת 'סודאי' בחולון, שעת בוקר מוקדמת יחסית. אינג' אליהו זרבי - מהנדס מיוזג מוכר, סיים להתפלל ופנה אל הגבאי: 'עשיתי את חישוב מעשר הכספים שלי, אני חייב לצדקה 1036 שקל. הנה לך הכסף, העבר אותו לצדקה בבקשה', ביקש אליהו, שלשל את הכסף לידי הגבאי, ויצא לעבודה. הוא כלל לא חש שעשה משהו מיוחד, בוודאי לא פעולה שעתידיה להציל את חייו...

הוא יצא לכמה תחנות במהלך יום העבודה, כאשר בעיצומו של היום - נסע על הציור מבית לחם לאריאל שבשומרון, בכביש צר ומתפתל בשם 'כביש אלון'. זהו כביש שאינו נוח לנסיעה: הוא צר מאוד, מצידו האחד הר תלול וסלעי, ומצידו השני פעורה תהום. הוא יוצא אל הכביש ומתחיל בנסיעה...

באחד מעיקולי הדרך, הוא רואה ג'פ צבאי גדול, הנוסע לכיוונו. שבבריר שניה הבחין כי הג'פ נוסע בנתיב הנגדי שלו, כלומר - בנתיב

שלו. עוד שבריר שניה, והוא מבין היטב כי זה עניין של שניות עד להתנגשות חזיתית בג'פ הכבד... הוא צופר, מסנוור, פותח את החלון ומנופף בעצבנות, אולם הנהג בג'פ הצבאי כנראה לא מבחין בו, אין לדעת למה. מה שבטוח - שהוא ממשיך לנסוע בקו ישיר לכיוונו, שברירי שניה עד להתנגשות...

שלוש אופציות בפניו, אחת גרועה מהשניה, שלושתן מובילות למוות בטוח. לסטות ימינה - זה ליפול לתהום, זה ברור. לסטות שמאלה - זה להתנגש בהר. להישאר בנתיב - זה לתקוע את חרטום רכבו היישר בחרטום הרכב הצבאי המשוריין, מה שיהפוך את רכבו ואותו לפירורים קטנים. ריבונו של עולם, מה עושים עכשיו?!

זהו רגע של חרדה, אימה ופחד שאין לתאר. התחושה היא שזה אבוד, כל אחד רוצה להילחם על חייו - אבל במקרה הזה - זה פשוט לא יכול לקרות. נקודה. שלוש האפשרויות העומדות בפניו - מובילות היישר לגן עדן. אין אופציה רביעית. לפניו חלקיקי שניה, מה הוא יכול לעשות?!

כלום! הוא מבין זאת היטב, ולכן בוחר לרדת אל השול השמאלי ככל יכולתו, תוך הישארות על הכביש. נכון, הרכב הצבאי בא ממש ממול, הסיכויים שלא יתנגש בו אפסיים. הוא צופר בכל הכח, וזועק 'שמע ישראל' מעומק לבו, מסרב להביט נכחו, לראות את הג'פ נכנס ברכבו בעוצמה...

לפתע חש הדף עצום, לבו ניתר בתוכו. הג'פ חלף על פניו, וברגע שאחרי האחרון - הנהג כנראה הבחין בו, והיטה את ההגה בחדות. רכבו נשרט, רעד קלות, אבל המשיך בנסיעה. וכן, הוא גם המשיך לחיות, עובדה שסיפר את הסיפור הזה...

אבל בכך לא תם הסיפור. בסופו של היום הוא שב הביתה, ולפתע מתקשרת אליו אמו, המתגוררת בלוס אנג'לס. זה עתה התעוררה מהשינה, ובנשימה טרופה היא שואלת: 'אליהו, מה קרה? אמור לי מה קרה? מה היה היום?'

אליהו נבהל. מנין לאמו המידע על מה שקרה אתו? מהיכן היא יודעת על התאונה שכמעט קיפח בה את חייו? מי כבר הספיק להעביר לה את הסיפור הפלאי עד לוס אנג'לס הרחוקה? ואז אמו מבהירה את שאלותיה החפוזות, ומספרת: לפני כמה שעות, בעיצומו של ליל כאן בלוס אנג'לס, ישנתי שינה רגועה ושליווה, ולפתע הופיע בעלי זכרונו לברכה, אביך היקר, בחלומי. נבהלתי כהוגן, הייתי מבולבלת ונסערת, אולם הוא פנה אליי בפנים מאירות וסיפר לי:

'רק שתדעי, שאליהו ניצל היום ממוות, בזכות אלף ומשהו שקל שנתן לצדקה!' - כך אמר לי בעלי-אביך ז"ל בחלומי, ונעלם אל האופק. התעוררתי נסערת, מכוסה כולי בזיעה קרה. פתאום הוא בא אליי בחלום ומספר לי סיפור כזה, בעצם הוא 'מדליף' מן השמים שהיית נתון בסכנת חיים מיידית, והצדקה הצילה אותך. ספר לי מה קרה...'

'לא באתי לחדש שצדקה תציל ממוות' - מסיים אליהו את סיפורו האישי, שסופר בגיליון 'איש לרעהו', 'הרי זה ברור וידוע. אבל מה שמדהים בסיפור שלי - שבבית דין של מעלה יש דיונים של ממש, כנראה נשמת אבי היתה מעורבת בהם. אין לדעת למה נגזר עלי

למות, אבל אבי ז"ל גילה שהצדקה הצילה אותי לחיים!
וללמדנו בא: יהודים יקרים, כשעני ניצב בפנינו - ניתנת לנו הזדמנות, פותחים לנו שער שמימי. בידינו הדבר לנצל את עת הרצון, להשתמש בכסף גשמי, מגושם, חסר חשיבות ערכית אמיתית - כדי להציל את חיינו, כדי לפעול עבורנו בשמים, כדי להרעיף עלינו שפע טובה וברכה. הבה נעשה זאת, ניתן צדקה מכל הלב, כמה שיותר, נעניק לעני ככל שנוכל ויותר - ובכך נזכה להתברך בכח הצדקה העילאי, ולפתוח לעצמנו שערי שפע ורחמים!

הסיבה לתמיכה הגונה...

אל כ"ק האדמו"ר מסקולען זי"ע נכנס יהודי, הכרת פניו ענתה בו כי הוא נזקק. היה זה מחזה שגרתי בבית הרבי, בכל עת מצוא פנו אליו יהודים עניים ונזקקים, והוא היה מעניק להם צדקה ברוחב לב. מה שהפתיע הוא הסכום: הרבי העניק לאותו עני לא פחות מ-1000 דולר, טבין ותקילין, סכום גבוה במיוחד!
אחד מהמקורבים נזעק: 'הרבי, זה בסדר, אני בעד לתת צדקה, לא שאני נגד חלילה... אבל אלף דולר? וכי 100 לא מספיק? 180? - לתת

לעני אחד, שאינו חריג במיוחד, 1000 דולר במזומן? והרי אנחנו מכירים אותו, הוא באמת בוחר את הכתובות בפינצטה... מעכשיו הרבי יהפוך לכתובת קבועה שלו, כי הוא יודע שכאן הוא מקבל סכום הגון...'

'הא גופא העניין' - השיב הרבי בחיוך, 'גם אני מכיר אותו, הוא באמת לא מוכן ללכת לכל כתובת, רק למי שיתן לו סכום הגון. רציתי לוודא שהוא באמת ישוב ויבקש ממני צדקה, שבכל עת שיעבור פה - יסור לכאן לבקש נדבתו. כדי להבטיח שתהיה לי תמיד הזכות לתת לו צדקה - נתתי לו סכום הגון, שישתלם לו לבוא אליי!
מדהים. איזה מבט זך וטהור, כמה צלולה ההסתכלות הזאת על צדקה. אם יש מי שאינו בא אלא עבור סכום הגון - זו לא סיבה לא לתת לו אותו בגלל שיבוא עוד פעם, כי אם ההיפך - זו בדיוק הסיבה לתת לו את הסכום ההגון, להבטיח שיבוא שנית. כי הצדקה היא זכות כבירה, מתנה ממעל, כח נפלא, אי אפשר לוותר עליו!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

המשך מעמוד 10 | הגאון רבי בן ציון פלמן זצוק"ל

וזורקים אותה, לוקחים אחרת תחתיה מוצצים לא מגיעים לדבש ושוב משליכים, כדי להגיע לדבש יש למצוץ עוד ועוד עד שמגיעים לדבש שבפנים. ואז נהנים!

מוקד 'גישמעאק בלימוד' עומד לרשותכם כל יום בשעות הערב בטלפון 1-800-20-18-17 (השיחה חינם)

אבל מה עושים רוב הלומדים עם ילדים? מנסים ללמוד סוגיה, לא מגיעים להבנה מושלמת, ואז עוזבים אותה ועוברים לגמרא אחרת מנסים שם אולי תהיה הצלחה, עוזבים באמצע גם אותה ועוברים לגמרא אחרת, ולומדים שוב את הגמרא האחרת רק בחמישים אחוז. משל למה הדבר דומה, לסוכריה שיש בה דבש בפנים, מוצצים את הסוכריה לא מוצאים את הדבש

המשך מעמוד 19 | הרב שמעון טיקוצקי

היא 12:50, למעשה הייתי בדרכי אל הבנק, אבל עכשיו, אחרי מה ששמעתי, אני משנה את מסלולי וחוזר מיד אל ה'חיידר', כדי להספיק לומר פרק תהלים עם הילדים בכיתות הנמוכות, שמסיימים את לימודיהם בעוד כמה דקות להצלחת רבינו אליהו דושניצר".
שבוע ימים בלבד חלף, שבוע של תפילת תשב"ר, והפרדס נמכר בשעה טובה ומוצלחת! ללמדך עד היכן מגיע כוח תפילתם של תינוקות של בית רבן.

(המבשר תורני ואתחנן תשפ"ב - מקור: על פי מכתבו של הגה"צ רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל, שנדפס בראש ספר 'נחלת אליהו' להגר"א דושניצר זצוק"ל)

ועלה על אוטובוס לירושלים. בהגיעו לירושלים, בשעת צהרים, לא הלך הביתה אלא פנה ישירות לכיוון אותו תלמוד תורה, להפתעתו הרבה כעבור כמה פסיעות הוא רואה מרחוק את... לא אחר ממנהל הת"ת בעצמו צועד מולו.

הוא צעק לעברו בהתרגשות שיעצור, "דבר לי אליך מהמשגיח, רבי אליהו", אמר לו. הוא לא נזקק לדבר יותר מדי, רק הזכיר את עניין התהלים שביקש רבי אליהו, והמנהל טפח מיד על מצחו "אוי, אכן, שכחתי לגמרי מהעניין".

המנהל הביט חטופות בשעונו ואמר לרבי שלום: "השעה כעת

אבל הבחורים הללו למדו בישיבת 'חכמי לובלין', וראש הישיבה שלהם הקפיד מאוד שהבחורים יישארו בישיבה.

נו, מה עושים???

הם החליטו שהם לא מבקשים רשות, כי אם הרב ואזנר יאסור עליהם לנסוע, פשוט שהם לא יכולים. במקום זאת, הם פשוט נעלמו מהישיבה בלי להודיע לאף אחד, בערב חג השבועות, ונסעו לרבי. כששבו לבני ברק, הם נמנו וגמרו בינם ובין עצמם, שסביר להניח שהרב ואזנר הקפיד עליהם, ולכן הם צריכים לפייס אותו. אבל איך מפייסים את הרב ואזנר? פשוט מאוד, באים לתפילה מוקדם. למחרת הם השכימו קום, והתייצבו בבית המדרש כשהם מבליטים את עצמם ומקווים שהרב ואזנר ישים לב שהם נמצאים.

הוא כמובן שם לב, ואף ניגש אל הבחור הדומיננטי מביניהם, ואמר לו: "יש לנו בישיבה כלל ברור, בחג השבועות נמצאים בישיבה. אתה הלכת יחד עם חברים, ופרצת גדר. אתה יודע מה אומרים חז"ל על פורץ גדר!".

הבחור כמובן החוויר ונבהל מאוד מהתגובה של הרב ואזנר, אבל את הנעשה אין להשיב. הוא שתק, אולי ניסה למלמל כמה מילות התנצלות, והרב ואזנר פנה והלך לו.

באותו היום, או אולי למחרת, הגיע נחש לישיבה, ועשה את דרכו לכיוונו של הבחור הזה. הבחור שראה את הנחש, נמלט כל עוד נפשו באפו, וזעק זעקות איומות. כל בחורי הישיבה הגיעו, ניסו לגרש את הנחש, אבל הנחש פנה לחדר המדרגות, התמקם שם באיזו פינה, ולא זו מהמקום. הבחורים זרקו עליו כל מיני חפצים, שפכו מים, אבל הנחש לא זז.

לבסוף הביאו לוכד נחשים, וגם הוא לא הצליח לגרום לנחש לזוז ממקומו, עד כדי כך שהוא שלף אקדח וירה בו, שתי ריות כמדומני. הנחש סולק מהמקום, אני לא יודע אם חי או מת. אני הרי לא הייתי אז בישיבה, אבל בתקופה שבה אני למדתי שם, הסיפור הזה נישא בפי כל, והחור שנהיה בקיר היה סימן וגלעד, שנשאר עוד הרבה מאוד שנים, אולי הוא נמצא שם עד היום, באמת מעניין לבדוק את זה, אם השאירו את החורים הללו לזיכרון עולם.

פנצ'ר בחזור משכם

מעשה דומה אירע שנים לאחר מכן, בזמן שאני עצמי למדתי בישיבה. היתה אז קבוצה של בחורים שהחליטו לנסוע לקבר יוסף הצדיק בשכם. אז הגישה עוד היתה בטוחה, לפני הסכמי אוסלו האזור היה בשליטה ישראלית מוחלטת, ונסיעות לקבר יוסף הצדיק לא היו דבר נדיר.

התוכנית היתה שהם עולים לטנדר אחרי סיום הלימודים בישיבה, נוסעים בשעות הלילה, ולמחרת בבוקר כולם כבר בחזרה בישיבה, אף אחד לא מפסיד את התפילה בישיבה. כך בעצם הם קיוו שהנהלת הישיבה, ובמיוחד הרב ואזנר עצמו, לא ירגישו בכך. אבל קרה מה שקרה, והעסק השתבש להם. היה איזשהו פאנצ'ר עם הטנדר, והנסיעה התארכה הרבה מעל המצופה, כך שכשבישיבה

הנעליים, והסביר שהוא טעה בשעה והיה בטוח שיש עוד זמן עד לכניסת השבת...

איזה מן ראש ישיבה?

שמרתי את הפרטים בלבי. לא רציתי לבזות את הבחור הזה ואף אחד לא שמע על הסיפור. אבל ביום ראשון, באתי לרב ואזנר, ועדכנתי אותו, שאכן "לא הכל היה בסדר", כשהוא שאל אותי. עליתי לפנימיה ומצאתי מה שמצאתי... הרב ואזנר לא הופתע. "וכי בחינם קראתי לך?", הוא השיב לי בשאלה. "בוודאי שהיה שם משהו..."

אמרתי לרבי שאני מבקש רשות להיות קצת חצוף ולשאל אותו שאלה. הוא הרשה לי ואני שאלתי מהיכן? מהיכן ידע הרבי ששם בפנימיה יושב לו בחור וטועה ומעשן סיגריה בשבת?

השיב לי הרב ואזנר תשובה נוראה: "הרגשתי שיש איזה חילול שבת בישיבה", כך הוא אמר לי, "אבל לא ידעתי מה זה החילול שבת הזה, ואיפה הוא מתחולל. לכן קראתי לך וניסיתי לברר אולי אתה תוכל לעזור לי להפסיק את זה".

אמרתי לרבי בדרך צחות, שזה מאוד מעניין, אבל אני עצמי לא הרגשתי שום דבר. מעניין שרק הרבי הרגיש שיש חילול שבת.

הוא צחק, ואמר לי: "אני רוצה לומר לך, ראש ישיבה צריך להרגיש את הישיבה שלו. אם הוא לא מרגיש את הישיבה, איזה מן ראש ישיבה הוא???"

בהמשך היה עוד מקרה דומה, שפעם הוא הרגיש שמשוהו לא בסדר, קרא לי ושאל אותי אם הכל בסדר. אני כבר ידעתי שאיתו לא מתווכחים, לקחתי איתי עוד משגיח צעיר שסייע לי באותה תקופה ויצאנו לחיפושים... אחרי שמצאנו את הבעיה, המשגיח השני שאל אותי איך ידעתי, אמרתי לו שהרבי שלנו מרגיש את הישיבה, וכשהוא שואל אותי אם הכל בסדר, זה אומר שממש לא הכל בסדר. כי מי שלא מרגיש את הישיבה, איזה מן ראש ישיבה הוא...

אני רוצה לספר סיפור מזהים

כחלק מההקפדה של מרן זצ"ל, על הנושא של 'צורת הישיבה', היה לו מאוד חשוב שבחורים יהיו בשבתות בישיבה, ולמעשה רצה שיהיו כל הזמן בישיבה, חוץ מבימי בין הזמנים שנועדו כדי שבחורים יהיו בבית ויקיימו גם מצוות כיבוד הורים...

אבל הקפדה יתירה היה מקפיד שבחג השבועות שהבחורים יישארו בישיבה, ובשום אופן לא יסעו לשום מקום, כי בחג השבועות מקבלים את התורה, ואיפה הוא המקום המתאים לקבל את התורה אם לא בישיבה?

על רקע זה ישנו סיפור ידוע, שאירע עוד לפני שאני עצמי למדתי בישיבה, כלומר, לפני כיובל שנים, או יותר.

היו אז בישיבה כמה בחורים, שמאוד רצו לנסוע לחג השבועות לרבי שלהם. כמובן שעבור יהודי חסידי אין צורך להכביר במילים, כמה חשוב ונחוץ הדבר להיות בחג השבועות אצל הרבי.

התפללו שחרית, הם עוד לא הספיקו לחזור...

הרבי כמוזבן שם לב למספר גבוה כל כך של בחורים שחסרו, הוא בירר מה קרה, והשיבו לו שקבוצת בחורים החליטה לנסוע לקבר יוסף הצדיק על חשבון שעות השינה. הוא בירר מי עמד בראש, ורשם בזיכרונו את הפרטים.

כשהבחורים חזרו לשיבה, הרב ואזנר תפס את הבחור שארגן את כל העניין, ואמר לו: "נסעת בלי רשות! היית פורץ גדר!". בכך הסתיימה הנזיפה...

למחרת בבוקר, הבחור השכים קום, כדרכם של הבחורים שרצו לפייס את הרבי, וידעו שזה הדבר שהכי מדבר אליו. הוא קם ממש מהראשונים בשיבה, ויצא מהבניין בדרך למקווה, אבל פתאום הוא

רואה נחש שחור ארוך זוחל למולו.

כמוזבן שהבחור נבהל מאוד וברח פנימה אל תוך הבניין, סגר דלת ועוד דלת והתחבא מהנחש. במקביל הוא צרח לחברים שלו, שמישהו מהם ילך אל הרבי, ויגיד לו שהוא מבקש סליחה ושהוא חושש מהנחש...

ואכן אחד הבחורים מיהר לביתו של מרן זצ"ל, שהתגורר קרוב מאוד לשיבה, דפק על הדלת בשעת לפנות בוקר מוקדמת. הרב ואזנר פתח את הדלת וכששמע את הסיפור הוא נחרד: "תגיד לו שהנחש לא יפגע", פסק הרב ואזנר נחרצות, "הוא יכול לצאת החוצה בלי שום חשש. לא יקרה לו כלום. אני לא התכוונתי חלילה להזיק לו בדברי".

המשך מעמוד 24 | הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"אתה יכול לקחת אותי לנהריה בשביל סנדקאות?". מיד כל אדם יאמר לו: "כבוד הרב, לאיפה שהרב רוצה אני נוסע, אפילו עד מטולה..."

בחודש אלול, ימי רצון וקירבת אלוקים אין סופית, אנחנו הטרמפיסטים שיכולים לבקש שיקחו אותנו להיכן שנחפוץ. הקב"ה, "המלך בשדה" כיסודו הנודע של בעל התניא, מוכן לקחת אותנו לאיפה שנרצה. רק נבקש....

אותך"... והטרמפיסט ממשוך: "ואולי אתה מגיע לשיכון ויז'ניץ?". אומר לו הנהג: "תראה, יש פקקי תנועה באזור 'קוקה קולה'. אבל אתה יודע מה? אתה נראה בחור נחמד. אני ייקח אותך".

ואז הטרמפיסט אומר לו: "אולי תמתין לי חצי שעה-שעה ותחזיר אותי גם חזרה לירושלים?". אומר לו הנהג: "יצאת מדעתך? טעית בכתובת. אין דבר כזה, צא החוצה..."

אבל נתבונן לעצמנו מה יהיה אם גדול הדור יכנס לרכב שלנו וישאל:

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו' 'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ כמה זמן צריך לצום מי שתפילין נפלו מיזון?
- ◆ מדוע גזרו חז"ל שלא לאכול 'סעודת קבע' עם תפילין?
- ◆ האם טלית נחשבת כחפץ של קדושה?

השמירה על קדושת התפילין

• אסור לתלות תפילין על מתלה, הן בעזרת ה'בתים' עצמם, הן ברצועות, כיון שזו דרך בזיון; וכן אסור לתלות ספרים קודש, הן בעזרת הדפים עצמם, והן בכריכת הספר.

• מנהג קדום בישראל, שמי שנפלו תפילין מידי על הקרקע צם יום אחד לַשֵּׁם תשובה, כיון שהנפילה היא רמז משמים שעליו לשוב בתשובה.

• במקרים מסוימים, דורשת ההלכה לכסות תפילין, מזוזה וספרי קודש בכיסוי כפול, המכונה 'פְּלִי בְּתוֹךְ פְּלִי'; ולפחות אחד מהכיסויים צריך להיות כזה שאינו מיוחד לחפץ המכוסה.

• בעת שהתפילין מונחות על הראש, אסור להניח עליו מאומה מלבד חפצים שמקומם על הראש, כגון כיפה, כובע וכדומה, משום שנשיאת משא על הראש יחד עם התפילין מהווה זלזול בקדושתן. יש שכתב שאם החפץ אינו נוגע בתפילין ניתן להקל בכך, ויש חולקים, אך, אם מדובר בחפץ בזוי, כגון אשפה ופסולת - לכל הדעות אין להניחו על הראש אף אם אינו נוגע בתפילין.

• בעת שהתפילין מונחות על הזרוע, מותר לשאת על הזרוע חפץ שמשקלו נמוך מ'ארבעה קבין', כיון שהתפילין של יד מכוסות הן, כנהוג.

• חכמינו ז"ל גזרו שלא לאכול 'אכילת קבע' עם התפילין, מחשש שמא במהלך האכילה ישתה יין וישתכר, וינהג בצורה המבזה את התפילין.

• גדרה של אכילת עראי הוא: אכילת לחם בכמות הפחותה

מ'כביצה' (53-45 סמ"ק, לשיטות השונות), או פירות, בשר, דגים ומאכלי חלב בכל כמות שהיא.

• ספסל העשוי בצורת ארגז, ומונח בתוכו ספר קודש - נחלקן הפוסקים אם מותר לשבת עליו, אך אם יש בתוכו חלל פנוי בגובה טפח המפריד בין הספרים למושב, אין להחמיר בכך.

מעלים בקודש ואין מורידים

• "מעלים בקודש ואין מורידים", דהיינו, מותר להשתמש בחפצים קדושים לצורך קדושה הגבוהה מקדושתם, אך לא לצורך קדושה הפחותה מקדושתם.

• הכלל האמור ש'מעלים בקודש ואין מורידים', אמור הן לגבי חפץ הקדושה עצמו, כגון תפילין, והן לגבי 'תשמישי קדושה', כגון קופסה של תפילין.

• קדושת תפילין של ראש גדולה משל יד, משום שרוב אותיות השם ש-ד-י, הרמוז בתפילין, נמצאות בשל ראש: ה'ש' ב'פִּית' עצמו, וה'ד' בקשר, ואילו בשל יד רמוזה רק אות אחת: ה'י' שבקשר.

• תיק של תפילין שבימינו, ש'פִּתֵי' התפילין שבתוכו מחופים תמיד בקופסאות - מעיקר הדין אינו נחשב לתשמיש קדושה, אך יש להחמיר ולהחשיבו כ'תשמיש קדושה'.

• טלית אינה נחשבת כחפץ של קדושה, ולכן תיק הטלית אינו

נחשב כ'תשמיש קדושה', ומותר להכניס לתוכו חפצים אחרים.

• 'הזמנה לאו מילתא היא', דהיינו, 'הזמנת' החפץ והקצאתו לשימוש של קדושה, אינה אוסרת אותו בשימוש אחר עד שישתמשו בו.

גליון 537
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

אחד ממלכי אומות העולם פנה אל רבי תנחום ואמר לו: "הבא ונהיה עמי ועמך לעם אחד!" השיב לו ר' תנחום: "טוב ויפה, אך אנו היהודים הננו נימולים ועל כן לא נוכל להיות כמוכם, הגויים. המולו איפה אתם ותהיו כמונו, היהודים". ירד המלך לסוף כוונתו של ר' תנחום והבין את הפקחות שבתשובתו, אמר לו אכן ניצחתני בדברך, ואולם, על פי החוק מי שמנצח את המלך מושלך הישר אל גוב האריות. מיד קרא למשרתיו והללו השליכו את היהודי אל הגוב, וראו זה פלא: האריות ניצבו ליד ר' תנחום הביטו בו אך לא נגעו בו לרעה. באותו מעמד נוכח גם מומר אחד שונא ישראל, והלא התרעם על הנס שארע ליהודי, בזעמו כי רב פנה אל המלך ואמר לו: נראה אין האריות רעבים עתה, ועל כן לא נגעו ביהודי. הבא ונעשה נסיון וניווכח אם האריות רעבים או לאו, הציע המלך וקרא למשרתיו, השליכו אל הגוב את האדם הזה, ציוה והצביע על המומר. הושלך המומר לגוב האריות, ובאחת התנפלו עליו האריות ואכלו את בשרו לתיאבון.

(עפ"י מסכת סנהדרין ע"ח)

פרשת השבוע

במוצאי יו"ט כשנכנס האברך לקבל ברכת פרידה, אמר לו רבינו, כשתסע בחזרה תאמר להם מה זה יראה. והיה אומר הרה"ק רבי יעקב מפשעוורסק זיע"א בשם מו"ח הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זיע"א, שאם רבינו היה יכול להשפיע לאברך יראה גדולה כזו, עד שכמעט פרחו נשמתו, או מה גדולה יראת השם של רבינו עצמו? אלא שרבינו היה לו כלים לקבל את היראה.

כי תאוו נפשך לאכול (י"ב - כ')

מסופר על הרב הקדוש רבי דוד מלעלוב זיע"א, שהיה שרוי פעם בתענית משבת לשבת. בסוף השבוע כשהלך בדרך, הרגיש צמאון נורא, ואז עבר על יד מעיין נובע מים חיים צחים וזכים, המים גירו בו את הצמאון יותר ויותר עד שכמעט החליט לבטל את התענית ולשתות, אבל לאחר שעמד מעט וחשב ושקל בדעתו מה לעשות, התגבר על חולשתו, כבש את צמאונו ופנה לדרכו מבלי לטעום מהמים. כשעבר מרחק רב מהמקום, נתעוררה בקרבו שמחה עצומה על שעלה בידו לכבוש את היצר, אולם תיכף התבונן ואמר לעצמו, שמחה זו אינה באה מהיצר הטוב, אלא להיפך מהיצר הרע שרוצה להכשילני בגבהות וגאווה, וכדי להכניע את יצר הגאווה, שב על עקבו, קרב אל המעיין ושתה מן המים.

בפרשת ראה אנו מצפים תמיד לבשורות טובות

מסופר: כשהגיע הרה"ק רבי מנדלי מוייטעבסק זיע"א לארץ ישראל, עמדו בפרשת ראה, והיה אומר על כך, כשבאתי אל הבעש"ט הקדוש זיע"א, היה בפרשת ראה. וכן בבואי אל המגיד הקדוש זיע"א היה פרשת ראה. בפרשת ראה באתי לארץ ישראל. בפרשת ראה אנו מצפים תמיד לבשורות טובות.

ליראה את ד' אלוך (י"ד - כ"ג)

פעם היה אברך מחכמי בראד (בהקלוז'ו בעיר בראד היו לומדים שם גאוני עולם שלא הלכו בדרך החסידות, והי' קוראים אותם חכמי בראד) בליוענסק בליל הושענא רבה וקרא משנה תורה. וכשהגיע לפסוק "ליראה את ד' אלוך", פנה אליו רבינו הרה"ק רבי ר' אלימלך זיע"א ואמר: אברך האם אתה יודע מה זאת יראה? יראה פירושו פחד. ונפל האברך ארצה אחוז זלעפה ופלצות מרוב אימה ופחד, ונמשך הדבר כל הלילה. ובבוקר לפני התפילה הלך הרה"ק רבי אלעזר זיע"א בנו של רבינו לאביו ואמר לו, אבא מה יהיה עם האברך מבראד? ניגש רבינו להאברך והעביר ידו או מטפחת על פניו, ואז קם על רגליו כאחד האדם.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:47 ת"א: 7:49 ר"ת: 8:24

ראה - ר"ח אלול

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:35 ת"א: 6:50

תוכל להיות סמוך ובטוח שלבך שוב יהיה ברשותך ולא תצטרך להיכנע לבקשותיהם של החוכרים היהודים הבאים לעמוד על המקח" אמר הכומר לפריץ. וייטב הדבר בעיני הפריץ והוא שלח הוראה אל רבי אלימלך לאמור כי תוך שלושים יום עליו לעזוב את ליזענסק, ולא לשוב אליה לעולם. מרוצה מעצמו ומהחלטתו יצא הפריץ למסע צייד כדי לבדר את עצמו, הוא לקח אתו את משרתו הנאמן, והם יצאו ליער רכובים על סוסים אבירים, אחרי רכיבה של שעות אחדות, הרגיש הפריץ עייפות נעימה, הם עצרו ליד נהר והפריץ השליך את בגדיו ונכנס לנהר כדי להתרענן, הוא שחה אל העבר השני ושם יצא מן המים, שכב בדשא הגבוה ונרדם. כאשר התעורר כבר שקעה השמש באופק, הוא חזר וחצה את הנהר בשחייה, אולם כאשר הגיע לגדה השנייה, רבה היתה הפתעתו כאשר לא מצא שם לא את משרתו, לא את סוסו ואף לא את בגדיו.

הפריץ היה אומלל ולא נותרה לו כל ברירה אלא להתחיל ללכת, ולקוות שיגיע למקום ישוב שם יכירו אותו ויסייעו בידו, ואכן הוא החל צועד בלא בגדיו והחושך ירד על הארץ, הוא הלך והלך עד ששמע נביחות של כלבים, ועד מהרה הגיע לכפר קטנטן שהכיל כמה בתים בלבד, אנשים שיצאו לשמע נביחת הכלבים פרצו בצחוק רועם בראותם את האיש המזוהר, הפריץ ששכח לרגע את מצבו הרים עליהם את קולו וגידף אותם נמרצות לאמור "בני בליעל ארורים איך אתם מקבלים את פני אדונכם? אפשוט את עורכם מעליכם" צווחותיו של האיש המזוהר שיצא זה עתה מהיער כשהוא לבוש בבגדי אדם הראשון לפני שאכל מעץ הדעת, גרמו לרעמי צחוק מחודשים, וילדים אחדים החלו להטיל בו צרורות ולהתקלס בו בדרכים אחרות.

לבסוף ריחם עליו אחד האיכרים וזרק לו כמה בגדים קרועים ובלועים לכסות בהם את גופו, לאחר מכן שלחו אותו לרפת כדי לישון קצת ולהתפכח מיינו, לאחר שמשוכנעים היו כי הוא שיכור כלוט. הפריץ היה עייף ורעב אך לא היה מסוגל לישון, הוא חמק מהכפר והמשיך בדרכו בשביל צדדי עד שהגיע לכפר הבא, כאן הוא כבר החליט לא לגלות את זהותו, כי לא רצה שיחשבוהו למשוגע, הוא רק ביקש מזון, והמשיך בדרכי נדודיו.

בכפר הבא הוא הצטרף לקבוצה של פושטי יד ונדד עמם מכפר לכפר עד שהגיעו לעיר ליזענסק, היה זה יום א' לפני הצהריים והקבצנים הלכו הישר אל הכנסייה ונעמדו בכניסה, כאשר יצאו המתפללים הם זרקו פרוטות לקבצנים שהתגודדו שם, הפריץ גילה בין היוצאים את משרתו, זה שגנב את בגדיו ההדורים לבש אותם ועתה הנה הוא הפריץ, בעוד שהפריץ עומד כאן בין פושטי היד, בגדיו קרועים ואיש אינו מכיר אותם, המשרת הנוכל נראה בבגדים ההדורים כמו פריץ אמיתי.

הפריץ שרצה לגרש את הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א במחוז ליזענסק שבגליציה פולין, חיו לפני כמאתיים שנה יהודים רבים שהרוויחו את פרנסתם מחכירת מסבאות ופונדקים, וכן כל מיני מלאכות שאת רובם הם חכרו מהפריץ המקומי, שרוב האיזור היה נתון לשליטתו ואף לבעלותו, הפריץ היה בטבעו אדם רע שקשיחותו גבלה לעתים באכזריות, הוא סחט מהיהודים דמי חכירה גבוהים ככל האפשר, ומי שאיחר בתשלום היו צפוי לעונש.

אולם לעתים התברר כי הפתגם "כלב שנובח אינו נושך" חל גם על הפריץ הזה, כל שנה כאשר החוכר היהודי היה בא אליו כדי לחדש את החכירה, היה הפריץ דורש סכום מוגדל, אולם כאשר היהודי בכה והתחנן בפניו וטען כי אין הכנסות הפונדק או המסבאה וכו' מכסות את הוצאותיו, וכי הוא לוקח את סכום דמי החכירה מפי הטף ממש, היה הפריץ מתרכך בסופו של דבר ומשאיר את הסכום כפי שהיה, ואף היו מקרים שהוא הוריד את דמי החכירה ונתן לחוכרים זמן נוסף כדי לשלם לו את חובותיהם.

מיד אחרי מפגש כזה עם "נתיניו" היהודיים והם אכן היו בבחינת נתינים, כי היו נתונים בידי הפריץ לשבט או לחסד, הרגיש הפריץ את עצמו מרומה, הוא לא אהב את היהודים ולא היו בלבו רגשות אל אף אחד, לא ליהודים ולא לאחרים, איך זה קורה, הוא שאל את עצמו שוב ושוב, שהוא מתרכך כאשר היהודים הללו באים לשחר את פניו, שאלה זו הטרידה אותו ביותר והיתה לו הרגשת אשמה, כי להיות טוב אל היהודים, יש בזה משום עבירה וחטא כלפי האמונה הנוצרית.

הוא החליט לבסוף "להתוודות" ולבקש את עצת הכומר המוודה, בפניו הוא נהג להתוודות על חטאיו, לכומר היתה עצה וכן הסבר מן המוכן, הוא הסביר לפריץ כי "חולשתו" כלפי היהודים אינה בהכרח אשמה שלו, בליזענסק חי כפי שידוע לכל יהודי קדוש וצדיק ושמו רבי אלימלך, שכל היהודים מהסביבה הקרובה והרחוקה פונים אליו לסעד ולעזרה במצוקותיהם, ולפני שהם הולכים אל הפריץ באים היהודים הללו אל רבי אלימלך, ומבקשים אותו להתפלל למענם כי ה' ירכך את לבו האכזר של הפריץ, זו הסיבה לכך שהפריץ נכנע בעל כורחו, והוא ממלא אחר בקשותיהם של היהודים, ואשר לעצה, הציע הכומר לגרש את רבי אלימלך מליזענסק, פשוט לצוות עליו לעזוב את העיר ואת המחוז, כך שהיהודים שוב לא יוכלו לפנות אליו לעזרה. "אם כך תעשה

משל ונמשל

לבקש לחזור לאבינו שבשמים

משל למלך אחד שהיה לו בן יחיד, והבן סר מהדרך הטובה, וכמה שהיה אביו המלך מוכיחו לא הועילו דבריו, פעם אחת כעס עליו המלך כעס גדול, והוציאו מביתו וגרשו למרחקים וזרקו במדבר שמים. והנה הבן ראה את עצמו שנמצא במדבר שומם ואין לו לא לחם ולא מים, לא בגד ולא בית. הרגיש הוא בצערו הגדול והיה הולך באותו מדבר ובוכה ואינו יודע להיכן הוא הולך, והרעבון והצמאון הציקו לו מאד, לאחר שלשה ימים הגיע הבן לכפר אחד ודפק על דלת אחד הבתים, יצא משם זקן אחד ושאל אותו לחפצו אמר לו שהוא רעב ושירחם עליו ויתן לו מה לאכול, שאל אותו הזקן מה תתן לי בתמורה לאכילה ושתייה? השיב לו הבן אין לי מאומה אלא אם תתן לי לחם לאכול אעבוד אצלך בחנם, תיכף קיבלו הזקן והנער החל לעבוד אצלו, לאחר זמן קצר שכח הנער שהוא בן מלך, ולאחר כמה שנים מת אותו כפרי זקן, והיה לו בן אחד שהיה בליעל ואכזר גדול, והוא היה לוחץ את בן המלך בעבודה קשה וביסורים נוראים, עד שבן המלך קץ בחייו וביקש את נפשו למות, באותו זמן בא למלך געגועים על בנו, קרא המלך ליועציו ומשרתיו לקום ולחפש את בנו האובד, תיכף קם המלך עם פמלייתו והיו מהלכים ממקום למקום, ובכל מקום שנכנסו היו מכריזים, שכל מי שיש לו דין ודברים עם חברו, או עבד עם אדונו, או שיש לו בקשה מהמלך, יגש אליהם ויפתרו לו את כל בעיותיו, וכך הלכו ממקום למקום עד שהגיעו לאותו כפר שבן המלך נמצא שם, כששמע בן המלך את הכרוז, הלך גם הוא לפני המלך ופמלייתו, וכשבא לפני המלך, הסתכל בו המלך והכירו, ושאל ממנו המלך מה בקשתו, סיפר לו שהוא עובד אצל כפרי אחד, ובזמן שאביו הזקן היה חי היה נותן לו לחם חוקו, ועתה אפילו לחם צר ומים לחץ אינו מקבל, ועל כן אדוני המלך אבקש ממך לדבר אתו שיתן לי לחם לאכול ולא יצער אותי, כששמע המלך את דברי בנו לא יכל להתאפק, ובכה בדמעות שלישי ואמר לבנו, בני, האם שכחת בן מי אתה? והרי במקום שתבקש לחם לאכול, תבקש לחזור לבית אביך, וממילא יהיו לך את כל הטובות שבעולם.

והנמשל: אנשים בוכים על לחם ועל פרנסה וגו', ואומר להם השם יתברך, במקום לבכות על המחיה ועל הכלכלה, תבכו ותבקשו לחזור לאביכם שבשמים, ותבכו על גלות השכינה, ואז אבנה לכם את בית המקדש וממילא יהיו לכם כל הטובות שבעולם.

(אהבת חיים)

הדחף הראשוני של הפריץ היה להתנפל על המשרת הבודדני ולעשות בו שפטים, אולם הוא בלם את עצמו בעוד מועד, הרי איש לא יאמין לקבצן עני שכמותו ועוד יפליאו בו את מכותיהם על שהוא מתנבל ומציק לאדם רם מעלה, לבו של הפריץ היה שבור בקרבו הוא לא היה מסוגל להאמין כיצד קרה לו דבר כזה ומדוע זה מגיע לו עונש כה מר.

לפתע הוא נזכר כי כל צרותיו החלו אחרי שהקשיב לעצת הכומר והחליט לגרש את הרבי של היהודים רבי אלימלך מעירו ליוענסק, הנה במקום זה בא הוא האדון הכל יכול שגלה ממקומו וסובל יסורים בל יתוארו, הפריץ החליט ללכת אל רבי אלימלך ולבקש את סליחתו ועזרתו, איזה מזל שהוא נתן לרבי שלושים יום עד שנצטווה לעזוב, עתה הוא קיווה שהרבי לא עזב את המקום לפני שעבר הזמן שניתן לו.

כאשר נכנס הפריץ לחדרו של רבי אלימלך וראה את פניו הקדושות, הוא נפל לפני רגליו ביקש סליחה ונשבע, כי מעתה ואילך יתייחס אך טוב אל היהודים, אם הרבי רק ימחול לו, יעזור לו לחזור אל מקומו ואל מעמדו, רבי אלימלך אמר לפריץ לקום ולספר לו בדיוק מה שארע, כאשר הפריץ סיים את סיפורו העצוב, הוציא הרבי סכום כסף גדול נתן לפריץ ואמר לו: "אני מלווה לך כסף זה כדי שתוכל ללכת אל החייט היהודי שלך ולהזמין לך חליפת יום א' חגיגת, בדיוק כזו כפי שרגיל היית ללבוש בימי א', ביום ראשון הבא תיגש אל העגלון שלך הממתין לפריץ יחד עם הכרכרה בצדי הכנסייה, ותסע אתו הביתה, לאחר מכן כבר תדע מה לעשות".

הפריץ קיים את דברי הרבי מלה במלה, והתכנית "עבודה" מצוין, כאשר המשרת שהעמיד פני פריץ הגיע ברגל לארמון, המתינו לו שם משרתי הפריץ יחד עם הפריץ האמיתי, הם תפסו את הרמאי והרביצו לו מכות רצח, עד שהוא הודה במעשיו, עתה חזר הפריץ למעמדו הקודם, אך הוא כבר לא היה כמו פעם אחרי שהרגיש על בשרו את הצרות של רעב השפלה וגלות, הוא ידע להבין את היהודים הנצרכים ולהתייחס אליהם יפה, הוא נהיה ידידותי מאד כלפיהם ובמיוחד כלפי רבי אלימלך, ואילו את הכומר שונא ישראל שגרם לצרותם הוא גירש מן העיר.

צ'ין אדם לחברו

טוב לו שלא נברא משנברא

מסופר על הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א, שפעם בא אליו מנהל קופת גמ"ח בבני ברק, ושאל אותו אם הוא רשאי למכור תכשיטים ושאר חפצים יקרים, שאנשים משכנו אצלו כערבון להלוואות שנטלו ממנו, לאחר שלא פרעו את חובותיהם במועד. נודעו ה"חזון איש" מהדברים ואמר: מוסד גמ"ח המוכר משכונות, טוב לו שלא נברא משנברא. אחר כך הוסיף ואמר לאיש שיחו, תתאר לעצמך שראובן נצרך להלוואה, ונותן בעבוט את תכשיטי אשתו, ידו אינה משגת לפרוע חובו, ולמחר האשה יוצאת בשוק ורואה את אשתו של שמעון מתקשטת בתכשיטים שלה, כלום יש בעולם כפרה לצער ולשפיכות דמים של מסכנה זו?

נקי כפים ובר לבב

בין התקנות בכולל שומרי החומות בירושלים, הוקצב לכל בן כולל שעמד להשיא את אחד מיוצאי חלציו, סך של עשרה נפוליון זהב, סכום שהספיק בימים ההם לכסות חלק ניכר של הוצאות החתונה. והנה בשעה טובה התארס רבי יעקב מאיר זוננפלד בנו של הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א רבה של ירושלים, עם בתו של אחד מיקירי ירושלים. ועם היות אבי החתן הרב דמתא נשיא הכולל ופעיל ביותר בכל הנעשה, שכח הגזבר הממונה להעביר לרבה של

ירושלים את עשרת הנפוליונים המגיעים לו מקופת עזר חתן וכלה לצורך הוצאות החתונה. זמן החתונה מתקרב, ובבית הרב אין פרוטה לפורטה, והגזבר גם הוא לא נזכר. רבי יוסף חיים אינו תובע ואפילו את ממונו שלו, ובשעת דחקו פונה לכמה ממכיריו ומוציא הלוואות לצורך החתונה, כמנהג ירושלים דאז, נקבע זמן הנישואין לאחד מימי הששי, ובאויפרוף בשבת שלפני כן, הורה רבי יוסף חיים לתת עליה לאותו גזבר, להוציא מליבו כל שמץ של טינא או הקפדה בלב.

ביום הששי שלאחריו, יום החתונה, הגיע הגזבר מבוהל למשרד הכולל והזעיק את השמש, למחר לדירת הרב בבתי מחסה ולמסור לו את עשרת הנפוליונים ששכח להעביר אליו בעיתו ובזמנו, בצירוף דברי סליחה והתנצלות הלה מיהר בשליחתו, מסר את הכסף ואת דברי ההתנצלות על הצער ועגמת הנפש שנגרמו לו לרב מתוך שגגה והיסח הדעת. זה לא שייך לי, ענה רבי יוסף חיים לשליח תוך שהוא מושיט לו בחזרה את הסכום המלא, ואמר: לפי התקנות מיועד סכום זה לסייע בהוצאות החתונה ממש, ואני הלא כבר כיסיתי את הוצאות החתונה, אלא מאי, נשארתי בעל חוב, אין בתקנות סעיף האומר שההקצבה מיועדת לסילוק חובות.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ל' מנ"א

הרה"ק רבי ישראל מבאיאן-לייפציק ב"ר יצחק (פחד יצחק) (תשי"א)

יום ראשון א' אלול

הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק ב"ר שמואל (תרמ"ד)

יום שני ב' אלול

הרה"ק רבי אליעזר ("דמשק אליעזר") ב"ר ישראל מוויזניץ (תש"ו)

יום שלישי ג' אלול

הרה"ק ישכר בער מנדבורנא ב"ר יצחק מקאליש (תר"ח)

הרה"ק רבי משולם זושא מוינקוב ב"ר יצחק מאיר (תרכ"ד)

הרה"ק רבי יצחק ישעי' מטשחוב הי"ד ב"ר חיים מצאנא (תש"ב)

יום רביעי ד' אלול

הרה"ק רבי ישעי' מפשעדרוז ב"ר מאיר (תק"צ)

יום חמישי ה' אלול

הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר אלעזר מנחם מענדל (תרע"ח)

יום שישי ו' אלול

רבי יו"ט ליפמן העליר ב"ר נתן (תוי"ט - תי"ד)

הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן (ייטב לב - תרמ"ג)

הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ב"ר יעקב חיים (תשכ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רמזים יוסף התרים" על המצוות.

תלמוד תורה (י"ב)

א) הרב שאינו הולך בדרך טובה, אע"פ שחכם גדול הוא, וכל העם צריכים לו, אין למדין ממנו, עד שיחזור למוטב. (ש"ע יור"ד סימן רמ"ו סעיף ח')

ב) לא יחשוב האדם לעסוק בתורה ולקנות עושר וכבוד עם הלימוד, כי מי שמעלה מחשבה זו בלבו, אינו זוכה לכתרה של תורה, אלא יעשה תורתו קבע, ומלאכתו עראי, וימעט בעסק ויעסוק בתורה, ויסיר תענוגי הזמן מליבו, ויעשה מלאכה כליום כדי חייו, אם אין לו מה לאכול, ושאר היום והלילה יעסוק בתורה. (רמ"א שם, סעיף כ"א)

ג) אסור לעסוק בדברי תורה במקומות המטונפים, ולכן אמרו שאסור לתלמיד חכם לעמוד במקומות המטונפים, מפני שלא יהרהר בדברי תורה. (שם, סעיף כ"ו)

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת

רכב בכל הארץ 052-7655-222

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרָשַׁת וַאֲהָ – חֹדֶשׁ אֶלּוּל

"אָנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי"

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
 שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי
 מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
 ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
 יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
 רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב
 רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית
 נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב
 יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
 שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
 י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה
 שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
 עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי
 תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה
 אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה
 דרוור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית
 מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
 טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה
 שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית
 שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית
 סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה
 אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה
 אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
 סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
 דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
 נעמה בת יפה דגנית בת שושנה
 אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה
 מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
 ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
 מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים
 מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה
 סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים
 אורן בן אסתר דינה בת מזל
 נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
 שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
 לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
 מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
 יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה
 יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
 משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה
 רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה
 רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
 רונית בת סבריה קסנש בת דגטו
 יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
 אליהו בן רחל בנימין בן ברכה
 אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה
 יהודה לייב בן אסתר מלכה
 נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות
 איתנה
 יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

אימה ופחד. היה ניכר עליו כי הגענו לזמן שונה. כל הזמן צריך להיות בהכנה והתעלות ובמשנה זהירות בכל מעשה ומעשה.

כאשר שאלו את הרב: "מה כל החרדה הזאת?", השיב: "אם דוד המלך שהיה חסיד וקדוש בכל זאת אמר על עצמו: 'סֹמֵר מִפְּחָדָךְ בְּשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יִרְאֵתִי' (תהילים קיט, קכ), כלומר: פחד ואימה אחזוני ממשפטֶיךָ ה'. לא כל שכן עלינו לחשוש?"

אם נרצה לומר שדוד המלך היה פחדן, הרי ידוע כי הדבר לא נכון. הוא היכה את הארי ואת הדוב, כלומר: הארי וגוריו והדוב וגוריו. **אם כן הוא היה אמיץ לב וחזק ובכל זאת אחזתו פחד ואימה ממשפטי ה' שהם עמקו מאוד וירדו תהום רבה.**

לכן החודש נקרא אלול והוא רמז לענין זה, שהרי אלול בלשון התרגום הוא חיפוש. על הפסוק: "וַיִּתְרוּ אֶת הָאֶרֶץ" (במדבר יג, כא) התרגום מבאר: "ויאללון את ארעא", כלומר: **לחפש ולתור.**

חודש אלול הוא זמן של חיפוש אחר כל מעשה, מהרגע שהאדם קם ועד הרגע שישן, הכל יהיה מחושב ומדויק- מה עושה ולאן הולך. אלול בגימ' בינה (67) כי בחודש אלול צריך להתבונן מאוד על כל מעשיו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

הפרשה שלנו מתחילה בזמן הכנה לימים הנוראים והם ימי חודש אלול. חודש זה נקרא חודש הרחמים והסליחות.

מדובר בזמן הגדול ביותר שבו ניתן להכין את עצמינו לימים הנוראים אשר לפיהם יקבע מה יעבור על האדם במשך השנה הקרובה, אם לחיים או חלילה למוות.

בעיקר נקבע כיצד יהיו חיי הרוחניים שבלעדיהם אין החיים אלא חיי בהמה וחיה מכיוון שכלפי מעלתו הרוחנית של האדם לא נחשבים חיים.

לכן יש צורך בהתעוררות גדולה בימים אלו והחל'ש יאמר חזק אני. הדבר רמוז בפסוק שכתוב בתורה הקדושה: "מִי הָאִישׁ הַיֵּרָא וְרָךְ הַלֶּבֶב יֵלֶךְ וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יִמַּס אֶת לִבֵּב אָחִיו כְּלָבָבו" (דברים כ, ח).

אם הוא חלילה חלש אופי ולא יכול בימים אלו לאזור חיל, ישוב לביתו ולא יחליש את חבריו שנמצאים בקרבתו: בישיבה, בעבודה או בכל מקום אחר מכיוון שאסור להחמיץ את הימים המיוחדים האלו.

יש לנצל כל רגע ממש לעבודת השם מכיוון שלפי ימים אלו יקבע איך יהיו הימים הנוראים ולפיהם יקבע איך תהיה כל השנה ואפילו כל החיים. **החיים הם שרשרת אחת רצופה שאסור לנתק. כל ניתוק גורם לניתוק אחר וכן הלאה עד לתוצאות לא טובות.**

לכן לא יפלא מדוע כאשר הגאון ר' ישראל סלנט זצ"ל היה שומע שהיו מכריזים בשבת מברכים את חודש אלול היתה אוחזת אותו

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

פניני לבנה

ע"א	כנסת לבנה	צאת לבנה	יבוי תמ
י"ג	18: 35	19: 46	20: 34
ת"א	18: 53	19: 44	20: 31
מ"ב	18: 55	19: 46	20: 34
כ"ג	18: 54	19: 45	20: 32

שואל ומשיב בהלכה - סליחות - חלק א'

מה העניין של אמירת סליחות? האם מותר לאכול לפני עלות השחר ולפני אמירת סליחות?

Ice ?

הלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה ?

חודש אלול הוא חודש התשובה. אנחנו מתקרבים לקראת סיום השנה. יש לערוך חשבון נפש ולפשפש במעשינו. צריך לראות במה אנחנו חסרים - ולתקן את מעשינו. גם במצוות שאנחנו מקיימים, יש לבחון כיצד אנחנו עושים אותם - והאם יש לבצע בהן 'מקצה שיפורים'.

בורא עולם יושב על כיסא דין בראש השנה וגוזר איזה שנה תבוא עלינו. כל התפילות וסדרי התשובה של חודש אלול באים כדי להקדים תרופה למכה. עד שלא נגזרה גזירה על האדם - הוא עדיין יכול לבטל בקלות את הגזירה על ידי עשיית תשובה. לאחר שנגזרה גזירה - קשה יותר לבטלה. לכן אנחנו מתחזקים גם באמונה ובתורה, בתפילה ובמתן צדקה בחודש אלול. מתוך כך אנחנו באים לפני הקב"ה לדין. יהי רצון שהקב"ה יגזור עלינו שנה טובה ומבורכת.

מנהג הספרדים לומר סליחות ותחנונים מראש חודש אלול עד יום הכיפורים (למעט ראש חודש אלול, שבת ור"ה). **מקורות:** שו"ע או"ח תקפ"א, א.

מנהג האשכנזים לומר סליחות מיום ראשון שלפני ראש-השנה, בתנאי שיש לפחות ארבעה ימים של אמירת סליחות לפני ראש-השנה. אם אין ארבעה ימים ממוצאי שבת עד ראש-השנה, מתחילים לומר סליחות ממוצאי שבת לפני כן. מתחילת חודש אלול תוקעים בשופר לאחר התפילה, מכיוון שהשופר מעורר לתשובה. כמו-כן מוסיפים את המזמור: "לְדָוֹד ה' אֲוִרִי וְיִשְׁעִי" (תהילים כז, א).

הזמן הטוב ביותר לומר סליחות הוא באשמורת הבוקר. שעה זו היא עת רצון לפני התפילה עם הנץ החמה.

תיקון חצות קודם לסליחות ולתלמוד תורה. לכן, אם לא נותר זמן לומר גם תיקון חצות וגם סליחות, יקדים לומר תיקון חצות, אפילו אם יפסיד בכך אמירת סליחות.

אמירת סליחות צריכה להיות בכוונה, בנחת ובמתינות. יש לכוון במיוחד באמירת שלוש עשרה מידות. אותם שרגילים לומר סליחות במהירות רבה ובחופזה, לא נוהגים כהוגן. הם צריכים לומר בנחת ובכוונה. אדם שקם באשמורת הבוקר לפני עלות השחר לאמירת סליחות ורוצה לטעום מיני מזונות לפני אמירת הסליחות, מעיקר הדין מותר. המחמיר לא לטעום דבר מאכל אפילו לפני עלות השחר, כדי לחוש לדברי הזוהר הקדוש, תבוא עליו ברכה.

אחרי שעלה השחר, אסור מן הדין לטעום כל דבר מאכל, מכיוון שאסור לאכול לפני תפילת שחרית. אבל לשתות תה או קפה אפילו עם סוכר - מותר אפילו לאחר שעלה עמוד השחר. מותר לשתות קפה עם מעט חלב, רק יאמר לפני כן את ברכות השחר. אדם שלא טועם כלום וקם לאמירת סליחות, לדעת מרן עליו לברך את ברכות התורה קודם לכן. לדעת הרמ"א מן הדין מותר לקרוא פסוקי תחנונים בלי ברכות התורה. מכל מקום המנהג הוא להקדים את ברכות התורה לפני הסליחות.

עֲשֵׂית מַעֲשֵׂה חֶסֶד

סיפר הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל: הגאון רבי ישראל איסר שפירא זצ"ל (מח"ס שו"ת עזרת ישראל) נהג בכל יום, שלא לאכול פת שחרית עד שגמל חסד לאדם מישראל. אירע פעם שעבר על רבי ישראל יום שלם ועדיין לא בא מעשה לידו לגמול חסד עם זולתו.

הצדיק ישב כל היום בתענית ולא טעם מאומה. הערב ירד ועדיין אין איש בא. אותו צדיק הצטער צער גדול מכיוון שהמתין לחינם כשהוא שרוי בתענית. בחצות הלילה רבי ישראל יצא אל השוק, שמא יזדמן לו אדם שיוכל לעשות איתו חסד. והנה הוא רואה גוי אחד עומד עם עגלה מלאה קרשים.

רבינו מיד רץ לנגר שבעיירה ואמר לו כי עגלה מלאה קרשים עומדת בשוק למכירה. הנגר הלך והתחיל נושא ונותן עם הגוי ונוכח לראות כי אכן מקח טוב הזדמן לפניו. הנגר פנה לרבי ישראל ואמר לו: "אומנם הקב"ה הזמין לי מציאה על ידי הרבי. אבל דא עקא אני לא יכול לזכות בה, מכיוון שאין בידי פורטה לפורטה".

נענה מיד רבי ישראל: "הריני מוכן להלוות לך את הכסף בחפץ לב". ואכן הנגר קנה את הקרשים. או-אז רבי ישראל הלך לביתו ואכל בשמחה ובטוב לבב את לחמו. (מעובד מתוך 'גדולי הדורות')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?!"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב יחזקאל סרנא זצ"ל

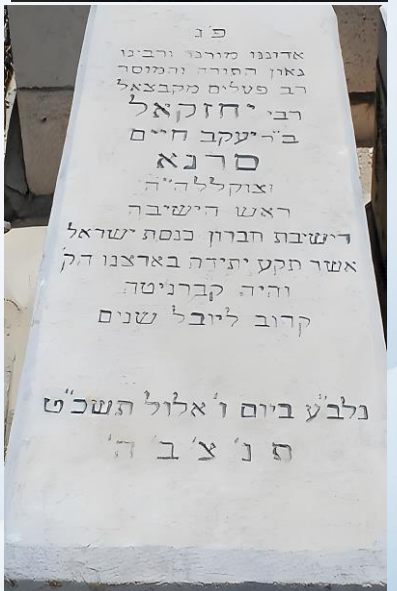
הגאון הרב יחזקאל סרנא זצ"ל המכונה ר' חזקאל- נולד ב-כ"ח שבט ה'תר"נ (1890) בהורדוק שבפלך מינסק, רוסיה. עד גיל אחת-עשרה שנים למד בבית ובת"ת בהורדוק. לאחר מכן נשלח לישיבת 'אור החיים' בסלבודקה. אחרי שנה עבר לישיבה של הרב זלמן סנדר כהנא שפירא במאלטש. בהמשך למד בישיבת 'כנסת בית יצחק' בסלובודקה.

בהמשך עבר לישיבת טלז. בשנת ה'תרס"ו (1906) הישיבה נסגרה זמנית והוא חזר לישיבה במאלטש. כעבור שנה שב לסלובודקה והצטרף לישיבת 'כנסת ישראל'. שם למד עד שנת ה'תרע"ד (1914). בעקבות מלחמת העולם הראשונה גלה עם שאר תלמידי הישיבה למינסק. רבינו השתמש בתעודה מזויפת כדי למנוע את גיוסו לצבא הרוסי. הוא נתפס ונכלא. הוא הצליח להימלט וברח לעיירה סמילוביץ'.

בשנת ה'תרע"ז (1917) חזר לישיבת סלובודקה. בשנת ה'תרפ"ד (1924) בעקבות הצו שמחייב את גיוס תלמידי הישיבה העבירו את הישיבה לחברון. בעקבות מאורעות ה'תרפ"ט (1929) העבירו את הישיבה לשכונת גאולה בירושלים, כאשר רבינו משמש כראש הישיבה בפועל. לאחר פטירת הרב אפשטיין בשנת ה'תרצ"ד (1934) התמנה למלא את מקומו כראש הישיבה. החל משנת ה'תשי"ד (1954) שימש כחבר במועצת גדולי התורה. נפטר ב-ו' אלול ה'תשכ"ט (1969). חי כ-79 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

סבא (מצד אביו): ר' שרגא פייבל (שימש כרב העיירה). **אביו:** ר' יעקב חיים (שימש כשוחט וכדרשן). **אימו:** מרת איידל (בת למשפחת חסידי גור). **אשתו:** מרת פעשא מרים (בת ר' משה מרדכי אפשטיין). **מרבותיו:** הגאונים- אביו, ר' יעקב חיים, ר' נתן צבי פינקל (הסבא מסלובודקה), ר' זלמן סנדר כהנא שפירא, ר' חיים רבינוביץ, ר' שמעון יהודה שקופ. **בנו:** ר' חיים. **חתנו:** ר' אברהם פרבשטיין. **מספריו:** **ידליות יחזקאל-** מאמרי מוסר (חמישה חלקים), על התורה ונביאים • **בית יחזקאל-** על הש"ס והרמב"ם • **עיונים לספר מסילת ישרים.**

בספר 'עלינו לשבח' הובא סיפור מופלא, שמלמד כיצד יש להתחשב ברגשות הזולת. גם כאשר אנחנו מבקשים להעניק לזולתנו דבר-מה, עלינו לעשות זאת בתבונה ובתחבולה כדי שלא ירגיש שמדובר בצדקה אלא לכבדו ולגדלו: יהודי תלמיד חכם בשם רבי אהרון יונה פיונטק גר בפתח-תקווה.

ת"ח זה היה בקי בש"ס. כאשר הגיע לגיל מבוגר, קבע את דירתו בירושלים ובא להתפלל בישיבת חברון. אברכי הישיבה ראו שבידו של ר' אהרון יונה אין פרוטה לפרטה ומצבו היה דחוק, **עד שלא היה לו די למחייתו.** הם באו אל הנהלת הישיבה בהצעה מקורית.

בישיבת חברון היה נהוג לומר 'קדיש דרבנן' לעילוי נשמת הנדיבים שתרמו מכספם לישיבה. אחד

מבעלי הבתים שהתפלל בישיבה, שהיה במקצועו פחח, אמר את הקדיש ואף קיבל על כך משכורת חודשית מהישיבה בסך שתי לירות וחצי.

בדיוק באותה תקופה הפחח נפטר. המשרה לאמירת הקדיש התפנתה. האברכים ניגשו לראש-הישיבה, הגאון ר' יחזקאל סרנא זצ"ל, והציעו להעביר את המשרה לרבי אהרון יונה, כדי שיהיה לו במה לכלכל את עצמו ולא יזדקק למתנת בשר ודם.

בעוד שכולם היו בטוחים שהגאון רבי יחזקאל יסכים לקבל את ההצעה בשמחה לאלתר, הם הופתעו לשמוע שהוא מתנגד לכך. ראש-הישיבה הסביר את סירובו: "הרי הנדיבים שתורמים מכספם לישיבה, מתכוונים בעצם שלאחר פטירתם אני אומר עליהם את הקדיש, ולא אף אחד אחר. אם כן, אני מעוניין לבטל את העסקה שעשינו בעבר, שאנשים אחרים אמרו את הקדיש, אלא אני-עצמי אומר את הקדיש מדי יום ביומי".

כך היה. ראש-הישיבה התחיל לומר את הקדיש דרבנן יום אחרי יום. שבוע חולף ועוד שבוע. בני הישיבה היו בטוחים שהעניין הפך לדבר קבוע. אחרי שלושים ימים מאז שהרב התחיל לומר את הקדיש, ראש-הישיבה ניגש אל האברכים שהציעו לו בהתחלה להעביר את 'המשרה' לר' אהרון יונה, ואמר להם: "אומנם הנדיבים רוצים שראש-הישיבה יאמר את הקדיש בעצמו, אבל יש לי פתרון לכך. אני אמנה את ר' אהרון יונה לראש-ישיבה לעניין הקדיש".

פקחות רבה היתה נעוצה במעשה זה של ראש-ישיבת חברון, שנקט בתחבולה מתוחכמת ביותר. כיצד להעניק לתלמיד-חכם שהוא המשרה של אמירת קדיש- בלא שיעלה בדעתו שיש כאן עניין של צדקה, אלא אדרבה- לכבדו ולגדלו, בכך שנותן לו תפקיד מכובד, ולא משרה שגם 'פחח' התאים לה.

הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, תלמיד רבינו, סיפר על רבו הגאון רבי יחזקאל סרנא- פעם אחת רבינו היה חלש ותשוש ולא עלה להיכל הישיבה לתפילת ערבית של ליל שבת אלא התפלל בבית. לקראת סיום התפילה בישיבה אצר כוח ועלה להיכל. לשאלת הנוכחים מה ראה על ככה שהתפלל בבית מרוב חולשה, ואילו אחר כך התאמץ בשארית כוחותיו לעלות לישיבה. הרב השיב: "לגבי מצוות תפילה נחלקו בה אם היא מן התורה או מדרבנן, ואילו להגיד 'שבת שלום' לתלמידים היא מצוות עשה מן התורה". (דרכי החיים ח"ב)

מסופר על רבינו, שעם כל גאונותו וצדקתו דעתו היתה מעורבת עם הבריות. כשהיה רואה אדם עובר בדרך, כשהוא עצוב, היה מכוון את מקלו לכיוון האיש ואומר לו: "אתה מזיק ברשות הרבים, כי כך היא דרך העולם כשרואים אדם עצוב, נעשה רע בלב. לעומת זאת עובדה היא שכאשר נתקלים באדם שמח, אז כל מי שרואה אותו, נכנסת בו שמחה". (מעובד מתוך 'לבוש יוסף')

מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה

מסקנת הרופאים היתה חד משמעית - עליו לעבור ניתוח מורכב למדי בהקדם האפשרי.

חששות רבים נלוו לניתוח כזה שכן כל ניתוח מלווה בסכנה. על אחת כמה וכמה כשמדובר בניתוח במעיים. הרופאים העריכו את רמת הסיכון, אבל הם גם אמרו שאם חלילה הוא לא יעבור את הניתוח, המצב עלול להידרדר ולהיות חמור יותר.

בלית ברירה ולמרות כל הסיכונים הרב שטרן הסכים לניתוח, מכיוון שללא הניתוח סביר להניח שהמצב יחמיר. מטבע הדברים, בני ביתו ששמעו את הסיכונים בניתוח היו מתוחים ודואגים. הם ייחלו שהניתוח יעבור בשלום בעזרת ה'.

יום לפני הניתוח, עם שחר, כשהרבנית שטרן התעוררה משנתה, גילתה כי הרב מחייך ועליז למדי. פניו הקרינו רוגע. לא ניתן היה לראות עליו כי הוא אמור לעבור מחר ניתוח מסובך שיכול לשנות את כל חייו...

היא פנתה אליו ושאלה לפשר העניין. הרב הסביר לה כי הוא חלם בלילה חלום נפלא ומרטיט כאחד. בחלומו הוא רואה דמות. לקח לו מספר רגעים להיזכר מי הוא אותו אדם.

הוא נזכר כי מדובר באותו קשיש שהמתין בזמנו לניתוח כשהוא סבל מאוד. הוא זכר כי הודות לכסף שגייס עבורו, הזקן עבר את הניתוח וזכה לחיים טובים ללא כאבים בס"ד.

הדמות הלכה והתקרבה אליו, ואז האיש אמר לו: **"ביקשתי רשות להכיר לך טובה על חסדך שעשית עימדי. בית-דין של מעלה התירו לי לרדת לעולם הזה להרגיע אותך".**

"אל תדאג, אתה תעבור בעז"ה את הניתוח במהירות ובבריאות, הכל יעבור בשלום!" - אמר האיש ונעלם אל האפילה....

הרב שטרן התעורר בפליאה על מה שראו עיניו. הוא הביט סביבו מחפש את אותו זקן, ואז הוא הבין שבעצם מדובר בחלום פלאי, בחיזיון לילה מופתי.

האיש עימו גמל חסד כבר הסתלק מהעולם לפני שנים. הזקן היה מודע למצבו בעולם הזה, זכר לו את חסדו ובא לגמול עימו טובה בחזרה! הניתוח בס"ד עבר בהצלחה כפי שראה בחלום.

כאשר הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל הגיע לבקר את הרב שטרן, הוא סיפר לו את המעשה המופלא הזה. מרן הרב הגאון יוסף שלום אלישיב זיע"א אמר כי יש להפיץ את דבר המעשה.

להלן סיפור מופלא ביותר שמעובד מתוך הסיפור הנפלא של הגאון הרב אשר קובלסקי שליט"א, ששמע בעדות אישית נרגשת של הגאון רבי מיכל שטרן שליט"א, רבה של שכונת 'עזרת תורה' בירושלים. מסיפור זה ניתן ללמוד כי מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם, וכי כל מה שהאדם עושה - **למעשה לעצמו הוא עושה, ואין בורא עולם מקפח שכר כל בריה.**

היה זה לפני שנים רבות, בעת שהרב שטרן נהג ללכת מדי פעם בפעם לבקר את המאושפזים בבתי הרפואה בירושלים ואת הנמצאים בבתי האבות, לדרוש בשלומם ולראות האם הם זקוקים לעזרה והיה מסייע להם בתקופתם הקשה.

באחד מביקוריו בבית אבות, פגש חולה מבוגר שנאנח באוזניו פעם אחר פעם. הרב ניגש אליו והחולה תיאר בפניו כמה הוא סובל.

הרב התעניין בשלומו ושאל ממה הוא סובל. החולה הסביר כי הוא אמור לעבור ניתוח שיקל על כאבו. אולם התעורר ויכוח בין בית האבות לקופת החולים מי אמור לממן את הניתוח.

קופת החולים טענה כי האיש נמצא בבית-האבות, ולכן האחריות על בריאותו שייכת לבית-האבות, ולכן עליהם לספוג את עלות הניתוח.

מנגד, הנהלת בית-האבות מסרבת וטוענת בכל תוקף, כי מאחר והחולה הוא חבר קופת חולים, לכן הם נושאים באחריות ועליהם לממן את הניתוח.

בינתיים, בעוד הנהלות בית האבות וקופת החולים מתווכחות זו עם זו, הוא מצוי בתוך, סובל, כואב וממתין שיוכרע מה שיוכרע - ובלבד שהניתוח יבוצע כבר!

הרב שטרן הקשיב וליבו התמלא צער. מולו נמצא יהודי שיש פתרון לסבל שבו הוא נמצא ובגלל מחלוקת כלכלית - הוא מוסיף לסבול.

הרב שטרן בירר מה עלות הניתוח. מיד לאחר מכן התחיל לגייס כספים במרץ לצורך מימון הניתוח עבור אותו חולה אומלל שסובל.

מלאכת גיוס הכספים לא היתה קלה. היה עליו לכתת את רגליו בין בתי נדיבים, תוך כדי שהוא מסביר להם על המצב של החולה ומבקש שהם יתרמו בעין יפה.

לאחר זמן עלה בידו לגייס את כל הסכום הנדרש. בעזרתו החולה עבר את הניתוח. **בס"ד הניתוח הצליח ואיכות חייו הוטבה לבלי הכר...**

חלפו שנים רבות. ביום מן הימים הרב מיכל שטרן חלה בעצמו במחלת מעיים ל"ע. אחרי בדיקות בבית-הרפואה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	הרב שמואל בן שושנה ז"ל	הרב שמואל בן שושנה ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאיר בן שושנה ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	שני בת אסתר ע"ה	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
רחל רפאת בת השמט ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
לטיף בן פרחת ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
מרים בן שרה ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	אילנה (מחוזתה) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה
אביבה בוש ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה		
שרה בת נרקיס ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה		

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב שמואל בן אלגריה ז"ל	הרב שמואל בן אלגריה ז"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן רבקה ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	סליה בן פרחת ז"ל	סליה בן פרחת ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל	מישא אסתר בת זרהר ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	עפאת בת השמט ע"ה	עפאת בת השמט ע"ה	אברהם בן טובה ז"ל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ראה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת ראה

- ב..... למען תזכור - להתחזק תמיד במידת הבטחון בהקב"ה שהוא זן ומפרנס
- ה..... ראשי חדשים לעמך נתת - ראש חודש אלול
- ו..... אחרית שנה - חודש אלול הכנה לשנה הבעל"ט
- ט..... נותן לפניכם - הבחירה נתונה בידי האדם
- יא..... כי ברך יברכך ה' - שפע גשמי ורוחני הנשפע ע"י הצדקה
- יג..... די מחסורו אשר יחסר לו - מצוות הצדקה באמרי פיו ובהשתתפות בהרגשות רעהו

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת ראה

ומבאר הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע (כת"ס החדש), שרצה
הקב"ה שנוכל להתחזק תמיד במידת הבטחון

בהקב"ה שהוא זן ומפרנס לכל, על כן ציוונו לזכור
שיצאנו ממצרים בחפזון 'וגם צידה לא עשו להם' (שמות
יב לט), אלא האמינו בהשי"ת והלכנו אחריו בארץ לא
זרועה, והוא ית' כלכלם ופרנס אותם במדבר, ומכאן
יהא בח לכל איש ישראל להתחזק באלוקים גם בעת
מחסור כי כמו שעשה ניסים לאבותינו כן יעשה גם עמנו.

והא לך לשונו הערבה, ויהיה יום יציאת מצרים תמיד
נגד עיניו שלא יתייאש מן הרחמים, ואם גלגל
החוסר מתגלגל עליו עד שאינו יודע במה להתפרנס

למען תזכור - להתחזק תמיד במידת הבטחון בהקב"ה שהוא
זן ומפרנס

בפרשתן (מזג), 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני
כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכור את
יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך', והרי שמלבד חיוב
זכירת עצם יציאת מצרים נוסף גם ציווי לזכור לדורות
עולם שהיתה היציאה בחפזון, וצריך לבאר מהי התועלת
והטובה הגדולה שיש באותו 'חפזון' עד שעלינו להשריש
זאת בקרבנו 'כל ימי חיינו', וביותר יש להקשות שהרי
מצינו לגבי הגאולה העתידה לבוא בב"א שנאמר בה
(ישעיה נב יב) 'כי לא בחפזון תצאו, ומשמע שעדיף טפי
שתהא הגאולה בנחת ולא בבהילות ובמהירות.

א. ביאור יקר כתב ה'ספורנו', שהמצות הם לחם עוני, שהיו אבותינו במצרים אוכלים אותם בעוני 'שלא היה להם
פנאי להשהות עיסתם עד שתחמץ מפני נוגשים אצים' - שהיו המצריים נוגשים בהם שיעשו מלאכתם ולא היו
מספיקים להשהות עיסתם עד שתחמץ אלא היו מוכרחים לאכול אותם 'מצות', וממשיך הספורנו בביאור הכתוב
בזה"ל, והטעם להזכיר חפזון הלחם הוא, כי תמורת אותו חפזון העוני היה לך אחר כך חפזון הגאולה, כענין 'והפכתי
אבלם לששון' (ירמיה לא יב), עכ"ל. ומכאן נלמד חיזוק גדול שהקב"ה 'משלם' ומביא טובה לאדם על כל צער ועגמת
נפש שהיתה לו, ולא רק על עצם הצרה אלא כל חלק ו'טיפת' צער יש עליה 'חשבון' בפני עצמה...

אגב אורחא, הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע פירש בהאמור בפרשתן (ג ה) 'אחרי ה' אלוקיכם תלכו', שבא הכתוב לומר
שעל האדם 'להלך' אחרי הקב"ה בין באופן שהוא נוהג עמו במדת החסד בבחי' הוי"ה הרומז למקור הרחמים, וגם
כשהוא נוהג עמו ל"ע במדת הדין בבחי' אלוקיכם... ובזה יוטב לו כל הימים.

ב. בעת נישואי הרה"ק ה'דברי יואל' מסאטמאר זי"ע נשא לפניו אביו הרה"ק ה'קדושת יו"ט' זי"ע דברי כיבושין
קודם החופה, ובתוך דבריו אמר, הנה מעמידים את החופה תחת כיפת השמים, הידעת בני את טעם הדבר,
אלא כדאיתא במסכת סוכה (ב:) על הפסוק (ישעיה ד ה) 'וסוכה תהיה לצל יומם', שאליבא דאמת הוה ליה לומר
'חופה תהיה לצל יומם', ומסקנת הגמרא 'תרת' שמעת מינה (עיי"ש). ולהסביר קשר העניינים שבין סוכה לחופה,
כי הסוכה צריכה להיות דווקא תחת כיפת השמים, לרמז לאדם שבכל דרכיו וענייניו ישא עיניו השמימה, וידע
שאפילו דבר קטן לא נעשה כאן בעולם הזה אם לא הכריזו כך קודם לכן בשמים ממעל, כיו"ב אמרו חז"ל 'צא
מדירת קבע ושב בדירת ארעי' - כלומר שיפסיק לחשוב שהעולם הזה קביעות יש בו, אלא תדע שעולם הזה ארעי
הוא, ואין לך אלא לחסות ב'צילא דמהימנותא' בצל האמונה - שהכל מתנהל ממעל.

כענין זה הוא גם ענין החופה, שמעמידים אותה תחת כיפת השמים בלא שום הפסק וחציצה לשמים, לרמז
לחתן, הנך עומד להקים בית נאמן לה' ולתורתו, שא נא עיניך השמימה, ותדע לך כי אין על מי לסמוך כי אם על
אבינו שבשמים, ושלא תחשוב לסמוך עלי - אביך (הקדושת יו"ט), או על ה'שווער' שלך וכיו"ב, כי לא הם יפרנסוך
ויכללוך, כי אם 'אב הרחמן' הזן את העולם כולו בטובו, הוא ימלא כל מחסורך בכל עת ובכל שעה (ולפלא היה, שמיד
אחר ה'שבע ברכות' נשבה ארון האלוקים והקדושת יו"ט נסתלק לשמי רום, ואכן לא יכול היה לתמוך בבנו החתן).

ג. אגב אורחא, הנה כתיב בפרשתן (טז יז), 'איש כמתנת ידו, כברכת ה' אלוקיך אשר נתן לך', ביאור נחמד מצינו
(הרה"ק מוהרי"א כהנא זי"ע הי"ד), על דרך משל לראובן שקיבל מידיו של שמעון סכום אדיר של מעות, פשיטא שלא

צאתך מארץ מצרים כל ימי חייד' היינו שכל ימי חייד לא תתייאש מן הרחמים, ובצר לך תזכור הראשונות ותשים בה' מבטחך'. וכמאמר הכתוב (ירמיה יז ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו', היינו שע"י שהיה ה' מבטחו מאז והושיעו ה' - בוטח בה' תמיד כי כן יעזרהו לעולם, וברוך ה' לעולם כי לעולם חסדו. עכ"ל.

עוד נאמר בפרשתן (טו ט-י) בעניין מצוות השמטת כספים הנוהגת בשנת השמיטה (והיא מ'עניינא דיומא' השייכת ביותר בתקופה זו של שלחי שנת השמיטה), 'השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמור קרבה שנת

והוא חסר מכל - כל יתייאש, ויזכור הראשונות ויתבונן בקדמוניות, איך פרנס ה' אבותינו במדבר שיצאו אנשים ונשים וטף בלי צידה ולא היה בטבע כלל להחיות נפשם, ובשביל הבטחון שהיה להם פרנס ה' אותם למעלה מן הטבע, על אחת כמה וכמה שאין מעצור לה' להושיע במקום מחיה בארץ זרועה, ולזה באה המצה לזכר עולם כי בחפזון יצאנו ממצרים וגם צידה לא עשו להם אלא האמינו ויצאו בלא צידה וה' כלכלם לחם מן השמים, וזה יזכור כל בר ישראל תמיד ויתחזק באלוקים בכל עת ועונה. והיינו כוונת הכתוב 'שבעת ימים תאכל עליו מצות וכו' כי בחפזון יצאת [בלי צידה] למען תזכור יום

יודה ראובן 'לידיים' של שמעון, אלא לשמעון עצמו, כי יודע שלא היד נתנה לו את המעות, אלא 'בעל היד' - חברו שמעון. כיו"ב, לא ייחל ולא יקווה למתן שכרו של ה'בוס' או (לאידך) למתת ידו של ה'נותן צדקה', כי הללו אינם אלא כידו' של הנותן זה הקב"ה בכבודו ובעצמו הטוב ומיטיב לכל, הזן ומפרנס לכל, ולא הם ה'נותנים' [אף שבוודאי נצטוונו ב'הכרת הטוב', מ"מ היטב יש לנו לדעת מיהו ה'נותן' ומיהו השליח הטוב, ומעתה יבין וישכיל היטב אל מי עליו לפנות בעת צר ומצוק, ואנה ישא עיניו ולבו לבקשת עזרה, וידע היכן האדרעס (כתובת) הנכונה...]. ענין זה מרומז בהאי קרא איש כמתנת ידו של האדם אינה מתנת היד' אלא של האדם ה'נותן', כן הוא בברכת ה' אלוקיך כאשר האדם מקבל יבין שמאת ה' הייתה זאת, והוא יתב"ש אשר נתן לך.

ד. אחד מחסידי הרה"ק בעל ה'צמח צדק' זי"ע קבל בפניו שהוא עומד לפני נישואי בנו השמיני, ולרש אין כל, שאלו ה'צמח צדק' ומי עמד לימינך בנישואי צאצאיך הקודמים, ענהו החסיד, האמת אגיד - איני יודע, אמר לו ה'צמח צדק', אם ראית עד הנה שהקב"ה עוזר מדוע תחשוש שעתה יעזוב אותך, בטח בה' שלא יטשך ולא יעזבך, ובוודאי יוסיף לתת לך כדי סיפוקך כל הימים.

ביאור נחמד ביאר הגאון רבי יהודה רבינוביץ זצ"ל (מתלמידי הגה"ק מטשעבין זצוק"ל) בפסוק (תהלים קג יא) 'כי כגבוה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו' - מה ענין לגבהות השמים עם גודל חסדיו על יראיו, וביאר, כי הנה מדרכו של עולם, המהלך בדרך ומביט לנוכח ההרים והגבעות אשר למולו, נראה לו כי במקום פלוני שמים וארץ נושקים זה לזה - שם הוא 'סוף העולם', כל זה אינו נראה אלא מ'אותו מקום' אשר הוא עומד שם, אבל כאשר יתקרב לאותו מקום יווכח לראות שטעות גדולה הייתה בידו, כי עדיין באמצעו של עולם הוא עומד, ומכל מקום נראה לו כי מקום פלוני הוא באמת 'סוף העולם', ואף זה אינו אלא עד שיגיע לאותו מקום, כי אז שוב יגלה לראות שנתבלבל בדמיונו ועדיין רחוק הוא מרחק רב מ'סוף העולם'... וכך יגלה לראות שוב ושוב, כי לעולם לא יגיע לסופו של עולם. כיו"ב גבר חסדו על יראיו, פוק חזי, משכים אדם לביהמ"ד ומכריז 'מזל טוב... מזל טוב...' זכיתי לארס את בני בלילה העבר... וישאלהו ידידו הטוב 'וכסף מנלך', אמר לו ה'מחותן' אכן, אף אני בחלומי שאלתי שאלה קשה זו... אלא, שפתרתי חלומי במקצת, כי משך כל ימי חיי חסכתי מפתי ועלה בידי איזה סכום המכסה כשליש מהוצאות הנישואין, בנוסף שמתי תקוותי על דודי העשיר ועל זקני המקבל 'פיצויים מ...' ואינו משתמש בהם, ו'קבצנו יחד' (לישנא דצחות שגור בפי באי עולם לאותו המקבץ מכאן ומכאן...) ויהא בידי כמעט... רוב ההוצאות, עבר ימים והלה השיא את בנו, ושוב בא לביהמ"ד ב'בשורה טובה' שבנו השני בא בקשרי שידוכין, ויבוא רעהו בשנית, ושאלו 'מחותן יקירי', מנין תקח עתה את הוצאותיך, ויענהו המחותן, האמת אגיד, שאם ב'זיווג ראשון' עדיין בניתי לעצמי איזה 'פלאן' (תוכנית) להשיג משם את המעות הדרושות לי... עתה עומד אני בפני 'מבוי סתום' ואיני יודע אנה אני בא... והנה עבר קציר כלה קיץ ואתם עמם גם שמחת הנישואין שנערכה בששון ובשמחה... וכמעשהו בראשונה ובשנית כך מעשהו בשלישית וברביעית וכו'... ויעידו כל 'בעלי הנסיון' כי בכל 'שידוך' שנגמר היה נראה מתחילה לאדם שכאן יהא 'סוף העולם' ולבסוף הינו מגלה שלא כאן הוא 'סוף העולם'... אבל לקמן הוא מקומו, וכך הוא מגלה מפעם לפעם שעדיין לא הגיע לסוף העולם, ובאמת לעולם לא יגיע לשם, כי אביו שבשמים נושאו בשתי ידיים וממציא לו כל צרכיו בכל עת ובכל שעה.

באר הפרשה - פרשת ראה

מאחר שאינם בוטחים בהקב"ה שיפרנס אותם בלא עסק המלאכה אלא נדמה להם כי רק ביגיע כפם יאכלו לחם. ועל כך הזהיר הכתוב ואמר השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמור קרבה שנת השבע שנת השמטה וממילא רעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו, אלא חזק עצמך באמונה ובבטחון, ועי"ז נתון תתן לו ולא ירע לבבך, מתוך אמונתך באלוקים חיים שהוא הנותן לך מה שקצוב לך ולא תפסיד מלתת לאחיך האביון [אף אם לא יפרע הלוואתו].¹

ומסיים הכתוב בשכרו של המאמין והבוטח בה' כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוך, ומבאר בזה"ל, ולפי הדרש גלגל הוא שחזור, דהיינו ר"ל שאם הוא לא בא בנו הוא לא לכך - דהיינו, שאם הוא לא זכה שיפרוש את עצמו מכל וכל מעסקי העולם רק שיעסק בתורה ובמצות 'וצדיק באמונתו יחיה' ועוסק בצרכי עולם רק מאחר שצריך להתעסק בעסקי העולם, מבטיחו התורה הקדושה שבנו יבוא לאמונה ובטחון באמת, ואם לאו בן בנו בא, פירוש שבן בנו יבוא לכך דהיינו שיזכה בן בנו לבוא לאמונה ובטחון באמת לאמיתו. דהכלל שלא יגרע מהצדיק עינו, שאם הוא התחיל באמונה ובטחון הגם שלא זכה לגמרי באמת לאמיתו לכך - זכה שבניו ובני בניו יבואו לכך, עכ"ל.¹

השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וגו', נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוך וגו', והקשה הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע, שהנה בגמ' (שבת קנא:) דרשו מה שנאמר כי בגלל מלשון 'גלגל' - 'גלגל הוא שחזור בעולם', 'שאם הוא לא בא [לידי עניות] בא בנו, ואם בנו לא בא בן בנו בא', ולכאורה קשה שהרי פשוטו של מקרא עוסק ב'ברכה', שבגלל הדבר הזה - שנתן הלוואה לעני אף ש'קרבה שנת השבע' יברכך ה' אלוך, ומה שייד לומר כאן 'אם הוא לא בא, בא בנו' שנראה כהיפך הברכה.

ומבאר, כי הנה מצות ה'שמיטה' באה ללמד ולהורות הדרך לאדם להיות לו אמונה שלימה ובטחון בהבורא ית"ש שהוא הון ומפרנס לבל, ולהוציא אותה מחשבת פיגול שבוחי ועוצם ידי מועילים להשיג את הפרנסה, שהרי בשנה זו צריך לשבות ממלאכה והקב"ה מצווה ושולח את ברכתו. וצריך להשתוקק מתי תגיע שנת השמיטה וניפטר מאותה קללה של בזעת אפך אלא נוכל להיות פנויים מכל ענייני עוה"ז ונוכל לעסוק בעבודתו ית"ש. אמנם אנשי בליעל שאינם מאמינים בה' יאמרו קרבה שנת השבע ו'מה נאכל' והם מצפים שכבר תעבור שנת השמיטה ויוכלו לשוב לעבודתם,

ה. ואף אם הלווה לא יפרע הלוואתו - הרי לא יפסיד המלווה מאומה מהסכום שנקצב לו בראש השנה. וכאותו מעשה שסיפר הגה"ח רבי שלום בראנדער זצ"ל, איש יהודי היה באחת מעיירות גאליציא ולו ממון הרבה כחול הים, באחד הימים הלווה זה האיש סכום גדול לאחד מבני ישראל העניים... ובהגיע עת וזמן הפרעון 'והילד איננו'... מה עשה זה המלווה קיים רק את הסיפא של הפסוק - תהיה לו כנושה, והיה הלה מרדף אחריו ולוחץ עליו בכל מיני לחץ ודחק, הלווה שלא הייתה בידו אפילו שוה פרוטה החליט בלית ברירה לברוח אל עיר אחרת, אך לא הועיל במאומה כי המלווה רדף אחריו לשם, גם בעיר השלישית והרביעית לא ניצל מציפורני המלווה, וכך כשזה בורח וזה רודף הגיע עד העיר בעלזא בימיו של הרה"ק המהר"א זי"ע שם קיוה למצוא מנוח לנפשו אבל גם שם ראה לפתע את המלווה לנגד עיניו, מיד נכנס הלווה אל רבו הרה"ק מבעלזא ושפך את לבו על אותו המלווה הרודפו עד חרמה... שלח הרבי לקרוא למלווה, ושאלו מה לך רודף אחריו, ויען המלווה - הרי זה לוה רשע ולא ישלם... א"ל הרה"ק דע לך כי מעות המיועדים לאדם מן השמים לעולם ישארו בידו, ואם יפסידם במקום זה ירוויחם במקום אחר, וישאל המלווה האם הרבי מבטיחני, חזר הרה"ק על דבריו הקודמים (מבלי להתייחס לבקשת ההבטחה) לעולם לא תפסיד את מעותך, אם תמחל לו על החוב רווח והצלה יעמוד לך ממקום אחר, והכסף כבר ימצא את דרכו להגיע לידך... כשמעו כי כן הבין כי 'יש דברים בגו' ויען ויאמר הריני מוחל בלב שלם ללוה ופנה לחזור לביתו (כי מה לו להישאר אחרי מחילתו) והנה, בתחנת הרכבת קנה זה המלווה למוכר כרטיסי הלאטר"י (לוטו) וזכה בגורלו סכום מעות כאותו הסכום של ההלוואה 'לא פחות ולא יותר'.

ו. והרי אין לך אדם שאינו רוצה לזכות שבניו ובני בניו יגדלו בדרך ה' ויהיו מ'צדיקי הדור', וכמה דמים תרתי משמע מוכן האדם לפזר ולהוציא על הצלחת בניו, ויכל אשר לאיש יתן בעד נפשו' - וכאן מצאנו הבטחת התורה הק' לזכות לבנים ובני בנים בעלי אמונה ובטחון באמת לאמיתו... ולא עוד, אלא שאם האדם משתדל להשריש בעצמו את האמונה כבר זוכה הוא לאותה הבטחה...

ראשי הדשים לעמך נתת - ראש חודש אלול

ביוצא בדבר פירש עוד הגר"א (בביאורו לספר יונה) בדרך דרש את האמור (יונה ג ג) 'ויקם יונה וילך אל נינוה כדבר ה' ונינוה היתה עיר גדולה לאלוקים מהלך שלשת ימים', כי דרך הצדיקים אשר הולכים תמיד לפני האלוקים לעשות רצונו, ולשם כך נברא האדם, אכן למעשה 'נינוה' לא הלכה לפני האלוקים רק 'שלשת ימים', וכלשונו 'והם ראש חודש אלול בהתראה ראשונה וראש השנה זיום הכיפורים'. ומבאר עפ"י את האמור שם בהמשך 'ויחל יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד ויקרא ויאמר עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת', ר"ל, ביום הראשון שהתחיל להלך, והוא בר"ח אלול, התרה בהם שאם לא ישובו בתשובה אזי בעוד ארבעים יום - הוא יום הכיפורים יחתם גזר הדין ותהפך נינוה.

וללמדנו, כי אפילו הפחות שבפחותים צריך להתעורר בר"ח אלול^ז כמו בר"ה וביוה"כ, וכמו שכתב הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע במכתב התחזקות (משנת תרכ"ה, שפ"א ליקוטים), 'אהובי ידיד נפשי, ראש חודש אלול אין מן היושר לישן בשנית ותרדמת העולם הזה, וכלי ספק בזמנים כאלו יש התעוררות מן השמים אל האדם גם בן, אולם צריכים לפתוח פתח^ח'.

נפלאות גילה לנו הגר"א (בביאורו למגילת אסתר, ע"ד הרמז) על הפסוק (אסתר א ג-ד) 'בשנת שלוש למלכו עשה משתה... ימים רבים שמונים ומאת יום', וכתב הגר"א, וז"ל. אמרו חז"ל (על הפסוק ויקרא טו כה 'ואשה כי יזוב... ימים רבים') ימים - שנים, רבים - שלשה, למה נקרא רבים שהם של צער. (עזה"ד יבואר כאן) כי ידוע שהשנה הוא שס"ה ימים ורביע - והרי 'מקצת היום ככולו', נמצא שהשנה נחשבת כשס"ו ימים. והנה, אין דנים את בניי אלא על מחצה מהם, כלומר על הימים ולא על הלילות, כמו שאמרו (שבת פט:): 'דל פלגא דליליא', כלומר שאין להענישם על הלילות כי בזה הזמן הם ישינים... נמצא שכביכול רק קפ"ג ימים בידו של היצה"ר הם, וכנגד ימים הללו הייתה סעודת אחשוורוש - היצר 'שמונים ומאת יום', וג' ימים הנותרים (מק"פ עד קפ"ג) הם ר"ח אלול ור"ה ויוה"כ, הנקראים 'ימים רבים' (סה"כ ג' ימים) שהן ימי צער ליצה"ר, וכלומר שבימים הללו שבים בני ישראל בתשובה שלימה, ומודה ועוזב ירוחם, על כן הן ימי צער ליצה"ר.

ז. מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע שפעם נחלש מאוד ויעצוהו הרופאים לנסוע למקום נופש הידוע במזגו הטוב ובסגולותיו הרפואיים, ברם לצורך כך נזקק למעות הרבה, ואנשי שלומו טרחו ועמלו לאסוף את הכסף הדרוש ולהכין לו שם כל מחסורו, ואף העמידו מניין אנשים שיסעו עימו בכדי שיוכל תמיד להתפלל בציבור, כמובן שכל 'הכנות' אלו נמשכו זמן רב, עד שסוף סוף הגיע הרה"ק אל המנוחה ואל הנחלה שני ימים קודם ראש חודש אלול, כעבור יומיים בלבד פנה אל מקורביו ואמר להם שברצונו לשוב לביתו כי ר"ח אלול היום, התפלאו מאוד ואמרו וכי כל הטורח הגדול הלזה ויגיעות גוף ונפש היו רק בשביל שני ימים בלבד... השיב להם אדרבה זה גופא רצוני ומאוויי, שיהא זאת לשיחה בפי הבריות שלאחר כל הטרחות עזבנו את הכל, ויאמרו זה לזה מה ראה על ככה, אין זה רק מפני שהגיע ר"ח אלול, ויכנס ללב הרהור תשובה, וכדאי הרהורי תשובה אלו כנגד כל העמל והטירחה...
 ח. ומן הראוי לכל אחד ואחד אשר יקבל על עצמו קבלה טובה למשך ארבעים יום אלו, מר"ח אלול ועד יוה"כ, וכגון שלא ידבר כלל מתחילת התפילה ועד סופה, וקבלה טובה זו היא שתעמוד לו לזכות לקראת השנה החדשה, ותשובה תפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה.
 ט. מנהג היה נהוג בשנות קדם שה'שליח-ציבור' היה מכריז אחר תפילת מנחה בר"ח אלול שובו בנים שובבים, והביאו הגה"ק החיד"א זי"ע (ברכי יוסף סי' תקפא ס"ט) וכתב ש'מנהג יפה הוא', ומבאר הגה"ק רבי חיים פלאגי זי"ע (מועד לכל חי סי' טו אות ג) שהנהיגו כן לעורר את הקהל שבאותו לשון הקב"ה מכריז בשמים ממעל לעורר ישנים מתרדמתם. ואם כי לא באנו לחדש מנהגים... אך ללמדנו שכל אחד צריך להכריז לעצמו 'שובו בנים שובבים'.
 י. הנה איתא בזוה"ק (זו"ח עב.) לפרש מה שנאמר (כא יג) 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים - דא היא ירחא דאלול', לרמז על חובת התשובה בחודש אלול, וביאר הגה"ק בעל 'משנת חסידים' (בספרו חושב מחשבות פר' כי תצא) הטעם שלא נאמר 'חדש ימים' כי אם 'ירח', משום ש'ירח' ר"ת יום ראש חודש, לרמז כי מיום ר"ח אלול יתחיל בסדר התשובה ולא יתמהמה מלהתחיל עד אמצע החודש...
 יא. מספרים על שלשה יהודים שנכנסו אל הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, הראשון בכה לפניו, כבר הגיע חודש אלול, ורצוני לשוב בתשובה שלימה אל בוראי, שילחו הרה"ק מעל פניו ואמר לו, לך עשה תשובה ומה לך כי

באר הפרשה - פרשת ראה

כתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (דברים ראש השנה), הנותן בים דרך (ישעיה מ"ג טז) זה ראש חודש אלול"י. הכלל הוא, כי בראש חודש אלול השם יתברך מגלה אלקותו ומלכותו לנשמת ישראל, וכי הוא מנהיג את כל העולמות בחסדו הגדול, וישראל עם קדושו ממליכים עול מלכותו עליהם". וזה הנותן בים דרך זה ראש חודש אלול... שבר"ח אלול מגלה השי"ת לנשמת ישראל כי הוא מנהיג העולם.

אחרית שנה - חודש אלול הכנה לשנה הבעל"ט
 בפרשתן (יד כב), 'עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה', וברש"י, 'שנה שנה - מכאן שאין מעשרין מן החדש על הישן' - שצריך לעשר את היבול של כל שנה מאותם שגדלו באותה שנה], והגידו צדיקי הדורות שבא הכתוב לרמוז על עבודת חודש אלול כהכנה דרבה לקראת ראש השנה הקרב ובא ולקראת השנה החדשה הבעל"ט"י. וכה כתב

באת אלי, וכך גם ענה לפני שביקש לשוב בתשובה, אך השלישי שבכה ואמר, רבי, הן כבר הגיעו ימי אלול, ועדיין אין בי רצון לשוב בתשובה, אותו קיבל הרה"ק והראהו את הדרך ילך בה ואת המעשה אשר יעשה, כי זוהי כל עבודת האדם בימים הללו - לגלות את הרצון הטוב.

יב. כבר הבאנו מה שכתב האר"י הק' שהכתוב 'הנותן בים דרך' שייך לעניין התשובה בחודש אלול, שבו נותן לנו הקב"ה 'דרך' לשוב אליו יתברך. ואמרו בעלי הרמז להסביר השייכות ביו נתינת הדרך בים' דייקא לתשובה, שכמו שאחר עבור אניה בלב ים אין ניכר שום סימן על המים שעברה שם אניה ואפילו ברושם בעלמא, כך ממש הוא אצל בעל תשובה, אחר ששב אל ה' בכל לבו, שוב אין ניכר על נשמתו שפעם חטא לה' ואפילו רושם בעלמא. ואם כה יפה כוחה של תשובה בכל השנה, על אחת כמה וכמה שגדולה היא התשובה הנעשית בחודש הרחמים והרצון, וכמו שאמרו צדיקים לרמז במזלו של החודש 'מזל אלול בתולה' (ספר יצירה פ"ה מ"ח), שבחודש זה ביד כל אחד לעזוב את כל העבר, כמי שלא קלקל מעולם, דוגמת קרקע שלא נחרשה מעולם הנקראת בגמרא 'קרקע בתולה' (ע"ז לב),

יש שרמזו 'הנותן בים דרך', כי כאשר יסע כלי הרכב ביבשה ממקום למקום, אם יטעה 'בעל העגלה' (נהג) ויסטה מדרכו המיועדת לו אין בידו לסוב מיד על עקביו לעמוד בדרך ישר כי בזה יפגע מיד בנוסעים לפניו ולאחריו... אלא עליו להמשיך בדרכו עדי הגיעו ל'פרשת דרכים' שם יסוב על עקביו, משא"כ כשאנייה טועה בלב ים, הרי מיד על אתר מסובב פניו ממזרח למערב וכבר הוא עומד ומתייצב על דרך טוב... כיו"ב היא התשובה - הנותן בים דרך, ברגע כמימריה יסובב עצמו וכבר הוא עומד בדרך הישר...

עוד יתבאר על פי 'מאמר החכם' (אגרות סופרים לרעק"א איגרת ט) - אלפי אניות עברו כבר בלב ים, ואפילו אחת מהם לא סללה דרך כבושה לטובת הרבים שיהא בידם לבקוע שם, אלא כל הרוצה לעבור את הים, עליו להיכנס אל תוך הים, ולפלס דרך ונתיב לעצמו, ואף שיעמדו לו מכשולות רבים בדרכו כגלי הים, ומכמורות ושאר מניעות, יתגבר עליהם עד שסוף דבר יגיע למחוז חפצו.

וזוהי ההוראה ל'בעל תשובה', אל יאמר 'הורני דרך תשובה', מהי הדרך הסלולה לתשובה, וכדומה בשאר טענות, לזה אומרים 'הנותן בים דרך' - כמו שבים אין דרך כבושה לרבים, אלא כל אחד נכנס לתוך מי הים ומפליג לדרך ולבסוף יבוא אל תכליתו, כמו כן אתה - תתחיל להפליג בים התשובה, קפוץ נא אל מי הים הסוערים, התגבר על גלי הים המאיימים לבלעך, ולבסוף יערב לך ותגיע למחוז חפצך בשלום ובשלווה.

יג. כתב הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (בהפטרות שבת ור"ח ד"ה והיה) 'הנה איתא בכתבי האר"י ז"ל שהבא לעבוד ה' ולשוב בתשובה יתענה הפסקה משני ימים בתחילת החודש אלול וכו' (עיי"ש), אמנם בדורות הללו דחלשא עלמא ואי אפשר לעסוק בתענית צריך עכ"פ כל הבא לטהר ולעבוד ה' - לקדש ולטהר עצמו במ"ח שעות הללו וכו'.

יד. הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע רמז בפרשתן 'ראה' שהוא ראשי תיבות ר'אש א'לול ה'יום, כי קריאת זאת הפרשה תהיה תדיר בפתחה של חודש הרחמים והסליחות (בשבת מברכין אלול, או בר"ח אלול), והודיענו הכתוב בזו העת - ל' יום קודם ראש השנה, 'ראה אנוכי נותן לפניכם היום' - 'היום' זה ראש השנה (כמבואר בזוה"ק ח"ב לב): ובו 'ביום' הנני נותן ברכה וקללה, כי בראש השנה נקבע כל המאורעות העתידיים להיות במשך כל השנה הבאה, על כן זכור מ'עתה' את היום הגדול הבעל"ט, וניתן לכם חודש זה כמתנה לקנות לעצמכם 'שנה טובה ומתוקה', התעוררו כבר מעכשיו לקראת יום הגדול של 'ראש השנה' הבא עלינו לטובה, ותזכו בדין לשנת גאולה וישועה.

הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפסא זי"ע (ר"ה עשר), וז"ל, והנה נודע מספה"ק אשר בחודש אלול הוא העת והזמן אשר ישגיח האדם על דרכיו ויפקח על מעשיו אשר פעל ועשה כל השנה ולתקן אותם בחרטה בלב ובוידוי פה ובתשובה שלימה באמת ובתמים וכו', ולקבל על עצמו באמת אשר מאז והלאה יהיה דבוק אך ביראת השי"ת כל היום. והנה י"ל טעם למה שנברר זמן זה להכשיר מעשיו, היינו בחודש אלול בדווקא. י"ל טעם א', כדי שכל אחד ואחד מישראל יבוא ליום הדין הגדול והנורא^{טו} בזה בר"ה ויזה"ב טהור ונקי ומזוכך ומצוחצח

ולנחיצות הדברים נבאר ביתר שאת, ידוע מאמרו של הסבא מקעלעם (כתבי הסבא מקלם, ימים נוראים, עמו' פח) כי כולנו מאמינים שראש השנה הוא יום הדין וכל באי עולם יעברו לפניו כבני מרון, אלא שמעלה יתירה יש לצדיקים והוא 'כח הציור', כלומר שלתוקף אמונתם הרי הם רואים לנגד עיניהם בציור השכל את קדושת היום 'כי הוא נורא ואיום', ואילו אצל שאר בני אדם אין זה כדבר המוחש ובבחי' ראייה, ועל כן אינם מכינים עצמם כדבעי וכדוגמת הצדיקים. ועל כך אמר הכתוב ראה - השרש זאת היטב בעצמך עד שיהיו אצלך בבחי' ראייה, ובעיני שכלך תביט אל היום הגדול והנורא ההולך ומתקרב, הכן עצמך לקראתו. וכמו שמספרים בדרך צחות לאיש שהגיע מדרך רחוקה להעיד עדות בבית המשפט, אחר ככלות עדותו שאלו השופט, וכי ראית זאת במו עיניך או ששמעת כן מאחרים... הודה על האמת שאכן רק שמע מאחרים, אך היה זה ממש בסמיכות לאותו מעשה כשהכל היה 'תוך כדי דיבור'... פסל השופט את עדותו ולא התייחס לדבריו כלל, וכשירד 'העד' מן הדוכן הפטיר כי השופט הלזה משוגע הוא, שכה זלזל בו ולא התחשב בכל המאמץ שטרח להגיע למקום המשפט, מיד נודעק השופט ושאלו, כלפי מי היו הדברים אמורים, ולמי התכוונת, נענה לו ה'עד', אכן כוונתי היתה למעלת כבודו... נפגע השופט ואמר לו, וכי יודע אתה כי ניתן להושיב אותך לשנתיים ימים בבית הכלא על בזיון השופט, החזיר לו האיש - ראית שאמרת או שמעת...

ובזאת יתבאר דברי המדרש הנודעים (ויק"ר ל יד) אודות ארבעת המינים שהם כנגד אברי האדם, אתרוג דומה ללב, לולב כנגד השדרה, הדס כנגד העין וערבה דומה לפה, ולכאורה יש מקום להקשות, כי בשלמא לגבי אתרוג בדין הוא שיהא ניטל אתרוג אחד כי גם באדם יש רק לב אחד, וכן בלולב שיש רק שדרה אחת, אכן בהדס קשה מדוע עלינו ליטול שלושה הדסים והרי אין לו לאדם יותר משני עיניים, גם יש לתמוה בלשון הכתוב (קהלת ב יד) 'החכם עיניו בראשו והכסיל בחושך הולך', וכי רק לחכם יש עיניים... אלא כאן רמז לנו, שלחכם יש עוד 'עין' שאין לכסיל, וכמאמר חז"ל (תמיד לב.) 'איזהו חכם הרואה את הנולד', ונמצא שבאמת יש לו שלושה עיניים, שני עיניים הקבועים בראשו וכמו שיש גם לכסיל, בנוסף לכך יש לו עוד 'עין' לראות בו את הנולד... ועל כן נוטלים ג' הדסים כנגד ג' העיניים... ועלינו להיות חכם הרואה את הנולד, לראות את כל השנה הבעל"ט כנגד העיניים ו'לראות' כיצד הכל תלוי בר"ה, וממילא כל ההכנה תהיה באופן אחר לגמרי.

וכבר אמרו בעלי הרמז כי 'מזל אלול בתולה' - והנה 'בתולה' היא בכלל הנשים - שניתנו להם בינה יתירה (נדה מה:), ובהקדם הביאור הידוע מדוע אשה פסולה לעדות, ואל תשיביני שפסולה מחמת שאין בה דעת - שהרי בפירוש אמרו 'בינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש'. אלא אכן, אדרבה, מאחר שיש בינה יתירה והיא מבינה דבר מתוך דבר, מטעם זה גופא פסולה לעדות, דחיישינן שמא כשתראה אחד רודף אחר השני להרגו כבר תראה בעיני שכלה את כל המעשה ותבוא להעיד, ובאמת על העד לראות את המעשה בעיני ממש, על כן אמרו מזל אלול בתולה - שננהג כאותה אשה המבינה דבר מתוך דבר, וכבר עתה נראה בעיני השכל כי ממש בקרוב בוא יבוא ר"ה ועמו כל השנה הבעל"ט התלויה בו, ונבין כי הכל תלוי בהנהגתנו בחודש זה...

ומילתא דפשיטא היא שאילו היינו יודעים בחודש אלול תשפ"א ובר"ה תשפ"ב מה שעומד להיות בשנה הזו שבועדי כל עבודת ה'אלול' והר"ה היתה בצורה שונה לגמרי...

טו. הנה זה מכבר נהגו אנשי השלטון הממונים על הדרכים להתקין 'מצלמות' (Cameras) הרואות ומודדות את מהירות של הנוסעים בכביש (road), וכל הממהר יותר מן המותר מקבל לביתו דו"ח ובו חובת תשלום 'קנס'. הגדילו עשות בכמה מדינות בעולם שהתקינו מצלמה אחת בתחילת כביש ארוך וגדול ושניה לה בסוף הכביש, וזה מעשי המצלמה, כל רכב שעובר 'זוכה' לתמונה הן בתחילה והן בסוף, עתה, אם לפי המהירות המותרת שם אורך הדרך הוא כעשרה דקות וזה האיש ערך 'סיום' על נסיעתו בארבע דקות הרי זה מוכיח בעליל שנסע כ'חיה רעה' ודינו לשלם קנס גדול. מה עשה זה שנהג כחיה רעה ש'טס' בחפזון ובתוך שתי דקות התקרב לערוך 'סיום' על הכביש, מיד בראותו כי לפניו עומדת מצלמה בקירוב מקום, וברגע שיעבור דרכה 'אחת דתו...', ויישלח לביתו נאוה קודש

באר הפרשה - פרשת ראה

מכל סיג בכל מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו וכל חושיו כנודע מספה"ק^{טז}, ואפילו הצדיקים שבדור צריכין ג"כ בחודש אלול להתאמץ בעבודתם ביתר שאת ועוז מכל ימות השנה, ובפרט שהמה ימי רצון וכו'. ועוד יש טעם לזה, כי 'אלול' נוטריקון א' לול, ר"ל כי בחודש הזה

נפתח לול ופתח קמן לקבל הבעלי תשובה באמת וכו' (עיי"ש שמאריך לבאר עפ"י דרך ה'סוד'). עכ"ל. ועפ"ז יתפרש הכתוב 'עשר תעשר כל תבואת זרעך היוצא השנה', תבואת זרעך רומז למצוות ומעשים טובים (עיי"ש), והזהיר הכתוב שנה שנה - לומר שאין מעשרין מן החדש על

'דו"ח'... מיד החל להאט את דרכה כאותם זקני העיירה המהלכים ד' אמות בכדי הלוח מיל... עקב בצד אגודל... עד שעבר שיעור הזמן שאמורה נסיעתו לארוך על פי חוקי המדינה, ורק אז המשיך בדרכו. ולדידן, אף מי של"ע התנהג כל השנה כחיה רעה, מבלי לשמור את עצמו כפי חוקי התורה והמצווה, יתבונן היטב ב'מצלמה' שעומדים אנו לעבור לפני כבני מרון, כי זכר כל היצור לפניך בא, אתה זוכר מעשי אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש, וח"ו עלולים לקבל 'דו"ח', אין לו אלא עצה אחת, לעצור עתה מבעוד מועד, לשנות דרכיו לטוב, ובזה ינצל ויכתב לשנה טובה ומתוקה (מבעל 'נועם זיוור').

והרי ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא, ומצינו רמז לכך, דכתיב (לעיל יא יב) 'עיני ה' אלוך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה', שכביכול יש 'עיני ה' בראשית השנה ובסופה... עומדים אנו לפני עיני ה' המביטים עלינו ביום הזכרון - אין חכמה ואין עצה, אלא לעצור את הריצה והמהירות - להעמיד עצמו ולחשב 'חשבון הנפש' בחודש האחרון שנותר לפליטה עד סוף השנה.

טז. סיפר לי אברך שהוצרך להגיע ביום 'תשעה באב' לבית חולים בכדי לשהות בסמוך למיטת בנו שם, וניסה לעצור 'טרמפ' (היטש) אשר יובילנו לכל הפחות למקום הסמוך לביה"ח, אך לא עלה בידו... עד שעצר לו 'בעל חסד' והראה לו סימן שיעלה לרכבו, ובטרם הספיק האברך לשאול להיכן פניו מועדות הקדימו הנהג ושאלו איה מחוז חפצו, ואכן, הלה היטה את דרכו והוליכו עד פתח בית החולים. הודה לו האברך מקרב לב על נדיבותו הגדולה. ולפליאתו מדוע סטה מדרכו עבורו, הסביר הנהג, כי הנה כל אחד מכין עצמו לקראת התענית בריבוי אכילה ושתייה, אמנם, ידוע מה שאומרים הרופאים, כי אין שום תועלת באכילה גסה ושתייה יתר על המידה 'ברגע האחרון'... ואדרבה, נזק יש בדבר, אלא הדרך הנכונה היא שמבעוד מועד (במשך כמה ימים) יוסיף באכילה ושתייה וכך יהא מוכן כראוי לקראת ה'צום'... ומשהתבונן בזה התעורר בעצמו לחשוב, הנה בעוד כמה שבועות נעמוד כולנו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בחיל וברעדה באמירת 'כל נדרי' לקראת תחילת 'צום' יום הכיפורים ביום בו יחתם גזר דינם של כל באי עולם, הרי גם לזאת לא יתכן להכין עצמו ברגע האחרון... אלא צריך כבר כמה שבועות מקודם להתחיל 'למלא' את הנפש במעשים טובים, ובזה נזכה להיכנס לימים הקדושים כשהנפש זכה יותר.

מעשה באשה שבאתה לפני ה'רב', יסדר נא רבינו עבורי 'גט' פיטורין מבעלי שנשאתי לו אך לפני שבועיים ימים, שאלה הרב, מה אירע ביניכם, ענתה האשה היום מיד אחר אכילתו סעודת בשר ביקש ממני שאגיש לו 'קאווע' (קפה) עם חלב, הזדעזעתי לגמרי, שאלתיו שמא שכח בעלי הצדיק שזה עתה אכל בשר, לא שכחתי, אולי כוונתך ל'חלב סויה', לא, כוונתי לחלב 'אמיתי', שמוצאו מפרה, ולא ממשקה הדומה חלב... ובזה נוכחתי לדעת שאין בו יראת שמים ל"ע, כיצד אדור עמו בכפיפה אחת, הנני מתחננת ומבקשת מהרב שיעשה כל מה שבידו לפרק את החבילה ויפה שעה אחת קודם,

אמר לה הרב, אי אפשר לו לעשות דבר וחצי דבר מבלי לשמוע תחילה את הצד השני, ומיד הלך אל ה'כולל' בו למד האברך דגן, וקרא לו והחל לשוחח עמו לדעת מ'כלי ראשון' גופא דעובדא היכי הוי, אולם הבעל 'הודה' בכל פרטי המעשה, כי אכן ביקש ממנה כוס קפה עם חלב לאחר אכילת בשר, נדהם הרב ושאלו, וכי ירדת מדעתך, ומה לאברך חשוב כמותך ולאיסור אכילת בשר בחלב, השיב לו הבעל, כי בימים הספורים והבודדים שהספיק לחיות עימה למד להכיר בטבעה, כי כל מה שהוא מבקש ממנה נעשה רק כעבור שש שעות... וממילא אין כאן שום חשש של עבירה, כי עד שהיא תכין את הקפה כבר יעברו 'שש שעות', ומותר לי לכתחילה לשתות את החלב... ולעניינו ייאמר, טבעו של אדם משעה שהוא 'נזכר' להתעורר ועד שיצא הדבר למעשה נמשך הדבר זמן הרבה, על כן הבה נתחיל מעתה להתעורר ול'התחמם' לקראת ראש השנה, ובזה נקווה שבסייעתא דשמיא נכנס כבר בעובי הקורה ונשלים את העבודה בהגיע הימים הנוראים, כי אילו נמתין ח"ו עד אז, הרי אנו מסוכנים שנזכה להתעורר רק לקראת חנוכה...

ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלוקיך וגו', ונתת בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך בו, שלפעמים מתעורר האדם בתשובה, אך מרגיש שבי ירבה ממך הדרך דהיינו דרך תשובה הנפתח בחודש אלול, וכדאיתא מהאר"י הק' (שער רוח"ק יחוד י"ו) להסמיך לזה את מאמר הכתוב (ישעיה מג טז) 'הנותן בים דרך', וכלומר, שנדמה בעיניו שבי ירחק ממך המקום - שהוא מרוחק מאוד מהשי"ת, ואין בו כח לשוב בתשובה שלימה, ונתנה לו התורה את העצה היעוצה ונתת בכסף, מלשון כיסופין, ור"ל 'להיות נכסף ומשתוקק מתי יוכה לשוב כראוי, וצרת הכסף בידך עד שתזכה לילך אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך'.

וכבר כתב ה'מהרי"ל' (מנהגי מהר"ל, הלכות ימים נוראים) וז"ל, דרש מהר"י סגל משנכנס אלול^ל מרבין בתשובה^כ... על כן צריך כל אדם להסיר השרשים הרעים ורוע מעלליו מן לבו קודם יום הדין של ר"ה, וירגיל את עצמו כל ימי אלול להתרגל בהן בעשרת ימי תשובה.

נותן לפניכם - הבחירה נתונה בידי האדם

בפרשתן (יא כו), 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', וכבר עמדו מפרשי התורה לבאר המעם שפתח הכתוב בלשון יחיד ואמר 'ראה' וסיים

הישן, 'היינו לבל ימתין בתיקון דרכיו ומעשיו על התחדשות השנה לתקן או את הישן משנה שעברה רק עכ"פ יתקן הכל בחודש אלול וכו' ובבוא יום הדין יום ר"ה ויוה"כ יושפעו אז כל הטובות וכל הברכות להכנסת ישראל', לעילא ולתתא"י.

באופן אחר פירש הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (ר"ה עשר) בהקדם מאמרו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע על הא דאיתא במשנה (ריש ר"ה) 'באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי', דהנה איתא בוה"ק (תיקו' תיקון יו) ש'מעשר' רומז ל'יראה' כי י' היינו יראה, ודעת תנא קמא שה'מעשר' ומתעורר ביראת ה' לשוב בתשובה רק באחד באלול הרי הוא כ'בהמה' שאין בה דעת, כי מי שיש בו דעת אדם הרי הוא ירא מהשי"ת כל השנה כולה, אכן רבי אלעזר ורבי שמעון חולקים עליו ואומרים, שאכן זה השב באחד אלול עדיין בגדר 'אדם' הוא, ורק מי שאינו נוכר לשוב עד ראש השנה שהוא יומא דדינא על כולי עלמא אזי הוא 'נמשל כבהמות נדמו', כי עכ"פ צריך לדרוש ל' יום קודם.

עפי"ז מבאר בלישנא דקרא 'עשר תעשר' - כלומר שלכל הפחות בחודש אלול יתעורר ביראה (שהיא בח' מעשר, וכנ"ל) לשוב בתשובה על כל עוונותיו (עיי"ש בדברים נוראים). וממשיך הכתוב לומר (שם כד-כה) 'וכי

יז. וכה ביאר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נצבים ד"ה דתשרי) בלשון הזמר 'אזמר בשבחין' (לליל שב"ק) יהא רעוא - יה"ר מלפניך אבינו שבשמים, קמיה דתשרי - שעוד בטרם יבוא חודש תשרי על עמיה - יעוררו עצמם עם בני ישראל, ואז דיתענג לשמיה במתיקין ודובשין - ירגיש מתיקות בעבודתו יתב"ש, ויזכה להשפעות טובות בבני חיי ומזוני רוויחי. יח. וכה ביאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי אלול א אות כ) בלשון הכתוב (ז יב) 'והיה עקב תשמעון, ש'אין והיה אלא לשון שמחה', והכי קאמר שמחה תהיה לפניו ית"ש, אפילו אם רק עקב תשמעון את המשפטים האלה, פירוש אף אם ח"ו תתשללו במצוות בכל השנה, אך בהגיע עקב, היינו בסוף השנה תשמעון.

יט. וכה פירש הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בהאמור בפרשתן (יב ה) 'לשכנו תדרשו ובאת שמה', ש'אם רק תדרוש לבוא 'לשכנו' - תהיה בטוח שתבוא שמה כי ישלח מקודש עזרך', שהבא לטהר מסייעין אותו.

כ. כתב 'המחבר' (שו"ע סי' תקפ"א ס"א) 'נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים, מראש חודש אלול ואילך עד יום הכיפורים, וברמ"א - ומנהג בני אשכנז אינו כן. והיה מדייק הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, שאין כוונת הדברים אלא לענין אמירת הסליחות (שלא נהגו בני אשכנז לאומרם מתחילת חודש אלול, רק בסופו), אבל בענין ההשכמה לא פליגי, כי זה ודאי שלא היה 'מנהג' באשכנז להרבות בשינה בחודש נשגב זה... אלא מראש חודש צריך 'להשכים' ולהתעורר... ואם לא לסליחות' אזי ישכים קום לעבודת הבורא בתורה ותפילה...

כא. ידוע מה שכתבו בספה"ק (מהר"ש מבעלזא זי"ע וכבר הביא כן ב'לקט יושר' בשם רבו ה'תרומת הדשן) כי שם החודש אלול רומז על עניין התשובה, כי שמות חדשים עלו מבבל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב) ו'אלול' בלשון ארמי הוא לשון חיפוש, וכמו שנאמר (במדבר יג ב) 'ויתורו את ארץ כנען, ותרגם אונקלוס 'ויאָלְלוֹן', ובא לרמז על חובת החיפוש במעשיו ולבחון את דרכיו האם טובים הם בעיני ה'...

ואם יאמר האדם וכי תקנה יש לי אחרי שכבר עברתי כל כך הרבה עבירות, והיאך אתקן את כל עוונותי. לזה אמר הכתוב היום, כי הבעל תשובה 'כתינוק שנולד' היום²¹, בתנאי שמעתה יעזוב את דרכו הנלוזה, ויתחיל להלך בדרך טובים. ואם יוסיף האדם לומר אין בכוחי להתגבר על היצר האורב לי יומם ולילה להכשילני, על כגון דא אמרה תורה אנכי, כלומר הקב"ה אומר לו אנכי אהיה בעזרך²², כמאמרם (סוכה נב.) 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו'.

ואם עדיין יבוא האדם בטענה אולי אין בזה טובה אמיתית, כי בזה שמרצים אותי בכל מיני ריצוים נראה הדבר כאילו סחורה גרועה מוכרים לי, שהרי בעל סחורה טובה אינו זקוק כל כך להרבות בשבח סחורתו לכך אמר לפניכם שהקב"ה מניח לפניכם את הדרך הטובה ואינו מכריח אתכם לבחור בטוב אלא 'הבוחר יבחר'²³. ואם יאמר אדם שקבלת הברכה תלויה

בלשון רבים - 'נותן לפניכם היום'. וביאר הרה"ק מקאצק זי"ע (הובא בור זהב' להרה"ק מסטריקוב זי"ע, השמטות עמ' נו), שאכן עצם נתינת התורה שווה היא לכל אחד ואחד, כי כל אחד מישראל קיבל אותה תורה ואותן מצוות, על כן אמר בלשון רבים נותן לפניכם היום כי ה'נתינה' שווה לכל. אך לכל אחד יש 'ראה' בפני עצמו - ראה נא את אשר ציוויתך ועשה אותה לפי כוחותיך ובשרונותיך.

בה מבאר הגר"א זי"ע (דברי אליהו בפרשתן ד"ה ראה) בכתוב 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', נקט הכתוב לשון הוה נותן ולא אמר נתתי בלשון עבר, לכל יעלה האדם בדעתו כי הבחירה בטוב ניתנה בידו רק בתחילת דרכו בעבודת ה', אבל אם כבר החל להלך בדרך שאינה טובה שוב אין לו תקנה אף אם ירצה להשתנות לטובה, על כן אמר 'אנכי נותן לפניכם' לשון הווה, שבכל יום ויום אפילו ביומו האחרון עדיין בידו לשוב ולבחור בדרך הטובה²⁴, תתחדש מהיום ואילך, וייטב לך בזה ובכבא...

כב. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע נסע יחד עם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לכנסיה הגדולה בווינא בשנת תרפ"ג, בדרך שאל ה'חפץ חיים' את האמרי אמת, הנה בתורה כתוב (בפרשתן יג ח) 'אחרי ה' אלוקיכם תלכו... ובו תדבקון', ולכאורה צריך ביאור שהרי אמרו חז"ל (בר"ר מד ה, ועוד) 'כל מקום שנאמר 'אחר' סמוך 'אחרי' מופלג', ומדוע אמר 'אחרי' ה' תלכו שנראה לכאורה שצריך להתרחק מה', ותירץ ה'חפץ חיים' שהכתוב בא לומר שאף כשאדם מרגיש בנפשו שהינו מרוחק ו'מופלג' מהבורא יתברך מרחק רב, גם אז 'אחרי ה' אלוקיכם תלכו', בלא להתיימשך מקרבת ה'. נענה ה'אמרי אמת' ואמר, לכבודכם אענה תירוץ על פי דרך החסידות, שהכתוב בא לומר במידה שהאדם מרגיש בנפשו שהינו מרוחק ו'מופלג' מה', במידה זו הרי הוא זוכה ל'ובו תדבקון' על ידי זה דבוק האדם לבוראו בדביקות וקירבה גדולה, (ב'שיחתן של עבדי אבות' לגאב"ד ראדומישלא זצוק"ל הביא נוסח, שאם האדם מדמה בעצמו שהוא קרוב אזי הוא רחוק, ואם חושב שהוא רחוק הרי הוא קרוב).

כג. בדרך זה ביאר הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (בפרשתן ד"ה א"י ראה) במאמר חז"ל (תמיד לב.) 'איזהו חכם הרואה את הנולד', כי העושה תשובה הרי הוא כקטן שנולד דמי, ו'חכמת החיים' של יהודי להתחדש תמיד ולראות עצמו כנולד היום. **כד.** ומן העניין להביא את דברי ה'טור' (או"ח קטו) בביאור נוסח התפילה 'השיבנו אבינו לתורתך', אחרי שבני ישראל בניו של מקום הם ככתוב (בפרשתן יד א) 'בנים אתם לה' אלוקיכם', ו'האב חייב ללמד את בנו תורה' (קידושין ל.) על כן מבקשים אנו 'השיבנו אבינו לתורתך'.

אגב גררא, איתא ב'בעל הטורים' בכתוב בפרשתן (יא כז) 'את הברכה אשר תשמעו' שהוא סופי תיבות 'תורה', שבזכות התורה יבואו הברכות. וב'משנה ברורה' (תקפ"ה סק"ג) הביא, שלכן תוקעין בשופר אצל ה'בימה', כי שם קוראים בתורה, כדי שזכות התורה תגן עלינו לעלות זכרוננו לפניו לטובה.

כה. וכך ביאר ה'כלי יקר' (ד"ה דבר אחר) את הפסוק 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', שבא לרמוז בתיבת היום אל הגלגל היומי (היינו השמש שעפ"י הילוכה נקבע היום והלילה), והסמיק תיבת היום אל 'הברכה והקללה', לומר לך שכמו השמש שהוא עצמו אחד הוא ופועל שני הפכים, מתוך השעווה ולאידך מקפיא הביצה, כמו כן היא משחרת פני הכובס ומצד שני מלבנת הבגד, וכל השינויים הללו אינם באים מצד השמש כי אם מצד המקבלים, כך הברכות והקללות הבאים מאתו יתברך, אינם מחמת שיש ח"ו שינוי בו יתברך, פעמים ברכה ופעמים להיפך, שהרי נאמר (מלאכי ג א) 'אני ה' לא שנית', אלא השינוי בא מצד המקבלים, ונמצאנו למדים מדבריו, שזאת הברכה - ברכת אלוקים ממעל, קבועה ומצויה לו לכל אחד ואחד, והוא עצמו מחליט האם להתנהג בתומת ישרים וליהנות מלא חפניים מברכת הטוב, או ח"ו להיפך.

רק אם יהיו בעולם עוד צדיקים, אבל אם רק אני אבחר בטוב לא אזכה לכל רב טוב הצפון לצדיקים, לזה נכתב ראה בלשון יחיד, ללמדנו שגם היחיד יכול לזכות בברכה ולא ישגיח במעשי עולם אם מקבלים עליהם עול תורה ומצוות אם לאו.

כי בוך יברכך ה' - שפע גשמי ורוחני הנשפע ע"י הצדקה בפרשתן (טו י), 'נתון תתן לוי ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך כי בכל מעשך ובכל משלח ידך^{כח}, כתב ה'חינוך' (תפ) וז"ל. 'וכל מבין דרכי התורה ומשיג לדעת אפילו מעט

כו. החיד"א זי"ע מביא בספרו 'פני דוד' (ד"ה ובכפל הכתוב) בשם האלשיך (בפרשתו, ד"ה נתן תתן א"י השני, ועיי' פר' משפטים אם כסף) שמי שהשפיע עליו הקב"ה שפע רב, ידע שאינו אלא 'אפטרופוס' על המעות, וכמו שאמרו (ב"ב קלא:): הכותב כל נכסיו לבן אחד בין הבנים הרי הוא נעשה אפטרופוס על הממון, כי אומדים דעתו של אב שלא כיוון לתת רק לאחד ולהניח את שאר בניו, אלא שמינה אותו לאפטרופוס, ועל דרך זה כל ישראל בניו לה', ואם נתן נכסים לעשיר, הדעת נותנת שחלקו של עני מונח אצל העשיר, ואין העשיר אלא אפטרופוס עליהם. וזהו שכפל הכתוב לומר נתון נתן לו, פירושו. הקב"ה אומר לנו, אנכי נותן לך, כדי שתתן לו, ולא ירע לבבך - שהרי נמצא שהנך נותן לו משלו, שמא תאמר אם כן אין זו מצוה כי מעותיו של העני מופקדים בידך, ושלך הוא נוטל, אך עם כל זאת בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך.

כה אמר הרה"ק ה'נועם אליעזר' מסקולען זי"ע במשל 'למחלק' (מלצר) הממונה לחלק את המנות למסובים בשמחת הנישואין, ובבואו לפני אחד השולחנות בו ישבו כעשרה סועדים הניח את המגש הגדול בסמוך לאחד המסובים כשבדעתו לקחת ממנו ולחלק לכל המסובים, והנה אך התחיל לחלק לאיש איש מנתו פתח היחיד שהמגש הונח לידו - איי, אדון נכבד, מנין לך העוז והחוצפה לקחת משלי ולחלקה לאחרים, שחק ממנו ה'מחלק' וכי תעלה על דעתך שנתתי לך לבדך עשרה מנות בשר בסעודה אחת, אלא שהייתי מוכרח להניחו באיזה מקום, ובחרתי בך להניחו בסמוך לך, אבל לא להשאיר בידך הכל, אלא ע"מ לחלקה לאחרים הנחתיו כאן... והנמשל מובן... כי זה האיש אשר 'הניחו' אצלו מן השמים ממון הרבה אל יחשוב ש'הכל שלו' ובשבילו... אלא הממון נועד עבור כל הרבים הנמצאים בזה העולם.

כז. צא ולמד מתן שכרם ומעלתם של גומלי חסדים ממה שנאמר (משלי לא כא) 'לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שָׁנִים', ופירש רש"י, 'לא תירא לביתה משלג - שדנין בו הרשעים מאש לשלג', כי כל ביתה לבוש שנים - 'מלובשים בכפל', ור"ל משום שמקיים מצוות שנכפל בהם הלשון, ונדרש הכתוב מלשון שָׁנִים, ומפרש רש"י אלו הן המצוות שיש בהם כפל לשון, 'נתון תתן (טו י), פתוח תפתח (שם ח), העניק תעניק (שם יד), כל אלו מצילין אותן משלג גיהנם', והרי שגדול מצוות עשיית החסד בין איש לרעהו להצילו מדינה של גהנום

מאמר נורא איתא ב'נועם אלימלך' (דברים ד"ה א"י אלה) לפרש בלשון הכתוב (תהילים עב ג) 'ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה', שהנה 'הרים' רומזו להאבות הקדושים, ובזכותם ישא שלום לעם, אמנם איתא שהאבות הק' לא קיימו מצוות צדקה בשלמות, כי עשו צדקה רק עם נכריים, שהרי עדיין לא היו אז יהודיים בעולם שיוכלו לגמו עמהם חסד, ובזה אנו עדיפים מהם. וזהו שאמר הכתוב 'וגבעות בצדקה' - שע"י הצדקה שאנו עושים אנו עולים במעלה, וכלשון קדשו 'גבעות ר"ל רחמים גדולים העליונים בא על ידי צדקה שזה הוא בלא זכות אבות, על ידי שעתה מקויים יסוד מצות הצדקה לגמרי', והדברים מבהילים על גודל כוחה של צדקה וחסד שהוא יותר מכוחה של זכות אבות, וכמו שכתב עוד 'וע"י נתינת צדקה האדם בא ג"כ למדריגה יותר גדולה שיוכל לפעול הכל', ודבר שפתיים אך למותר...

כח. ה'מגיד מדובנא' זי"ע (אהל יעקב ראה, ד"ה כי בגלל) המשיל את הדבר לאדם שאיבד שטר של מאה זהובים, ובדרך חיפושו מצא מאתים זהובים אחרים, שעדיין יש לו מקום לחשוב, אם לא הייתי מאבד את המאה הראשונים היו לי עתה ג' מאות זהובים, אך ההולך בשדהו ושק של זרעים בידו ונקרע השק ונפלו ממנו זרעים, ולאחר זמן עבר האיש בשדהו ונשתומם לראות שצמחו בשדהו ירקות לרוב, וכי יחשוב אפילו לרגע אחד, אילו לא היה נקרע שקי היה לי כעת לבד משדה מלאה בזרעים גם שק גרעיני זרע', והרי אך 'שטות' היא לחשוב כן, מאחר שכל הצמיחה באה לו רק ע"י שהשק נקרע ונפלו ממנו גרעיני הזרע. כיו"ב, בכדי לזכות לשפע וישועות מן השמים על האדם לזרוע את גרעיני הצדקה, וכהא דאמרינן 'זורע צדקות - מצמיח ישועות' שהצדקה היא אשר מצמיחה את הישועות, וזה פירוש הכתוב 'ולא ירע לבבך בתתך לו' - אל תחשוב שממונך מתחסר ע"י הצדקה, אלא אדרבה בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך' כי הצדקה היא אשר הצמיחה את כל הברכה והשפע.

בספר 'החיים' (לאחי המהר"ל, 'פרנסה וכלכלה' פ"ה) **ביאר** דבר נחמד בטעם שמצינו בלשון חז"ל **'שה'ממון'** נקרא בשם **'דמים'**, שכשם שהדם הוא הנפש כך הממון הוא חיותו של אדם **'ומעמידו על רגליו'**, אך כשם שלפעמים צריך להקזיז מהדם בכדי שלא יפסד ולצורך בריאות הגוף, **'כך צריך גם לנכות מעותיו ולמעטם על ידי צדקה כדי שלא יקבל הממון הפסד'**, ועי"ז מקיים הוא ה'דמים' שהם המעות^ל. ובוזה פירש בלישנא דקרא (ויקרא יט ט) **'לא תכלה פאת שדך'** - כי אם אינו מניח את המתנות עניים שהם לקט שכחה ופאה הרי הוא

בחין ערכה, ידע בבירור כי המפור ממנו לצריכים - נוסף עוד (היינו שלא די שלא יחסר ממנו מהצדקה, אלא אף יתרכה) כי ה' ידן את האדם לפי מעשיו ויעניקוהו מברכתו כפי התקרבו אליה (היינו כפי אשר יתקרב האדם אל הברכה המצויה ביד ה'), ומידת הכילות (הקמצנות) היא מחיצה של ברזל בינו ובין הברכה והנדיבות הוא חלק מחלקי הברכה, ונמצא המתנהג בה (בנדיבות הלב) שהוא בתוכה (בתוך הברכה). וכבר אמרו חז"ל (תנחומא יח, תענית ט). על הפסוק שבפרשתן (יד כב) **'עשר תעשר' - עשר בשביל שתתעשר**^{כט}.

כט. עוד נאמר על מצוות מעשר **'בחנוני נא בזאת אם לא אפתח לכם ארובות השמים'** (מלאכי ג י), וביאר המגיד מדובנא (כתבי המגיד מדובנא ח"ב על מלאכי) בדרך משל, לסוחר שהגיע ממדינת הים וברשותו ספינה מלאה בבדים משובחים מעשי אורג, השמועה פשוטה במהרה ברחבי העיר כי ניתן כעת להשיג בדי יקרים במחיר זול, ואכן, תוך זמן קצר עמדו לפניו כל סוחרי העיר. הסוחר הודיע לכל שאורכה של כל חתיכת בד היא שישים אמה, וכל אחד מהם רצה שהמוכר ימדוד לעיניו את כל הגלילים שהוא קונה מאתו, מה עשה הסוחר שאצה לו הדרך אמר להם אין עתותי בידי, אבקשכם, קחו את הגליל הנראה כדק ביותר, עתה אמדוד אותו לעיניכם ומכיוון שתראו כי אורכו שישים אמה תדרשו ק"ו לשאר הגלילים העבים יותר שבוודאי יש בהם שישים אמה...

והנמשל, כי הנה הקב"ה חמל עלינו ונתן לנו את תורתו עם תרי"ג מצוותיה. ותכלית כולם להיטיב עמנו ולהשפיע עלינו שפע רב - מצווה מצווה ועניינה המיוחד לה והם הם מקור הברכה. עתה בא אדם הקרוץ מחומר, ואומר לראיה והוכחה אני צריך, מניין אדע שהמצוות מקור הברכה הם - ולא אפסיד בעבור שמירתם (כגון הממהר לעבודתו ונראה לו שבקיצור תפילתו יצא מן המניין מוקדם יותר וירוויח יותר ממון, וכי"ב בשאר מצוות), ואכן, חסד עשה עמנו הבורא, אחרי שקשה לנסות תרי"ג מצוות, לזה אמר, קחו נא מצווה אחת הנראית כמי שקרובה להפסד יותר משאר המצוות, שהרי הנותן מעשר מפחית מממונו שהרוויח, **'ובחנוני נא בזאת'** עשר בשביל שתתעשר, וממנה תקיש לכל המצוות שרווח גדול טמון לנו בהם, ואין השומע לי ומפסיד.

ל. הגאון רבי שמעון הכהן שקאפ זי"ע (בהקדמה לספרו שערי יושר) מבאר את מאמר חז"ל (תענית ט) **'עשר בשביל שתתעשר'**, מדוע העשירות אינה תלויה במעשי האדם, אלא רק בנתינת מעשר, עד שאפשר שתלמיד חכם וצדיק פלוני לא יהא נשפע בעשירות ממעל מאחר שאינו נותן מעשר, ולאידך גיסא ימצא עם הארץ שיתעשר עושר רב בזכות מצוות מעשר. וביאור הדבר, שכמו הממונה מטעם השלטון על אוצר קטן, אם ישמור תפקידו כראוי יתמנה לאחר זמן לשמור על אוצר גדול יותר, וכך יעלה ממדרגה למדרגה אף אם אינו ידוע כמצליח גדול בשאר תפקידים, וכל זה מכיוון שבענייני האוצר הרי הוא ממלא שליחותו ותפקידו כראוי. כן הוא בענין עשירות הממון, הכל תלוי אך ורק אם משתמש כראוי בממונו, אם **'מעשר'** את ממונו הרי הוא מראה בזה שהוא יודע כיצד משתמשים עם ממון, לכן יקבל שכרו משלם בעשירות ורווחה, ומכלל הן אתה שומע לאו.

כתב בספר **'מקור ברוך'** להגה"ק רבי ברוך פאייתוסי זי"ע (י"ל בשנת תקנ"ג, פר' נח ד"ה וכת הקדמונים), שהנה יכול להיות משפך נאה ומפואר עשוי זהב טהור, אך כל עוד שפתחו התחתון סתום אי אפשר להשתמש בו, ולאידך גיסא אפילו אם המשפך עשוי ממתכת פשוטה, אך פתחו פתוח אפשר להשתמש בו כראוי לו, וכמו כן אין נפקא מינה מה הם מעשי האדם בשאר עניני עבודתו, כל עוד שפתחו פתוח והוא מעניק לאחרים משלו הן ברוחניות והן בגשמיות, הרי שופכין לו כל ברכאן דלעילא, אך באם פתחו סתום, אף אם הוא **'מקשה זהב טהור'**, אינו מקבל את השפע הרב הנשפע עליו מלמעלה.

ומעתה יתבאר היטב עניין ה'מעשר', וכמו שכתב בספר **'דרך משה'** הנספח על **'ספר הגן'** (יום תשעה עשר), שבדק ושאל בעלי אומנויות, אודות כלי הנקרא **'משפך'** (כלי שיש לו פה רחב מלמעלה וצר מלמטה וכשרוצים לשפוך משקה מכלי אל כלי מעבירים אותו על ידי המשפך) וכולם כאחד אמרו לו, שבכדי שיפעל המשפך את פעולתו, צריך להיות גודל נקב פתח

קדישין השלם) דלכן הוסיפה תורה תיבת 'לאמר', ע"ד דאיתא בגמרא (ב"ב דף טז:) שהנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות, וזהו כוונת הכתוב, שאם העני מתבייש לקחת צדקה, 'אנכי מצוך לאמור', שתאמר להמתבייש דברי פיוס ותחנונים ותגיד לו שיקח עכשיו לפי צרכיו וכשיעזרו ה' אז פתח תפתח את ירך לאחיק והוא יהיה הנותן.

זבזה ביאר ה'כלי יקר' (יד כב) הטעם שכפל הכתוב בלשונו בכל המקומות שזכור בפרשתן חיוב נתינת צדקה, וכמו שנאמר (יד כב) 'עשר תעשר', וכן כתיב (טו ח) 'פתוח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו', וכן נאמר (שם י) 'נתון תתן', ולא עוד אלא שגם מתן שכרה כפול, וכדכתיב (שם ד) 'כי ברך יברכך ה' אלוקיך וגו', 'ע"כ נראה שכל ענייני הצדקה כפולים, הנתנה ביד והפיוס בפה, ע"י שלא ירע לבבו ויתן לו בסבר פנים יפות ובלב שלם', וזהו 'פתוח תפתח' - פתיחת היד ופתיחת הלב, וכן על דרך זה בכל ענייני הצדקה, 'ועל כל אחד מאלה הקב"ה קובע לו שבר בפני עצמו לכך נאמר כי ברך יברכך'.

ובך כתב החינוך (מצוה תעט) על האמור בפרשתן (יד כב) 'עשר תעשר', וז"ל, לעשות צדקה עם הצריך אליה בשמחה ובטוב לבב. כלומר שנתן מממונו למי שיחסר לו ולחזק העני בכל מה שצריך למחיתו בכל יכלתנו, ועל זה נאמר (טו ח) פתוח תפתח את ירך לו

מכלה ומאבד את כל שדהו. והוסיף לרמוז זאת בלשון הגמ' (קידושין מז.) 'מלווה להוצאה ניתנה', כי הממון שביד האדם אינו שלו אלא הקב"ה נתן לו רק כמו 'הלוואה', והתכלית היא 'להוצאה ניתנה' - שיוציאם לענייני צדקה. וכתב עוד וז"ל, וכמו שיש ללמוד לבניו אחריו את דרך האמונה, כך ילמדם דרך הצדקה, כענין שנאמר באברהם 'למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה' (בראשית יח יט).

ולא רק לפתיחת שערי ברכה ורווחה כנגד מעשיו זוכה האיש, אלא גם יוסיפו לו מן השמים 'מתנת חנם'. וכמו שכתב הרה"ק העבודת ישראל זי"ע (שמות לג יא, ד"ה חנות) וז"ל, שהבורא יתברך נותן לו מדת חנינה ורחמנות - שיתנהג האדם עצמו במדת רחמים וחסד לא, ועי"ז נותן לו מאוצר מתנת חנם (שהוא אוצר גדול), וכמו שדרשו (שבת קנא:) על הפסוק (בפרשתן יג יח) 'ונתן לך רחמים - ועי"ז ורחמך', עכ"ל. בזה מתבאר כפל הלשון 'חנותי את אשר אחון', שהקב"ה חונן לאדם ונותן לו שירחם על אחרים כדי שיוכל אח"כ הקב"ה לחון אותו.

די מחסורו אשר יחסר לו - מצוות הצדקה באמרי פיו ובהשתתפות בהרגשות רעהו

בפרשתן (טו י"א) 'כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך וגו' על בן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ירך לאחיק, ביאר בה הרה"ק מרוזין זי"ע (הובא בעירון

הצר מלמטה לכל הפחות עשירית מהפתח הרחב למעלה, כי בפחות מעשירית חוזר כל המשקה להיות נשפך מהפתח העליון, וכמו כן הוא בשפך העושר והשפע ממרום, אם פותח האדם כאן למטה פתח של עשירית מהשפע הניתן לו מלעילא, אזי כל השפע יורד דרכו ונהיה עתיר נכסין, אך באם הוא סותם או אפילו רק מיצר את פתחו עד פחות מעשירית אזי כל השפע הנגזר עליו נאבד.

כתב בספר 'כתר ראש' (ריש הל' צדקה ומעשר, קכג) שהגה"ק רבי חיים מוואלאזין זי"ע אמר בשם רבו הגר"א זי"ע, וז"ל, כל השומר 'מעשר' מובטח בכך שלא יבוא לידי היזק כלל. והשומר חומש מובטח שיתעשר. ויושרש בזה מידת הבטחון, והלוואי כל ישראל היו שומרים 'מעשר' - היה מתקיים הפסוק (בפרשתן טו ד) 'אפס כי לא יהיה בך אביון'. ומוסיף להביא (באות קכד), פ"א היה לרבינו ספק בדמי מעשר, והקיל עצמו בזה הפעם, תיכף אח"ז נטבע דלי בבאר, והורידו כלי גרזן עם ווים להוציא, ונפל גם הגרזן לבאר, ועשה חשבון שהדלי והגרזן עלו ממש כמו (הסכום של) כסף מעשר - שלא נתן מצד שנסתפק לו. והפריש תיכף המעשר ואח"כ עלה הגרזן והדלי (מן הבאר).

לא. סיפר הגה"צ רבי משה מידנער זצ"ל שפעם בלכתו בדרכו, עצרו יהודי בא בימים שנסע בעגלה, והפציר בו נואשות שייגמול עמו חסד ויעלה לעגלתו, כדי שיוכל להסיעו למחוז חפצו, אבל רבי משה לא אבה, ורק לאחר שהלה לא הרפה מעמו עלה על העגלה, ומשעלה שאל את היהודי, מה בער בכס כל כך שאעלה על העגלה, ענהו אותו יהודי בהצביעו על אוזניו ואמר לו, הנה אוזניים אלו שמעו מפיו הקדוש של הקאברני'ער זי"ע, א טאג וואס מטוה"ט נישט א טובה פאר א איד'ן איז א טויטע טאג (יום שאינו פועל בו טובה ליהודי אחר, אינו נחשב לו בשמים כיום בחייו אלא כיום מת), היום עדיין לא הזדמן לי לגמול חסד עם הזולת.

והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך, והיינו שצריך לתת ולשמה את הלוי והגר והיתום והאלמנה. והקשה הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע (כת"ס החדש) שלכאורה תיבות 'אשר בקרבך' אין בהם צורך, שפשיטא שהם בקרבך, וכי תעלה על דעתך לתת למי שאינו בקרבך... ומבאר כי עיקר מצוות 'ואהבת לרעך כמוך' היינו שישתתף עם רעהו הן במכאובו וצעריו והן בשמחתו והצלחתו, ואין די ב'מעשה' החסד והנתינה בלבד, אלא צריך שיכאב לו כאבו של זולתו^ל, שעל ידי זה 'יעשה כל

וכו'. ואתה בני, אל תחשוב שענין מצות הצדקה לא יהיה רק בעני אשר אין לו לחם ושמלה וכו', כי התורה תבחר לעולם בגמילות חסדים, ותצוה אותנו להשלים רצון הנבראים בני ברית באשר תשיג ידינו. וכלל הענין, שכל המהנה את חבירו בין בממון בין במאכל או בשאר צרכיו או אפילו בדברים טובים^ל, דברים נחומים^ל, בכלל מצות הצדקה היא ושכרו הרבה מאד. עכ"ל.
בפרשתן (טו יא), 'ושמחת לפני ה' אלוך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך

לב. הנה כתיב בפרשת עקב (י ט) 'ואהבתם את הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים', ואף שב'פשוטו של מקרא' לא דיבר הכתוב אלא בנכרי שהתגייר, אמנם הרחיב בדבר בספר החינוך (מצוה תלא) ללמוד מכאן על גודל החיוב לקרב כל מי שהוא בבחי' 'כי גר הייתי בארץ נכריה' - שנמצא במקום זר ומנוכר, שעלינו לקרבו בשני ידיים ולהיות לו לעזר עד שירגיש כאחד מן השורה ומן המניין.

וכה הם דבריו, ויש לנו ללמוד מן המצוה היקרה הזאת לרחם על אדם שהוא בעיר שאינה ארץ מולדתו ומקום משפחת אבותיו, ולא נעביר עליו מן הדרך במצאנו אותו יחידי ורחקו מעליו עוזריו, כמו שאנו רואים שהתורה תזהירנו לרחם על כל מי שצריך עזר, ועם המידות הללו נזכה להיות מרוחמים מהש"ת וברכות שמים ינוחו על ראשינו, והכתוב רמז טעם הציווי באמרו כי גרים הייתם בארץ מצרים, הזכיר לנו שכבר נכוינו בצער הגדול הזה שיש לכל איש הרואה את עצמו בתוך אנשים זרים ובארץ נכריה, ובזכרנו גודל דאגת הלב שיש בדבר, וכי כבר עבר עלינו, והשם בחסדיו הוציאנו משם יכמרו רחמינו על כל אדם שהוא כן, עכ"ל.

ולדין ייאמר, כי מצווה רבתי זו שכיחה ומצויה ביותר ביננו, וכגון, כאשר מגיע אורח לבית המדרש, או כשאחד בא להתיישב בדירה בסמיכות מקום על ידינו, וכל כיוצ"ב, והדברים אמורים ביותר אל בחורי הישיבות העומדים להתחיל את ה'זמן' בקרוב, שחוב קדוש מוטל עליהם לקרב את הבחורים הצעירים שהגיעו זה עתה להיות מיושבי ביהמ"ד.

וכבר איתא בגמ' (פסחים קיח.) לפרש מה שנאמר (ישעיה כג יח) 'כי ליושבים לפני ה' יהיה סְחָרָה לאכול לשבעה' שהכוונה על 'המקבל פני חברו בישיבה', והיינו שלומד עמו (כמבואר במהרש"א). ואם דברי תורה צריכים חיזוק בכל עת, קל וחומר עתה בעמדנו לקראת 'זמן אלול' הבעל"ט שצריך לקרב חבריו וללמוד עימם.

לג. סיפר אחד מחשובי מרביצי התורה שליט"א, מקים עולה של תורה ועומד בראשות ישיבה נודעת, שהתייתם מאביו כבר בימי ילדותו, ואמו נאלצה לשמש כ'מנקה' בבתי אחרים בכדי להביא מעט פרוטות להחיות נפשה ונפש עוללה, והנה חשקה נפשו ב'כתונת' (חולצה) חדשה אך אותה אומללה לא היה בהישג ידה סכום נכבד כזה, אמנם הילד לא ויתר בשום פנים ואופן והפציר בה לילות כימים והתחנן עד שלא יכלה לעמוד כנגדו, ובצר לה קימצה מפת לחמם, חסכה פרוטה לפרוטה עד שעלה בידה לקנות הכתונת, כל כך התרגש הילד עד שרצה תיכף ומיד ללבוש את הכתונת ולצאת עמה לרחוב העיר להראות לכל את הודו ותפארתו... כחתן יכהן פאר... אמנם אמו לא הסכימה לכך אלא אמרה לו שלכבוד 'ראש השנה' יזכה בבגד החדש. בקוצר רוח המתין לראש השנה, ולבש את הבגד בשמחה עצומה ויצא לבית הכנסת, אך לדאבון ליבו לא היה אחד ששם ליבו ליתום האומלל שכה שש ושמח עם הבגד החדש... והרגיש שחרב עליו עולמו ממש ונפלה רוחו עדי תהום... וכמעט שהחליט לעזוב את 'כרם בית ישראל', אלא שאינה ה' לידו וראה התקהלות גדולה ברח' רלב"ח בסמוך לבית המדרש דחסידי גור, לשם הגיעו המון עם תושבי עיה"ק ירושלים ת"ו לזכות לקבל ברכת 'לשנה טובה' מאת הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, והחליט שאף הוא רוצה לעבור אצל הרבי, והבחין בו ה'בית ישראל' מרחוק, וברגע כמימריה קלט את הילד והבגד ואת לבבו השבור ורצוץ, ומיד הגביה הרבי את 'בית הצוואר' (צווארון) של כותנתו והראה לו בעיניו על בגדו, ומסיים אותו ראש ישיבה, שהשתתפות זו בעומק הרגשותיו חממה את ליבו ונתנה לו א שטיק חיות (זריקת חיים) ממש, ורק מכוחה הגיע להיכן שהגיע, וכל התלמידים שהעמידו ומוסדות התורה שפתח המה רק בזכות נתינת הלב של הרה"ק זי"ע...
לד. פעם נודע להגאון רבי אברהם געניחובסקי זצ"ל על אחד מגדולי הדור שליט"א שנחלה והגיע לבקר את החולה, אך כשנכנס לביתו נתברר לו כי בחסדי ה' כבר הבריא החולה... אמר לו רבי אברהם, נזכר אני במעשה שהיה

התפעלות למעט יגונו ואנחתו ולחוק לבו הנשבר ככל האפשר, ולזה האריך הכתוב ואמר אשר בקרבך, וכלשון הכת"ם, היינו נתונים נתונים המה בקרב לבך לה אשר אתה משתתף בצערן ומצפה לשמח אותם, ובשמחתם ישמח לבך גם אתה.

בפרשתן (טו ה), 'כי פתוח תפתח את ירך לו... די מחסורו אשר יחסר לו' ואמרו חז"ל (כתובות טו:) אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, פעם אחת לא

עם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שהרבנית היתה טוענת כנגדו מדוע אין הרבי שומר על הבריאות, הרי הוא ממעט עד מאד במאכל וכמעט שאינו נותן תנומה לעפעפיו, כיצד יתקיים הגוף הלאה, ענה לה ה'חידושי הרי"ם', מדוע אביך בחר בי לחתן, כי מה שאחר מספיק ללמוד ביום אני מספיק בשעתיים, כמו כן מה שאחר צריך לישון לילה שלם, לי מספיק שעה אחת... וכך כיוצא בדבר התקיים במר, מה שלאחרים היה לוקח להבריא במשך שבועיים ימים, הרי הרב עשה זאת בתוך יומיים...

החזיר לו אותו גאון ב'מעשה' אף הוא, הרבנית של בעל ה'שואל ומשיב' זי"ע היתה פקחת ביותר והיתה סוחרת באריגים, פעם סיפרה ל'שואל ומשיב', שרימו אותה בהרבה כסף והצטערה מאד על מה שהפסידה, הגאון הקשיב לדבריה אך אחרי כמה דקות ראתה שהוא כבר יושב ועמל בתורה כאילו לא קרה דבר, פנתה אליו אשתו בטרוניא, כיצד כלל לא אכפת לך מההפסד הגדול שהפסדתי, איך זה שאתה ממשיך בלימודך כאילו לא אירע דבר, השיב לה בעלה הגדול, מדוע אביך בחר בי לחתן משום שמה שאדם אחד מספיק ללמוד בשבועיים אני מספיק בזמן מועט, כמו כן מה שאחר מצטער על ההפסד הגדול זמן רב, לי לוקח כמה דקות ואחריהם אני מתאושש...

בצאת ר' אברהם געניחובסקי מהבית, נענה ואמר, הסיפור שסיפר לי הגאון עדיף מהסיפור הראשון שלי עם החידושי הרי"ם - במוסר השכל הטמון בו. וביאר, כי הנה באמת הרי ה'שואל ומשיב' שכולו היה שקוע בעמלה של תורה יומם ולילה בלי הפסק כל ימי חייו, ולא היה לו שום שייכות עם הנאות עולם הזה, הרי היה יכול היה להשיב לה לפי שפתו והשגתו, מה יש לנו מכסף, כיצד ומה יש להצטער על עולם חולף, ומה יש לך ולי לעשות עסק מכר, הרי טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף. מדוע באמת השיב לה תשובה אחרת, משום שהבין שגם אם הוא עצמו מרגיש כזאת, הרי הרבנית אינה לומדת תורה ואין הרגשותיה כהרגשותיו, וכיוון שכך, מצא את הדרך הנכונה, להשיב לה תשובה ולפייסה ולרצות את דעתה, שגם היא תבין, ולכן השיב לה כנ"ל.

ומכאן יש ללמוד כי אם פלוני שומע אדם עם מצוקה ח"ו אין להשיב לו מה שהוא היה משיב לעצמו במצב כזה, נו, זה כלום... ממה אתה עושה 'עסק'... וכיוצא בדבר, כי לפעמים אף אם אצל עצמו לא נחשב הענין לצרה, אבל אצל חברו נחשב דבר זה לצרה גדולה הגורמת לו ל'יגון ואנחה' קשים, לכן יש להתאמץ, למצוא את התשובה המתאימה לחברו, כפי מה ש'דעתו' משגת, מה שיפייס את דעתו.

והוסיף רבי אברהם זצ"ל, באמת ידוע, שגם הטיפש הכי גדול, במה שנוגע לצרכו וענינו מוצא את הדרך החכמה הטובה ביותר כדי להשיג את מבוקשו, כמו כן אם ירגיש אדם באמת את דאגת חברו גם יידע להשיב לו בדיוק מה שצריך לשמוע ורוצה לשמוע... (מובא ביאגן הסהר).

לה. מעשה באיש יהודי שנולד לו בן במזל טוב, הלה רצה לקרוא לרך הנולד על שם אביו שנלב"ע כמה חדשים קודם לכן, אבל ב"ב לא הסכימה, וטעמה ונימוקה עמה, כי לפני זמן מה נפטר לאחד משכניהם (שדרו באותו בנין) ילד קטן שהיה קרוי בשם זה, והיא חוששת שיש בשם זה 'מזל רע', ועל כן היא יראה וחוששת לקרוא לבנם בשם 'נורא' שכזה... האב ניסה להסביר לה שהכל דמיונות והבלים, ובוודאי לא השיב הילד את נשמתו מחמת שקראו לו בשם זה... ואין לחשוש לקרוא לבנם בשם זה, ואדרבה, 'כיבוד אב' יש בדבר, אך היא עמדה על שלה, בלית ברירה נמנו וגמרו לשאול את הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, וככל אשר יאמר כן יהיה. הלך האב אל הגרש"ז וספר לו כל ה'דין ודברים', וכך הייתה תשובת הגרש"ז - שלא יקראו לרך הנולד בשם זה, והוסיף לבאר את ה'פסק', כי באמת אין כאן שום 'בית מיחוש', ואין ממה לפחד, אלא, שאם אכן יתנו לילד את השם, אזי בכל עת שישמעו השכנים שהם קוראים לילד בשמו יעלה בזכרונם אותו בן יקיר שהיה להם, ויתחמץ לבבם ויצטערו... וכמה יש לנו ללמוד מדרכו ומהילוך מחשבותיו, לחשוב ולהתבונן על כל הסובבים, ולא להיות שקוע כל היום רק בעצמו...

באר הפרשה - פרשת ראה

רגילותו ב'עבד שירוץ לפניו', ואף ש'נשיא' היה, מכל מקום 'פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה', ומותר הוא - ואף מחוייב, לרוץ לפניו להצילו מאבדון.

מכאן נלמד חשיבותה של גמילות חסד, הן בגוף הן בממון. להעניק איש לרעהו עד כמה שידו מגעת, ויזהר שלא לזלזל באדם מישראל יהיה מי שיהיה, ולא עוד, אלא יכבדנו בכל הכבוד הראוי לו, ואף שה'כבוד' דמיון הוא לו, מכל מקום לגבי רעהו אסור לו לחשוב כן, אלא יכבדהו בכל הכבוד שבידו לכבדו לה'.

מצא עבד לרוץ לפניו, ורוץ לפניו שלשה מילין. והקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, דבשלמא מה שנתן לו סוס לרכב עליו ניחא, אך מה שרוץ לפניו בעצמו צריך ביאור, כי הלל הזקן נשיא בישראל היה, ואסור לו לבזות עצמו - לרוץ לפניו עני בכדי למלא אחר שיגיונותיו שהתרגל שעבד ירוץ לפניו לו הדרך.

אלא מוכח מכאן, שיש להתייחס להרגשותיו של הזולת לו בגדר של 'פיקוח נפש', ואף הלל התייחס אל אותו עני כנכנס לגדר סכנת נפשות באם יחסר לו

לו. על שולחנו של הגה"ק ה'מטה אפרים' זי"ע התאחדו תורה וגדולה גם יחדיו, תחת בעלותו היה בנק גדול, בו היו מפקידים מעות ואף היה מלווה סכומים גדולים לכל דורש ומבקש. ביום מן הימים נכנס אליו יהודי עני ואביון וביקש שילוה לו סכום גדול למשך מחצית שנה, ה'מטה אפרים' הגיש לו את טופסי השטרות שירשום עליהם את פרטי ההלוואה, ובתחתיתו אף מקום החותם של הלווה ושל ערב נוסף שעליו לחתום שהוא ערב בעד סכום ההלוואה. לאחר רגעים החזיר לו העני את השטר, הביט ה'מטה אפרים' על מקום חתימת הערב, וראה שהעני (שאיש לא היה מוכן לחתום עבורו ערבות) חתם בעצמו במקום הערב בלשון הכתוב 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות', כאומר, הקב"ה שלא חסר לו מאומה הוא יהיה ערב בעדי לכלכלני בסכום גדול זה. נכמרו רחמיו של ה'מטה אפרים' על אותו עני ונתן לו את מלוא הסכום, שמח העני והלך לדרכו.

כעבור מחצית השנה באחד הימים חש ה'מטה אפרים' ברע, ע"כ הלכה הרבנית לעסוק ב'עסקי הבנק' תחתיו... משחזרה מן הבנק, שאלה ה'מטה אפרים' על כל פעלה באותו היום, בין הדברים סיפרה לו שהגיע פריץ גדול ולווה סכום אדיר, תמה ה'מטה אפרים' ומהיכן היה לך את המעות והרי אין כעת בקופת הבנק סכום גדול כ"כ. ענתה האשה, שהגיע יהודי אחד ופרע הלוואה אשר היה חייב להם, ומהסכום הזה היה לה להלוות את הפריץ מעות. מכיוון שלא זכר ה'מטה אפרים' שאמור היה להיכנס סכום כזה בזה היום, בחן ובדק בפנקסיו ומצא שאכן היום הוא 'זמן פרעון' של אותו עני. ויען המטה אפרים ויאמר, חושדני כי לא ה'לווה' פרע את חובו, אלא אליהו הנביא אשר בא הנה לפרוע 'ערבותו' של 'בעל הממון', חקר המטה אפרים את הרבנית האם אותו היהודי בא לפרוע חובו, ותען ותאמר, לא, אלא יהודי אחר בא ופרע... מכיוון שכן עשה ה'מטה אפרים' חשבון לנפשו מדוע לא זכה לראות את אליהו הנביא, וגמר אומר שכך עלתה בידו מכיוון שאף לאחר שהבין את מצוקתו של העני ביקש ממנו 'ערב', ולא נתן לו תיכף את כל המעות בתורת מתנה...

לז. הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל נשא פעם מדברותיו בישיבת חוג חת"ס בב"ב, וכה אמר, הבה ואספר לכם 'כבוד' מהו, בשנת תרצ"ו נתמניתי לשמש כ'מגיד שיעור' בישיבת מיר בליטא, והיה הדבר בשנתו האחרונה של המשגיח הגאון ר' ירוחם זצ"ל. באותו זמן הקים ר' ירוחם את ישיבת מיר שבארה"ב, ביום מן הימים דיבר ר' ירוחם בשבח הישיבה שהוקמה בארה"ב - וכה אמר, היום קיבלתי 'טעלעגראם' (מברק) מהישיבה שבארה"ב, ושם נכתב כי בני הישיבה לומדים בהתמדה נפלאה, בריתחא דאורייתא וזה באחרונה ישבו והתעמקו במשך יום ומחצה אודות אחד מחידושי של ר' חיים, והנה, לקח לי לערך שני דקות עד שהבנתי כי האף אומנם ששמי הוא ר' חיים, אך בזו הפעם לא הייתה הכוונה לחידוש שלי, אלא להגר"ח מבריסק זצוק"ל.

המשיך ר' חיים ואמר, מורי ורבותי, מה אומר ומה אדבר - כל כך מתרחב לבי משמחה בכל עת שהנני נזכר מאותם שתי דקות... וללמדך, כבוד מהו, דמיון הבל ותעתועי שווא... ואם תשאלוני, אם כן הם פני הדברים, מדוע ברא הקב"ה בריה כזו ששמה כבוד, תשובתכם, כדי שניתנה ונעניק לאחרים את כל הכבוד...

בהאי ענינא, סיפר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל - מעולם לא ידעתי 'כבוד' מהו - ועד היכן הדברים מגיעים, עד שהלכתי פעם ברחובה של עיר לפנות בוקר, וראיתי את 'מפני האשפה' בעבודתם, והנה, כך היא דרכם, אחד מקרב את פח האשפה אל הרכב המפנה, ורעהו עומד על גבי הרכב ומכניס את האשפה אל תוככי הרכב, אין כל צורך להסביר איזה גדולה וכבוד יש בעבודה בזויה זו... אך מכל מקום, עובדים הללו מרגישים כי העמידה על גבי

הרכב חשובה יותר מקירוב הפח אל הרכב. בעוברי ליד הרכב, נענה אלי זה הפועל - שלום כבוד הרב, אל יתמה הרב בראותו כי אני הוא המקרב את הפחים, כי באמת יש לאל ידי לעמוד על הרכב, ומה שעדיין הנני זה שמקרב את הפחים, אינו אלא כי הנני בורח מן הכבוד... אז הבנתי דמיונות של כבוד מהם.

כתב ב'מכתב מאליהו' כי כמו שמשחק שעשועי התינוקות כולו דמיון ואין לו שום אחיזה במציאות, כאשר נחזה היאך שהתינוק יקח איזה תיבה וידמה בנפשו שהיא ספינה השטה בלב ים והוא עצמו 'רב החובל' המוליך ומביא את הספינה כרצונו מהכא להתם ומהתם להכא, כיוצא בו ממש הם משחק שעשועי ה'גדולים', אלא מאחר שכבר בגרו, ישתנה המשחק לדברים ש'כביכול' גדולים הם, והוא ענין הכבוד - שגם זה כולו דמיונות - שמחשב את עצמו כגדול וחשוב יותר אם ישב ב'מזרח', או אם יכבדוהו ב'כיבוד' פלוני וכדו', והרי ממש כאותו 'רב החובל' שבשעשועי התינוקות...

עוד מענין הכבוד, המשיל הגאון 'בן איש חי', פעם עיטר בעליו של 'חמור' את חמורו בעשבים וורדים המדיפים ריח טוב למרחוק, והיה החמור מהלך ברחובה של עיר וכל העוברים ושבים מתקרבים אליו להריח ריחו הטוב. לעת ערב בשוב החמור אל הרפת, סיפר בהתרגשות לכל רעיו, ידידיו ובני משפחתו כי הכל מכבדים אותו בכבוד מלכים... והנה למחרת היום, העמיס הבעלים על גבו של חמור 'אשפה' לרוב, ושוב היה החמור מהלך ברחובה של עיר, אמנם, עתה נהגו בו העוברים ושבים כ'מנודה', והרחיקו את עצמם הרחק הרחק מד' אמותיו, מרוב הצחנה והריח שנדף מאתו. כששב החמור אל הרפת, סיפר שוב למשפחתו ביותר התרגשות, כי כל כך נכבד וחשוב הוא, ש'סתם' עוברים ושבים מתפחדים ממנו, ועומדים במרחק ממנו לרוב יראת הכבוד שהם רוחשים לו...

והנמשל, פעמים ורואה העשיר או בעל שררה איך שהכל מכבדים אותו או חרדים למוצא פיו, ידע נאמנה, שאין בזה כל כבוד למהותו בעצמו, וכל הכבוד אינו אלא למעותיו או לכח שררותו - דוגמת החמור שמכבדים אותו עבור משאו.

לח. ידוע מאמר העולם מדוע 'מצורע חשוב כמת' (נדריים סד:), מאחר ש'בדד ישב מחוץ למחנה מושבו', הרי אין לו נפש חיה שתחשיב ותעריך אותו, חיים כאלו - למיתה ייחשבו. וכבר אמר החכם, שבהבטה מקופיא נראה לבני אדם כי הגרוע ביותר - שידברו עליהם לשון הרע וכיו"ב, אבל אמר החכם, כי באמת אינו כן, כי הגרוע ביותר לנפש האדם, כשידע שאינו חשוב למאומה בעיני הבריות - עד שאפילו אינו שווה שידברו עליו...

וכך כתב בעל ה'קונטרס הספיקות' בהקדמתו לספרו של אחיו 'קצות החושן', אף אם יתעלה האדם למדריגה גבוהה עד מאד, שיעלה ויבוא השמימה בחיים חיותו, לא יתענג מזה עד שירד לעולם הזה ויספר כל זאת לקרוביו וידידיו, ללמדנו, כי זה כל האדם.

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: זכות הצדקה

פרשת ראה

בס"ד | גיליון מס' 394

= מיהו המסתורי שהעניק צרור כסף בשלוש מדינות שונות ונעלם? =

נתון תתן לו... (ט"ו, י)

אם נרצה להבין את הדברים, נוכל להמשיל זאת לאדם שפונה אליו מאן דהוא, ואומר לו 'יתן לפלוני מאה דולר, ואני אתן לך מגד עשרים אלף דולר!' - הרי ברור לכל, שהנותן הוא המרוויח הגדול בעיסקה, שכן הוא נתן רק מאה דולר, בעוד שהתמורה שקיבל על מעשהו גדולה פי כמה וכמה! כך ממש ביהודי הנותן צדקה: בכך שהוא נתן הוא פותח לעצמו את הגישה לאוצר מתנת חיים, והרי אין ספק שהוא הוא המרוויח הגדול מהנתינה, כי הוא זוכה בכפל כפליים!

אחים יקרים, מצוות הצדקה מונחת לפתחנו בכל עת. ככל שנעניק יותר צדקה - מובטח לנו שנתחבר יותר לצינור השפע השמימי, ונקבל הרבה יותר מבורא עולם. ככל שנרבה בנתינת צדקה בשמחה ובטוב לבב, בחיוך רחב ותוך הענקת תחושה טובה בכדי קיים את מצוות הצדקה בשלמותה, כך נזכה להתחבר ל'אוצר מתנת חיים', ולקבל מבורא עולם שפע ברכה והצלחה!

חיי"ם במתנה - תרתי משמע!

משפחת פ. מירושלים אינה משפחה משופעת בממון. מתגוררים הם בדירה קטנה וצפופה בצמוד לכיכר השבת, בקומתו השלישית של בניין מגורים ישן. בדירתם הקטנה מגדלים הרב ח. פ. ורעייתו את משפחתם הברוכה, מסתפקים במועט ושמחים בחלקם. בעוד כשבועיים ימים אמור אחד מבני המשפחה להינשא, ובאופן טבעי הדבר מכביד את הלחץ הכלכלי בבית, אלא שלפני כשבועיים ימים נוצר מהפך משמעותי במצבם הכספי, כפי שיוספר:

יהודי יקר ואמיד מוויליאמסבורג שבארצות הברית הגיע ארצה, והתארח בשבת בירושלים. מעודו ידע והכיר שבירושלים של מעלה מתגוררות משפחות יקרות, המגדלות צאצאים רבים בלי עין הרע מתוך אושר ושמחה, למרות היותן נטולות אמצעים. בביקורו הנוכחי פנה אל מכרו - הרב מ. ו., וביקש ממנו כי ימצא לו משפחה שכזו, חפץ הוא לבקר במשפחה המונה ח"י צאצאים ומעלה...

הרב מ. ו. ערך בירור מהיר, ועד מהרה גילה כי משפחת פ. המתגוררת כאמור בסמוך לכיכר השבת, עונה לקריטריון המבוקש. היא מונה 18 צאצאים בלי עין הרע, התורים אינם משופעים באמצעים, ולמרות זאת מגדלים הם את ילדיהם מתוך שמחה ואושר. האורח מחו"ל ביקש לבקר בביתם, והתקבל במאור פנים. התברר כי האב אינו בבית בשבת הזו, אבל הילדים - כולם כאן, בלי עין הרע!

הוא ביקש לעמוד על סוד האושר הגלום בחיי משפחה כזו, וקשר שיחה עם הילדים ועם האם. התברר לו כי לא כיחוד ממנו דבר - המשפחה אכן מונה 18 צאצאים, הם מעולם לא

זכו בפיים, חיים הם חיי דוחק, ולמרות זאת - מאושרים ושמחים בחלקם. האורח כה התרגש מהמחזה, עד שפסק את פסוקו על אתר:

'במוצאי שבת - אני מפקיד בחשבונכם \$18,000. אלף דולר כנגד כל ילד. ח"י אלפים!'

האם הודתה על המחווה הבלתי צפויה, והאורח העשיר הודה על הביקור שטלטל את נפשו וטבעו בו את חותמו. הוא באמת רצה לבצע כבר במוצאי שבת את ההעברה שהבטיח, אלא שאז קרה מה שקרה - - -

הרצון של כל יהודי, הוא לזכות להתחבר לצינור השפע השמימי, בעזרתו ניתן לקבל מבורא עולם ברכה והצלחה בכל מעשי ידו. יודעים אנו ומבינים, שחיבור חזק ואיתן לשפע השמימי יעניק לנו את כל מה שאנו זקוקים לו: הצלחה רוחנית, התעלות בעבודת ה', בריאות איתנה, נחת מהילדים, שמחות בלב שמח, פרנסה ברווח, חיים טובים ומאושרים.

חז"ל מגלים במדרש, כי לבורא עולם ישנם מגוון דרכים להשפיע טובה וברכה, כאשר כל יהודי מתחבר לאחת או יותר מדרכי השפע השמימיות, באמצעותה הוא זוכה לקבל את השפע שלו. משה רבינו, בשהותו בשמי מעל, ביקש לברר מהו צינור השפע הטוב והכדאי ביותר, ובורא עולם גילה לו את הסוד:

בראש הרשימה של צינורות השפע נמצא 'אוצר מתנת חיים'. זהו האוצר הגדול ביותר, מזכה הוא בקבלת שפע שמימי במתנת חיים של ממש, ללא קשר למידת הזכויות והחובות של האדם. אם בדרך כלל ידענו שהאדם מקבל שפע ברכה מלמעלה אך ורק לפי פעולותיו ומעשיו, הרי שזכיה ב'אוצר מתנת חיים' הינה דרך עוקפת - לקבל אוצרות שפע משמים במתנת חיים, כי זהו צינור המבוסס על רחמי הבורא ורצונו לתת מתנת חיים לברואיו.

עתה, השאלה הבווערת היא איך זוכים להתחבר ל'אוצר מתנת חיים' בצורה המיטבית? אם למדנו שצינור שפע זה הוא המוביל והרצוי ביותר, הרי שכל אחד מאיתנו שואף להתחבר אליו. איך עושים זאת כראוי? איך גורמים לכך שנושפע - במיטב שבמיטב - מצינור זה בדווקא?!

הרה"ק בעל העבודת ישראל ז"ע מגלה, כי קבלת שפע מ'אוצר מתנת חיים' מבוססת על כך שהאדם מפעיל 'אוצר מתנת חיים' משלו. כלומר: בדרך כלל - אדם נותן משלו רק כשהדבר משתלם לו, או כשכך מקובל ומתחייב, כגון אדם שרוכש חפץ או מעניק לילדיו, הוא עושה זאת כי משתלם לו לשלם בגין חפץ כזה או אחר, או כי מקובל הדבר שהאב מעניק לילדיו. אלו 'נתינות' שאדם נותן מתוך הגיון בריא, לא מתוך רחמים או חשק לתת מתנת חיים.

לא כן באדם הנותן צדקה לעני: הרי הוא לא חייב לעשות זאת, וזה גם לא משתלם לו. וכשלמרות זאת הוא נותן - הרי הוא נותן בבחינת 'מתנת חיים'! וככל שהוא נותן יותר 'מתנת חיים' של צדקה וחסד - כך הוא מתחבר יותר ל'אוצר מתנת חיים' של בורא עולם, ויכול הוא לקבל ממנו רוב שפע!

על כגון דא אמרו חז"ל 'יותר משבעל הבית עושה עם העני - העני עושה עם בעל הבית'. שמעתי ממורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה שליט"א שהעמיק בדברים אלו ופירש, שבעוד האדם הנותן צדקה בטוח שהוא עושה טובה גדולה לעני - שהרי הוא מחיה אותו בתרומתו - אין הדבר כן, אלא:

העני גומל טובה עם הנותן יותר מהטובה שהנותן גומל עם העני! כי באמצעות הנתינה לעני נפתחים לנותן שערי השפע מ'אוצר מתנת חיים', וזוכה הוא להשפעה ברוכה של חיים, בריאות, נחת ופרנסה - הכל בזכות נתינתו לעני! הרי אומר: הנותן 'מרוויח' פי כמה וכמה יותר ממה שהעני 'מרוויח', כי בנתינתו מתנת חיים לעני זוכה הוא שייפתח בפניו 'אוצר מתנת חיים', באמצעותו יקבל שפע רב!

סגולה בדוקה ומנוסה!

בשבת הנוכחית, שב"ק פרשת ראה, יחול ראש חודש אלול, הפותח את 40 ימי הרחמים והסליחות המסתיימים ביום הכיפורים הבעל"ט. המקור לכך שישנה סגולה לעורר רחמי שמים על ידי תפילה רצופה במשך ארבעים יום - הוא בארבעים הימים הללו, בהם משה רבינו עמד לפני בורא עולם בתחינתו למען עם ישראל, עד ששמע את המילים 'לחתי כדברייך' - ביום הכיפורים.

זה הזמן להזכיר את הסגולה שפורסמה בגיליון זה בפרשת 'בהעלותך' - גיליון מספר 384, ובתקופה האחרונה אנו עדים לרבים שקיימוה ונושעו בה. שלושה מעוכבי שידוך המוכרים לנו באופן אישי ביצעו את הסגולה, והמה מעידים כי נושעו בעזרתה! וזה דבר הסגולה:

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד, היה איש מופת של עבודת ה', שזכה ועלה ונתעלה במוות קדושים על קידוש ה' בשנות השואה, ביום י"ג בסיון תש"ד. הדלקת נר, אמירת פרק תהלים וטבילה במקווה לזכות נשמתו, ולאחר מכן לבקש בקשה אחת במשך 40 יום רופים - הינה סגולה בדוקה ומנוסה לישועה!

כאמור, סגולה זו פורסמה בגיליון זה לפני כחודשיים וחצי, וכבר שמענו על רבים שביצעו את הסגולה ונושעו. לא מדובר בקסם, אלא בשילוב מנצח של זכות הצדיק, מעשה טוב כהדלקת נר וטבילה במקווה, בקשה נרגשת באמירת פרק תהלים ככוונה, וקיום כל זאת במשך 40 יום רופים במסירות ובעקביות. רבים עשו והצליחו, נסו גם אתם ותבשרו לנו בשורות טובות!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקח"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פּרָץ ז"ל בר' מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

לילות אמבולנסים החרידו את מבואות העיר העתיקה, וכוחות הביטחון עברו חיש למצב חירום. מחבל שונא ישראל הגיע לאיזור, ופתח בירי חי לעבר עוברים ושבים ברחוב. בניסי ניסים איש לא נהרג, אבל מיודעינו האורח מחו"ל - היה בין הפצועים קשה, שהובלה לבית החולים ושם הורדם והונשם...

בני המשפחה מיהרו למיטת אביהם, כשהרופאים מתמסרים למענו ופועלים כדי להציל את חייו. רבים טובים קרעו שערי שמים בתחינה לרפואתו של האורח היקר, שהתברר שהוא יהודי גומל חסד ומחזיק תורה, שרבים חייבים לו הכרת הטוב עמוקה. אולם מצבו הרפואי היה מסוכן מאוד...

ואז, אחד המלווים סיפר את שאירע בשבת החולפת, וכי האורח הבטיח מתת יד הגונה למשפחה אצלה ביקר. בני המשפחה מיהרו לאתר את המשפחה, ומיהרו עוד יותר להעביר לחשבונה \$18,000, צדקה בטרתה למשפחה ברוכת ילדים העומדת טרם נישואי בנה בעוד כשבועיים...

5 דקות חלפו, 5 דקות בלבד!

ואביהם התעוררו! 5 דקות לאחר שההעברה הבנקאית בוצעה - האב הנדיב שהבטיח את התרומה התעורר והחל לחזור לעצמו. בשעת כתיבת שורות אלו עודו מאושפז בבית החולים, אולם המהפך במצבו התחולל 5 דקות לאחר שמשפחה הזקוקה לעזרתו חוותה מהפך כלכלי משמעותי, כשהועברו לחשבונה 18,000 דולר!

את הסיפור לפרטיו קיבלנו מהרב יעקב פריימן הי"ו מבית שמש, המכיר את המעורבים בו בהיכרות אישית. 68 מדרגות כמניין 'חיים' טיפס הגביר לבית המשפחה, כשהוא מבטיח להם בביקורו תמיכה בסך ח"י אלפים דולר. וראו זה פלא: הוא זכה בחייו שלו במתנה, מיד לאחר שהתרומה הועברה לנמעניה!

אחים יקרים, סיפור מפעים זה פותח לנו צוהר חדש להבנת המושג 'צדקה תציל ממוות'. הנה כי כן, מחבל בן עוולה יוצא לפגע, וזממו כמעט עולה בידו. הוא מצליח לפצוע קשה מאוד יהודי יקר מחו"ל, אך נדבת הצדקה של אותו יהודי עומדת לו ומצילה את חייו, ובעזרת ה' הוא גם יבטיח לחלוטין בקרוב בזכות הצדקה והתפילות הנישאות לרפואתו השלימה של הרב יהושע צבי בן סערל הי"ו.

הבה נאמץ את הכלי הזה, הבה נזכור כי הצדקה היא 'ביטוח חיים' העומד לנו בפני כל משחית ומפגע. בעולם סוער ורוגש כשלנו, אין כמו הצדקה לעורר רחמי שמיים, לפתוח לנו שערי חיים וחסד, שערי ברכה וסייעתא דשמיא. הבה נאמץ את נתינת הצדקה בכל לב, הבה ניתן ככל יכולתנו ויותר מכך, כי הצדקה היא הכח העומד לנו, בזכותה ניצל מכל צרה וצוקה, ונזכה לרוב שפע וברכה!

דמות המופת שחוללה נס משולש

דמות מופת של צדקה וחסד היה הרה"ח ר' יהושע גוטווין זצ"ל מבני ברק. מדי יום ביומו, עם סיום עמלו לפרנסתו, נהג לכתת את רגליו בכדי לגייס כסף ומוצרי מזון לנזקקים, וגם כדי לחלק אותם במסירות. בנוסף, הקים מעון לגלמודים ונזקקים, בו העניק להם פינה חמה, מקום ללון, ומזון חם וטרי להחיות בו את נפשם.

ר' יהושע נהג להתפלל בבית המדרש דחסידי טשערנוביל בבני ברק, שם הכיר את האדמו"ר ז"ע ולהבחיל"ח את בנו - כ"ק האדמו"ר מטשערנוביל-אשדוד שליט"א. באחת הפעמים, סיפר האדמו"ר שליט"א לר' יהושע, כי הוא מתענד לנסוע לאנטווערפן ולהיכנס אל הרה"ק רבי יענקלה מפשאורסק ז"ע, ור' יהושע הפטיר: 'נא הזכר אותי אצלו!'

האדמו"ר שמע את הדברים, אולם לא הכיר או ידע על קשר בין האדמו"ר מפשאורסק לר' יהושע גוטווין. לתומו חשב, כי ר' יהושע מבקש להזכיר את שמו אצל אחד מצדיקי הדור. הוא לא העלה על דעתו מה יקרה כשיזכיר את השם ר' יהושע גוטווין אצל הרה"ק רבי יענקלה ז"ע...

עם כניסתו למעונו של האדמו"ר מפשאורסק, ובהעלותו על דל שפתותיו את שמו של ר' יהושע - נפעם לראות כי הרה"ק רבי יענקלה נסער ונגרש, והוא מגיב על אתר בשאלה: 'המכיר אתה את ר' יהושע? האם עדיין עוסק הוא בחסד וצדקה? מה מעשיו כיום?!' - ועל אתר, הבין האדמו"ר מטשערנוביל-אשדוד שליט"א כי דברים בגו, והוא השיב כי ר' יהושע חי וקיים, מרבה לעסוק בחסד וצדקה, ולבו פתוח לכל אומלל ונזקק...

'אספר לך סיפור אמיתי, שאם הייתי שומע אותו ממישהו - הייתי אומר שהוא דמויני. אך אני יכול להעיד עליי' - פתח האדמו"ר מפשאורסק, וסיפר:

היה זה לפני עשרות שנים, בגליציה המשוועדת לרוסיה הקומוניסטית, עוד לפני מלחמת העולם השנייה. קשה לתאר את מצוקת היהודים באותה תקופה, כאשר השלטונות הצרו את צעדי היהודים עד מאוד, וקיום תורה ומצוות היה כמעט בגדר בלתי אפשרי. לצד זאת סבלו היהודים מרדיפות וגזירות קשות, וחייו דוחק ועוני. כל יהודי היה שרוי במלחמה קיומית על מחייתו שלו, וגם אם העלה בדעתו לתמוך באחי - ידוע ידע היטב שהשלטונות יתכללו לו...

אולם סבו של ר' יהושע גוטווין החליט למסור את נפשו. הוא הקים 'מפעל חסד' מחתרתי, ועמד בנאמנות לימין כל נצרך ונזקק, כשלצידו בנו - אביו של ר' יהושע, ונכדו - ר' יהושע בעצמו. שלשלת הדורות הזו עמדה מאחורי 'מפעל הצדקה' המקומי, שלא היה לו שם ולא לוגו, לא מוקד התרומות ולא מחסן מוצרים, רק לב טוב וחסד העומד הכן לעזור לכל יהודי, גם במסירות נפש של ממש!

הימים ימי דוחק, ובני המשפחה התקשו להשיג מימון לפעילותם. במסירות נפש של ממש גייסו פרוטה לפרוטה, ושלחו את ר' יהושע לשוק - לנסות לגייס עוד כמה פרוטות, ולרכוש בהם מוצרי מזון. למרבה הפלא, למקום הזדמן יהודי בעל הדרת פנים, אשר ניגש לר' יהושע והעניק לו צרור כסף. ר' יהושע לא הרבה לחקור, ידוע ידע בברוסיה אנשים לא מנדבים פרוטים על חייהם ומקורות כספם, אלא מיהר ליטול את צרור הכסף ולרכוש בו מוצרי מזון...

באותו שבוע - היתה הרווחה והרחבה ב'מרכז החסד' הקטן. כל נזקק זכה לארוחה חמה ומשביעה, כתוצאה מהקניה הגדולה שר' יהושע ערך בשוק המקומי בעזרת צרור הכסף שקיבל מהאלמוני. גם בשבוע שלאחריו הגיע ר' יהושע לשוק, ושוב - כאילו התורם האלמוני המתין לו בנקודת המפגש, הגיש לו צרור כסף, ונעלם כלעומת שבא...

הדבר חזר על עצמו במשך כמה שבועות, ובני המשפחה הבינו כי יש דברים בגו. הם ביקשו לברר ולחקור מי הוא התורם האלמוני, ונעמדו בכל פינות השוק כדי להתחקות אחריו ולהכירו. אלא שלמרבה הפלא - כל עוד הם ניצבו ב'עמדות הביקורת' האיש לא הופיע, ורק כשהתיישבו ממנו - הופיע בפתע פתאום, הגיש את צרור הכסף, ושב ונעלם...

'גם אני בעצמי, העיד הרה"ק רבי יענקלה ז"ע, הייתי מעורב במצוד בנסיון לגלות מיהו התורם האלמוני, אולם נכשלנו במשימה. שבוע אחר שבוע היינו מחכים לו בפינות סתר ומחבוא ומצפים לראותו מופיע, אולם לא ראינו אותו מעולם. רק לאחר ששבנו הביתה - שמענו כי שעה קלה אחר כך הגיע האיש הנכבד לר' יהושע, הושיט לו את צרור הכסף, ונעלם! כך שהתחלנו לחשוך שמא מדובר באליהו הנביא או במלאך משמים!...' - סיפר רבי יענקלה...

ואז הגיעה ההוכחה: לאחר תקופה, עברה משפחת גוטווין לפראג. גם שם מצאה המשפחה עם מי להיטיב, ועד מהרה הקימה גם שם 'בית תמחוי' שסיפק מזון לעניי העיר. הפלא ופלא - אותה דמות פלאית שהגיחה לשוק באוקראינה, העניקה צרור כסף ונעלמה - הגיחה שוב בשוק בפראג, ושוב הגישה צרור כסף לר' יהושע ונעלמה!

אולם בכך עוד לא היה די: לימים, עלתה משפחת גוטווין לארה"ק, ושוב - היה זה ר' יהושע שנטל על כתפיו לדאוג לנזקקים, כשהוא מקים 'בית תמחוי' בו חילק מזון בהרחבה. למרבה הפלא, האיש המסתורי עלה אתו ארצה!!! - גם בשהותו בארה"ק זכה ר' יהושע לביקוריו התכופים, כשהוא מגיש לו סכומי כסף נכבדים למימון מעשי החסד שלו!

לאחר שנים ארוכות של מפגש שבועי נשגב נטול מילים - העז ר' יהושע לפצות את פיו פעם אחת ויחידה, וביקש את ברכת האיש המסתורי לקראת נישואיו. האיש השיב כי בשבוע הבא יעניק לו מתנה, ואכן, בשבוע שלאחריו הגיע עם צרור הכסף בידו, והגיש לו בנוסף גם את הספר 'שלה' הקדוש, כשהוא מפציר בר' יהושע שיתמיד בלימודו בספר זה.

הרה"ק רבי יענקלה סיים לספר את סיפורו המסתורי של הקשר בין ר' יהושע לדמות הפלאים, והוסיף: 'בתחילה, חשבנו שמדובר באליהו הנביא, אולם לפי המתנה - נראה שמדובר היה בשלה' הקדוש! כך או כך, בזכות מסירותו לחסד וצדקה זכה ר' יהושע להתגלות של צדיק אמת, לחוות נס מדי שבוע כשדמות מלאכית העניקה לו כסף לצורכי החסד שלו!'

האדמו"ר מטשערנוביל-אשדוד הקשיב לסיפור בהתפעלות, וכששב ארצה מיהר לספר לר' יהושע את אשר שמע. ר' יהושע אישר את הסיפור, כשהוא מוסיף אנוחה כבידה: 'למרבה הצער, טרדות הזמן עשו את שלהן. העובדה שגדלתי בעולם של נדודים ומלחמות הקשתה עליי את הלימוד בספר, וכעבור תקופה קצרה פסק האיש מלהופיע!'

סיפור מפעים זה, אשר קיבלנו מבנו של ר' יהושע ז"ל - יבלחט"א איש החסד ר' מיכאל גוטווין הי"ו, מטלטל את הנפש: הנה כי כן, ראו במה זכה יהודי בזכות מסירות נפשו לצדקה וחסד. ושני לקחים בדבר: האחד - שמי שרוצה באמת, ומוכן להתמסר למען המטרה הנעלית, הקדוש ברוך הוא מזמן לו את האמצעים לתמוך בזולתו. והשני - לאיזו דרגה יכול יהודי כזה להגיע, עד כדי מפגש שבועי ניסי עם מלאך פלאי מסתורי!

אחים יקרים! כל יהודי יכול להרבות צדקה וחסד, כולנו יכולים לתת. אין כאן שאלה של 'כמה יש לי לתת', אלא 'כמה אני רוצה לתת'. מי שרוצה וחפץ באמת, מי שמוכן להתמסר להרבות צדקה וחסד - בורא עולם מסייע לו והוא מצליח! וככל שגורבה בצדקה וחסד, ככל שנתת את ליבנו לשמוע אנקת אח נזקק ונפעל להיטיב עמו. כך נזכה שבורא עולם ישלח לנו את ברכתו - בזכויות רוחניות כבירות ונשגבות, לצד שפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידינו!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ראה תשפ"ב

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ישראל, הן לחובה והן לזכות, ממילא, הקב"ה בא ואומר ראה אנכי נתן לפניכם היום דע לך, מה מונח בכף הידיים שלך. לא רק הדברים שקשורים אליך, אלא, גם מה שקשור לכלל ישראל ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה.

אז אתה, במעשה הטוב שלך, במצוה שאתה מוסיף, אתה את כל עם ישראל, מרומם ברוחניות. כך מבארים רבותינו, את הפסוק הראשון בפרשה.

'את הברכה אשר תשמעון ואת הקללה אשר לא תשמעון'

פי' הרה"ק רבי משה לייב סאסובער, שזהו חלק מתוכחתו של משה לבני ישראל, הנה אני מתהלך עמכם זה ארבעים שנה, ועדיין לא הבנתם שעיקר הברכה הוא רק 'אשר תשמעון', ועיקר הקללה הוא רק 'אם לא תשמעון' ח"ו. מה צריך יותר מזה.

לא תאמץ את לבבך (טו, ז)

יש לפעמים אדם הרואה את חברו וידידו במצוקה כספית, וליבו נכמר עליו מתוך רחמים. ועלול להיות מצב שאינו יכול לשאת בליבו הרגשה כבדה זו, ומתוך רצון להפסיק את המועקה אשר בליבו מחמת מצבו הקשה של חברו, הרי הוא מגיש לו סיוע.

מתעורר בהם רחמים, ואחרי הסיוע שמגישים לנצרך, יכולים ועלולים הם שוב להתאכזר עליו.

על זה ועל זה מזהירה התורה: לא תאמץ את לבבך, מלשון "לא תתן ללבך חוזק ואומץ" שהמטרה בנתינת הצדקה לא תהיה אך כדי להסיר את המועקה שבליבך, ובוודאי לא בשביל להתאכזר עליו.

(עפ"י ש"ך על התורה)

בעניין הזה מסופר (מובא ב"אוצרות התורה"): פעם ישב הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל עם תלמידיו ועסק בתורה נכנס לפתע עני לבוש בלואי סחבות וכל כולו מעורר חמלה הוציא רבי מנחם מנדל דינר זהב מכיסו ונתנו לעני שמח העני על המתנה ההגונה שקיבל והלך לדרוכו.

והנה כאשר הלך אותו עני חשב רבי מנחם מנדל לעצמו, הרי מה שנתתי לו את הדינר היה מתוך שנכמרו רחמי עליו ולא לשם מצות הצדקה כפי ציוונו השי"ת שלח מיד לקרוא לעני כאשר שמע העני כי האדמו"ר ביקש להחזירו נבהל ונחרד שמא התחרט האדמו"ר על מה שנתן שמא טעות היתה בידו והתכוון ליתן רק דינר של כסף.

כשהגיע העני הוציא רבי מנחם מכיסו דינר זהב נוסף ונתנו לעני לשם מצות צדקה כמובן שמח העני מאד הוא אזר עוז ושאל את הרבי אם כך היה ברצונו לתת שני דינרי זהב מדוע לא נתנם מתחילה וגרם לו "בהלת שווא"? השיב האדמו"ר למדתי מהפסוק בפרשת ראה שכך עלי לעשות "נתן נתן לו" מדוע כפלה התורה לשון נתינתו אלא ללמדנו שאם נתן לעני בפעם הראשונה מתוך רחמנות עליו לחזור ולתת נתינה נוספת לשם מצוה לתת באופן "שלא ירע לבבך בתתך לו" כלומר לא מתוך צער הלב על המצב של העני אלא לשם מצות הצדקה.

ורעה עינך באחריך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ד' והיה בך חטא: נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ירך (טו, ט-ו)

העגמרא במסכת בבא קמא מביאה על מה שהנביא ירמיה קללם לאנשי ענתות (ירמיה יח, כג) יהיו מוכשלים לפניך וגו' אמר ירמיה לפני הקב"ה רבונו של עולם אפילו בשעה שעושים צדקה הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים (ב"ק טז, ב) והנה יש להבין למה יכשלו בעת נדבת לבם לעזור איש את אחיו בעניים שאינם מהוגנים? וכי היה חפץ באבדן שנאיו?

בספר מנורת הזהב מביא בשם הרה"ק ר"ר זושא זיע"א את ביאור הכוונה בזה, שאדרבה, בזה כוון לברכם, שכידוע הנהגת הקב"ה היא "מדה כנגד מדה", וע"ז שלא יבחינו מי הוא המקבל, ויתנו צדקה אפילו לעניים שאינם מהוגנים, בזכות זה גם הקב"ה יתנם לחסד ולרחמים אע"פ שאינם זכאים וראויים לכך.

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה (יא, כו)

כתב בעל הטורים: "ראה אנכי שבעשרת הדברות וכו'", ויש לבאר, דהנה לכאורה קשה שהרי כלל ידוע הוא ש"שכר מצוות בהאי עלמא ליכא" וא"כ האיך ראה אנכי פירש בעל הטורים ראה עשרת הדברות שפתח באנכי

ויש לבאר דהנה לכאורה קשה כיצד מבטיחה התורה ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה, "היום" דייקא, הא קיי"ל (קידושין לט) דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא?

עוד מקשים המפרשים על עצם הכלל הזה ש"מ בהאי עלמא ליכא, כיצד עובר הקב"ה לכאורה על הלאו של "לא תלין פעולת שכיר" שהרי שכירי יום אנו, ומדוע אינו מקיים בנו "ובימו תתן שכרו"?

מתוך החיד"א בספרו 'חומת אנך', עפ"י דברי הגמ' שם וכן נפסק להלכה (שו"ע חו"מ של"ט, ז) שהשולח שליח לשכור לו פועלים, שניהם אינם עוברים על בל תלין, המשלח - בעה"ב אינו עובר לפי שלא שכרם והשליח אינו עובר כיון שלא עבד עמהם.

ובזה מתרצים דהנה הקב"ה נתן לנו את התורה ע"י משה רבנו שהיה שלוחו, ולכן אין הקב"ה כביכול עובר על 'בל תלין'. אך כל זה נכון לגבי כל התורה כולה אבל "אנוכי" מפי הגבורה שמענו וא"כ על זה חייב הקב"ה לשלם לנו שכר בעוה"ז.

וא"כ י"ל שזה שאמר הכתוב 'ראה אנוכי' כפירוש בעל הטורים ראה עשרת הדברות שפתח באנכי, שהרי אנוכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, ולא ע"י שליח, שבזכות זה נותן הקב"ה לפניכם ברכה היום דהיינו בעוה"ז.

בספר 'חוות יאיר' ביאר בזה את הפסוק (קהלת ד, ט) "טובים השניים מן האחד" שטובים השניים - שני הדברות, ששמענו מן האחד - מן הקב"ה, כיוון שעל ידם מקבלים שכר אף בעולם הזה.

בספר 'ישמח משה' ביאר עם יסוד זה את המדרש "אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה", שעל אמונה הרי מקבלים שכר בהאי עלמא כיוון שזה כלול ב'אנוכי' ולא יהיה לך. ומוסיף עוד, שזהו כוונת הפסוק "צדיק באמונתו יחיה" בכח האמונה וכנ"ל.

והרבי רבי העשיל פירש (בחנוכת התורה) עפ"י את הפסוק בתהילים "אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי וגו' ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". עפ"י הגמ' הוריות שהכוונה על שני דברות הראשונות שנאמרו בדבור אחד, וזהו אומרו "אחת דבר אלוקים" שהקב"ה אמר בדבור אחד "שתיים זו שמעתי" את אנכי ולא יהיה לך, "ולך ד' החסד" שעל שתי דברות אלו עושה הקב"ה עמנו את החסד "כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" שכמו שעשה את המצוה בעולם הזה כך יקבל גמולו בעולם הזה.

(טעם הצבי)

ראה אנכי נתן לפניכם היום (יא, כו)

כל המפרשים דנים כאן על הפסוק הראשון - התורה פותחת ביחיד ראה אנכי, ולאחר מכן, ממשיכה התורה ואומרת נתן לפניכם היום.

שואלים המפרשים כולם - או שהתורה תכתוב ראו אנכי נתן לפניכם היום, או שהתורה תכתוב ראה אנכי נתן לפניך

או שתפתח ביחיד ותמשיך ביחיד, או שתפתח ברבים ותמשיך ברבים.

הרבה תשובות בדבר. בעל-הטורים לבד, יש לו כמה תירוצים בענין הזה, אנחנו רק נזכיר את זה, זה לא הנושא שנעסוק בו. רק נאזכר את הדברים. הדברים, כמדומני, מופיעים גם בכלי יקר, ראיתי את זה גם באזנים לתורה, כולם מביאים את דברי הגמרא (מסכת קידושין מ, א-ב) - ת"ר לעולם ראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות עבר עיניו אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר (קהלת ט-י) וחוטא אחת יאבד טובה הרבה בשביל חטא יחידי שחטא אובד ממנו טובות הרבה ...

ממילא, באה התורה ואומרת לאדם ראה אתה האדם היחיד מעם ישראל אנכי נתן לפניכם לפני כל ישראל ברכה וקללה ובידי כל אחד ואחד מעם ישראל, יש את היכולת, להכריע את הגורל שלו ואת הגורל של כל עם

בזה מפרש בספר צמח דוד את הפסוק "ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון" – הכונה שאפי' שהוא אביון במצוות, וזה כוונת המשך הכתוב "ורעה עיניך באחיך האביון ולא תתן לו" היינו מחמת שתחשיבהו ל'רעה' דהיינו לעני רע ומתחזה, ויעלה בדעתך שלא לתת לו עד כי יזדמן לפניך עני הגון, "וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא" היינו כי יפשפשו ג"כ אחר מעשיך אם ראוי אתה לפי מעשיך להשפיע לך די מחסורך, אולי ימצא גם בך חטא ותגרום לך לקלקל ח"ו השפע.

בספר "דברי נפתלי" מביא סיפור מעניין זה, איזה חסיד היה רגיל לנסוע אל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע וגם נהג לתמוכו, וכששמע פעם אותו חסיד שרבי אלימלך נוסע בעצמו אל רבו המגיד הקדוש הרבי ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע א גמר בלבו מה לי לנסוע אל התלמיד אם אוכל לנסוע לרבו, וקם ונסע למעזריטש.

ומה שקרה, שלפתע חלה הרעה במצבו הכלכלי והוא התחיל לרדת מנכסיו. כיון שכך, שב וחזר לרבו הרבי רבי אלימלך מליזענסק ותינה לפניו את צערו. הסביר לו הרבי ר' אלימלך זי"ע שהעניין הוא כך "כל זמן שתמכת בי בלי חשבונות אם אני ראוי והגון לכך, אז גם מן השמים לא בדקו אחריך, והשפיעו לך כל טוב ברכה והצלחה, ומשבדקת אחרי ומצאת כי ישנם גדולים וטובים ממני אז גם מן השמים מדה כנגד מדה בדקו אם הנך ראוי באמת לעשירות".

(טעם הצבי)

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ירך (טו, י)

הגמ' אומרת במסכת גיטין דף (ז, א) שבאם רואה אדם שמזונותיו מצומצמים שיעשה יותר צדקה ועי"ז יתרבו נכסיו, וכל שכן כשנכסיו מרובין שמחוייב לעסוק הרבה בצדקה.

אבל האדם אומר: עכשיו המצב קשה אני לא נותן כעת, וכשיהיה לי אני יתן הרבה בעז"ה

מספרים שפעם היה כפרי שאירס את בתו לבחור בן תורה. שמע הכפרי על מנהג שנותנים ש"ס לחתן, בירר היכן ניתן לקנות, וירד העירה, לקנות את הש"ס ולשלחו אל החתן, ואכן קנה ש"ס 'עוז והדר' של 'מתיבתא' עבה מאוד, כשרצה לשלוח את הש"ס, נכנס לבית הדואר בעיר, ניגש אל הפקיד וקנה 'בול' בשקל אחד! לקח את הבול והדביק על הקופסא, רשם לכבוד החתן היקר ברח"ז זה וזה, ו...נותן לפקיד "תשלח לי את זה" ורוצה ללכת. אומר הפקיד, רק רגע, שם את זה על המשקל ואומר לו אדוני צריך להוסיף בולים, שואל הכפרי, למה, אומר הפקיד "כי זה כבד וזה שוקל הרבה" ואתה שמת רק בול אחד של שקל, אומר לו הכפרי "תגיד הכל בסדר? ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! מה אתה אומר? החבילה כבידה? נו, אם נוסף בולים יהיה יותר כבד!..."

אומר הקב"ה, אתה רוצה שהסכף יגיע? תדביק בולים! תן לעניים! "כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלוקיך בכל מעשיך ובכל משלח יריך!" ומה אומר האדם? עכשיו קשה, עכשיו החבילה כבידה ואם אני יתן כסף לצדקה הרי החבילה תהיה יותר כבידה!. בא לא נהיה כאותו כפרי נבער...

ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל (יא, כט)

יש כאלו המבארים את מאורעות העולם על פי דברי חז"ל וכדו', ועל כל מה שקורה יש להם הגדרה והסבר מה זה ועל מה זה.

ונראה שטעות היא בידם ביסוד הדברים, כי כשם שישנה תורה שבכתב ואיננו יכולים ללמוד פסוקים לבד, אלא עפ"י חז"ל בתורה שבעל פה, ואח"כ יש לנו את הראשונים והאחרונים, וכך בהשתלשלות מרב לתלמיד, וא"א ללמוד לבד פסוקים בתורה אלא רק באופן של מסורת כזה דווקא - ה"ה לענייננו: כל מעשי ה' בעולם הם כביכול כמו פסוק בחומש, ואי אפשר לקום ולדרוש אותם לבד, כי אין לנו על כך השתלשלות של מסורת התורה. טענה נוספת ישנה כאן, שאין לנו שום הבנה איך התורה מגדירה מצבים בעולם, ולפעמים מתוך פסוקים ניתן להבין שמדובר על מציאות מסויימת, ובאמת המציאות והמצב שעליו מדבר הפסוק שונה לגמרי.

דוגמא לכך היא פרשת אמירת הברכות והקללות על הר גרזים והר עיבל. אנו סבורים שמדובר בשני הרים גדולים וחשובים, שעל אחד מהם נקבעה הברכה ועל השני הקללה, אבל בתוס' במסכת סוטה (לג ע"ב ד"ה מול) מובא מהירושלמי שלא היו שם אלא ב' גבושיות של עפר. הרי לנו כי איננו מסוגלים להבין את המציאות המשתקפת מהפסוקים.

והנה ישנם רבים העוסקים בענין גוג ומגוג, וחושבים על זה או על זה שהוא גוג ומגוג, אבל באמת אין אתנו יודע עד מה. אנו סבורים שתהיה מלחמה גדולה עם אומה חזקה וכדו', אבל באמת אפשר שכלל לא מדובר על מלחמה כזו שאנו קוראים לה מלחמה, ויכול להיות שיהיה איזה מאורע שאנו לא ניחס לו כל חשיבות ובעצם הוא יהיה מלחמת גוג ומגוג, ואין בכוחנו לחקור ולדרוש על כל הדברים הללו שהם מופלאים ורחוקים מהשתגנו.

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגדדו (יד, א)
חז"ל (סנהדרין סח ע"א) מספרים, שבשעה שהוציאו את מיטת רבי אליעזר הגדול, היה רבי עקיבא מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ, והקשו בתוס' הרי דבר זה אסור משום "לא תתגדדו", ותירצו שעל דברי תורה מותר.

ובביאור הענין שמעתי בשם הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שהנה יסוד איסור "לא תתגדדו", נכתב לפני בתורה: "בנים אתם לה' אלקיכם", והיינו שמי שחובל בעצמו כאשר מת קרובו, מראה בזה שמעתי שחסר לו אותו קרוב, חייו אינם חיים, ועל זה אמרה תורה: הרי בנים אתם לה' אלקיכם, איך תאמר שחיך אינם חיים כשיש בורא אוהב קרוב אליך מאוד מאוד! אבל על דברי תורה החסרים - שפיר מותר לאדם לחבול בעצמו, כי באמת כן הוא, שכיון שחסר לו מדברי תורה - שוב חייו אינם חשובים לכלום, ומותר לו אף לחבול בעצמו, וכל שכן שצריך להשתגע בבכיה על ענין זה.

וצריך להבין את ענין הבכי הגדול של רבי עקיבא ויאשו מהחיים על שנחסרה לו תורתו של רבי אליעזר הגדול, ואע"פ שהוא עצמו היה גדול התנאים, וא"כ כ"ש אנו שאיננו לא תנאים ואף לא אמוראים, לא ראשונים ולא אחרונים, על אחת כמה וכמה צריכים אנו להרגיש צרת העדר מקדש ה', והרי אם היה בית המקדש קיים, היינו גם אנו תנאים ממש כפשוטו, שכל עיקר ירידת הדורות היא מפני ש"מלכה ושריה בגוים אין תורה" (איכה ב, ט).

אם כן, איזו צרה נצחית יש לכל אחד מאתנו על העדר מדרגתו בתורה מחמת חורבן בית המקדש, ובאיזו צורה צריך להתפלל על כך.

והנה פשוט וברור הוא שמדרגה זו וצורה זו של תפילה, גדולה היא ונשגבה מאתנו מאוד, אבל באמת כל אחד יכול לנגוע בה ולו במקצת ולהשתמש בה בתפילתו. ואין הכוונה בצעקות ובתנועות חיצוניות אלא בצעקה פנימית, שידע האדם ויבין בשכלו איך שבקשתו לפני הקב"ה חשובה ונמצאת, ובעומק מחשבתו וסתום לבו יצעק צעקה גדולה ונוראה כפי כוחו, וזה דבר לא כל כך קשה לכל המנסה ומתרגל בו.

וכבר כתב רבינו חיים מוולוז'ין זצוק"ל בענין הלימוד, שיכול האדם ללמוד בשעה אחת מה שאחרים לומדים בעשר שעות, והכל לפי רוב הזריזות.

כן הדבר גם בענין התפילה, אם יגיע האדם לרגע של הבנה ורגש נכון, איך שבקשתו לפני הקב"ה נוגעת לו בנפשו וישקיע בזה לכמה רגעים את כל כוחותיו בתפילה, כמשתגע בבקשתו האנושה שרצונו להתקרב אליו ית', או אם נפלה עליו צרה גדולה יתאמץ מאוד לרגע בבקשה לפני הקב"ה, וכל זה בלי שתהיה ניכרת מבחוץ שום תנועה זרה - הנה כמה יקר ונפלא הרגע הזה, ובשעה קלה יוכל להגיע לקירוב גדול מאוד, ולהרבה השגות של אהבה ודביקות וסייעתא דשמיא.

וכשיזכה לרגע כזה, יקבע אותו בלבו וישתדל וינסה בכל כוחו להגיע אליו פעם נוספת עד שיהיה אצלו הרגל וטבע שני, וכך יעלה מעלה מעלה, וכמו שכתוב (הושע יא, י): "אחרי ה' ילכו כאריה ישאג".

(תפארת שמשון)

מאוצרות המגידים

כי פתוח תפתח את ירך לו (ט"ו, יח)

כסלו תש"ז. מיד לאחר קבלת ההחלטה באו"ם על חלוקת ארץ ישראל בין ישראל לערבים - החל הגבול הניצב בין תל-אביב היהודית ויפו הערבית להתלקח. הערבים החלו לתקוף את תל אביב בכל כלי הנשק שברשותם. יום נשמעו קולות היריות שהומטרו לעבר השכונות היהודיות. כוחות מגן שניצבו בעמדות ההגנה שהוקמו בחפזון עסקו כל הזמן בהשבת אש, יום נפגעו אנשים ומספר האבידות היה בעליה. בתי החולים התמלאו בפצועים, אזרחים שלווים, שנפגעו תוך כדי הליכה ברחוב או אפילו ביושבם בביתם.

רבים מתושבי נוה צדק וכרם התימנים נעלו את בתיהם, נטלו מעט ממטלטליהם ונדדו פנימה אל תוככי תל אביב. כך הפכו בין לילה מאות משפחות מסודרות ומבוססות - לפליטים, הזקוקים לרחמים, לבית, לארוחה ולפינת מנוחה. לא היתה אז מערכת מסודרת של קליטת הפליטים, וודאי שלא היה ממון לכלכלתם ולתמיכה בהם, אך מאחר ומדובר בפליטים מן השכונות הסמוכות, אנשים שתל אביב לא מנוכרת להם, הם החלו להתארגן בכוחות עצמם. הם שוכנו בבתי הספר שבעיר, במוסדות ציבור, ובכל מבנה פנוי. משפחות ברי מזל שלהם קרובים וידידים בעיר או בסביבתה - מצאו את עצמם מתארחים אצל קרובים אלה, שפתחו בפניהם את דלתות ביתם, ויחד עם זאת - את סגור ליבם. האחוה וטוב הלב שבאו לידי גילוי בימי מצוקה אלה הוכיחו כי אכן בני ישראל רחמנים בני רחמנים.

והנה משפחה אחת מן הנמלטות הללו, אב, אם, וארבעה ילדים, בחרה לה כמקלט את המרתף של בית רבינו (- הרה"ק רבי ישראל מהוסיטאין ז"ע) שבתל אביב, באישון לילה הם פלשו אליו והביאו עמם מעט ממטלטליהם. במרתף זה, שדלתו פונה לגינת הבית המטופחת מאוחסנים ספסלים ושולחנות אחדים - עודפים מריהוט בית המדרש, חלקם שבורים וחלקם שלמים. מאחר והדלת לא היתה נעולה, יכלו בני המשפחה לפלוש פנימה על נקלה, ללא כל עיכוב וללא כל צורך במאמץ.

היתה זו משפחה מ"נוה צדק", שנמלטה מביתה לאחר חצות הלילה, תחת אש צולבת של האויב. הם חלפו דרך כרם התימנים, שאף היא היתה חשופה לאש, הגיעו לרחוב אלנבי, והתקדמו אל תוך הרחוב ביאליק.

כאן שוטטו בחצרות הבתים לחפש לעצמם מחסה, עד שהגיעו אל בית רבינו וגילו את המרתף שכאמור היה פתוח. בדממה נכנסו פנימה, ובחסות החשיכה סידרו לעצמם מושבים ומשכבים משולחנות ומספסלים. בבוקר, כשבאו המתפללים הראשונים אל בית המדרש, מצאו ארבעה ילדים משוטטים בחצר הבית ובגינה, או אז התברר מעשה הפלישה.

המתפללים נסערו: לפלוש לבית רבינו? עוד הם עומדים ומשוחחים והנה הגיעו הגבאים והמקורבים, והחל דיון קולני - מה לעשות? אך מאחר והגיעה שעת התפילה, ורבינו עמד להיכנס - הוחלט לדחות את המשך הדיון עד לאחר התפילה.

מובן, כי התפילה עברה על חלק מן המתפללים במתח. מחשבות שונות התרוצצו במוחם על דבר פתרון לבעיה שנוצרה. עם תום התפילה התכנסו המתפללים, אלה שזמנם בידם, וביקשו לשמוע מה בפי הגבאים. הצעות שונות הוצעו, וכל אחד מן המתגודדים מצא לנכון להשמיע את דעתו. המשותף לכל ההצעות היה אחד: לסלק את הפולשים! "היתכן" - כך אמר אחד - "לפלוש לבית רבינו?" "האפשר" - כך אמר שני - "שכאן תסתובב משפחה שלימה ותפריע את שלווה רבינו?" "הכיצד" - כך אמר שלישי - "נוכל להשלים עם העובדה שמשפחה חילונית שאינה שומרת מצוות, וילדיה גלויי ראש, ימצאו חסות בצילו של בית המדרש?" "ומה יהיה בשבת" - הוסיף רביעי. כך נשמעו הדעות התמיהות והטרוניות. "אין ספק" - כך סיכם הגבאי - "שצריך למצוא את הדרך לסלקם!"

"לסלק"? - נשמע פתאום קולו של ר' ליפא, שישב מן הצד ולא נטל חלק בוויכוח הסוער. הוא עסק באמירת מעמדות, ועתה, כשסיים, התפנה לדחוס את שני זוגות התפילין ואת הטלית אל תוך שקית בד נושנה, שהיתה קטנה מהכיל את אלה. "לסלק אתם אומרים? לאן? שמא לרחוב? לגשם? לקור? אימרו נא לאן? וכי לא למדנו מהי רחמנות? מהו חסד? וכי אין אנו מכירים את הפסוק 'וחי אחיך עמך'? למה שלא תאמרו: 'לזרוק', או 'להשליך', האין אלו מילים תואמות יותר?"

הקבוצה נדהמה. לא מן הדברים של ר' ליפא, אלא מר' ליפא עצמו. הוא יהודי סמכותי, מרום, מכובד, ומקובל כידען וכאיש המלכד יחדיו מוסר וחסידות. דבריו עצרו מעט את סערת הרוחות ובלמו את יצר הנוגדנות. אט אט חזרה הקבוצה לדיון מתון יותר. עתה כבר לא עסקו ב"סילוק", עתה עסקו ב"התפנות" מרצון, והמשימה הוטלה על ר' גרשון - אחד המתדיינים. תחילה מיאן, ולאחר שהסכים הצהיר, כי הוא יורד

לשוחח עם המשפחה. אומר ועושה. מיד ירד במדרגות היורדות לגינה, סובב את בית המדרש והגיע לפתח המרתף. הדלת היתה פתוחה, ואבי המשפחה נתגלה יושב על אחד הספסלים, ומפניו נבטו העייפות והתלאה. הילדים שהתרוצצו מסביב - צבאו על הפתח, לראות מה בפי הזר הזה.

השיחה התנהלה בשלווה, ללא הרמת קול וללא איומים. האיש הודה, כי הוא לא ידע מה טיב הבית הזה, וכי כניסתו לכאן היתה מקרית בלבד, אך הוא עמד על כך כי אין בדעתו לפנות את המקום. הוא מתכוון להישאר

כאן עד שתפיסק המלחמה, יירגעו הרוחות והוא יוכל לשוב לביתו. כל טיעון שר' גרשון השמיע נדחה - בתוקף. אט אט, במהלך השיחה, אור האיש אומץ ודבריו נעשו תקיפים ואף חצופים. משפט כמו "תגידו תודה, שלא נכנסתי לתוך הבית עצמו" - הושמע יותר מפעם אחת אך ר' גרשון כחסיד הוסיטאין, לא מצא לנכון להרים את קולו, אף לא השמיע באוזניו דברים בוטים. כל אשר רצה, שהאיש ומשפחתו ימהרו להתפנות מן המרתף, ועל כך הוא נענה, כאמור, בסירוב מוחלט.

כאשר ר' גרשון חזר לבית המדרש, וסיפר לנוכחים על כשלונו של השיחה - נתלהו הרוחות, ואחדים הציעו לעשות מיד מעשה: להזמין סבל, שיהיה גברתן, בעל גוף וכוח, ולשלם לו סכום הגון, שיפנה את הפולשים. אך לאן? לרחוב? לגשם? לקור? הוחלט איפוא להעביר את המשפחה לבית הספר הסמוך, שברחוב טשרניחובסקי המשמש עתה מקלט למפוני השכונות. אחד המקורבים שעמד במרכז הדיון ביקש שיקול דעת נוסף, והציע להיכנס תחילה אל רבינו ולספר לו על האירוע ועל ההחלטה.

שניים המה שנכנסו אל הקודש פנימה. שניים מן המקורבים, שכניסתם אינה אלא טבעית, ואין בה משום הפתעה לרבינו. רבינו עוד עמד בחדר התפילה הגדול, בסלון הבית, שדלתו פתוחה לבית המדרש, ועסק בקיפול

רצועות התפילין - דרבינו תם. כשמע את כל הסיפור שאל: "האם האנשים הללו כבר שתו משהו הבוקר? והילדים - האם הם קיבלו משקה חם? ומה הם אכלו? הלא יש להם דין של 'אכסנאי שבא לעיר', ולנו יש דין של 'על עסקי אכילה ושתיה שואלין אותו' - הלא כן? 'לפיכך' - כך המשיך - 'הואילו נא לגשת למטבח הבית ולהכין להם קנקן משקה חם, ולאחר מכן תזמינו את הסבל שבדעתכם להזמין. ובטרים יתחיל הסבל במלאכתו - הכניסו אותו אלי, רצוני לראות אותו!"

שני המקורבים חזרו לבית המדרש, ומטרו למתניינים הסקרנים את דבר רבינו. אחד מהם אכן ניגש מיד למטבח להכין משקה חם, ור' גרשון - הוא שירד שנית אל המרתף ובידיו המשקה להשקותם.

בינתיים הוזמן סבל גברתן ובעל כוח. הוא הולבש בכיסוי לראשו, חולצתו נמתחה, כפתוריה נרכסו, שרווליה הורדו עד לכפות ידיו, וכך בארשת סבלית מכובדת הוכנס האיש אל הקודש פנימה. המקורבים נתבקשו לצאת ודקות אחדות נותר הוא בגפו מול רבינו. איש לא ידע מה שמע הסבל בחדר זה מפיו הטהור של רבינו אך כשיצא אמר מילה אחת: "לעבודה!" ר' גרשון הורה לו את הדרך אל עבר המרתף וכל המתדיינים צעדו אחריו.

אך מה רואות העיניים? לא יאומן! רבינו בעצמו נתגלה ליד גרם המדרגות. אף הוא, ככל הנראה, מצטרף אל הקבוצה היורדת לגינה. אף הוא משתתף בפניו הפולשים. האמנם - כך חשבו - גם רבינו מוצא בכך ענין?

הסבל ניגש ראשון, וחסם בגופו הגדול את כל חלל הדלת. הוא עמד עם פניו אל פנים המרתף, ואמר משהו למשפחה שבפנים. בחוץ לא שמע איש את אשר אמר. והנה פלא: המשפחה לא מתנגדת. בני המשפחה הגישו לו את צורות המטלטלים והתארגנו ליציאה בעקבות הסבל. הדבר עורר תימהון, אך איש לא העז עתה לדבר, הן רבינו עומד ברקע ועיניו צופיות על כל המתרחש!

הקבוצה החלה בצעדה: ראשון - הסבל, אחריו - המשפחה, ואחריה - רבינו. כל המשתתפים האחרים הלכו בעקבות רבינו. הקבוצה צעדה לאורך הגינה, פנתה שמאלה לכיוון הרחוב, וכאשר הגיעו סמוך לשער הגינה החיצוני - סטה הסבל ממסלולו, ובמקום לפנות ימינה לעבר שער היציאה - פנה שמאלה לכיוון הבית. הוא עלה על שתי המדרגות הנמוכות והוביל את הקבוצה אל תוך הבית, דרך הכניסה הראשית. הקהל תמה. הייתכן? אך איש לא הגיב. כולם צעדו אל פנים הבית, והסבל התקדם אל תוך הפרוזדור ימינה, אל עבר המטבח. הוא חצה אותו ויצא אל ההול שמאחוריו, שחלונותיו פונים לגינה אל מעל למרתף. שם הוא

הניח את המטלטלין ואמר לבני המשפחה: "הרב צויה כי כאן תגורו ומן המטבח הזה, שמאחוריהם, תאכלו!" הוא חיך חיוך רחב, כיאה לגיבור ראשי בפעולת ההטעיה, הסתובב על עמדו, הפטיר שלום ויצא מן הבית מבלי שדרש כל תשלום על עבודתו, שנעשתה בכישרון מנהיגותי לא מבוטל.

רבינו, שעמד בקצה הפרוזדור וצפה על כל הנעשה, הגיב בפני קבוצת החסידים ובראשם המקורבים: "כך ייעשה לאחינו הפליטים הנמלטים מן האש והמחפשים מקלט בתוכנו. לא ברחוב, לא במרתף ולא בבית ספר. כאן, איתנו, עימנו ובביתנו!"

שבועות אחדים שהתה משפחה זו בחדר זה. במשך זמן זה למדו בני המשפחה להשתלב בנעשה כאן, חבשו כיסוי לראשם, הצטרפו לתפילה בציבור ובעיקר - שמרו על השקט ועל הפרטיות של בית רבינו. הם הבינו מה טיב החסד, שרבינו גמל עימם.

כשכוחות הלחימה היהודיים כבשו את יפו והשתרר השקט בגיזרה - שבה המשפחה לביתה כשבפיה השבח והתודה לאכסניה שנודמנה לה.

(אמרו צדיק - תולדות הרה"ק רבי ישראל מהוסיטאין ז"ע)

והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך (טו, טז)

בגמרא במסכת קידושין נלמד מכאן שאם יש לאדון כרית אחת - מחויב לתת זאת לעבד. נביא כאן סיפור ששמענו מהרב לוינשטיין:

בתקופת השואה הצליחו להציל קבוצת ילדים יתומים ולהעלותם לארץ ישראל דרך טהרן שבפרס, מסע שבשלו דבק בהם הכינוי: "ילדי טהרן".

מרבית הילדים נלקחו לקיבוצים, שם השכיחו מהם בכח את מנהגי בית אבותיהם, והשחיתו את נפשותיהם הרכות באלימות איומה. כאשר נודע הדבר, הרימו שומרי התורה קול צעקה ודרשו לקבל את הילדים לרשותם. הקיבוצים בקשו הוכחות למוצאם של הילדים, והערימו קשיים רבים על הוצאתם. לבסוף, לאחר מאבק גדול, הצליח הרב מפוניבז' לקבל לרשותו קבוצה מאותם ילדים. הוא הביא אותם לבני ברק, אולם, לדאבונו לבו, לא היו מזרונים כדי להשכיב אותם עליהם...

משום כך, הכריז הרב מפוניבז' שבאותו יום הוא ידרוש בבית הכנסת הגדול אחרי תפילת ערבית.

דרשותיו של הרב נודעו לשם ולתהילה. כעת, כשהודיע הרב מפוניבז' על הדרשה לא היה אדם אחד שירשה לעצמו לא לבוא. וגם עזרת הנשים הייתה מלאה בנשים.

פתח הרב ואמר:

יש לי קושיה משתי גמרות: הגמרה במסכת בבא מציעה (סב, א) דנה במקרה ששני אנשים צועדים יחד במדבר וברשותו של אחד מהם יש מים בכמות מועטה, אשר יספיק רק עבור אדם אחד עד בואו העירה, ואם יחלקו ביניהם את המים – ימותו שניהם. להלכה נפסק, שמאחר ונאמר "והי אחיך עמך" (ויקרא כה, לו) אדם צריך לדאוג לחיי זולתו רק לאחר שהוא דואג לחייו שלו, ולכן "חייך קודמים". מצד שני – המשיך הרב מפוניבז' בדרשתו – במסכת קידושין (כ, א) אומרת הגמרא שמי שקנה עבד עברי, כאילו קנה אדון לעצמו, כך שאם ברשותו רק מזון אחד, או כרית אחת, עליו לתת אותם לעבד, ואילו הוא ישן על הארץ.

הלכה זו, של נתינת המזון או הכרית לעבד ולא לאדון – הוסיף הרב מפוניבז' ובאר – נלמדת מן הפסוק "כי טוב לו עמך" (דברים טו, טז).

נשאלת, אפוא, השאלה: מה באה המילה "עמך" ללמדנו? שאתה קודם או שהזולת קודם?

התשובה היא, שהאדם תמיד קודם לזולתו. כאשר ישנה שאלה אודות המים – הוא קודם, ועליו לשתות לפני זולתו, ולהחיות את עצמו, והחידוש הוא שגם כאשר מדובר בעבד עברי, האדון הוא זה שקודם, והחיוב לתת לו את המזון שלו, הוא ענין פרקטי.

הא כיצד?

הבה נתבונן באותו עבד ובגורם למכירתו:

מדובר באדם יהודי, שבית דין מוכרים אותו בגניבתו, דהיינו: הוא נתפס בגניבה, ועליו לשלם על מעשהו. לכאורה, אף אחד לא יסכים לשלם מכספו, על מנת להכניס גנב הביתה. אבל במקרה הזה לא מדובר על גנב מקצועי, אלא על יהודי 'משלנו'. יתכן שאפילו למד אתנו באותה ישיבה...

אך, לדאבון הלב, הוא נכשל בגניבה. משום שלא הצליח להחזיק מעמד אל מול המחסור הנורא והדחוק שהייתה בביתו. והנה, כאילו לא די בעצם הנפילה לגניבה, תפסו אותו ומכרו אותו לעבד... וההשפלה הולכת וגדילה, כשהוא מבחין שמי שקנה אותו לעבד, אינו אלא חבר מהישיבה, שלמד שני שיעורים מתחתיו...

כשהם מגיעים הביתה, אומר האדון: מצטער משה, לא הספקתי להתארגן... הערב תישן על הרצפה ומחר נקנה לך מזון...

האם אותו עבד יצליח לישון באותו לילה? ודאי לא, וכי כיצד יישן? כיצד יתעלם מן החור העמוק שנחרץ בליבו בעקבות אירועי היום?

והאדון החדש – המשיך הרב מפוניבז' – האם הוא כן יצליח לישון? ודאי לא, וכי כיצד ירדם, כשהוא יודע שהיהודי התלוי בו אינו מצליח לישון כיון שמרגיש חור בלב?

אם כן, יוצא ששניהם לא יישנו – לא העבד ולא האדון, לכן קובעת התורה, תן לו את המזון שלך, הוא ירגיש שמתייחסים אליו בכבוד ויצליח להירדם, ואתה, שמרגיש שגמלת טוב עם אותו יהודי, גם אתה תצליח לישון, כי טוב לו עמך...

כלומר, דוקא מפני שאתה קודם, עליך לדאוג לעצמך, וכדי לדאוג שאתה תוכל לישון בשלוה, עליך לתת לו את המזון שלך!...

כעת עצר הרב מפוניבז' והתבונן ביושבים מולו:

הבאתי יתומים מהשואה – אמר לבסוף – אין להם לא אבא ולא אמא... אין להם כלום... גם כריות ומזרונים אין לי בשבילם... והלילה, הלילה הם לא יישנו, כי אינני יכול להשכיב אותם על הרצפה...

הם לא יישנו, וכעת, כשאתם יודעים זאת, גם אתם לא תישנו, אם כך, הביאו את המזרונים שלכם ודי!...

ואכן תוך רגעים אחדים התמלא בית הכנסת בכריות, בשמיכות, במזרנים ובכלי מיטה, עד שהיה צריך לומר שיפסיקו לתת...

למען יברכך ה' אלוקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה (יד, כט).

מחד גיסא נאמר בפרשתנו: "למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה", היינו: יש לפעול, לעשות, להשתדל, "וברכתיך" אבל "תעשה", ומאידך גיסא – ישנה מצות הביטחון. והכל שואלים: כיצד, באמת מתנהגים לנעשה?

התשובה היא, שיש כאן בעולם, תהליך דומה ל"שבור את החבית ושמור יינה". כלומר, אתה צריך לעשות, חייב להשתדל, לעבוד. בענייני בריאות, למשל, אם אינך בריא – עליך ללכת להיוועץ ברופא וברפואות, ואם אין לך כסף לרכוש תרופות – תעבוד לפרנסתך ותקנה תרופות. אך בד בבד עליך לדעת בביור, כי ההשתדלות שלך אינה שווה כלום! ההשתדלות שווה רק משום שאת ממלא את חובך, אבל הישועה לא באה מחמתה.

נאמר בנוסח נוסף:

בהלכות השתדלות יש לכל אחד שלחן ערוך בפני עצמו... מאי משמע? צדיקים בעלי דרגה גבוהה החשים את הקב"ה בכל לבבם, הם, למשל, פטורים מכל השתדלות, וכלשון הרמב"ן "מה לרופאים בית יראי ה'" מאכלם ורפואתם ופרנסתם יגיעו להם בדרך פלא ונס. אך רוב האנשים דרגתם פחותה מהם, וממילא אינם פטורים מהשתדלות, לפחות משהו מסוים. כל אחד יעשה השתדלות כפי לבבו. יש אדם שדי לו במעט השתדלות, לפתוח את חנותו שעה ביום, אחרים שאמונתם אינה חזקה כמותו, וזקוקים לשעתיים שלוש, אחרים לחצי יום וכו' – כל יהודי לפי חוזק אמונתו בה', יש המרבה ויש הממעיט – אבל שניהם אין חילוק ביניהם בידיעה כי ה' הוא הון את העולם מקרני ראמים ועד ביצי כינים – לא אני! היכן, מורי ורבותי, מתבטא ההבדל, הין מי שחושב כי הוא מבריא את עצמו, לבין מי שאמונתו איתנה שהקב"ה הוא המביא את הרפואה ואת הישועה, הרי שניהם עושים השתדלות, זה מעט וזה קצת יותר?

במקרה שאין להם את היכולת לקבל רפואות. כאשר אדם מנוע מלהשיג תרופה מסויימת או כאשר אין לו חובה לקבל תרופה – אז עליו לדעת כי הישועה, אם היא צריכה לבוא, בא תבוא- עם הרפואות וללא הרפואות, ואף בלא השתדלות, כי עתה אין עליו חובת ההשתדלות, וה' יעשה הטוב בעיניו, אם נגזרה עליו רפואה – היא תגיע בכל דרך שהיא.

כמו כן, כל סוגי ההשתדלות הגובלים באיסור או חשש איסור – אין בהם חובת ההשתדלות, אדרבה, במקרה שחייב להשתדל ואינו משתדל כראוי, יכול להיות שבגין כך לא יקבל מה' את המגיע לו, כעונש על שלא עשה את ההשתדלות המוטלת עליו, אבל כאשר אינו חייב, מחמת חשש איסור וכדומה, הוא פשוט עובד חנם, כי אם נגזר – יהיה לו ואם לא – לא יהיה.

נסעתי פעם במונית עם רבי עזרא ברזל זצ"ל. באמצע הנסיעה פנה הרב לנהג ואמר לו:

"אתם, נהגי המוניות, צריכים להיות הגדולים ביותר במידת הביטחון בה', כי אין לכם עבודה מסודרת. כל מי שרק מגביה את היד לסדר את מגבעתו אתם חושבים כי הגביה יד לעצור מונית... כל כך אתם מצפים ותלויים בחסדי אחרים, ממילא, קל לכם לתלות עיניכם למרום ולזכות לביטחון בה'... ומי כמוכם, רואים בסופו של דבר כיצד מגיעה פרנסתכם... (יחי ראובן)

"רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש, ולא תאכל הנפש עם הבשר. לא תאכלנו, על הארץ תשפכנו כמים. לא תאכלנו, למען ייטב לך ולבניך אחרים כי תעשה הישר בעיני ה'" (דברים יב, כג-כה).

וכתב רש"י: לא בא הכתוב אלא להזהירך וללמדך עד כמה אתה צריך להתחזק במצוות: אם הדם שהוא קל להשמר ממנו, שאין אדם מתאוה לו, הוצרך לחזק באזהרתו, קל וחומר לשאר מצוות – לא מובן, הרי היא גופא קשיא: אם קל להשמר ממנו, ואין אדם מתאוה לו. ואדרבה, הן אמרו במשנה (מכות כג ע"ב) שנפשו של אדם קצה ממנו. אם כן, מדוע באמת הוצרך לחזקו באזהרתו: "רק חזק, לבלתי אכל הדם"? – ונוסיף ונאמר שיש כאן חיזוק אחר חיזוק. שכך השריש בה"כתוב והקבלה" (בראשית כ, יא), שבכל מקום תיבת "רק" שרשה להוריק ולרוקן, היינו להוציא מן הכלל ולמקד. כמו: "וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום" (בראשית ו, ה), היינו רע מוחלט בלא קרטוב טוב. "והיה רק זועה" (ישעיה כח, יט), זועה מופלגת שאין דומה לה. "רק אין יראת אלקים במקום הזה" (בראשית כ, יא), פריקת עול מלכות שמים כאן היא מופלגת ומוחלטת. וכן: "רק חזק לבלתי אכל הדם", התמקדות מוחלטת בהתחזקות רבה ועצומה – למה ומדוע?

כתב ב"שפתי חכמים": לפי שהיצר הרע של אדם מסיתו תמיד להעבירו על דעת קונו, הלכך אפילו מצוות קלות צריכים חיזוק, קל וחומר לשאר מצוות שאדם מתאוה להם. ובאמת משום כך אמרו (קדושין לא ע"א ובתוספות) שגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. לפי שהמצווה ועושה עומד במלחמת היצר המסיתו תדיר לעבור עברות ושלא לקיים המצוות, ועליו לעמוד בקשרי המלחמה הגדולה, מלחמת היצר וחילו ("חובות הלבבות" ה, ה). ובאמת הגויים שאינם מקיימים אפילו שבע מצוותיהם כי נכנעים הם לעסתת יצרם, לפיכך אף כשיקיימו לא יקבלו שכר אלא כאינם מצווים ועושים (בבא קמא לח ע"א).

וידוע בשם החוזה מלובלין זצ"ל, שזה הפרוש בדברי הגמרא (שבת י ע"א), שהתחלת אכילה משיתיר חגורה, ואם התייר חגורתו לסעודה סמוך למנחה לא הטריחוהו לחגור, אלא ישלים סעודתו ואחר כך יתפלל. ושאלו שתי שאלות. הראשונה: טריחותא למיסר המיינייה, וכי איזו טרחה היא לשוב ולחגור האבנט. ותו, שאלה שניה, ליקו הכא וליצליה, יעמוד כך ויתפלל. וענו: משום "הכון לקראת אליך ישראל" (עמוס ד, יב), התנאה לפניו (רש"י), –

ויש לעיין, שזו התשובה לשאלה השניה, מדוע לא יעמוד כך ויתפלל. ולא ענו כלל על השאלה הראשונה, וכי טרחה היא לחגור חגורה.

וענה החוזה מלובלין זצ"ל, שהא בהא תליא. ודאי, אין זו טרחה לחגור חגורה. אבל ברגע שזו מצוה, מגיס היצר כל כוחותיו למנעה, ואין לך טרחה גדולה ממנה!

ואספר –

הגאון רבי חיים קנייבסקי (שליט"א) [זצוק"ל] נוהג להעטר לכל הזמנה לסנדקאות, כמנהג אביו הסטיפלר זצ"ל. פעם הוזמן לסנדקאות בנתניה בהושענא רבה, לא נענה על אתר. כשביקר בקור חג אצל חותנו, הגאון רבי שלום יוסף אלישיב זצ"ל, שאל: מנהגו לשקוד על תלמודו כל ליל הושענא רבה ולהתפלל כותיקין. אם יסעד פת שחרית ויסע מיד לאחר מכן לנתניה, חושש הוא שינמנם ברכב, והלא אסור לישון מחוץ לסוכה אף שנת ארעי, משום ש'אין קבע לשנה' (סכה כו ע"א), שפעמים שאינו אלא מנמנם מעט ודיו בכך (רש"י). ברם, יתכן שהואיל וכל יסוד חיוב השנה בסוכה מ"בסכת תשבו שבעת ימים" (ויקרא כג, מב), "תשבו" כעין "תדורו" (סכה, שם), כדרך שדר בביתו כל השנה, ובכל השנה מתנמנם אדם ברכב, ולא רק בביתו, אולי מותר לנמנם ברכב גם בסוכות –

והוסיף: אם השווער יתיר לנמנם ברכב, קרוב לוודאי שלא אתקף רצון לנמנם. שכן שנינו, שהאיש העתי המוליך את השעיר לעזאזל ביום הכפורים היה חולף בדרכו על פני עשר סוכות, ועל כל סוכה וסוכה אומרים לו: הרי מזון והרי מים. תנא, מעולם לא הוצרך אדם לכך, אלא [מה טעם אמרו לו כן, לפי] שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו [להיות רעב], למי שאין לו פת בסלו (יומא סז ע"א). ובירושלמי (יומא פ"ו ה"ד) אמרו, שהיו אומרים לו כן כדי ליפות [לחזק] את כחו, למה שאין יצר הרע תאב אלא דבר שהוא אסור לו. וספרו, שרבי מנא בקר ביום הכפורים את רבי חגי, שהיה חולה. אמר לו: צמא אני, אמר לו: שתה. חזר להתפלל, ושב כעבור שעה. שאל: מה בענין הצמאון שלך? אמר לו: משעה שהתרת לי, פג...

וכן אמרו בירושלמי (נדרים פ"ט סוף ה"א) שרבי ירמיה היה מתיר נדרו, ואחר כך מקימו. ולא ידענו האם עשה כן משום שחשש שהנדר לא הותר כהלכתו, או משום שבקש להקטין הנסיון, לפי שאין היצר תאב אלא לדבר האסור לו.

ויש להסביר בכך מה שאמרו (קדושין כא ע"ב) שלא התירה התורה אשת יפת תאר אלא כנגד יצר הרע. והיינו שאם תשאר באיסורה לא יוכל לעמוד כנגד היצר התאב לדבר שהוא אסור לו, לפיכך התירה התורה, כדי שיקל עליו לכבוש את יצרו.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ופלא: היהודים היו מעודכנים, ידעו הכל. כל גזרה שנקמת, כל מזימה שנקחת!

הזעיק הצאר את ראש הבולשת: "יש כאן מדליף, מישוהו מגלה כל סוד!" רגז וקצף.

"אחקור בדבר", הבטיח ראש הבולשת בכניעה.

ברר, וחזר: "חקרתי ודרשתי, ואמרו לי שאילו 'מקוה נייטס', הודיע לצאר. הצאר לא הבין, והסביר שיהודים הולכים לטבול לכבוד שבת, ושם מגלגלים שיחה ויודעים הכל!"

החליט הצאר להוכיח בכך בעצמו. לבש בגדי אחד העם והלך למקוה בערב שבת. בטוח היה שיאפוף אותו רעש המולה, יטה אוזן וישמע. לתדהמתו, נתקל בדממה מוחלטת. איש לא השמיע הגה. ראש הבולשת כזב לו.

פנה ושאל את האיש שלצדו: "מה השקט הזה?" "הס", אמר הלה, נפחד. "ספרו שהצאר מגיע!" ...

ודאי, זו בדיחה. אבל הכל יודעים שאיני מספר בדיחות! רציני להבהיר שכאשר מדברים על כוחו של הצבור, מתכוונים לאלו שהולכים לטבול לכבוד שבת! לצבור היראים, לאלו שיש להם דעה! ואספר –

כשה'סדרי טהרות' מראדזין זצ"ל בקש לחדש את התכלת בישראל פנה אל ה'נפש חיה' מקאליש זצ"ל לשכנעו והכביד עליו ראיות כיד גאונותו וחרפותו. השתמט ה'נפש חיה' מלהכנס עמו בפולמוס, ואמר: "הן רואה כבודו שה'עולם' לא קבל את חדושו!"

מיד קם בעל ה'תכלת' ואמר: "יואיל נא מעלתו לבוא עמי!" מה, לאן, לשם מה? אבל בעל ה'תכלת, כבר פנה לצאת. התלוה אליו הרב דקאליש.

ירדו לרחוב ההומה. עצר בעל ה'תכלת' יהודי עובר אורח ושאל: אמור נא לי, 'אור' הוא לילה או יום?" "יום, ודאי יום", ענה.

עצר עוד אדם ושאל, וקבל אותה תשובה. שאל שלישי, שסרב להביע דעה. והרב רואה ותוהה.

פנה בעל ה'תכלת' אמר אל הרב, ואמר: "רואה מר – הגמרא אומרת (פסחים ד, ע"א) 'דקימא לן דלכולי עלמא 'אור' לילה הוא [הינו 'אור' לארבעה עשר ובדקין את החמץ'] –

הגמרא מעידה ש'כל העולם' סובר ש'אור' הוא לילה – והנה שאלנו אדם ושנים ושלושה, ולא סברו כן!

הראיה, ש'העולם' פרושו אני ואתם, תלמידי החכמים" ... (והגדת)

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

תרגילים אלו חשלונו לקראת ההתמודדות שצפתה לנו בעתיד, במוראות מלחמת העולם. רבים כל כך נשברו, ובני ישיבת נובהרדוק עמדו כצור חלמיש!
כל בן ישיבה בנובהרדוק חפש לעצמו תרגילים מעשיים באמיצות. היו שהלכו לאספות של הקומניסטים הכופרים, ועלו לבימה לשאת דברים נלהבים בגנות רעיון התעתועים ולקרא לדבוק בדת האמת. איזו סערה חוללה! היו שעמדו בשוק ועוררו את התגרנים היהודים לכל יבלו ימיהם בהבל, שיחוסו על חייהם ויקבעו עתים לתורה. אם יהיו להם שומעים, מה טוב. ואם לעגו להם טוב לא פחות, התחשלו באמיצות!
חשבתי לעצמי, איזה דבר אמיצות אעשה? ועלה בי רעיון נועז, שמעביר צמרמורת: כולם יודעים שלא הולכים בלילה לבית הקברות. הלילה הוא זמן שלטת המזיקין, ואמרו בגמרא שהדורש אל המתים לן בבית הקברות כדי שתדבק בו רוח טומאה (סנהדרין סה ע"ב), ואיזהו שוטה זה הלך בבית הקברות (חגיגה ג ע"ב) –
והכל ידעו, שבלילה באים הנפטרים, רוחות המתים, לטבול במקוה הטהרה בו מטבילים את המתים בחדר הטהרה. פחד נורא לטבול שם, וסכנה עצומה. כי הנפטרים עלולים להזיק למי שבא בתחומם ומפריע לטבילתם. ישמרנו ה' מכל צרה!
החלטתי ללכת בחצות הלילה לבית הקברות, איזה פחד, ולהכנס לחדר הטהרה האפל, שורץ הרוחות, ולטבול במקוה של המתים!
איזו אמיצות!
"לא קם ולא זע" במיטבו, אומץ מוחלט!
הלכתי.

בית הקברות היה מחוץ לעיר. שררה עלטה, רק המצבות הלבנות בהקו, כעדים דוממים לאמיצותי.
נכנסתי בפתח האפל של חדר הטהרה, וגששתי דרכי.
החושך היה מוחלט. לבי הלם כקורנס. כבר לא ידעתי האם הולך אני לעשות מעשה אומץ או טפשות, להתגרות בנפטרים. נדמה היה לי שאני שומע את המים רוגשים. הרוחות טובלות. אבל אם אומץ, אז עד הסוף.
פשטתי בגדי במהירות, גששתי דרכי אל המים, ואכן רגשו. טבלתי רגלי, היו קרים כקרח. החלטתי: אטבול אחת, ואנוס. ירדתי, ולפתע דרכתי על גולגלת! היא צפה מולי על פני המים, חיוורת כמת, גם בחשכה ראו.
לבי נתר, אפילו לצרוח לא אצרתי כוח, גרוני נשנק באימה. קפצתי אחור, התלבשתי בחפזה ונמלטתי מהמקום. ידעתי שהיתה זו שטות. לא מתגרים בנשמות הנפטרים. מזלי, שלא הזיקני.
רצתי כל עוד רוחי בי, וחזרתי לעיירה. החלטתי שלא אספר על כך לאדם. ידעתי שהשומעים יתפלגו לשנים: חלק יאמר שהיתה זו שטות מלכתחילה, ואסור היה להסתכן. והחלק השני יביע ביקורת, איפה האמיצות. אם כבר, מדוע נמלטתי. מדוע לא טבלתי. אבל אני ידעתי שהיתה גם היתה אמיצות. והבריחה, חובת השעה. נראה אותם מה היו עושים במקומי, אם היו פוגשים ברוח העולה מתוך המים!
להירדם כבר לא יכלתי. להתרכז בלמוד, גם לא. בקושי, בתפילה. הלכנו לחדר האוכל, ושמתי לב שחברי חיוור ונרעש. שאלתי: "מה קרה, אתה נראה רע!"

אמר לי: "אינך רואה כיצד אתה נראה! אבל אספר לך מה קרה – אנחנו בחודש האמיצות. חשבת, מה אעשה, במה אתחשל. ועלה בלבי רעיון. כעת אני יודע שהיתה זו שטות –
החלטתי ללכת בחצות הלילה לבית הקברות, ולטבול במקוה שבחדר הטהרה. מספרים שרוחות הנפטרים מתגלות שם וטובלות, פחד פחדים, אין מקום מתאים יותר להפגין בו אמיצות. הלכתי, נכנסתי, פשטתי בגדי וטבלתי. המים היו כקרח. ולפתע, עודני מתחת למים, לא תאמין, אני חש רגל על ראשי! עליתי באחת –
ונפטר מגיח מולי!
אין לך מושג מה ההרגשה" –
אין לי מושג! דוקא יש לי, ועוד איך!...

ויסרתי את עצמי, הוכחתי את עצמי: איי, איי, איזה בעל גאווה אתה, בוש והכלם! מדוע היית בטוח שבמוחך לבדו צץ הרעיון, שאתה לבדך מסוגל להגותו. מדוע לא הבאת בחשבון שעוד מישוהו חשוב כמוך, ועשה כמוך. מדוע חשבת שאתה ואין בלתיך!
היה זה שיעור שלא ישכח.
אם לא של אמיצות, הרי של ענוה!
אבל השיעור האמיתי באמיצות, נמסר לנו ממש בפתח הנסיונות הקשים שצפו לנו במראות מלחמת העולם השנייה.
הישיבה בביאליסטוק היתה ממוקמת בסמוך לתחנת הרכב. בראש השנה הפציצו הגרמנים את ביאליסטוק. תחנת הרכבת נמחתה מעל פני האדמה. הצופרים יללו, ועל פי ההוראות השתחננו כולנו מתחת לספסלים, כאילו היה בכך כדי לגונן. היה זה בחזרת התפילה, במוסף של ראש השנה.

תשמעו ספור. רגלי הייתי לנסוע לחוץ לארץ, לאסוף כספים להחזקת מוסדות התורה. וידעתי, אינם אוהבים שבאים לעתים תכופות מדי. היתה שנה, הכבד ושב בביתך עד השנה הבאה.
פעם היתה המצוקה רבה, ולא עלה בידי לשלם משכורות לאברכים בחדשי החורף. איני יודע איך עברו את חג הפסח –
הן ידוע הספור, מצודתו של הרבי מבעלז השר שלום זצ"ל פרושה היתה על קהילות המחוז. בפרוס הימים הנוראים זימן אליו את בעלי התפילות בכל המנינים, לבחון האם יודעים הם לכל הפחות את פרוש המלים.
בא לפניו בעל תפילה, והרי שאלו: "מה פרוש המלים 'אתאנו לחנך כעני בפתח'?"
תנמה: דבר כה פשוט אין הרבי יודע!?

הסביר: "מה אומר לכם, רבי! העני, בכל ימות השנה עוד מסתדר איכשהו, ער גיט זיך אן עצה. אובער ווען ס'קומט פסח, כשמגיע הפסח הוא אובד עצות!...
כך באים אנו לפני בוראנו בימים הנוראים, דלים ורשים!..."
"אם זו השגתך, לך נאה להתפלל", אשר הרבי...
על כל פנים, הבטחתי שמיד אחרי הפסח אסע לקנדה, לאסוף כספים לתשלום החוב. אחד מראשי הכוללים הגיע להפריד במעיל צמר חם, כשהוא נוטף פלגי זעה.
תמהתי: "בקיץ, מעיל צמר?!"
הזכיר: "מבחינת האברכים, אנו בעצמו של החורף". עוד לא שולמה הקצבה עבור חודש שבט...
כאב הלב. נסעתי, ותפילות האברכים מלוות אותי. "תפילה עושה מחצה", ואספתי מחצית הסכום הנדרש...
מה עושים? לא ראיתי מוצא, לא היתה בררה, ובתקופת חנוכה חזרתי לטורונטו. כמה השתאו לבואי: "הו, הרי רק עכשו היית פה!"
רק עכשיו! חצי שנה בעיניהם, כיום אתמול כי יעבור!
השבתי בפתגם מהגמרא: "רבי לא שנה, רבי היא מנין לו" (נדה סב ע"א) [לאמר: רבנו הקדוש היה רבו של רבי היא הגדול, וכל תלמודו ממנו. אבל לענייננו, פרשתו כך:] אתם טוענים: "רבי [הרי עוד] לא [עברה] שנה [מאז היית פה! ואני עונה לכם] רבי [יש רבנים ותלמידי חכמים] היא [הזקוקים למחיה] מנין לו", מנין ישיגו פרנסתם!
התפייסו והתרצו. כולם, מלבד אחד. שאמר: אל תקפידו עלי, אין זו פגיעה אישית. אבל סדר, צריך שיהיה!"
השבתי לו: "אין בעיה. רק תספר לי איך אתה מסתדר עם הפסוק: 'נתון תתן לו' (דברים טו, י), אפילו מאה פעמים (רש"י)..."

ענה לי: "אין לי שום בעיה. תבוא בכל שנה, אפילו מאה שנים, ושאוזה לתת לך מאה פעמים!"
חכם האיש.
אמרתי לו: "נפלא, כעת תסביר בבקשה את המשך הפסוק: 'כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלך ירך'."
סוף סוף הצלחתי להביך אותו. נתן בי עינים תמהות: "מה לא מובן פה?"
אמרתי: "מהו שנאמר 'בגלל הדבר הזה', בגלל איזה דבר. ובכל מקום נאמר בקצרה: למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ירך (דברים יד, כט. כג, כא. כד, יט), ותו לא".
נאות: "אדרבה, נשמע".
אמרתי: "אין פשוט מזה. אמור נא לי, מתי סגרת עסקה לאחרונה?"
ענה: "הבוקר, מדוע?"
שאלתי: "והתפללת שתצליח?"
ענה: "ודאי! למה אתה שואל?"
אמרתי: "עוד רגע. ומתי סגרת את העסקה שלפניה?"
אמר: "שלשום, מה העניין?"
"וגם אז התפללת שתצליח?"
ענה: "ודאי. ולפני זה סגרתי בשבוע שעבר, והתפללתי שאצליח. מה החקירה הזו, רצונכם להכנס אתי לשותפות?"

ואם כן, אין לנו רשות להמנע ממנה, וטוב עשית'..."

כמה נפלא! והנמשל לעניינינו –

אני יודע על מה אתם חושבים שאני חושב, על הדרשות שלי, שלא יתכן שלא יפעלו בי משהו, כלשהו. ועוד דרשה ועוד דרשה –

ובכן, טעות בידכם. ומדוע, כי יש לי סיפור –

יום אחד פגשתי ברבי שלום שבדרון המגיד הירושלמי הנודע. פנה אלי ואמר לי: "קומט הערט א מעשה - בלילות שבת אני משמיע שיחה על פרשת השבוע בבית הכנסת "זכרון משה" המקום מלא וגדוש, ברוך השם. ביום שני אני הולך ברחוב, והרב מבריקס מולי. קדמתיו לשלום, ועצר.

שאל: "וואס הערט זיך רבי שלום?" מה נשמע אצלך?

ענית: ברוך השם יום יום"

שאל: על מה היתה הדרשה בליל שבת?"

ענית, בענין פלוני ופלוני.

"ומה אמרתם?" חזרתי: רעיון פלוני ופלוני. נהרו פניו,

שאל: והיה ציבור?

אמרת: "ברוך ה' מלא מפה לפה. כחמש מאות איש כן ירבו"

שאל - "ורבי שלום, גם הוא היה שם?!"

"אוי, איז דאס גיעווען א שויס, היתה זו הצלפה!..."

מבינים אתם, לכן איני אומר שהשתיייתי, שהתעליתי באמונה ובטחון מהשיחות שאני משמיע... ווער וויסט, מי יודע האם גם אני הייתי שם...

ממה כן, מהיכן הגעתי לדרגתי הגבוהה?

אה, אני שומע כה הרבה דרשות בנידון, בחובת האמונה ותועלת הבטחון, שלא רק חור וחקק נוצר בלב האבן, אם רק אינו צור חלמיש ודאי התפורר כליל!

הן עול החזקת מוסדות תורה עלי, ואני נודד מארץ לארץ, מעיר לעיר ומבית לבית, לעורר לבבות ולהתרים. ומצוה גוררת מצוה, אני בא להתרים להחזקת תורה ומוצא עצמי גומל חסד עם בעלי הבית. לא בממון, מאין לי, אבל "מפיסו בדברים" ממש: "תורת חסד".

כפי הנראה, יש בי משהו שגורם לגבירים לפתוח בפני את הלב, לספר כמה קשה להם. איך שהעסקים לא הולכים, הזמנים קשים, זה לא מה שהיה. והם מתחזקים בעצמם ומחזקים אותי בנטפי אמונה ופסוקי בטחון. שהכל בידי שמים, וארון נושא נושאי, הם היו שמחים להיות השלוחים, אבל אם לא הם יהיה משהו אחר, יבוא הנס מכל מקום. לי אינם דואגים, הקב"ה ודאי יעזור לי. והלואי שיעזור גם להם. וכשאתה שומע זאת בבית אחד ובבית שני ובבית השלישי, אתה הולך ומתחזק, מתעלה בהתמדה, בלא ספק!

יום אחד הוגדשה הסאה. פתחתי ואמרת: הנני אומר לכם דבר תורה:

אח, דבר תורה מוכנים הם תמיד לשמוע ולהשמיע! ממש: "טוב לי תורת פיר, מאלפי זהב וכסף". אלפי זהב וכסף אינם מוכנים לתת, אבל דבר תורה - תמיד!

אמרת: בסיום הבריאה - כולל בריאת האדם - נאמר: "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד (בראשית א, לא). כולל כל כוחות האדם. ושאלו במדרש (תנחומא בראשית ז) שהרי יש יצר הרע, יש באדם כוחות שליליים, מידות רעות. ותרצו: אמר הקב"ה אתה עושה אותו רע. אין מידה שלא נבראה לתועלת, במקומה ובשעתה, במינון הנכון ולצורך הנכון.

כיון שכך, נשאל רבי ישראל מסלנט זצ"ל, כשאמר (סנהדרין לח ע"א) שאדם הראשון מין היה, נצנצה בו כפירה בחטאו, התעלמות מהבורא והסתמכות על עצמו. הרי שגם זו תכונה מתכונות האדם [ורבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל הוכיח כן מהכתוב: "ולא תתורו אחרי לבבכם" זו מינות (ברכות יב, ע"ב), "אשר אתם זונים אחריהם" (במדבר טו לט)], והלא שלילית היא בתכלית. איך נכללת היא בכלל "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"? הלא חובתנו לבטוח בה, ולדעת שהוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים! הלא זה העיקר הראשון משלושה עשר עיקרי היהדות!

נענה רבי ישראל: תכונה זו נבראה בעבור הזולת, לא עבורנו. כלומר, כשבא אליך עני ומבקש עשרה, וכשמבקשים תמיכתך להחזקת תורה ולומדיה, אל תפלפל בעיניך ותצקצק בלשונוך ותאמר: ה' יעזור לך, והמקום ימלא חסרונוך. "שכון ארץ" ליג אין דער ערד, "ורעה אמונה" פאשעט זיך מיט אמונה, תברך על הרעה, ותקבלה בשמחה –

לא, אלא התעלם כעת מהבורא, ואדרכה, תאמר: 'כחי ועוצם ידי', אם אין אני לו מי לי, ועשה כיצלתך ומעבר לה!

ענית: "ודאי, לשותפות יששכר וזבולון. אבל, אסביר לך. הרי יודע אתה שמשפטיו של הקדוש ברוך הוא במדה כנגד מדה, ובמדה שהאדם מודד מודדים לו מן השמים. והקדוש ברוך הוא אומר לאדם: ארבעה שלי [הלוי והגר והיתום והאלמנה] כנגד ארבעה שלך [בנך ובתך עבדך ואמתך], אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך (רש"י דברים טו, יא) – לפני חצי שנה עשית עסק, והתפללת לפני הקדוש ברוך הוא שתצליח. אמר: למה לא, הוא נתן, נתן גם לו.

בשבוע שעבר עשית עסק, שלשום עשית עסק, הבוקר עשית עסק, והתפלל שתצליח. והנה הגעתי, ואתה מתפלל: כבר?! ער איז שוין וידער דא. עוד לא עברה שנה, סדר צריך שיהיה!

והקדוש ברוך הוא אומר למלאכי השרת: תבדקו בבקשה בפנקסים, האם עברה שנה מהפעם הקודמת שבקש הצלחה בעסקיך?!...

רק אם "נתון נתן לו", תתן ותחזור ותתן בכל פעם שיתבקש. אזי "בגלל הדבר הזה" שאתה נתון בכל פעם שמבקשים ממך, "יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך", ויעתר בכל פעם שתבקש!

"טוב", השיב בלהיטות, שלא אפתח פה חלילה. "כמה אתם צריכים?!..." (והגדת)

"נתון נתן לו"

כמדומני, שאני חד בדרא בענייני אמונה ובטחון.

ואני יכול להעיד, שזה לא בא בקלות, ולא בזמן מועט. ברב עמל ויגיעה, ובמשך שנים, אבל "יגעת ומצאת, תאמין!"

ואם למדתי תורה הרבה - בתורת האמונה ובטחון - לא אחזיק טובה לעצמי, אלא אספר כיצד הגעתי לכך.

ישוטטו רבים ותרבה הדעת, ואהיה ממזכי הרבים!

ידועים דברי רבי ישראל מסלנט זצ"ל בלקח הסיפור מהמדרש (אבות דרבי נתן ו): מה היתה תחילתו של רבי עקיבא. אמרו: בן ארבעים שנה היה ולא למד כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר: "מי חקק אבן זו?" אמרו לו: "המים שתדיר נופלים עליה בכל יום. עקיבא, כלום אי אתה קורא (איוב יד, יט): אבנים שחקו מים!?" מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו: מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשה כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי, שהוא בשר ודם! מיד חזר ללמוד תורה.

מכאן למד רבי ישראל מסלנט זצ"ל שה"רשמים מצטרפים". עוד דרשה ועוד דרשה, עוד שיחה ועוד שיחה, והלב, לב האבן, נסדק ונבקע ונחנק! וכבר היה מעשה –

אברך עלה לאוטובוס וספר בידו, לקיים מצות "ובלכתך בדרך" (דברים ו, ז) ישב, והגה בספרו.

התישב לידו בחור חילוני, קווצותיו תלתלים. הסתקרן, מה הספר הזה. אותיות מרובעות במרכז העמוד, קטנות ומעוגלות מן הצדדים.

הסביר בנועם שזו הגמרא, התורה שבעל פה שנתנה בסיני עם התורה שבכתב, ועל פיה נפסקו דיני השולחן ערוך.

הלה שמע בענין, וקם לצלצל. היה מעניין, וכאן הוא יורד. ירד, ונעלם מחייו.

החל לב האברך נוקפו: בטול תורה. על מה בלה עשרים דקות בשיחה עם בחור אלמוני, שסביר להניח שלא יראהו עוד. יכול היה לענותו תשובה קצרה ולשוב לתלמודו. עלה אל הסטייפלר זצ"ל, לשאול האם כדון עשה או שעליו לשוב בתשובה.

שמע הסטייפלר, וצדד כדרכו: מצד אחד, ודאי שדבר לא השתנה בארחות חייו של הלה, אף לא בהשקפת עולמו. מילא, אילו היה לכך המשך, אילו היתה זו הראשונה בסדרת שיחות, ואז שיחה ועוד שיחה, יש להם אפקט מצטבר, כמשל טפות המים. אבל אם מבקש אתה לחקוק באבן, וברשותך טיפה אחת בלבד, חבל עליה, לא תפעל מאומה. מסקנה: מוטב היה ללמוד באותם רגעים.

ומאיך גיטא - כמה טיפות נצרכות, כדי לחקוק באבן?

מיליון, נניח.

נפלה על האבן הטיפה הראשונה, ולא פעלה מאומה. אם כן, לכמה טיפות נצרכים עתה? למיליון, אמרנו. כי הראשונה היתה לבטלה.

נפלה הטיפה השנייה, אבל אם הראשונה לא פעלה מאומה נחשבת היא לראשונה, וגם היא לא תפעל דבר. נמצא שהשלישית תהיה הראשונה, וגם היא לא תפעל. אם כן, תחשב הרביעית לראשונה, וכך עד הטיפה המיליון.

ועינינו הרואות שמיליון טיפות חורצות –

על כרחנו, שהראשונה פעלה משהו, כלשהו –

רצונך לתרגל אמונה והסתמכות על הבורא? עשה זאת בעסקיך! אך לא, עולם הפוך רואים אנו.

בעסקים, בכל הכוח והמרץ. בכל היכולת, ומעבר לה. ואת הבטחון שומרים עבור הזולת, שהרי גודל המפיס בדברים יותר מהנותן צדקה. ומעלים עין מדברי המאירי (בבא בתרא ט ע"ב) שזה בתנאי שאין ידו משגת ליתן צדקה...

ולפחות, אם ישתדל ויפעל עבור העני, יסלח לו אם ישתדל ויפעל גם עבור עצמו. וכתוב מפורש הוא, בפרשתנו (דברים טו, י): "נתן תתן לו [לעני] כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך". קודם כל, "נתן תתן לו", ואל תסתפק בהטפות אמונה ובטחון. ואם עשית כן, אזי "כי בגלל הדבר הזה", "דבר" לשון דיבור, אם בנוסף גם חיזקת אותו בדברים, "אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה" (רש"י) ובנוסף: "יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך", ככל שתראה השתדלות לא תתבע על השתדלות יתרה, אם משתדל אתה גם עבור העניים. אבל אם עבורך תנקוט בהשתדלות ועבורם תסתפק בבטחון, לא תוכל לצפות לברכת שמים!

וידוע הסיפור -

השרף מסטרליסק זצ"ל בא לשבות אצל גיסו ה"אהבת שלום" מקוסוב זצ"ל. המונים נהרו ובאו לשבת המרוממת, ובמוצאי שבת באו להפריד מהרבי מקוסוב במעונו, ומהשרף מסטרעליסק באכסנית.

הגיע חוכר פונדק וסיפר לרבי מקוסוב שבשבו הבא עליו לשלם לפריץ את דמי החכירה, אך עקב הוצאותיו על מחלת אשתו אין בידו לשלם. הפריץ עלול להשליכו לבור הכלא ולזרוק את משפחתו מן הפונדק.

אמר לו הרבי: "לך אל גיסי וספר לו על צרתך, אבל תשוב ותספר לי מה אמר".

כעבור שעה קלה שב וסיפר: "גיסו של הרבי ברכני, שה' יושיעני". אמן, אך שוב ואמור לו בשמי, שבברכה לא תוכל לשלם חובך. ותחזור ותאמר לי מה אמר".

הלך, ושב כעבור שעה קלה. אמר: "גיסו של הרבי אמר, שיזכרני מחר בבוקר, כשיטבול לפני התפילה".

אמר לו הרבי: "אמור לו בשמי, שגם בטבילה לא תוכל לשלם חובך. ותחזור, ותשיבני דבר".

הלך, ושב: "גיסו של הרבי אמר, שיעשה עבורי מה שלא עשה עבור שום אדם בעולם. את זכות הנחת התפילין מחר, יקדיש לישועתי!"

השיבו הרבי: "חזור אליו ואמור לי בשמי, שחוששני שהפריץ לא יקבל זאת כתשלום..."

הלך, ושב כעבור שעה בלויית השרף מסטרליסק, שאמר: "גיסי היקר, מה אוכל עוד לעשות מעבר למה שעשיתי: ברכתני, והבטחתני להזכיר בטבילה ובתפילה, אף לזכותו בזכות הנחת התפילין שלי, דבר שמעודי לא עשיתי!"

ענהו הרבי מקוסוב: "הכל טוב ויפה, אבל יהודי זה זקוק לכסף מזומן, בשבוע הקרוב! הקדישו עבורו את הטבילה והתפילה והתפילין, אדרבה. אבל לאחר ארוחת הבוקר נצא שינינו ונחזר על פתחי נדיבים, עד שנאסוף עבורו את הסכום הדרוש!"...

(והגדת)

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה

היום ער"ח אלול, נזכיר מש"כ בחתם סופר [דר"נ דף נא, וכן בדרשות כ"ז אלול] בפרשה על הפסוק 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', אמרו חז"ל ששאלו מלאכי השרת את הקב"ה מדוע אין ישראל אומרים שירה בר"ה ויוה"כ, ואמר הקב"ה כשספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני, יאמרו שירה? וביאר שההוא אמינא לומר שירה בר"ה ויוה"כ הוא ע"ש הנס, שהרי אין אומרים שירה אלא על הנס, איזה נס יש בר"ה ויוה"כ, משום שבטוחים ישראל שהקב"ה יעשה להם נס, כמ"ש בטור שלכן

מסתפרין ורוחצין בערב ר"ה, ובגמ' חולין אמרו שמשחיטין את הטבח. כי הכל אוכלים בהם בשר. וא"כ צ"ע איך השיב להם הקב"ה 'כשספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני יאמרו שירה?' הרי אדרבה, כיון שיש סכנת הספרי מתים והקב"ה עושה להם נס, הרי שבוודאי עליהם לומר הלל בימים אלו על גודל הנס?

וביאר החת"ס שכלל ישראל נאמר עליהם בשיר השירים 'חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך', מצד האומה אנו ישנה שבכל האומות, אין אומה זקנה כבני ישראל, כל האומות הראשונות עברו ובטלו מן העולם, וכלל ישראל עברו עליהם שמדות וגזרות, הלכו מגוי אל גוי, ומממלכה אל עם אחר, אעפ"כ אנו חיים וקיימים, ותורת אמת קיימת לעד, וכמ"ש רבי יעקב עמדין בסידור, חי נפשי שהמופת הזה שבני ישראל עדיין חיים וקיימים, עוד שנה ועוד שנה, זה נס יותר מכל הנסים שבעולם, שעשה ה' במצרים ובמדבר, והדבר ניכר כשמתחיל שנה חדשה, כשעובר שנת תשע"ח, ונכנס שנת תשע"ט, ואומרים שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, לכן היה צריך לומר הלל, נס נפלא שעברה עד שנה, וירדנו עוד עשר מעלות, אבל מ"מ בתקופת השנה אנו יהודים, ישתבח הבורא ית"ש על זה שזה נס יותר מקריעת ים סוף. וא"כ מה הטעם שלא לומר שירה?

אלא שהקב"ה אומר לנו, הן אמת שבני ישראל הם ישנים, הרי גם הם חדשים, שצריכים לעשות תורה ומצוות בהתחדשות בכל יום ויום, כדכתיב 'היום אם בקולו תשמעו', ואמרו חז"ל 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', והרי בעבודת ההתחדשות 'ראיתי בני עליה והם מועטים', הן אמת שבבחינת ה'ישנים' של ישראל, יש הרבה להודות להשי"ת על הנס כני"ל, אך בבחי' ה'חדשים' לעבוד את ה' בכל יום בהתחדשות, מעט מזעיר שזכו לכך, ואמרו חז"ל בגמ' תענית דף ח' ויפתוהו בפייה ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו', הפה אומר תפילות, והידיים מניחים תפילין, אך לבם לא נכון עמו, והוא רחום יכפר עון, שהוא ית' יודע שזה תוצאה מהגלות הארוך. זה עשה ריעותא בבחי' 'חדשים'.

ובזה ביאר החת"ס 'ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו', שם כותבים על כל אחד בר"ה אם יזכה לעבוד את ה' בכל יום בחיות והתעוררות והתחדשות, שזה נקרא חיים, או שח"ו יקיים המצוות בתרדמה וקרירות ואדישות, כמו מת. הרי שחיים ומתים שניהם בספרי צדיקים עצמם. ולכן אין אומרים שירה בר"ה ויוה"כ, שאעפ"כ שהקב"ה יודע שהגלות גרם לנו הקרירות הזאת, אך זהו עיקר הדין בר"ה אם נזכה לקיים מצוות בחיות והתעוררות. ולכן אין אומרים הלל בר"ה.

ובזה מפרש החת"ס כפל לשון 'היום' בתחילת הפרשה 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה': את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אליהם אשר אנכי מצוה אתכם היום'. שזה עיקר הברכה שיזכה אדם לקיים המצוות בהתחדשות וחיות והתלהבות כאילו היום פעם ראשונה שזוכה לקיים מצוה זו. וזהו שאומר הקב"ה, ראה אנכי נותן לפניכם היום קיום המצוות, מתי יהיה בה ברכה, כשתקיים אותה בהתחדשות, והקללה הוא שאף אם ישמור כל המצוות אך הם עליו לעול ולמשא ולא בהתחדשות כאילו קיבלה היום, וזהו המשך הפסוק 'ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם', כיון שמקיים המצוות בתרדמה וקרירות, סופו ח"ו שיעבוד עבודה זרה, כמ"ש בתוכחה 'תחת אשר עבדת את ה'א בשמחה ובטוב לבב'. כמוכן שאין הכונה כפשוטו, אלא שהעבודה זרה היא לו. כמצוות אנשים מלומדה. וזהו 'ללכת אחרי אלהים אחרים', שכל העסקים אחרים הם אלהים אחרים, וראה זאת שבני אדם הולכים אחר מלאכתם בשמחה והתחדשות, ותמיד מחדש את העסק עם פרסומות חדשות, ובעבודת ה' הוא מתייגע ומתעייף. והרי העסק היחיד האמיתי והנצחי הוא התורה והמצוות. אדם שכבר מניח תפילין חמישים שנה, אם רואה שהתיישנו תפיליו בנפשו, עליו לחדש את הפרסומת על התפילין, ללמוד פנימיות וספרי חסידות על מהות התפילין, כמו שבעסק הוא מבין שצריך לחדש את הפרסומות, בתורה ומצוות על אחת כמה וכמה. כך דרש החת"ס לקראת ה'ימים הנוראים, לשוב בתשובה, ולהתחדש להכניס חיות והתחדשות בתורה ומצוות.

(הגרמ"י רייזמן)

בדרך הדרוש

והשתא יש לומר דרך הוא הפירוש בדברי הספרי הנוכר לעיל היאך אפשר שיהיה זה איסור לאו דאסור לנתנין המזבח הא לא מצינן כנגדו היתר בשום מקום. לכן משני שהוא איסור לאו למוחק את השם. ולאסור זה שוב מצינן היתר כנגדו דהיינו בסוטה שהיו מוחקים את השם:

(חנכת התורה)

ונתנתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' אלקיכם וגו'. איתא בספרי בפסוק ונתנתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' וגו'. וכי סלקא דעתך שישאלו נותנים המזבחות אלא זה אזהרה למוחק את השם עד כאן. והנה לכאורה אכתי הקושיא במקומה עומדת וכי סלקא דעתך שישאלו מוחקים את השם. ויש לפרש דהנה יודע דליכא שום איסור דאין כנגדו היתר כמו

ת.ד. 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת ראה תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 447

בני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

ברכה בקול – זה הפלו!!

בתחלת פרשתנו אנו קוראים פסוק הטומן בחביון כלל חשוב ואכן יסוד לכל המבקש לקיים את חובת הברכות בהדור, והוא: "את הברכה - אשר תשמעו!" - ברכה של יהודי צריכה להשמע!

מהותה של הברכה היא, פידוע, הכרזה על מלכות ה', וכפי שאמרו חכמים (ברכות מ ב) "כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה". מעתה, כפי שהכרזת מלכות צריכה להשמע ברמה, כדי שהשומעים יקבלוה ויסיכמו עמה, כך גם הברכה צריכה להאמר בקול, שאם לא כן חוטא המברך למטרת הברכה.

מלבד זאת, ברכה בקול מזכה את שומעיה במצוה נקרה - מצוה עניית אמן; במעשה קל ופשוט - אמינות הברכה בקול - נובל להיות מ'מצדיקי הרבים', היתכן שנפסיד זאת?! רבי יהודה החסיד אף כותב ב'ספר חסידים' (רוז): "האומר ברכות בלחש" כ'גזול את המצוות'. דבריו בענין זה ברורים: ברכה בקול אינה רק הדור מצוה והשתדלות, אלא חובה מחלטת אשר מי שאינו מקיים אותה נחשב כגזול.

אפשר שסבת הדבר היא, לפי שהברכות שפאמור מטרתן להמליך את ה' אינן נחלת המברך לבדו, הן נתקנו גם כדי לזכות באמצעותן את הסובבים בעניית אמן, בבחינת: "גדלו לה" אתי ונרוממה שמו יחדו" (תהלים לד ז).

האמת היא שבדבריו של רבי יהודה החסיד טמון מסר נוסף; שהרי אמרו חכמים (הל"ן פו ב) ששונה של כל ברכה הוא עשרה זהובים. שכן זה נתן הן למברך והן לעונה אמן (תוספות ב"ק צא ב ד"ה וחיבו). נמצא שהמברך בלחש, מלבד שמונע רוח מעצמו [כדברי הש"ך (ח"מ שפב ז) שרק ברכה שנענתה באמן מזכה את אומרה בשכר עשרה זהובים], הוא אף גוזל את חברו בכך שמונע ממנו רוח עשרה זהובים, והרי זה באומר: "גם לי גם לך לא יהיה" (מלכים א ג כו).

נקפיד לברך את כל ברכותינו - מברכות השחר עד לסוף היום - בקול ובאזני מי שיענה אמן אחריהן, וכן נזכה לכל הברכות האמורות בתורה. אמן.

בקריאת "את הברכה אשר תשמעו" ובברכת שבת שלום,

א' תשרי 213 תמוז

תחנת המתים -

כבנים ולא כעבדים

"בנים אתם לה' אלוקים לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת" (יד א)

דרש רבי פינחס הלוי רבה של וענגרוב:

אמרו חכמים (תענית ב א) ש'מפתח תחית המתים' אינו נמסר בידי שליח אלא נשאר בידי הקדוש ברוך הוא בעצמו. המפרשים תמהו על כך, כיצד יכול הקדוש ברוך הוא להחיות מתים, והלא נחשב הוא כ'כהן' (סנהדרין לט א) האסור להטמא למת?! ובארו כי כיון שישראל נחשבים כ'בנים' לפני המקום, יכול הוא להחיותם, שהרי מטר לכהן להטמא לקרוביו (פרשת זרכים' דרוש כה, ע"פ תוספות טם ד"ה במא').

זהו שאמר הפתוב: כיון ש'בנים אתם לה' אלוקים" ועתיד הקדוש ברוך הוא להחיותכם, אל תצטערו על מותכם עד כדי חבלת הגוף וגלוח שער הראש, כדרך של הגויים הנפרדים ממתיהם לנצח, אלא הצטערו עליהם כשעור שקבעה התורה שכן במקום או במאחר אתם עתידים לשוב ולראותם.

בכך פרש רבי פינחס את החרוז המסים את פיוט 'גדל אלוקים': "מתים יחיה א-ל-ברב חסדו ברוך עדי עד שם תהלתו"; מכך שהקדוש ברוך הוא יחיה את המתים בעצמו, למרות היותו כהן, מוכח שנוחשים אנו לפניו כבנים ולא כעבדים. מעתה, כפי שבשונה מעבד שיכול אדונו למוכרו לאחר, הקשר בין אב לבן אינו מסתים לעולם; כך גם אנו קשורים באלוקינו לנצח, ואף שגלינו ונמסרנו ביד אויבינו, חבבים אנו לעובדו ולהללו 'עדי עד' (נחלת עזריאל - פרפראות לחקמה [הוראדנא תמ"ז]).

ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים

"וזבחת פסח לה' אלקיך צאן ובקר במקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם" (טו ב)

כאשר רבים נמנים על קרבן פסח אחד ואין די בבשרו כדי להשיבע את כלם, תקנו להביא עמו קרבן נוסף, הנקרא: 'חגיגת ארבעה עשר' ולאכל מבשרו לפני אכילת הפסח, כדי שישאר הפסח יהא נאכל על השבע (פסחים סט ב). רש"י מפרש (ע"פ ספרי טז קעא) שעל כך מכון הפסוק שלפנינו: "וזבחת פסח לה' אלקיך צאן ובקר"; "צאן - קרבן פסח שאינו בא אלא מן הצאן, ובקר" - חגיגת ארבעה

הנותן צדקה

מזכה את העני

"נתון נתון לו ולא ירע לכבד בתתך לו כי בגלל

הדבר הזה יברכה ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך" (טו י)

דרש רבי אליהו הפהן מאיזמיר:

המלה "נתון" מתחילה ומסתיימת באות נ'. פעמים נ' עולה בגימטריה מאה. בכך רמזה התורה שהנותן צדקה לעני מזכהו בכך שיוכל להשלים מאה ברכות באותו יום. שכן בשביל שייצבר האדם בסדר יומו הרגיל מאה ברכות, עליו לטל ידיו לסעדה שתי פעמים ביום לפחות (ראה רמב"ם תפלה ז יז).

עוד נרמז בגימטריה זו, שבנותנת צדקה פועל האדם אותה פעולה שפעל דוד המלך בתקנו לברך מאה ברכות ביום, כדי לבטל את גזרת מיתת מאה נפשות מדי יום (במד"י יח כא). שכן הנותן צדקה, מלבד שמציל את נפשו ממיתה ככתוב (משלי י ב): "וצדקה תציל ממות", אף מחיה את העני ומצילו ממיתה (מעיל צדקה' סי' תשצד).

חמישת אלפים בקרים במתנה

דממת כבוד והוד קדומים שררו תדיר בקרב הממתינים לחלות את פניו של האדמו"ר ה'באר יעקב' מנדבורנה זצ"ל. רגיל היה הרבי לקבל את פני המשחרים לפתחו בשעות הלילה המאחרות, לאחר שסיים את עבודת יומו שכללה שעות ארוכות ורצופות של למוד תורה, תפלה ועבודת ה'.

בסופו של כל יום הקדיש הרבי משעות

ביום הפגישה זנח העסקן את כל סדר יומו העמוס כדי להצטרף אליהם לפגישה המכריעה. הוא נטל עמו אל הפגישה את הקלסר עמוס הניירת - תוצאות הבדיקות וחוות הדעת הרפואיות שנתנו לאשה בשנים האחרונות. הרופא הבכיר הביט בניירת, שאל כמה שאלות ברור, התבונן שוב בניירת, ואחר השתתק.

הרבי מנדבורנה זצ"ל, בעל ה'באר יעקב'

השנה המועטות שנותרו לו, כדי לקבל את פני קהל מבקשי עצתו וברכתו. הרבי היה מקבל את פני כל הפונים אליו באהבה ובחמלה, מקשיב להם ומרעיף עליהם טללי נחומים ואחר מאציל עליהם מברכותיו הטהורות שנגבעו מעמק לבו הבווער באהבת ישראל יוקדת.

בשעת לילה מאחרת נכנסו לחדרו של הרבי זוג צעיר. מתוך דבריהם עלה ספור מטלטל ובלתי שגורתי, אשר הותיר רשם עצום על הרבי. להלן הספור כפי שספר זאת הרבי בעצמו:

"בני זוג אלו נשואים זה כחמש עשרה שנים. כשנתיים בלבד לאחר נשואיהם החלה האשה לסבל מבעיות שונות שהכבידו מאד על התנהלות חייה. כאשר חשה כי מצבה הולך ומחמיר, החלו לדרש ברופאים. הרופאים הפנו את האשה לבדיקות שונות ומשונות, אשר תוצאותיהן הוכיחו כי היא חולה במחלה נדירה וקשה במיוחד, הפוגעת קשות בתפקודה היומיומי, וסכני ההחלמה ממנה נמוכים מאד.

בעצת אחד מעסקני הרפואה הנודעים, פנו בני הזוג לאחד הרופאים המתמחה במיוחד בטפול במחלה קשה זו. ביום הפגישה זנח העסקן את כל סדר יומו העמוס כדי להצטרף אליהם לפגישה המכריעה. הוא נטל עמו אל הפגישה את הקלסר עמוס הניירת - תוצאות הבדיקות וחוות הדעת הרפואיות שנתנו לאשה בשנים האחרונות. הרופא הבכיר הביט בניירת, שאל כמה שאלות ברור, התבונן שוב בניירת, ואחר השתתק.

כמה רגעים של שקט מתוח חלפו עד שהביע הרופא את דעתו:

"צר לי להודיע לכם... אך האשה חולה במחלה קשה ביותר, אשר לצערי הרב היא חשוכת מרפא. לפי דעתי ולמיטב נסיוני, לא נותרו לה יותר משנתיים לחיות. אפשר בשנתיים אלו להקל על כאביה, אך בלתי אפשרי עוד לעצור את המחלה."

הרופא סים דבריו והשפיל את מבטו. חרף נסיונו הרב, לא היה לו קל לעמד מול אדם השומע שגור דינו נחרץ, ימיו נקצבו, ואין סכוי לרפאו.

דקה ארצה חלפה עד שהעז להרים את עיניו ולבחון את תגובתה של האשה. מה רבה היתה הפתעתו כאשר נוכח למצא לפניו אשה ננוחה ורגועה, כאלו לא שמעה בזה הרגע את הקשה שבכשורות. בסוכרו כי אולי לא שמעה פראוי את דבריו נסה לחזר עליהם בשנית, אך האשה נותרה רגועה וננוחה כשהיתה.

"כיצד אתה כה רגועה", תמה הרופא, "אולי לא הבנת פראוי את הבשורה?" תתה.

"הבנתי לחלוטין", השיבה האשה והוסיפה: "דוקא לכן אני כה רגועה וננוחה, ואדרבה, דבריה משמחים אותי."

"משמחים?" שאל הרופא בפליאה. "אכן כן", השיבה האשה כשדמעות נוצצות בעיניה, "לבי גואה עתה בתודה לה' יתברך על כל הטוב שגמלני מעודי ועד היום הזה; הרי לפי דבריה אני עומדת לזכות בשנתיים במתנה, כלומר: עוד למעלה משבע מאות פעמים לקום בבקר בשמחה.

אין אלו דברים פשוטים, שהרי בורא העולם אינו חייב לי דבר. הוא נותן לי חיים במתנה בכל יום מחדש, ואתה אומר שאמשיך לזכות בכך עוד שנתיים ימים, עוד שבע מאות פעמים. האם יש משהו שיכול להרגיע ולשמח בן אדם יותר מכך שמבשרים לו שמתנת החיים תבוא אליו מדי יום עוד שבע מאות ימים, שזכה להודות מודה אני לפניך... שהחזרת בי נשמתי, הלא בדיוק על כך מתרוגן לבי מדי יום בהודאה נרגשת, וכיצד לא אשמח?!"

הרופא ישב מול האשה כשהוא המום מדבריה. אולם הדברים הבאים שנשמעו מפי האשה גרמו לו להלם כפול ומכפל:

"אתה אומר, דוקטור, שנותרו לי רק שנתיים לחיות. כמי שיודעת שכל יום משנתיים אלו נתן לי במתנה, שהרי בורא העולם אינו מחייב להחיות אותי אפלו שעה אחת אלמלא רחמי וחסדיו, יכולה אני להרשות לעצמי להטיל ספק בקביעתך; וכי יש מה שימנע מאדון כל להעניק לי מאוצרו הבלתי נדלה עוד עשרות שנים מאשרות, שבמהלכן אזכה להעמיד משפחה בישראל ולחנכה על ברכי האמונה?!"

עתה הביט הרופא באשה בתדהמה מחלטת. לאחר שנים כה רבות שבהן הוא עוסק במקצועו ובמהלכן נאלץ לברר ללא מעט אנשים כי תקנות חייהם נגוזה, לראשונה הוא נתקל בתגובה שכזו. מבטו על החיים השתנה מן הקצה אל הקצה.

כחמש עשרה שנים לאחר מכן נכנסו בני הזוג ובקשו להתברך בעוד שנים רבות, טובות ומברכות. כאמור במוצאי שבת קדש פרשת שמות תשס"א ספר הרבי את הספור לאנשים שעלו להתברך מפיו, וכשסים הוסיף ואמר בהתרגשות:

"מאז אותו היום שבקרה אותה אשה אצל הרופא, כבר חלפו יותר מחמשת אלפים בקרים שבהם היא משכימה קום מדי בקר לאמירת 'מודה אני בלב מתרוגן ומלא הודיה על: 'שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך'."

שיח יוסף ח' ד עמ' רכה

חובת עניית אמן

תשעים אמונים – על ברכות

ה. חיב אדם לענות מדי יום תשעים אמונים על ברכות ששומע, זאת מלבד האמונים שעלו לענות על הקדישים. אכן יש הסוברים שאף האמונים שעונים על קדיש מצטרפים למנין זה.

מקורות ובאורים:

מחלקת זו יסודה בשאלת הגרסה הנכונה בהר לגבי מנין מקסות הדברים שבקדשה שיש לאומרים מדי יום: לדעת הרמ"ע מפאנו (שו"ת, סי' קט) הגרסה הנכונה היא שמקסת הדברים שבקדשה רמוזה במלה 'צד"ק' - צ' [90] אמונים, ד' [4] קדשות, ו' [10] קדישים, ק' [100] ברכות. מן שהאמונים שעונים על הקדיש נמנו בנפרד ובנוסף על תשעים האמונים, מוכח שחובת עניית תשעים האמונים נאמרה רק על אמונים שעונים על ברכות, ואינה כוללת את האמונים שעונים על הקדיש.

אולם ה"לקוט מעם לעז' (בראשית יח ל אות קעה) נקט בגרסת הזהר שלפנינו (תקוני זו"ח פג ב) שמקסת הדברים שבקדשה נרמזה במלה 'צד"ק' - צ' אמונים, ד' קדשות, ק' ברכות, ה' חמשי תורה. לגרסה זו שהקדישים לא נמנו בפני עצמם, יש לחשב במקסת תשעים אמונים גם אמונים שעונים על הקדישים.

חיוב מיוחד ביוצא ידי חובה

ו. על השומע ברכה מחברו כדי לצאת בה ידי חובתו, מוטל חיוב מיוחד לענות אמן אחר הברכה, זאת בנוסף לחיוב הכללי המוטל על כל השומע ברכה מן הברכות. ומפל מקום גם מי שלא ענה אמן, יצא בדיעבד ידי חובתו בשמיעת הברכה.

מקורות ובאורים:

שינוי בבביתא (ברכות מה ב): "שמע ולא ענה אמן - יצא". בבאור הגר"א (או"ח נב ב) דיק מן שנקטה הבריתא 'יצא' שהשומע ולא ענה אמן יצא רק בדיעבד. וכך פסק המ"שנה ברו"ה' (ריג יז) שהרוצה לצאת ידי חובתו לתתחלה, עליו לשמע את הברכה היטב, מתחלתה ועד סופה, ואף לענות אמן אחריה. זאת משום שיש חיוב מיוחד לענות אמן על שמיעת ברכה מתוך כונה לצאת בה ידי חובתו 'כדי להורות בפעל שמסכים לברכת המברך' (וראה עוד משנ"ב רטו ז; באור הלכה

קסז ב).

להלכה נפסק (טוש"ע או"ח רטו א) שאין אדם עונה אמן אחר ברכות עצמו. לכאורה אם כן, אף העונה אמן אחר ברכה שהוא מבקש לצאת בה ידי חובתו מדין "שומע כעונה", נחשב כעונה אמן על ברכות עצמו? ה'לבוש' (או"ח ככד ב, הביאו המ"ב שם כג) מבאר שמכל מקום מאחר שהשומע אינו מוציא את הברכה מפיו, אינו נחשב כעונה אמן על ברכת עצמו.

ברכה הנאמרת במיוחד בעבור השומע

ז. המברך ברכה שכבר יצא בה ידי חובתו, רק כדי להוציא אחרים ידי חובתם, כגון מי שקדש בשבת וחוזר ומקדש כדי להוציא ידי חובה אחרים שלא קדשו, חובה על השומע המבקש לצאת בקדוש זה ידי חובתו לענות אמן על הברכה, ואם לא ענה אמן לא יצא ידי חובתו. ואולם יש החולק וסובר שגם כאשר המברך כבר יצא ידי חובתו, יוצאים בשמיעת הברכה מפיו, גם בלי עניית אמן.

מקורות ובאורים:

ה'שלחן ערוך' (או"ח ריט א) פוסק שהמברך ברכת הגומל לעצמו, יכול חברו לצאת בשמיעת ברכתו גם בלי עניית אמן. הרמ"א (שם) מבאר דין זה כך: "כיון שהמברך גם כן חיב, יצא האחר בלא עניית אמן". מדברי הרמ"א דיק בהגהות רבי עקיבא איגר (שם ט) שבכל הברכות כן, גם בברכת המצוות, רק השומע ברכה מפי אדם שמברך בעבור עצמו, יוצא ידי חובה בשמיעה בלבד בלי עניית אמן. ואולם אם המברך כבר יצא ידי חובת ברכה זו ומברך כדי להוציא אחרים מדין 'שומע כעונה' אין השומע יוצא ידי חובתו אלא אם ענה אמן. וראה במנחת שלמה' (ח"א סי' ג) שכתב שגון לחוש לדבריו ולהזהיר השומעים על כך.

אולם ה'אבני נזר' (שו"ת, או"ח סי' מ) חולק וסובר שאף כאשר המברך כבר יצא ידי חובתו, יוצאים השומעים בלי עניית אמן. והביא הוכחה לדבריו מאשר כתבו התוספות (ר"ה כח ב ד"ה ומנא) שאף מי שכבר שמע תקיעת שופר יכול לתקע כדי להוציא ידי חובה אחרים שלא שמעו. ואם אין יוצאים מדין 'שומע כעונה' ממי שכבר יצא ידי חובתו, אלא בעניית אמן אחריו, היאך יכולים לצאת בשמיעת התקיעות, והלא אין שייך לענות אמן על התקיעות?! (וראה שם שהאר"י להוכיח שיוצאים בשמיעת התקיעות מדין 'שומע כעונה').

אברך יקר!

בהצטרפות למיזם 'דרך אמונה' תזכה להשריש בקרב מתפללי בית הכנסת שבו אתה מתפלל את חשיבות אמירת הברכות ועניית אמן עליהן ותתברך בשפע ברכה וטובה כמבטח למזכיר הרבים.

המקפידים על כללי מיזם 'דרך אמונה' במהלך חודש אב זכאים להשתתף בהגרלה על 6 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

מוקד 'דרך אמונה'

03-91-7-91-91

ההגרלה תתקיים א"ה ביום שלישי ג' באב תשפ"ב.

הזוכים יקבלו הודעה ושמותיהם יפרסמו במוקד 'דרך אמונה' שלושה 3.

שלושה 3 - שמיעת שמות הזוכים

שלושה 2 - הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00

שלושה 1 - שמיעת כללי המיזם

"באשר קים עליהם מרדכי"

כארי יעמד על משמרתו

רבי אליהו מני, רבה של חברון, מעורר בספר 'שיח יצחק' (שער האהבה) לענות אמן אחר כל ברכה וברכה ששומע, ואלו דבריו: "על כן אחי ורעי אל תהי עניית אמן הזאת קלה בעיניכם, כי אין האדם נקרא צדיק, אלא אם כן קים בכל יום: צ' אמונים, ד' קדשות, י' קדושים, ק' ברכות. אם כן מי הוא זה שיראה כל אלה ולא תסמר שערות גופו, וכארי יעמד על משמרתו משמרת הקדש שלא יאבד אפלו אמן אחד."

תשעים אמונים לקביעת האמונה

את הסבה לתקנת חכמים שצריך לענות דוקא תשעים אמונים ביום, באר האדמו"ר רבי אורי' הושע אלחנן אשר מפורישוב פד: נפסק להלכה (שו"ע או"ח קיד ח) שבמשך שלושים הימים הראשונים מעת שמפסיקים להזכיר את הגשמים ומתחילים באמירת מוריד הטל, המסתפק אם הזכיר טל או גשם צריך לחזור ולהתפלל, שכן הסתם גבר כח ההרגל והזכיר גבורות גשמים בתפלתו. ואולם מי שמיד ביום הראשון שמתחילים להזכיר טל, אומר תשעים פעמים בראשית: "מחיה מתים אתה רב להושיע מוריד הטל", אינו צריך לחזור ולהתפלל במקום ספק, שכן לאחר ששגן זאת תשעים פעמים, חזקה עליו שהתפלל בנסח הנכון.

למדנו מכאן שאמירת דבר במשך תשעים פעמים מקבעת אותו היטב בלב האומר, עד שאומר מתוך הרגל. משום כך אף תקנו חכמים לענות מדי יום מחדש לכל הפחות תשעים אמונים, לפי ששגית אמן מקבעת את האמונה בלב האדם ובעגותו תשעים פעמים אמן 'תקבע בלבו אמונת השם יתברך, ויכר אצלו גדלת הבורא יתברך שמו בהרגשת לבו ומחו" (אמרי' הושע' ח"ג לקוטים ל"ט).

תשעים אמונים פנגד תשעים מומים

דועים דברי הרוקח (סי' טו) כי מצות אמירת מאה ברכות ביום נועדה כדי להציל את ישראל ממאה קללות; תשעים ושמונה הכתובות בפרשת 'כי תבא', ושתיים נוספות שנגזרו בפסוק (דברים כח טא): "גם כל חלי וכל מכה". על פי זאת אמר הגר"י זילברשטיין כי אפשר לומר שתקנת אמירת תשעים אמונים נועדה להציל ממגן תשעים המומים הפוסלים את הכהנים ולעבד במקדש [ישנם חמשים מומים שפוסלים את הבהמה מהקרבה ועוד תשעים מומים נוספים שפוסלים רק באדם (רמב"ם ביאת מקדש פרקים ז-ח)]. יש שהביאו לכך סמך: 'המום' בגימטריה 'אמן' - צא (מאורות הדף היומי בכורות מג א).

לכבוד המערכת הנפלאה של עלון 'וכל מאמינים' המזכה את הרבים על פניו תבל,

בגמרא (ברכות מז א) מבאר שחי האדם תלויים בעניית אמן כהלכה, הן לטוב והן למוטב חלילה, שפך אמו: "העונה אמן יתומה - יהיו בניו יתומים, חטופה - יתחטפו ימיו, קטופה - יתקטפו ימיו". ולעמת זאת למקפיד על עניית אמן פדת וכהלכה הבטיחו שיאריך ימים בטובה: "וכל המאריך באמן מאריך לו ימיו וישנותיו".

חשבתי להביא רמז נפלא לכך; בתפלת 'נשמת' אומרים: "על כן אברים שפולגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפינו הן הם יודו...", ראשי התבות: "על כן אברים" הם בגימטריה "אמן", וסופי התבות בגימטריה 120, רמז שבזכות עניית אמן פראוי, נזכה באיברים שנתן לנו ה', להודות לה' עד מאה ועשרים שנה בבריאות שלמה. אמן כן יהי רצון.

בברכת פהנים באהבה פעתירת
גמליאל הפהו רבינוביא,
מח"ס 'גם אני אודך'
ו'פרדס יוסף החדש' על המועדים.

נתן לשלח מכתבים לפקס
שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל:
9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

רבי שמואל אבנהב זי"ע א' באול תנ"ד

בית הקברות היהודי העתיק באי לידו בונציה

רבי שמואל אבנהב נולד בהמבורג שבגרמניה בשנת ש"ע לאביו רבי אברהם. בהיותו בן שלוש עשרה שלח אביו לונציה שבאיטליה ללמד תורה בבית מדרשו של רבי דוד פרנקו. בהגיעו לפרקו נשא לבת רבו והתגורר בונציה.

בשנת ת"י נקרא לשמש כרבה של ונציה וכראש הישיבה. העמיד תלמידים הרבה, ביניהם ידוע רבי ישראל יעקב חגיז זצ"ל מחבר שו"ת 'הלכות קטנות'. היחכם צבי' (שו"ת, סי' קלה) מכתירו בתאר "גדול זמננו", ובנו רבי יעקב עמדין כותב עליו (תורת הקנאות דף כד): "אחד המיחד שבעדו ה... שלא הניח פמותו בדרו בחכמה ובחסידיה אמתית... היה אביון של ישראל במחוז איטליה, כאשר ישאל איש בדבר איש האלקים, נמצא לכל שואל, אחרי דבריו לא ישנו". שאלות רבות הפנו מכל קהלות ישראל, ותשובותיו נדפסו בספרו שו"ת 'דבר שמואל המצטט רבות בספרי האחרונים.

בימיו הדפס בפראג בעלום שם חבור בשם 'ספר הזכרונות', שמטרתו היתה לעורר את העם על קיום מצוות שרגילים לזלזל בהן. לימים התברר שחבור זה הדפס על ידי רבנו אשר מרב עונותו וחסידותו העלים שמו (שם).

בהגיעו לגבורות, גזר על עצמו גלות, והיה נוהג להתבודד ולנדוד בין הערים, עד שסמוך לפטירתו חזר לונציה. השיב נשמתו לבראו בא' באול תנ"ד והבא למנוחת עולמים בבית העלמין היהודי בונציה.

בן העולם הבא

בהקדמתו לספרו של אביו, שו"ת 'דבר שמואל', מתאר בנו רבי יעקב כיצד לפני הסתלקותו מהעולם במיתת נשיקה, נפרד מכל תלמידיו ובני משפחתו. האחרון שנפרד ממנו היה נכדו יחידו רבי שמואל שהיה קרוי על שמו, והיה אהוב עליו ביותר. הוא מכתיר את אותו נכד כבן העולם הבא בגלל הקפדתו על עניית אמן, וכך הוא כותב עליו: "נכדו יחידו, ידיד נפשו, שמו כשמו, משען לו לעת זקנותו, זכה לשמעו - 'בן העולם הבא', עונה אמן בכל פחו, הוא גימטריה שמואל בן פכוד הר"ר דוד".

מכבד את שם ה'

המתאנה וכוסף לענות אמן אחר הברכות, מראה בכך שהוא זהיר בכבוד שם ה'. שכן בעניית אמן אחר הברכה מרוממים ומכבדים את שם ה', כפי שמלמד הפסוק שעליו הסמיכו חכמים (ילק"ש דברים תתקמב) את חיוב עניית אמן: "כי שם ה' אקרא" - בברכה, 'הבו גדל לאלקינו' - בעניית אמן (ספר הזכרונות' הזכרון השמיני פרק א).

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ל מנחם אב תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 6:35 תל-אביב: 7:50 חיפה: 6:42 מוצאי שבת: ירושלים: 7:47 תל-אביב: 7:49 חיפה: 7:50 ר"ת: 8:26

פרשת ראה

מעשר כספים

"עשר-בשביל שתתעשר"...

פעם הגיע תלמיד לישיבת וואלוז'ין ללמוד על דעת שיאכל ממעות מעשר שלו. הוא מצא מקור לכך בפסוק "עשר תעשר... למען תלמד ליראה". ומכאן שמותר ללמוד ממעות מעשר. לימים התעורר בלבו הספק שמא אינו נוהג בזה כראוי. שאל את הגאון **רבי חיים מוולואז'ין זצ"ל** אם עשה כדיון, ואם לאו, האם צריך להחזיר את מעות המעשר שכבר אכל.

השיב לו רבי חיים: לכתחילה היית צריך לאכול משלך, אך מה שכבר אכלת אינך צריך לשלם. והוסיף רבי חיים שהוא עצמו הסתפק אם מותר לו להנות ממעות מעשר ולא ההין לשאול את רבו **הגר"א זצ"ל** והקל בעצמו עד שאיבד כל ממונו, עד ששילם לעניים את כל מה שנהנה והש"ת מילא חסרונו.

כתר ראש, שאילתות

עידקת רבי מאיר...

מתוך ענוותנותו, האמין **כ"ק האדמו"ר רבי מאיר מפרימישלאן זצ"ל** בכל לבו כי חייב הוא לפזר את כל מעותיו כולן לצדקה, עד בלי השאיר לעצמו אפילו אגורה שחוקה ואף שהורו חז"ל "אל יבזבז יותר מחומש".

פעם הגיעה, קבוצת חסידים מופלגים מהעיר איהל לפרימישלאן. חקר אותם רבי מאיר, לדעת הליכותיו בקודש של רבם הצדיק **רבי משה זצ"ל** (בעל **הישמח משה**) בענייני צדקה וחסד. משהשיבו, לו כי נוהג לפזר חומש מממונו לצדקה, נאנח רבי מאיר ואמר: "אכן! לגבי יהודים טובים וקדושים כרבים, אמרו חז"ל (כתובות נ.) "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש", אולם בעל חטא כמאיר - אפילו את מכנסיו חייב הוא לתת לצדקה!"

אספקליה המאירה

מצוה להפריש מעשר [או חומש] מממונו לצדקה!

נלמד מהפסוק: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" (פרק יד-כד)

ודרו חז"ל: "עשר תעשר" - "עשר בשביל שתתעשר" (תענית ט.) והביאו בעלי התוס' את דברי חז"ל בספרי לרבות מפסוק זה גם שאר רווחים שיש לעשר מהם. **במדרש** פליאה מובא: "עשר תעשר" - ההוא דכתיב (בראשית יג-ט) "אם השמאל ואימינה ואם הימין ואשמאילה".

ביאר את פשר האימרה, הצדיק **רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זצ"ל** (בילקוט **אהב ישראל**) עפ"י המעשה המובא במדרש תנחומא: אמר רבי לוי מעשה באדם אחד שהיה מוציא מעשרותיו כראוי, והיתה לו שדה אחת שהיתה עושה אלף מדות ומוציא ממנה מאה מדות למעשר, ומן המותר היה מתפרנס הוא ובניו ובני ביתו. בשעת פטירתו קרא לבנו אמר לו: בני, תן דעתך על שדה זו, כך וכך מדות היא עושה, כך וכך מדות למעשר, וממנה הייתי מתפרנס כל ימי.

כאשר נפטר האב מן העולם, שנה ראשונה זרע אותה הבן, עשתה אלף מדות והציא ממנה מאה למעשר. שנה שניה נכנס בבן עין רעה, פיחת עשרה ופיחתה השדה מאה, וכן שלישית וכן רביעית, וכן חמישית, עד שעמדה על מעשרותיה ועל עשרית בלבד. כיון שראו קרוביו כך, עמדו ולבשו לבנים ונתעטפו לבנים ונכנסו אליו. אמר להן: לא באתם אלא לשמוח על שנידו אותי. אמרו לו: "ח", לא באנו אלא לשמוח עמך, לשעבר היית בעל הבית והקב"ה כהן, ועכשיו נעשית כהן והקב"ה בעל הבית.

ענין זה נרמז בפסוק: "אם השמאל" - אם נותן אדם מעשרותיו בקיימו את הציווי "עשר" הנאמר ב"שי"ן" שמאלית, אזי שכרו הוא "ואימינה" - הרי הוא מתעשר, כאילו נקרא המקרא בשי"ן ימנית. אך אם "הימין" - אם חדל הוא מלתת מעשר, כיון שחפץ הוא בעשירות הנקראת בשי"ן ימנית, אזי "ואשמאילה" - מתקיים בו הפסוק "עשר" הנקרא בשי"ן שמאלית, ושדהו אינה נותנת אלא רק מעשר מיכולתה...

ניתן לרמוז כן גם באימרת חז"ל על הפסוק "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" - "אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל" - היינו על עשירות (שכתובה בשי"ן ימנית) "שהוא שמאל" - שתלויה בשמאל - במעשר (הכתובה בשי"ן שמאלית) "ועל שמאל שהוא ימין" - שאף שיחסיר מכספו מעשר (שי"ן שמאלית) "הוא ימין" - יזכה לעשירות (בשי"ן ימנית).

עוד רמז מובא (בספר **בוצינא דנהורא מהרה"ק רבי ברוך ממעזיבז' זצ"ל**) בפסוק "כף אחת עשרה זהב מלאה" - אם יתן מעשר מכספו ("כף אחת עשרה") אזי - "זהב מלאה" - יש במעשר זה כדי למלאותו בזהב.

עלון "איש לרעהו" פרשת ראה הוקדש לעילוי נשמת אמו"ר
ר' אהרן עבי בן ר' שמחה הלוי פלק ז"ל

שיום היאהרצייט חל ביום כו' מנחם אב

ת.נ.צ.ב.ה.

מצוה ליתן צדקה לעניים כפי מחסורם!

נלמד מהפסוק: "לא תאמץ לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון כי פתח תפתח את ירך לו... די מחסורו... נתן נתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'" (פרק טו-ז, י)

וּכְתַב הַרְמֵב"ס: מצות עשה ליתן צדקה לעניים, כפי מה שראוי לעני, אם היתה יד הנותן משגת, שנאמר "פתח תפתח את ירך לו" (פ"ז) ממתנות עניים הל"א). לפי מה שחשר העני אתה מצווה ליתן לו, אם אין לו כסות מכסים אותו, אם אין לו כלי בית קונים לו וכו' ומצווה אתה להשלים חסרונו, ואין אתה מצווה לעשרו (שם - הלכה ג).

אמרו חז"ל (פסחים ה.) האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן עולם הבא הרי זה צריק גמור. ורבים הקשו מהמבואר בגמרא (סוטה מז.): לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ומשמע ש"שלא לשמה" אינו מצוה גמורה אלא אמצעי ל"לשמה" וא"כ מדוע הוא צדיק גמור?

ובפשטות ניתן לתרץ שאין הכרח שבלא לשמה אין זה מצוה גמורה, שבהחלט יתכן שהיא מצוה גמורה אלא שב"לשמה" ישנה מעלה והידור יותר, וחז"ל באים ללמד שכדי להגיע למעלת ההידור הזו צריך להתחיל ב"שלא לשמה", ורק מתוך כך יבוא ל"לשמה" [כשיטעם מתיקות התורה], אך אין זה חיסרון במצוה אלא תוספת מעלה בה [וכדוגמת מעלת הזריזות].

עוד י"ל שמדת הצדקה לעני שונה היא משאר המצוות, שכן כל מטרת המצוה היא שהעני ינה, כי הוא נצרך לזה, והכוונה אינה מורידה ממטרה זו, משא"כ בשאר מצוות במיוחד אלו שבין אדם למקום.

אלא שתירוץ זה צ"ע מגמרא (כתובות סו: ז.) ממעשה בבתו של נקדימון בן גוריון שהיתה מלקטת שעורים וכו' ושאל אותה רבן יוחנן בן זכאי "ממון של אביך היכן הלך?" והשיבה שאבד מפני שלא נתן צדקה ["מלח ממון-חסר] וביארה שם הגמרא משום שאף שנתן צדקה, היה זה רק לכבודו, ורואים מכאן שאף צדקה צריך שיהיה לשמה!?

קושיה זו הקשה **המהרש"א**, ותיירץ לחלק בין העושה צדקה בשביל שיחיה בנו, לבין העושה צדקה כדי להרבות כבודו שזה גרוע יותר, וכעין שחילקו **התוספות** (שם נ: בדברי ר' יהודה עצמו עיי"ש).

ואולם גם לאחר כל האמור עד כאן, עדיין קשה מאוד קושית התוספות (על גמרא פסחים ה: ד"ה שיזכה) שהקשו ממה ששנו באבות (פ"א מ"ג): "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס". וא"כ מדוע האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאזכה לעוה"ב הרי זה צדיק גמור, הרי זה על מנת לקבל פרס? [והתוספות תירצו באופן שאף שלא תגיע הטובה אינו מתחרט מהמצוה, אך הקשו על זה ממה שנותן לזכות לעוה"ב שבזה לא שייך חרטה].

נוכל לתרץ עפ"י מה שפירש **היד רמה** (ב"ב י: ד"ה תניא) מדוע נחשב צדיק גמור בנתינת הצדקה, משום שעיקר כוונתו לשם שמים, ולא לשם הנאתו הגשמית. כי נותן בכדי שיחיה בנו ויוכל לעסוק בתורה ובמצוות וכן שיזכה לעוה"ב להוסיף לדעת את בוראו. ומה שאמרו "אל תהיו כעבדים המשמשים על מנת לקבל פרס" הכוונה להנאת עצמו, ולא לטובה רוחנית. וא"ש.

עוד חשבנו לתרץ בס"ד באופן מקורי ובדרך צחות, עפ"י מה שהבאנו (בעלון "איש לרעהו" פרשת חוקת) על שאלתו של **הגר"י אברמסקי** זצ"ל ששאל את **כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל** על לשון הפסוק (בפרשתינו) "כי לא יחדל אביון... על כן אנוכי מצוץ לאמר פתח תפתח" וכו' ולכארה מילת "לאמר" מיותרת ואפשר בלעדה?

ותירץ לו הבית ישראל שיש לבאר את הפסוק כך: כאשר הנך פותח את ירך לתת צדקה לאביון, אני מצוץ "לאמר" - שתאמר לאביון דברי פיוס ועידוד שלא ידאג ממצבו הנוכחי כי גלגל חוזר בעולם, ועוד יגיע היום שהוא, האביון, יכול לפתוח ידו לאחיו העני.

בדרך זו נוכל לתרץ גם את קושית התוספות מהמשנה אל תהיו כעבדים וכו' שאכן מצינו שחז"ל נתנו חשיבות גדולה למפייס את העני [כי הנותן מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך ב"א ברכות] וצערו של העני אינו רק מכך שאין לו ממון להחיות נפשו, אלא מצטער בעיקר מה"נהמא דכיסופא" שמתבייש כל פעם שנזקק לטובתם של אנשים.

"מחסורו אשר יחסר לו..."

סיפר רבינו הגרא"מ שך זצ"ל: בבית מדרשו של הגאון **רבי מאיר מיכל רבינוביץ** זצ"ל בוילנא, היה נהוג לתת בכל שבת עליה לתורה "שישי" לגביר גדול בזכות תמיכתו בבית המדרש. לאחר שנים ירד הגביר מנכסיו ונאלץ להפסיק תמיכתו בבית המדרש. רצו הגבאים להפסיק המנהג לתת "שישי" לאותו גביר. הם פנו לרב ושאלוהו כיצד עליהם לנהוג.

אמר להם רבי מאיר מיכל: חייבים להמשיך לתת לו "שישי" שהרי אומרים חז"ל בגמרא (כתובות פז:): שיש לתת לעני "די מחסורו אשר יחסר לו" אפילו סוס לרכב עליו ועבד לרוץ לפניו. אם כך הורגל בעבר. וא"כ, יהודי זה שהורגל בקבלת הכבוד של "שישי", הרי אם יפסיקו לתת לו, יכאב לו הדבר לא פחות מאותו עשיר שהתרושש שחסר לו סוס ועבד. ולפיכך חייבים להמשיך לכבדו ב"שישי" גם בעתיד מדין מצות צדקה.

שימושה ש"ת

תרמיל של צדקה...

רגיל היה **רבי אליעזר ליפא** זצ"ל (אביהם של רבי אלימלך מליזנסק זצ"ל ורבי זושא מאניפולי זצ"ל) במעשי צדקה. היה מכניס אורחים ומחזר אחר מתן בסתר.

פעם נסע מכפרו ללבוב ופגש בעני העושה דרכו ברגל. ירד רבי אליעזר ליפא מעגלתו וביקש מהעני לנסוע עמו. סירב הלה, באומרו כי ברגליו מבקר בכל כפר ואוסף נדבות. "וכמה אתה עושה בסיבוב זה?" "עשרים זהובים" - השיב העני.

רצה רבי אליעזר ליפא לתת לו סכום זה בתנאי שיסע בעגלה. לא הסכים העני ונימוקו עמו: "היהודים בכפרים כבר הורגלו לתת לי נדבות קצובות מידי שנה. אם לא אבקרם השנה מי יודע אם אקבל מהם שנה הבאה".

לא הרפה רבי אליעזר ליפא: "נניח שהנך צודק ואין לקלקל חזקה, אבל את התרמיל הכבד שעל גבך תן לי ובכפר תקבלו בחזרה. למה לך לסחוב בעצמך?"

שוב סירב העני: "מחזר על הפתחים ללא שק על שכמו מקבל פחות... שאל רבי אליעזר: "וכמה ההפסד?" "חמשה זהובים" - השיב. שילם לו רבי אליעזר חמשה זהובים והעמיס את התרמיל לעגלה...

חס"מ

אשרי משכיל אל דל...

סיפר כ"ק האדמו"ר מבלוז'וב: בבואי לאמריקה הייתי פליט שואה מחוסר כל. למחרת הגיעי, התקשר אלי **כ"ק האדמו"ר מאוז'רוב - רבי משה יחיאל אפשטיין** זצ"ל והזמין אותי להתגורר במעונו באומרו: "אני לא זכיתי להתנסות בשבעה מדורי גיהנם של השואה כמוכם. לכן אני עוזב את ביתי ונותן לכם את ה"שטיבל" שלי ואת החסידים שלי עד שתסתדר באופן עצמאי כראוי".

כאשר עלה האדמו"ר מאוז'רוב ארצה, הביא איתו כסף די הצורך כדי לקנות דירה מרווחת, כפי שמתאים לאדמו"ר. אך כאשר שמע שיתומה (קרובת משפחתו) עומדת להנשא וזקוקה לכסף, מסר לה את הכספים שהיו מיועדים לדירתו, ולעצמו שכר דירה בדמי מפתח.

במחיצתם

מחיה נפשו של העני...

מעשה ביהודי עני ועוור שהיה נוהג לשבת בקביעות ליד ביתו של הגאון רבי ישעיה מושקט זצ"ל (רבה של פראג) כשעמו סל מלא עוגות כדי למוכרן ולהתפרנס מהן. פעם תפסו שוטר והחרים את כל העוגות. בכה העני במר לבו. שמע רבי ישעיה את אשר קרה לו, הוציא מעות מכיסו ונתן לו דמי נזק.

מאותו יום ואילך שמר רבי ישעיה על הרוכל העוור, והיה ממתין לו בכל בוקר וכשהלה אך הגיע עם סחורתו, מיד קנה ממנו את כל העוגות.

שאלו מקרוביו את רבי ישעיה: "כלום לא מוטב היה להקציב לעני את דמי פדיונו ולשלם לו מידי חודש בחודשו ולחסוך מהעני וגם מהרב טירחה יתירה?"

השיב רבי ישעיה: "לא! הרוכל מאמין כיום שהוא סוחר מוצלח המרויח את לחמו בכבוד, אם מאור עיניו נלקח ממנו, מדוע שנקח ממנו גם את שמחת נפשו?"

גדוה"ד

הכל - מן השמים...

סיפר אחד ממקורביו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל: פעם בלכתנו ברחוב ניגש אל רבי שלמן זלמן, עני מקבץ נדבות והושיט את ידו. הכניס רש"ז את ידו לכיס, העלה מספר מטבעות, והחל בוחן כמה מהן יתן לעני. לפתע נתן לעני את כל המטבעות שבידו, באומרו: "אם זה מה שיצא מהכיס, סימן מן השמים שמגיע לו הכל..."

התורה המשמחת

מעשה יש לומר, שבדיוק כמו שפירש ה'בית ישראל' את לשון "לאמר" שבפסוק, כך נוכל לפרש את לשון חז"ל בגמרא "האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחיה בני", אשר לכאורה תמוה, למה הוצרכו ללשון "האומר" הרי יותר פשוט הלשון הנותן סלע זו וכו' [שהרי לא מדובר כאן בהלכות נדר שיש להדגיש את האמירה דוקא, אלא מדובר כאן על הניתנה].

אלא מכך שנקטו חז"ל לשון "האומר" סלע זו לצדקה, נוכל לאמר הוא שאמר כך לעני כדי לפייסו שלא ירגיש בושה שנזקק למתנת בשר ודם, ואומר לעני שהוא-העני עושה לו טובה בזה שמקבל ממנו צדקה, ועי"ז מציל את בנו לחיים (או מזכהו בעוה"ב), ובה מרגיש העני שהוא זה שעושה טובה לנותן יותר ממה שהנותן עושה לו. ולימדונו חז"ל בזה שאף שאמנם מרויח הנותן עי"ז יחיה בנו, אלא מכיון שפייס בזה את העני ושמחו, לא נחשב לו זה לחסון מה שקיבל פרס בניתנתו, וממילא מתורץ קושית התוספות.

מדת הרחמים

נכמרו רחמינו באותה שעה...

בסעודת ליל הושענה רבה, הגיעה אשה לסוכתו של הגה"צ רבי חיים מצאנז (בעל הדברי חיים) כשהיא זועקת ובוכה מרה על בנה היחיד הדואג לפרנסתם שעומד להתייצב למחרת בפני ועדת הגיוס. מפקד הצבא הינו אדם אכזר, ואילו היא ובעלה זקנים וחלשים ואם יתגייס בנם היחיד לצבא מי יהיה בעזרם.

השיב לה רבי חיים שבשעה נשגבה כזו אין לחשוב על עניי הפרט רק על עניי הכלל. אך האשה לא הסכימה לעזוב את הבית עד שתקבל ברכה והבטחה ברורה שבנה יקבל פטור מעבודת הצבא. למרות בכיותיה של האשה לא פעל מאומה, ורק בנו רבי דוד מקאשנב זצ"ל נתן לה ברכה כדי להרגיעה.

משנתסיימה הסעודה, כשנכנס רבי חיים לחדרו התעכב על מפתח החדר סמוך למזוזה ושינן את מאמר חז"ל "הלכה בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמינו באותה שעה..."

למחרת הלך הבחור להתייצב בלשכת הגיוס. כשנכנס לחדר הבחינות נעמד הפקיד מכסאו בגאווה ובעיוניות כשפניו חמורות סבר. פרץ הבחור בבכי תמרורים זמן ממושך ללא הפוגה, עד שלתדהמת הנוכחים ניסה הפקיד הקשוח להרגיע את הבחור, ולהוציא מפיו את סיבת בכיו. החל הבחור לספר על מצבם העגום והקשה של הוריו. כששמע זאת הפקיד נכמרו, רחמינו באותה שעה. הוא דחף את הבחור החוצה, באומרו שהוא משוחרר מהצבא.

הבחור הלך לרבי חיים מצאנז הישר מלשכת הגיוס לבשר לו את הבשורה הטובה. אז הבינו הכל פשר אמירתו של רבי חיים סמוך למזוזה.

כל הכתוב לחיים

"ונתן לך רחמים..."

כאשר הלך פעם הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל בליווי בנו, נגש אדם ושאל את רבי אריה: "מה שלום קרובך הנמצא בבית החולים לחולי רוח?" השיב רבי אריה: "ברוך השם". כשהלך האיש שאל הבן: "אבא, מי הוא זה קרובינו המאושפז שם?"

השיב לו רבי אריה: "פעם כשביקרתי שם את החולים, ראיתי אחד שוכב פצוע וכשהתענינתי עליו אצל החולים אמרו לי: "ישנם רגעים שאנו משתוללים ואז ה"מטפלים" תופסים אותנו בכה ולפעמים אף מרביצים, אך מכיון שלכולנו יש קרובי משפחה חוששים המטפלים מהקרובים שיגישו תלונה על כך. ואולם חולה זה הוא היחיד שאין לו קרובים ולכן משליכים עליו את כל זעמם..."

"ניגשתי למטפלים" - סיים האבא את סיפורו - "ואמרתי להם שהחולה הזה הינו קרוב משפחתינו..." מאז הפך החולה ל"קרובו" של רבי אריה, ומידי פעם היה מבקרו ואף מביא לו מתנות. הכל ידעו שהלה קרובו של רבי אריה, וכמוכן היחס אליו שופר בהתאם **איש צדיק היה**

להיות חומל ומרחם על הבריות! נלמד מהפסוק: "ונתן לך רחמים ורחמך והרבך" (פרק יג-יח)

ואמרו חז"ל: שלשה סימנים יש באומה הישראלית, רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים. רחמנים דכתיב: "ונתן לך רחמים ורחמך" (יבמות ע"ט). **כיוצא בזה אמרו:** כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו. וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו (ביצה לב). **עוד למדו חז"ל מהפסוק:** "ונתן לך רחמים..." **כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים (שבת קנא).** והיינו מדה כנגד מדה, כמו שאמרו חז"ל: **במדה שאדם מודד מודדים לו (סוטה ט).**

הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל כותב בספרו (תוכחת חיים-מקץ) שהאדם צריך להזהר הרבה מאוד ולקיים "אח לצרה יולד" - שיתנהג עם חברו כאילו הוא אחיו ולרחם עליו בעת צרתו, וכיון שהוא מרחם על הבריות, שכרו שמרחמים עליו מן השמים.

ויש רמז לכך, כותב רבי חיים, כי אותיות "הצרה" גימטריה "הרחמים" בדקדוק, להודיענו שאם לא יהיה עם חברו ברחמים תבוא עליו הצרה. רח"ל. ולהיפך לענין הטובה, גם ה' יתן הטוב, שאם ירחם על חברו, מאותיות "הצרה", יהיה רוחב דאתי ממילא, ונהפך מ"הצרה" ל"רחמים". כי אותיות הצר"ה, הרצ"ה, שהרצה לו הקב"ה, ונרצה לו לכפר עליו.

וזהו שנאמר בפסוק (בראשית מב-כא) "בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה עלינו הצר"ה הזאת", כי אותיות הצרה שהוא גימטריה רחמים, ונהפך למדת הדין. ואולם כשמתנהג עם חברו ברחמים אזי נהפך מדת הדין למדת הרחמים, מאותיות הצר"ה יהיה רציני ורחמים מאת ה'.

נצטוינו בתורה (דברים יב-כג, כד) "רק חזק בלבתי אכול את הדם... לא תאכלנו למען יטב לך ולבניך אחריד". ודרשו חז"ל: "ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו, הפורש ממנו מקבל שכר, גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתו, הפורש מהם על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדרותיו עד סוף כל הדורות.

וביאר הכלי יקר (שם) שהדם מוליד אכזריות בגוף האוכל, וטבע האדם נמשך גם לבנים והיו תולדותיהן כיוצא בהן. לפיכך אמרה תורה שכאשר לא יאכל הדם "יטב לך ולבניך אחריד". שלא תהא מדת האכזריות קנין דבק בזרעו.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

אתה 'אמן חושים' – ידעת?!

ממילא - אמרתי לשימי - אם אתה חושב בלב על המנכ"ל שאתה לא אוהב אותו, והוא רק מנסה להכשיל אותך ולעצור את קידומך, אתה משפיע על ליבו לרעה כנגדך! אם תשמע לי, עליך לעשות תרגיל עוצמתי קצר: קח דף ותרשום עליו את כל הדברים הטובים, שאתה יודע על המנכ"ל: את כל החסדים והטובות שקיבלת ממנו אי-פעם. רשום דברים טובים על המידות שלו, על הדברים הטובים שבאופי שלו ומעלותיו הרוחניות! מלא את ליבך במחשבות טובות עליו! כשתסיים לכתוב, קח את הדף ותתבונן בו למשך כמה דקות. תחשוב כמה הוא אדם טוב ומיוחד. דע לך שהדבר ישפיע מיד על ליבו של המנכ"ל, ויגרום לקרבה ואהבה אליך.

הוא קיבל את העצה.

* * *

'מה שלומך שימי! הרבה זמן לא ראיתי אותך!' היה זה לא פחות מאשר המנכ"ל בכבודו ובעצמו אשר פגש אותו אקראית במטבח.

'הייתי בהלם!' משחזר שימי 'הרגשתי שזורמים ממנו חום ואהבה נדירים!'

וכל זאת כעבור ימים ספורים מאז ביצע את העצה-טובה...

המנכ"ל ביקש ממנו להיכנס למשרד שלו, בעודו מציין 'תרגיש חופשי להיכנס למשרד שלי תמיד. גם בלי אישור המזכירה.'

לא יאמן כי יסופר.

זה לא הסתיים כאן. המנכ"ל הושיב אותו לידו, הכין לו כוס קפה ונתן לו תשובה חיובית על קידום! 'הייתי המום לחלוטין, וכל זאת לאחר שלפני כן הקשר שלנו לא היה כזה כלל...'

* * *

"כן לב האדם לאדם: אם ליבו טוב לאותו אדם, הוא במקביל טוב עימו, אף שאינו ידוע ליבו של אדם" - - - כשאתה חושב על חברך מחשבה טובה, באותו רגע ממש, גם ליבו של חברך מתחיל לחשוב עליך דברים טובים ומתחיל לאהוב אותך ממש.

ב"קמפוס" ובשאר מסגרות ההבראה השונות, נחשפו צעירים רבים ל"אמן-חושים" אשר מצליח להשפיע/לשלוט על מחשבת הזולת. מדהים לראות את זה, גם כאשר האמן הבהיר מראש שאין לו באמת כוחות מאגיים על-טבעיים... בין-הזמנים מאחורינו, אך הרושם העז שנותר על הצופים ימשך ללוות אותם.

מסתבר שאצל כל אחד מאיתנו מסתתר אמן-חושים קטן. לא מאמינים? הצטרפו אלינו לסיפור הבא אותו ראינו ב'פניני עין חמד':

* * *

בשנת תשס"ז - לפני 15 שנה - עבדתי בחברת ל.ס. חברת שיווק באור יהודה עם חבר בשם שימי. הוא סיפר לי שהוא חושש. הוא ממתין במשך זמן רב לקבל תשובה גורלית ממנכ"ל החברה, האם הוא יקבל קידום בעבודה. תשובה חיובית תזכה אותו בהטבה רצינית בפרנסה. אולם תשובה שלילית תפגע בקידומו בחברה. הוא סיפר, שהמנכ"ל 'סוחב' אותו כבר זמן רב, והוא מרגיש שהלה לא רוצה בקידומו...

אמרתי לחבר: אתה רוצה עצה? אז דע לך כל עוד שתחשוב עליו מחשבות שליליות שכאלו, תיזהר שלא להיתקל בו, כי בוודאי התשובה תהיה שלילית!

-מניין לך זאת? שאל.

ואני השבתי: שלמה המלך, החכם מכל אדם, כתב: "פְּמִים הַפְּנִים לְפְנִים כִּן לֵב הָאָדָם לְאָדָם" (משלי כז, יט). מפרש הגאון מווילנא ז"ל: "כמו שהמים מראים את פני האדם כפי שמראהו למים: אם יעקם פניו גם המים יראו כן, כן לב האדם לאדם: אם ליבו טוב לאותו אדם, הוא במקביל טוב עימו, אף שאינו ידוע ליבו של אדם."

כשאתה חושב על חברך מחשבה טובה, באותו רגע ממש, גם ליבו של חברך מתחיל לחשוב עליך דברים טובים ומתחיל לאהוב אותך ממש.

ממשיך הגאון וכותב: 'ולהיפך, מי שחושב מחשבות רעות בליבו, אף שלא יגלה מחשבות ליבו - ואף שאין יודע אדם מה שבלבו - ישנאו אותו!'

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

{ אז נדברו }

פרשת ראה תשפ"ב | גליון מס': 571

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

אחר מטתו של הכהן הגדול מרן חכם שלום כהן זיע"א...

יתומים היינו ואין אב... מרן חכם שלום כהן... הכהן הגדול מאחיו שהייתה דירתו קבועה בלשכת כהן גדול סמוך ונראה לבית מקדשנו נסתלק לבית עולמו... אפילו רוצחי הנפש בשגגה שהותר להם כעת לצאת מעיר מקלטם... גם הם מוחים דמעה ואינם שמחים לשוב לשבת בארץ... כי הורם הנזר הוסרה מצנפת ובפטיירתו של הכהן הגדול ערבה כל שמחה... אשר אמרנו בצלו נחיה בגוים... ישיבת פורת יוסף הממוקמת מול שריד בית מקדשנו נדמית כלשכת הגזית... וחכם שלום היה ככהן הגדול אשר נושא את כפיו ומאציל מברכותיו באהבה כלולה על כלל ישראל... והנה כעת... וידום אהרן!!! ומעת שחסרנו כל אלה אין לנו לא כהן ולא מזבח שיכפר בעדנו... אבל מיתת צדיקים שמכפרת על ישראל כקרבן... את זה שיגרנו השבוע למרומים...

בשעת חימום זו עדיין לא נמצאו המילים לנסות להקיף את גודל האבידה... לכן לבנתיים אגש מזוית ממש צדדית... ואני רוצה להקדיש כמה שורות דווקא לאשכנזים שבינינו... ס"ס בתור אשכנזי אני מרשה לעצמי לפנות לחברי האשכנזים שרוצים לאחוז בקצה חוט בגודל האבידה בהסתלקות גדול של בני ספרד...

אז לצורך העניין... תרשו לי לרגע לדבר בשפה שאשכנזים מבינים... בא נוריד כפפות ונניח דברים על השלחן כמות שהם... בינינו... עד לא מכבר עויילם הישיבית ועויילם התיירה היה נחלתם הפרטית והבלעדית של הליטאים... תמיד ידענו שכן תיירה זה אחד שגדל בעויילם הישיבית... ש-מה זה עויילם הישיבית??? הישיבות "שלנו" של האשכנזים... **אז זהו!!!** שאל תשאל... אני רוצה לגלות לך סוד... בשקט בשקט... מתחת האף שלנו... צמח לו עולם ישיבות ספרדי ענק... עשרות ישיבות ספרדיות של בני תורה מופלגים ולמדנים שלמרבה האבסורד הם מסתדרים בלעדנו... הם פשוט חמקו לנו מבין האצבעות... הם הוכיחו שאפשר להיות בני **תורה** גם אם הם לא קיבלו את האישור של הבני **תייירה**... ואני יודע שיש כאלו שפשוט לא מבינים על מה אני מדבר... מה... יש כזה דבר בכלל??? מה... באמת יש היום ישיבות ספרדיות שיושבים שם מאות רבות של בני ישיבה מתמידים ולמדנים??? איפה... לא ראיתי אותם מעולם... לא שמעתי שיש כזה דבר...

אז הנה!!! זו בדיוק הנקודה!!! זה בדיוק המאפיין של בן תורה ספרדי קלאסי... וזה בדיוק מה שהנחיל מרן חכם שלום כהן זיע"א לרבבות תלמידיו... שאפשר להיות בן תורה גם בלי לעשות רעש ואפשר להיות תלמיד מובהק וכוננו למרן ראש הישיבה בלי צורך לשווק אותו ולקבל את ההסכמה של כככל בני הגולה...

לפעמים כשיותר מידי מתעקשים להשתמש במונחים מסוג רבם של **כככל** בני הגולה... זה נשמע כאילו שיש פה שדואג לוודא שככל בני הגולה יתנו את אישורם שאכן זה מרן וזה ראש הישיבה ורק כשהשיווק הצליח אז גם הוא משתכנע שזה אכן כך... אז זהו שלא!!! בני תורה הספרדים הוכיחו שמרן ראש הישיבה זה משהו שיכול להגיע בשקט ובצניעות... צמח לו עולם שלם של בני תורה מובהקים לדרכו של מרן ראש הישיבה זצוק"ל והם עשו את זה בלעדנו... הם לא טרחו להכניס גם לאשכנזים בראש שגם הם נחשבים בני תיירה וגם להם יש מרן ראש הישיבה ענק בתורה... הוכח שאפשר לעשות זאת גם בצניעות וללא שיווק!!!

באותם שעות קשות שאראלים ומצוקים אחזו בארון הקודש... בדיוק באותה שעה עמדתי ודברתי בקעמפ של אחת הישיבות... ניגש אלי בחור נסער באמצע שאני מדבר ואמר לי: מצבו הרפואי של חכם שלום קרטי וצריך להגיד תהילים... אמרתי לו: נו... תגיד אתה... אבל הוא לא הסכים בשום פנים ואופן... אז אני ניגשתי ואמרתי פרק תהילים... אח"כ ניגש אלי אותו בחור ואמר לי: תבין... אני ספרדי!!! לכן לא היה נעים לי...

חשבתי לעצמי: ואם הייתי מדבר בישיבה ספרדית והיה צריך להתפלל על מרן ראש הישיבה... וכי היה איזה אשכנזי חושב פעמיים ומתבייש לעצור את האירוע ולבקש פרק תהילים??? זה היה מובן מאליו... מה פירוש... מרן ראש הישיבה חולה וצריך להגיד תהילים... אבל ברגע שמדובר במרן ראש הישיבה ספרדי... פה זה פחות מובן מאליו... **ולמה? באמת למה?** לא בגלל שהספרדים נחיתיים... (לא... נמר הסיפור הזה... הם כבר הפסיקו להיות נחיתיים)... **אלא מאי???** הבחור הספרדי מרגיש שמרן ראש הישיבה **שלי** חולה!!! זה עניין **שלי** זה שהוא מרן ראש הישיבה **שלי** זה לא אומר שהוא חייב להיות גם מרן ראש הישיבה של האשכנזי... אז הנה... לאשכנזים שבינינו... כעת קבלתם סוג מסוים של הגדרה מה איבדנו כאן... איבדנו את מרן ראש הישיבה שהעוצה והכניעה אליו נעשתה ממקום פנימי ללא צורך באישור שלנו... ובינינו... עם יד על הלב יש לנו האשכנזים מה ללמוד מהספרדים בפרט הזה... חכם שלום כהן חינוך את בני התורה הספרדים שאפשר להיות בני תורה מובהקים בלי צאיקאלקה על הראש... הוא הוכיח שאת מה שיש כאלו שחושבים שאפשר להשיג ברעש... מתברר שאפשר להשיג גם בצניעות ובפשטות אופיינית... ומעתה... אם עד עכשיו לא מספיק היכרת ולא מספיק ידעת שהיה כאן מרן ראש הישיבה חכם שלום כהן זצוק"ל שהנהיג רבבות בני תורה ספרדים... אז אתה צריך כעת לספוד ולבכות!!!! על מי?? על חכם שלום כהן? נו... מה אפשר לעשות שלא זכית להכיר... אבל על מה כן תבכה?? תבכה על שהיה כאן בינינו מרן ראש הישיבה לרבבות תלמידים נאמנים שהוכיח לנו שכזה דבר גדול יכול להתרחש לצידך... אפילו בלי שתשים לב!!! על זה נבכה... ועל זה יש הרבה מה לבכות... כי מי יתן לנו תמורתו... מי יודע אם עוד תהיה לנו הזדמנות להיווכח שאפשר להתאבק בצלו של נשיא מועצת חכמי התורה בלי צורך בשיווק!!! עכשיו: שלא תבין לא נכון... השיווק של גדולי הדור חשוב לנו... הכבוד וההילה והעסק שאנחנו עושים סביב גדול הדור זה חלק מכבוד התורה ואנחנו זקוקים לחיצוניות הזו (ולו בשביל הנוער שלנו שצריך לראות מעמד של כבוד התורה...) אבל באותה מידה לזכור ולא להתבלבל שאני לא בהכרח צריך את החותמת השיווקית שתאשר לי שאכן הוא רבן של **כככל** בני הגולה ורק אז אני צריך לקבל ממנו... לא!!! אני לא זקוק לוודא שאכן כולם מכירים את הרב שלי ומכירים בו כמרן ראש הישיבה... זה בסדר... אני מסתדר לבד!!! ואכן בשבוע זה איבדנו את מרן ראש הישיבה שהיה אמנם רבם של כל בני הגולה... אבל של כל אחד בפני עצמו... אוי... מי יתן לנו תמורתו...

עוד ישימו לילות כימים על משים לילות כימים... ויתן ה' שיהיה הסתלקותם של צדיקים כפרה על כלל ישראל... סעו המה למנוחות עזבו אותנו לאנחות... שבנו אליך בבושת פנים לשחרך קל בעת צרותנו...

אחשׁא דפדפ, ש' תחשׁא, ופד, "לכאשׁא ששׁא אשׁא קדוּע."

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (סעיף 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15

חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

ו.ש. • לא י"ש!!!

ברוכים הבאים לדור ה"גם"

וגם... ו... וגם...

אני מקבל טלפון מחבר בבין הזמנים... הההלו... אני פה בצפון. אני מחפש מסלול עסיסי... שמצד אחד הוא יהיה מסלול רטוב למטיבי לכת... אבל שיהיה גם מתאים לעגלות ולמשפחות... ו... ושיהיה גם קרוב לכביש אבל שלא יראו אותנו... שיהיה פסטורלי...

אני מחפש לטייל במקום שקט... "לא רוצה לראות חרדים מול העיניים..." (כ"ש לא חילונים) אבל שיהיה שם שטיבלאך ומקווה וטש'לונט.

אני מחפש בבין הזמנים להחליף דירה שיש בה נוף פנורמי לים... אבל שזה יהיה גם קומה ראשונה... לא רביעית...

אני רוצה שהילד שלי ילמד בחידר הכי הכי טוב... אבל "שלא יחפרו..." שלא יתערבו לי בחיים ויגידו לי מה לעשות... (איך בדיוק תרצה שהחידר יהיה טוב אם לא "יחפרו" למי שצריך לחפור...)

אני רוצה לגור במרכז הארץ... במקומות המבוקשים ביותר. איפה שכולם רוצים לגור... אבל שיהיו מחירים זולים כמו בפריפריה...

אני מחפש את הפרופסור הכי גדול... אבל שיהיה פנוי... שאף אחד לא יחכה אצלו בתור...

אני משתוקק להשכים כל יום לסליחות... אבל שלא יהיה מוקדם מידי... ושלא אצטרך לצאת בבית... משהו כזה אחרי צהריים...

אני רוצה לצמוח גדול בתורה ותלמיד חכם מובהק... אבל שזה לא יהיה כ"כ קשה... שזה ילך בקלות...

אני רוצה לעשות חתונה מפוארת שכולם יעשו פשטשש... אבל שלא יהיה עין הרע... שכככולם יפרגנו...

אני רוצה חתן פגז. מישיבה הכי חשובה ונוצצת. אבל שלא יהיה חלילה בעל גאווה. אני רוצה חתן שפיץ אבל שלא יהיה דוקר!

בקיצור: ברוכים הבאים לדור ה-גם וגם!!! לא מוכנים לוותר על שום דבר!!! רוצים לרקוד על כל העולמות ביחד...

שאיפתה של בת סמינר: אני רוצה בחור בן עליה שכל השאיפות שלו זה רק רוחניות... אבל שידע לעשות חיים ולצאת לחו"ל... שיהיה בן עליה אמיתי!! שהראש שלו יהיה מונח רק בלימוד אבל ראש פתוח.../שיבין במותגים... ושילך איתי לקניות ב... במקומות ה"מקובלים..."

אני רוצה בית שמור על טהרת הקודש... אבל שיהיה לי גם אפשרות גלישה באינטרנט חסום... שיהיה לי שם את כל מה שאני צריך... אבל שחלילה לא יקפוץ לי שם שום תוכן לא ראוי...

מה שבטוח: ברוכים הבאים לדור הגם וגם!!! כן... אנחנו צריכים להפנים שאנחנו נמצאים עמוק בתוך תפיסת עולם של הגם וגם!!! אנחנו מתעקשים בקנאות לקבל את ההכי טוב והכי מושלם... אבל אנחנו לא מוכנים לוותר בשביל זה על כלום!!! אנחנו לא ערוכים לוותר על משהו אחד בשביל להרויח את הדבר השני... התרגלנו שבכל דבר ובכל נושא אפשר גם וגם...

עכשיו: סתם ככה: במאמר המוסגר: מאיפה זה באמת נובע??? מאיפה מגיעות העיניים הגדולות האלו שרוצות הכל בכל מכל?? פשוט מאוד: זה נובע כתוצאה מהאפשרויות הבלתי מוגבלות של דור 2022 שבכל ההולך ילך שלו מאפשר את הגם וגם...

אם תשים לב: כל **שני** מכשירים שיצאו משתי פירמות שונות... הרי בהרצה הראשונה שלהם... למכשיר הראשון היה נניח את המעלה שהוא יותר מהיר... ולשני היה את המעלה השניה שהבטרייה שלו יותר טובה (לצורך העניין) וכעת היית צריך לבחור בין שתי המעלות מה יותר חשוב לך... והנה לא חלפו כמה חודשים... וכצפוי יצא מכשיר שלישי... שמה הבטרייה שלו?? שיש בו **גם** את זה **וגם** את זה... גם מהיר וגם בטרייה...

וככה זה בכל דבר... כל שני תוספי תזונה שפעם באחד היה ברזל ובשני היה אבץ... לא ארכו הימים והגיע תוסף תזונה שלישי שיש בו גם אבץ וגם ויטמין סי וגם ברזל... אם פעם היה נגן בכיס אחד ופלאפון בכיס השני... מאוד מהר הגיע מכשיר שיש בו את שניהם ביחד... ואם אפשר שיהיה גם מצלמה אז ברוך הבא... וככה אם תשים לב השוק כל הזמן דוהר קדימה בכיוון הזה... אתה מוזמן להסתכל בכככל סוגי הפרסומות ללא יוצא מן הכלל... כל רוכל שבא להציע משהו חדש... הוא שם עיקר הדגש על הגם וגם!!! אצלי תשיגו גם וגם... את ההישג שפעם הייתם צריכים להשיג בשתי פעימות הרי אצלי תשיגו בפעימה אחת... דוק ותשכח בכל הפרסומות וכמובן גם בקופות הצדקה והישועות...

כן!!! כל זמן שמדובר בשפת שוק זה הכי נורמלי וטבעי... כי זו השפה של השוק!!! בשוק השפה הכי חזקה זה שאצלי אתה תקבל גם וגם... **דא עקא!!!!** שמבלי לשים לב העתקנו את השפה של השוק לתוך החיים שלנו... ואוי אוי אוי... בחיים עצמם זה לא כ"כ כ"כ עובד ככה... בחיים עצמם יש הרבה תחומים שאתה נצמד לקיר ואתה נאלץ לעמוד בפרשת דרכים ולקבל החלטה או זה--- או זה... בחיים צריך נכונות **גם לוותר!!!** ואם החלטתי שאני הולך על איקס... אני צריך לוותר על משהו אחר... ואת זה צריך להפנים... וקשה!! קשששש לנו להפנים את זה...

אם תשים לב: עיקר הקושי שלנו מול הניסיון של הטכנולוגיה זה הקושי **להשלים עם וי תור!!!** אנחנו מתקשים לעכל את העובדה שבשביל לזכות לבית נקי ושמור ובשביל לזכות לגדל דור של זרע ברך ה'... בשביל זה אני צריך נכונות והסכמה פנימית **לויותרים!!!** ובשביל זה צריך להגיע עם נשימה עמוקה הזו... דא עקא שבדרך כלל אנחנו לא כ"כ ערוכים לנשימה העמוקה הזו... ולכן כל פעם שאנחנו פוגשים ויתור בשביל הרוחניות שלנו זה בא אלינו בהפתעה גמורה... אנחנו מרגישים כמו בתאונת דרכים... אה... אני המום: מה קרה פתאום?? למה?? למה חוסמים לי?? למה עושים לי?? סליחה אדוני... מה... אתה חושב שלגדל בית שמור ונקי בדורנו זה משהו שהולך ברגל?? מה... אתה באמת חושב שלשרוד את המבול זה לא כרוך בויתורים?? מה אתה בהלם? מה... אתה **גם** רוצה להשיג את הפרופסור הכי גדול. **וגם** שהוא יהיה משועמם והוא יענה לך תוך רגע??

ה"גם וגם" **האחרון** שהיה לו מזל והלך לו... זה היה לא פחות ולא יותר **"וגם"** חרבונוא זכור לטוב... "הוא היחיד שהיה לו מזל (של דגים) והוא הצליח עם ה"גם וגם וגם" שלו... אבל עם כל הכבוד לחרבונוא שהוא אמנם זכור לטוב... אבל עדיין אני לא מכיר יהודי אחד שקרא לילד שלו חרבונוא!!! (את השמות מרדכי ואסתר אני מכיר לאלפים... אבל חרבונוא לא ידוע לי...) באמת למה?? למה אף אחד עדיין לא קרא לבן שלו חרבונוא?? הרי קיי"ל שגם!!! גם חרבונוא זכור לטוב??

כי חרבונוא היה **גם וגם!!!** הוא היה **גם** בצד של המן **וגם** בצד של מרדכי... הוא רצה לרקוד על כל החתונות... בהתחלה הוא התחנף לכבוד עשרו ורוב בניו של המן... אבל ברגע שראה כי כלתה אליו הרעה מאת המלך אז הוא עשה פרסה פתאומית והתחיל ללטוש עיניים על האיש יהודי מרדכי... אז נכון שבסוף חרבונוא התברר כאחד השליחים הטובים... אבל למעשה... "יודעי דבר" יודעים שזה בכלל לא היה הוא... זה היה אליהו הנביא שהתחפש לחרבונוא... לכן חרבונוא הוא לא מודל לחיקוי לאף אחד... אדרבה "גם וגם" זה מתכון בדוק לכלום אחד גדול...

ביודעי ומכירי: יש הרבה הרבה אנשים שמסיימים בימים אלו את בין הזמנים בתחושת אכזבה אחת גדולה... ולמה?? כי הם רצו גם וגם וגם כפי שהזכרתי... ולא צריך להיות נביא בשביל לדעת שבדרך כלל הם לא קיבלו גם וגם וגם... אם הם רצו להיות ברכבליית של חיפה... אז הם נאלצו לחכות בשביל התענוג הזה שלוש וחצי שעות... ואם למחרת הם חיפשו אתר שקט ונידח שיהיה שם שקט... מתברר שזה היה מקום באמת משעמם בהחלט... (ולכן אף אחד לא הגיע לשם) ואם למחרת הם רצו ללכת למקום כן מעניין... אז הוא היה מפוצץ באנשים (מעניין למה) וכשהיה להם דרישות לקמפוס מפואר הם היו מאוכזבים מהמחיר היקר, וכשהם החליטו ללכת על מקום זול הם התאכזבו מהרמה... וזה בהחלט אכזבה עמוקה!! רציתי שגם יהיה זול... וגם יהיה נגיש... וגם יהיה מעניין... וגם יהיה שקט...

עד עכשיו שאפתי לשלימות... ופתאום אומרים לי שבשביל זה חייבים לוותר... והרי קשה לי לוותר... אז מה... אז במילים אחרות אתה רוצה להגיד לי לרדת מהשאיפות??? להפסיק לשאוף כי אני לא מוכן לוותר???

לא!!! בא נגיד שלא... אל תרד מהשאיפות... אלא **תוסיף** בשאיפות...

לדוגמא: אם אנחנו שואפים לבעל כמו רבי עקיבא!!! להוסיף עוד שאיפה אחת... אני גם שואפת להיות מסתפקת במועט כמו רחל אשת רבי עקיבא!!! כי לשאוף גם לבעל כמו ר' עקיבא ומצד שני להתעקש להיצמד לארמון של כלבא שבוע... זה לא ריאלי... זה סתם ניתוק... אי אפשר להצמיח את רבי עקיבא בלי נכונות מינימלית של

הסתפקות במועט... (והייתי מוסיף בהירות גדולה שבדורנו... יתכן שמי שמייחלת להינשא למי שעתידי לצמוח רבי עקיבא... יתכן שנדרש ממנה גם לוותר ולהקריב על הברק החיצוני (ולו בתקופה הראשונה) כי מי שרוצה גם להינשא לבעל כמו ר'... וגם שכולם יגידו פשפש... איזה שפיץ... איזה פגז... צר לי... לזכות בבעל כמו רבי עקיבא זה זכות מידי גדולה בשביל שיהיה אפשר לערב שם גם וגם!!! בדורנו בחור שיש סביבו יותר מידי הילה חיצונית... קצת קשה להאמין שעליו נאמר שהוא "צניע ומעליי"!!! מה שבטוח... קשה לומר על מי שהתחתנה איתו שזה מה שהיא ראתה אצלו... בדורנו בחור שהשווער שלו כבר בחתונה נאלץ לתת עליו חצי הוננו... קשה להאמין שאותו בחור הולך לצמוח ר'... אני כבר הרבה יותר נותן אימון בבחור שהתחיל את החיים ב"מרתף של תבן"... הוא הרבה יותר מזכיר לי את עקיבא ורחל... יום יבא והשווער שלי יתן לו חצי הוננו... אבל לכה"פ בהתחלה ידרש כאן "הרבה צער נצטערה עמי בתורה..." אתה מבין לבד שרחל אשת ר' היא היתה החריגה בכל קנה מידה... היא היתה החריגה שאבא שלה לא שילם כלום!!! והיא גם החריגה שבעלה צמח וגדל לרבי עקיבא ובסוף כלבא שבוע נתן לו מחצית מהוננו... בדורנו אם אתה מחפש להשתתף בחתונה של זוג שמקים כעת בית שיש סיכוי שיומנו הימים אתה תוכל להגיד שזכית להיות בחתונה של ר' ורחל... אם אתה מחפש כזה זוג... אל תחפש אותם בחתונות הפאר של הסיידור המלא ושל הפשפש פשפש... תחפש אותם שם בצידי האולמות... בשקט ובצניעות... בחור שעמל בתורה בלי רעש וצלולים... ואיפה שהחיצוניות לא גנבה את הבמה... שם!!! שם יש סיכוי שהולך להיבנות בית גדול גדול לה' ולתורתו!!! בית שנבנה על נכונות של התמסרות ונתינה!!! שם מחכים ההפתעות...

אלו שרוצים גם וגם... אלו שאתה רואה אצלם גם בית של תורה וגם עוד דברים מושכי עין אחרים... אל תתלהב במיוחד... ההתלהבות מוקדמת...

חודש אלול בפתח... ואנחנו נוחתים לחודש אלול מתוך כל הסהרוריות של הנופש של בין הזמנים אב... וכאן המקום שלנו להתעשת ולקבל החלטה:

לך אמר לבי בקשו פני--- את פניך ה' אבקש!!! אני רוצה שלימות בעבודת ה'... אמנם אבא שבשמים... אני עדיין לא בשל להקריב ולוותר על החומריות שלי... אבל אנא... אני לפחות שואף לזה... אני שואף להשיל מעלי את השעיר לעזאזל... אנא... שבענו מטובך!!! תמלא אותי מטובך... תמלא אותי ברוחניות... שאני לא אצטרך לחפש את עצמי במחוזות נוספים... שאת כל העושר הפנימי שלי אמלא משבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו... **שהחיינו וקיימנו ראש חודש אלול...**

גמורים שהולכים עם הרשעות שלהם עד הסוף... ואילו שמונים אחוז מכלל האוכלוסיה זה הגם וגם!!! הגם וגם הזה מאפשר לשבט דן להיות ה"מאסף לכל המחנות" זה ששבט דן הוא מאסף לכל המחנות ומכיל כל אחד עם משוגותיו זה מה שעושה אותו השבט הכי גדול... גוש דן!!!

אז למעשה מה אני רוצה?? מה אני בא בטענות למי שרוצה להיות גם וגם... הרי כל יהודי קלאסי וממוצע שנכתב בספרם של בינוניים... זה אומר שהוא חי במהלך של גם וגם???

אז זהו שלא!!! לא הבנת... אני לא מדבר על זה... אני לא מדבר על **הבינוני** הקלאסי... אני לא מדבר על הבן התם והשאינו יודע לשאול שנכתב בספרם של בינוניים... זה בסדר גמור... כולנו בחזקת בינוניים...

לא!!! אני מדבר פה על אנשים **עם שאיפות ומעוף!!!** מדובר פה באנשים שלא מוכנים להתפשר על משהו כזה בערך... חצי חצי כזה... מיוענינו מתעקש שהכל יהיה מושלם... אבל לא סתם מושלם אלא- גם וגם!!! שתיבן: אותו אחד שהתקשר אלי ורצה מסלול גם רטוב... גם למטיבי לכת... גם מתאים למשפחות וגם נגיש... הוא לא מהסוג הבינוני... ממש לא!!! היית צריך לשמוע אותו... הוא רצה ללכת על הטופ שבטופ!!! הוא רוצה את שיא המושלם... אבל גם וגם!!! שגם זה יהיה מושלם וגם זה יהיה מושלם... וזה!!! זה בלתי אפשרי...

זה הטרנד החדש שיש היום... מגיעה בת סמינר ובעיניים בורקות היא רוצה להקים בית של תורה... בעל ששקוע בלימוד... היא לא מוכנה להתפשר... היא רוצה את שיא הרוממות!!! אבל תוך כדי דיבור היא רוצה חיי נהנתנות וחול"ל והנאות וביוליים... וגם את זה עד הסוף!!!

היא רוצה שלימות גם ברוחניות וגם בגשמיות!!! וזה צריך לדעת ש... שזה לא שייך... שתיבן: אם תגיע בת סמינר כנועה ותגיד בראש מורכב מצטערת... אני לא מושלמת... אני חושבת שאני לא ראויה להיות אשת בן תורה... מה אעשה שיש לי משיכה לנהנתנות... אין בעיה... היהדות מכילה בינוניות!!! יש ביהדות מקום ליהודי הבינוני... זה בסדר גמור!!!

הבעיה מתחילה ממי שלא מוכן לפשרות... הוא רוצה גם להיות אברך כולל רציני וגם לחיות ברמת חיים של קרייריסט... זה לא הולך ביחד...

הההלו... אל תעשו שקר בעצמכם... אי אפשר לצפות לשלימות של גם וגם... בא נגיד שאפשר חצי חצי... אבל שלם ושלם אי אפשר... אם אתה רוצה שלימות בחומריות אתה צריך לוותר על שלימות רוחנית... ואם אתה רוצה שלימות רוחנית זה כרוך בויתור על שלימות חומרנית... שתיבן: יש הרבה מאוד אנשים שלא עשו מעשה זמרי וממילא הם גם לא מבקשים שכר כפנחס... זה בסדר גמור... איפה מתחילה הבעיה?? בעושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס!!! הוא לא מתפשר על פחות ממעשה מזמרי ומאיך הוא גם לא מתפשר על שכר פחות מפנחס... זה לא!!! זה לא הגון... זה לא נכון...

אז מה כן?? תכל'ס... וכי אתם רוצים להוריד את השאיפות שלנו??

שגם יהיה נוף פנורמי וגם יהיה קומה ראשונה שלא נצטרך לטפס מדרגות... וברוח קודשי אני יודע שמי שרצה **גם וגם** נאלץ לסיים את בין הזמנים באכזבה עמוקה ובינוני... כולנו איכשהו מוצאים את עצמנו במקום הזה... פחות או יותר...

ואם אכן ככה... אז בא... בא נתאם כעת ציפיות...
בדיק בשביל זה חודש אלול כעת לפנינו!!!! ומעכשיו יש לנו ארבעים יום לגבש החלטה **לקראת!!!** לקראת היום הקדוש ביותר שנקרא יום כיפור...

שאל מה קורה?? שאז מגיע הרגע הגדול שהכהן גדול עומד מול שני השעירים ששניהם שוים במראה ובקומה ובדמים... אחד לה' ואחד לעזאזל... **וצריך לבחור ביניהם!!!** אין אפשרות לבחור גם וגם...

רגע... בעצם למה לא??? אולי גם וגם? גם השעיר לה' וגם השעיר לעזאזל... ששניהם יהיו טעונים הזאה על בין הבדים ועל הפרוכת ועל מזבח הזהב?? לא!!! **אין גם וגם...** רק השעיר לה' יזכה להיכנס לפני ולפנים... ואילו השעיר לעזאזל? הוא יזכה במקום זה לטיול... מה?? טיול?? למה רק הוא?? אולי גם וגם... גם השעיר לה' וגם השעיר לעזאזל... ששניהם יקבלו אישור לצאת לטיול במדבר יהודה בסוף זמן אלול??? לא!!! אין גם וגם!!! השעיר לה' יכנס לפני ולפנים ורק הוא... ואילו השעיר לעזאזל ילך לעזאזל ורק הוא ילך לשם... אין גם וגם!!!

וכעת יש לך ארבעים יום לקבל החלטה במי אתה בוחר... האם בשעיר לה' ולוותר על השעיר לעזאזל... או לוותר על השעיר לה'...

ואת המסר הזה אנחנו צריכים להתחיל לטפס וללהפנים כבר בתחילת חודש אלול... כדי שעד יום כיפור זה יכנס לראש... שנפנים שאין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהם... נכון... ה' מפנק... בסופו של דבר אחרי יום כיפור פתאום יש הפתעות... פתאום ה' קורא לנו לצימר על חשבוננו... צילא דמהימנותא זה צימר משולחן גבוה... פתאום מתברר שהעשר סוכות מירושלים ועד הצוק משמשים לא רק את השעיר לעזאזל אלא גם את אלו שהתכפרו בשעיר לה'... כן... ה' מזמין אותנו לשמחת בית השואבה... הופעה על חשבוננו... אבל אנחנו מצידנו ביום כיפור התנתקנו לגמרי... הבענו נכונות ללכת על עבודת ה' לא בדרך של גם וגם אלא עד הסוף... וחייבים לגשת ככה ורק ככה זה קורה!!!

זה אחד ההבדלים המהותיים בין הדורות הקודמים לדור שלנו...

הנכונות לוותר!!! הנכונות ללכת בדרך ה' גם במחיר של ויתורים!! וכל זמן שאנחנו מתעקשים לרקוד על שתי החתונות ולרצות גם וגם... גם לבנות בית של תורה מרומם וגם לחיות חיי נהנתנות זה לא הולך...

עד כאן ברור?? הופנס המסר?? שאי אפשר גם וגם??

אבל!!! בא נהיה כנים... סו"ס ה"גם וגם" הזה הוא למעשה עוגן ההצלה שלנו... שהרי סו"ס יש מאוד קצת צדיקים גמורים שהולכים עם עבודת ה' עד הסוף ובאותה מידה יש גם מאוד קצת רשעים

כח היחיד הנלמד מעיר הנידחת...

מעשה שהיה בעיר גדולה... באו כמה רשעים והסיתו והדיחו יושבי העיר לעבוד ע"ז... ואכן כל אנשי העיר מקטנם ועד גדולם השליכו את ה' מאחרי גיומם והלכו לעשות את העבירה החמורה שבתורה... השתחוו וזבחו לעבודה זרה... והנה הגיע יום פקודה ודרשו וחקרו היטב והתברר שאכן נעשתה הנבלה הזאת בישראל כל העיר נתחייבה מיתת סייף למקום!!!! יקוב הדין את ההר: צריך כעת להכחיד עיר שלימה!!!! אנשים ונשים זקנים וטף. כמה שזה כואב... זו דינה של עיר הנידחת!!! אין אף אחד שיכול להציל אותה מדין קשה זה!!!

והנה... לפתע פתאום: מהפך!!!! בבת אחת נקרע גזר הדין!!! העיר בבת אחת נפטרה מגזר הדין... וכל תושבי העיר קיבלו את חייהם במתנה... מה קרה?? מי הוא זה שפטר את העיר מעונש נורא שכזה?? אל תשאל... אי שם... בקצה העיר... באחת היחידות של ה-30 מ"ר בפאתי העיר.. בכניסה השלישית... בקומה הרביעית מצד שמאל... יש שם איזה משפחה פשוטה שמעולם לא ידענו על קיומה ש... ש... שנמצא אצלם בדלת לא פחות ולא יותר מ 2 ו 2 ה!!!!

ככה?? מזוהה אחת פוטר עיר שלימה!!!!!! ו... ולמה היא באמת פוטרת? כי מזוהה אחת בלבד!!!! יש בה כח זכות להחיות עיר שלימה!!

וזו הסיבה שעיר הנידחת זו אחת משלושת הפרשיות שעליהם נאמר: "לא היה ולא עתיד להיות" ולמה נכתבה?? דרוש וקבל שכר... למה לא יכול להיות?? כי תמיד... בכל עיר... ולו החוטאת ביותר... תמיד ימצא אותו יחיד שיש לו איזה מזוזה בבית שהיא בטח תציל את כל העיר... לכן תל"ס... מעולם לא קרה בפועל עיר הנידחת... דא עקא, שאמנם הודות לאותו יחיד עיר הנידחת באמת לא היתה ולא עתידה להיות, אבל למרבה האבסורד אותו יחיד מתעקש שלא להכיר בכוחו... הוא ממשיך להרגיש לא שווה... ממשיך לא להאמין שבכוח תורתו ועבודת ה' שלו להציל את כל העיר...

ולכן בכל זאת נכתבה פרשת עיר הנידחת... אם לא בשביל שננהג כך למעשה... אבל לכל הפחות שאותו אחד שנאלץ לעמוד להיוותר לבדו ולעמוד יחיד... שיזכור וישנן לעצמו אל תזלזל במצוה... אל תזלזל בכח של יחיד... גם אם אתה לבד... אי שם מוקף בכל מיני אנשים שלא יודעים להעריך מה אתה עושה... אבל זכור גם תזכור שכח של מצוה אחת יכולה להציל עיר שלימה... ואם מצוה אחת יש לה כח להחיות עיר שלימה... אז כ"ש וכ"ש שיש לה כח להחיות אותך בעצמך... אז גם אם היה מה שהיה בחודש אב... אל תחוש... אפילו התחזקות במצוה אחת יש לה לבדה כח להוות קרש מקפצה שתחזיר אותך לפסים לקראת חודש אלול הקרב ובא... בהצלחה!!!! ועוד מילה אחת אחרונה: גם אם יש כמה רשעים בודדים להסית ולהדיח ולהחריב עיר שלימה... מספיק צדיק אחד בסדום שיציל אותה מן ההפיכה... תאמין בכח היחיד שבך...

התעוררתי להרגש מעניין: מאז שהתחנתתי הסתפקתי לעבור פעמיים דירה!!! ושמתי לב למין תחושה מעניינת... שבאותם פעמיים שעברתי דירה... אחרי סו"ס עברתי והתאקלמתי במקום החדש ואני ב"ה מרוצה ושמח במקום החדש... מטבע הדברים יום אחד יצא לי לעבור ליד הבית הישן שהייתי גר בו... ואז כצפוי... אני פוגש שם את הדמויות המוכרות עם הפוזות הקבועות... הנה זה עם המיצובושי... הוא עדיין מוציא את הדברים מהאוטו ומסדר אותם בחזרה... והנה הזקן שיושב שם בספסל ומאכיל את החתולים... והנה ר' יענקל חוזר מהעבודה כמו כל יום בשעה ארבע... ואז מגיעה מין תחושה כזו של חצי חמלה כזה... מסכנים... הם עדיין נשארו תקועים פה בבועה הזו... אני כבר המשכתי הלאה והם נשארו פה עם אותם פוזות... אותם הרגלים... חושבים שהעולם מתחיל ונגמר ברחוב הזה... **האם התחושות האלו מוכרות לך במקרה???**

אני חושב שכל אחד שעשה איזשהו צעד בחיים מרגיש את זה... אם זה בחור שפעם למד בישיבה אחת ואח"כ הוא החליט להמשיך הלאה ולעבור לישיבה אחרת... (או שהוא עלה לישיבה גדולה) ואז כשהוא חוזר לביקור בישיבה הקודמת ורואה את אותם פרצופים עם אותם דפוסים התנהגות... הוא קצת... קצת בז להם... אוה... נשאתם פה?? תקועים באותו מקום?? ההלו... תמשיכו... יש עולם מחוץ לקופסה הזו... אני המשכתי הלאה...

אגב: למה אני נזכר בזה עכשיו?? כי אני גר בחיפה... ומידי שנה בחודש אב מגיעים לחיפה קייטנים וחלק מהם אנשים קבועים ומוכרים שמגיעים מידי שנה לחיפה... ניסיתי להיכנס לראש שלהם מה הם חושבים עלי... אני המקומי... שהם כבר הספיקו להכיר אותי בתור עוד איזה עמוד החשמל שתקוע בחיפה... חשבתי לעצמי בנחיתות... בטח הוא חושב עלי... אה... הנה שוב פעם הצפוני הזה עם הטישו... כן... כבר שנה שעברה ראיתי אותו יושב שם מקדימה עם הסידור הכחול ועם הטישו... והוא עדיין נשאר שם תקוע באותו מקום!!!! אני משנה שעברה ועד עכשיו הספקתי לחזור לירושלים... לעשות שיפוץ... לבנות יחידה... וגם להשכיר אותה ואילו הוא נשאר שם באותו מקום עם הטישו... האם הוא חושבים עלי ככה?? אני לא יודע... אבל מה שבטוח... אני ככה חושב כשאני מגיע לצפת...

עכשיו: האם המחשבה הזו נכונה?? האם הזלזול הזה נכון??

לא!!!! ולמה לא??? כי יש לי הוכחה הכי פשוטה שלא!!! תנחש מהי ההוכחה???

כי עכשיו!! איפה שאני מתגורר כעת... האם אני מסוגל להפנים שגם כעת אני נמצא בתוך בועה?? הרי אם בעוד עשר שנים אם אני שוב אשתדרג ואעבור דירה... כשאני אחזור לכאן לקחת מכתבים אני שוב אסתכל על המקום הזה שהייתי חי בתוך בועה?? נכון?? אז האם אני מסוגל **כבר עכשיו** להפנים שגם עכשיו... כשאני עדיין גר פה... אני חי בתוך בועה?? **לא!!! אם תשים לב לאוו!!!**

רק במבט לאחור אנחנו יודעים להסתכל בשיויון נפש ובזלזול על העבר ולהבין שאז!!! אז הייתי בתוך בועה ואילו עכשיו יש לי ראש גדול... כשהייתי בישיבה גדולה ובאתי לבקר בישיבה קטנה ידעתי לומר שבישיבה קטנה חיים בתוך בועה... כשהתחנתתי ידעתי להצביע על חיי הישיבה גדולה שזה לחיות בתוך בועה וכן הלאה וכן הלאה... אבל עכשיו?? עכשיו משום מה אני חי את החיים האמיתיים... עד... עד שכמובן עברתי דירה... ואז הבנתי שעד כה חייתי בבועה... אני תמיד נזכר להבין את זה רק ברגע שאחרי... אז תחשוב שיום אחד... בעוד 240 שנה אנחנו נמצא את עצמנו שם למעלה... ושם אנחנו בטוח בטוח נסתכל על כל רגע בחיים שלנו איך שהם היו "כצל עובר כרוח נושבת וכאבק פורח וכחלום יעוף..." ורק!!!! רק ואתה הוא מלך קל חי וקיים!!! נו... אז האם אני מוכן קצת ללמוד לקח מהעבר העשיר שכבר הספקתי לצבור ולהבין שגם עכשיו אני חי בתוך בועה... ו... ודי לקחת ללב... די לעשות עסק מכל שטות... די להיכנס לזוטות... שאבין שאני אורח כאן ולהשקיע רק ב"ואתה הוא מלך קל חי וקיים!!!!"

הוי... כמה שעות שרפתי בישיבה על נייעס פנימי... ביוכחים הפנימיים בין הקיבוץ לבני השיעורים... ומי הבחור מספר אחד בישיבה ומי מספר 14... הוי כמה חבל ששרפתי על זה זמן... הרי שבוע לפני החתונה נפל לי הפלאפון למים ונמחקו לי כל האנשי קשר ומאז איבדתי קשר עין עם כל החברים מהעבר... (ואגב: יום אחד לכולם נמחקים האנשי קשר מהעבר... אם זה בגלל שהפלאפון נפל למים או בגלל שאתה בעצמך נזרקת למים של החיים השוטפים) אבל!! באותה מידה ישנם דברים שאני כ"כ שמח שעשיתי בישיבה... כל מסכת נוספת שרכשתי... כל שעה נוספת שניצלתי... כמה היה כדאי... איזה נכסים נצחיים זכיתי לקנות מזה... וכל מה שנותר לי כעת זה לעשות את ההיקש ולהבין שאת אותם תחושות אני נרגיש בייחס לעכשיו!!!! בייחס לכל מיני דברים שכיום אנחנו עושים מהם עסק... ויום יבא ונאכל את הלב... חבל על כל דקה שלקחתי ללב... חבל על כל דקה שבזבזתי על "יום קטנות"... כדברי חז"ל: "מי בז ליום קטנות..." מי גרם להם לתלמידי חכמים שיתבזזו שולחנם לעתיד לבא?? קטנות שהיה בהם... על שהם עשו עסק מדקדוקי עניות... שהם לקחו ללב עוד מאה שקל יותר או פחות במחירי הרב קו או החד פעמי... שבמוקדם או במאוחר אתה מבין שהרבש"ע סידר אותך בכל מצב ואילו את השעות שבזבזנו בגלל זה... הרי את זה לא ניתן להשיב... נפנים שאנחנו כעת בבועה... והחכמה הגדולה היא להוציא את הראש מהבועה תוך כדי שאתה נמצא בתוך הבועה בעצמה...